Esteban Martín
Andreu Carranza

GAUDI MĮSLĖ

VERSUS AUREUS

GAUDI
MĮSLĖ

Esteban Martín
Andreu Carranza

GAUDI MĮSLĖ

Romanas

Iš ispanų kalbos vertė
Alma Naujokaitienė

VERSUS AUREUS

UDK 860-3
Ma509

Versta iš:
LA CLAVE GAUDÍ
Esteban Martín, Andreu Carranza
Barcelona, 2007

Viršelio dailininkė *Marija Marcelionytė*

ISBN 978-9955-34-080-5

*La Sagrada Familia** – tai kūrinys, atsiradęs iš Dievo malonės ir žmonių valios...

Tik Apvaizda nulems, ar didysis tikslas bus pasiektas ir bažnyčia bus baigta.

Bažnyčios viduje bus panašu į mišką.

ANTONIJUS GAUDI

* Šventosios Šeimos bažnyčia.

PIRMA DALIS

Riteris

I

Barselona, 1926 metų birželio 6 d.

– Tai turi būti panašu į nelaimingą atsitikimą, aišku? – kimiu balsu tarė žmogus su kauke.

– Nesirūpinkite, Asmodėjau. Taip ir padarysime, – patvirtino vienas iš dviejų persigandusių žmogystų, stovinčių priešais jį.

Paskirtą valandą jiedu abu atėjo į kriptą pas žmogų, kurį vadino Asmodėju. Abu vilkėjo juodos vilnos abitais, galvas prisidengę plačiais gobtuvais. Paskui juodu patraukė prie altoriaus, juodo marmuro plokštės su iškalta pentagrama, kur jų laukė Asmodėjas. Septynerių Vartų dvaro požemyje įrengta kripta pasieniais buvo apšviesta nedidelėmis žvakėmis, kurių žydros liepsnelės kėlė paslapties įspūdį. Abipus altoriaus įtaisyti kandeliabrai apšvietė Asmodėjo siluetą, jis ruošė ceremonijai taurę. Lėtai pastatęs ją ant altoriaus, jis pakėlė akis į tuodu su gobtuvais. Blausioje šviesoje sublizgėjo Venecijos karnavalo kaukė. Jis slėpė veidą, kurio niekada nėra matęs joks Kronšteino karys. Lengvu dešinės rankos mostu leido jiems kalbėti.

– Mes labai ilgai jį sekėme, kaip buvote prisakęs. Senis visada eina tuo pačiu keliu. Iš savo dirbtuvės išėjęs apie pusę šešių vakaro, jis patraukia link bažnyčios San Felipės Neri aikštėje, – pasakė aukštesnysis šnipas.

– Netrumpas pasivaikščiojimas.

– Senis įsitikinęs, kad tai malšina reumato skausmus, – įsiterpė antrasis smogikas.

Šis atrodė drūtesnis už savo sėbrą, kalbėjo melodingu lyg fleitos melodija balsu. Tas balsas nesiderino su jo nuožmia veido išraiška. Nors atidžiau įsižiūrėjęs galėjai pastebėti, kad abu tipai labai panašūs vienas į kitą. Sakytum, blogis, neturėdamas pasirinkimo, visada vienodai pažymi veidą.

– Gran Vijos prospektu kulniuoja iki Baileno sankryžos, ties Tetuano aikšte pereina į kitą gatvės pusę. Tada pėdina Urkinaonos gatve, įsuka į Fontanelą ir eina tolyn, iki Puerta del Anchelio. Iš ten patraukia Arkos gatve iki Naujosios aikštės, tada Bisbė gatve pro San Severino arką ir, kaip jau sakėme, kelionę užbaigia San Felipės Neri aikštėje, – išvardijo, žvilgsniu paskatinęs bičiulį užbaigti informaciją.

– Senis išbūna koplyčioje iki kol ją uždaro. Paskui tuo pačiu keliu grįžta...

– Bet Urkinaonos gatvėje stabteli nusipirkti vakarinio dienraščio *La Veu de Catalunya*. Tada grįžta į dirbtuves, – išpoškino bendras.

– Maždaug dešimtą valandą vakaro, – užbaigė kitas.

Jeigu jie būtų galėję matyti po kauke slepiamą veidą, būtų pamatę, kad jis nušvito pasitenkinimo šypsena. Darbą jie atliko nepriekaištingai. Jis nesuklydo iš visų Kronšteino karių pasirinkdamas būtent juodu.

– Senis tapo skystablauzdžiu mižnium. Kas galėjo pagalvoti? Ar jis dar su kuo nors susitinka?

– Su tėvu Augustinu Masu. San Felipės Neri bažnyčioje.

– Tai jo dvasinis vadovas, – patvirtino melodingojo balso savininkas.

– Pasirinkau jus, nes esate patys geriausi. Nieku gyvu nevalia suklysti.

– Būkit ramus, – tarė aukštesnysis.

Kitas atrodė apniktas abejonių, ir Asmodėjui tai neprasprūdo pro akis.

– Ar yra dar kas nors?

– Berniūkštis.

– Koks berniūkštis?

– Prieš keletą dienų jį pradėjo lydėti berniūkštis. Mes patikrinome, jis gyvena pas jį, dirbtuvėse.

– Ar seniai?

– Jau kelis mėnesius.

– Kiek?

– Beveik metus... vienuolika mėnesių.

– Ką vaikis gali veikti dirbtuvėse su kvaištelėjusiu seniu?

Taip jiems besišnekučiuojant pradėjo rinktis daugiau gobtuvais prisidengusių žmogystų. Įėję jie tvarkingai sustojo už tų dviejų galvažudžių, kurie apsilankė pas Asmodėjų, pagarbiu kelių metrų atstumu. Šachmatų tvarka jie rikiavosi ant juodų ir baltų grindų plytų, kartodami keistus žodžius. Kuo ilgiau juos kartojo, tuo jų balsai garsėjo, virsdami rūsčiu ir slėpiningu murmesiu, regėjos, ataidinčiu iš pačių žemės gelmių.

Lyg pats savęs Asmodėjas dar sykį paklausė to paties:

– Ką vaikis gali veikti dirbtuvėse su kvaištelėjusiu seniu?

Tipas melodingu balsu pamėgino raminti, esą tai nėra taip svarbu.

– Kartais rytais jie klajoja be jokio tikslo, o popiet vaikis lydi jį į pamaldas. Nemanau, kad mums reikia sukti dėl jo galvą. Galime tiesiog...

– Jokiu būdu! – kaip kirviu nukirto Asmodėjas. – Du nelaimingi atsitikimai atrodys per daug įtartinai.

– Dėl berniūkščio nesirūpinkite, mes su juo susitvarkysime. Juokų darbas, juk jis tik vaikas.

– Koks nors senio giminaitis?

– Mums taip neatrodo. Senis dirbtuvėse gyveno vienui vienas, lyg atsiskyrėlis. Tikras keistuolis.

– Taigi, keistas tipas. Pasiklydusi siela, kurią, tikiuosi, rytoj popiet įteiksite jo dievui. O man atgabensite tai, ką jis slepia.

– Ar tą daiktą visada nešiojasi drauge? – pasiteiravo melodingojo balso savininkas.

– Visada. Netgi miegodamas, – patvirtino. – Užbaikit su juo, apieškokit drabužius ir atgabenkit jo paslaptį. Nors ir nedaug turėsite laiko, bet pakaks, kol sugužės panikos apimta minia. Nenoriu jokių nesusipratimų.

– Nieko panašaus nebus. Pasitikėkit mumis.

– Tikiuosi.

Jie irgi tikėjosi. Tik savo pačių labui. Abu puikiai žinojo, kad Asmodėjas niekada neatleidžia už klaidas.

– *Dei Par! Dei Par! Dei Par!*

Nuo pat atėjimo šiuos žodžius be paliovos kartojo maždaug dvidešimt žmogystų su gobtuvais, įskaitant ir jų vadą. Keistosios maldos įkarštis vis augo. Pradžioje skambėjusi

lyg maldavimas dabar ji virto alinančia, kupina agonijos giesme, grupelės pamišėlių maldavimu, šaukiančių absurdiškus žodžius:

– *Dei Par!*

Asmodėjas ištiesė galvažudžiams ranką, tie pabučiavo žiedą su juodojo onikso akmens pentagrama – jo galios simboliu. Kai šūksniai pasiekė klausą rėžiančią, veik žmonėms nebūdingą tonaciją, abu galvažudžiai pamerkė savo rankas į kraują metalinėje taurėje, kurią prieš tai laikė Asmodėjas. Visi iš eilės, laikydamiesi tobulos tvarkos, prisiartino prie altoriaus ir pamerkė savo rankas į juodą metalinę taurę.

Malda pasiekė apogėjų. Gobtuvais prisidengusios žmogystos tiesė kruvinas rankas prie veidų ir, tepliodamiesi krauju, ėmė siūbuoti lyg bangų mūša.

Griežtas Asmodėjo balsas atvėrė taką toje tamsioje jūroje, ir abu galvažudžiai patraukė tarp dviejų gobtuvais prisidengusių žmogystų eilių, po savęs palikdami kraujo lataką. Jie turėjo atlikti misiją. Jiems išėjus, tamsiosios bangos vėl susiliejo ir užplūdo tarpą. Brolijos nariai raudojo ir suklupę ant kelių, šaukdami lyg pamišę, laižė nuo grindų dviejų išrinktųjų paliktus kraujo pėdsakus.

– *Dei Par! Dei Par!*

Netrukus Asmodėju vadinamas žmogus kriptoje liko vienas. Galų gale, po šitiek laiko, slėpinys bus jo valioje. Senis galėjo būti vienu iš geriausių jo brolijos narių, bet neįmanoma tuo pat metu tarnauti ir Dievui, ir velniui. Studijų metais jis pradėjo domėtis senovės žiniomis, slaptuoju statybų menu ir meniškais statiniais. Tuomet Kronš-

teino kariai mėgino jį suvilioti, bet jis atsisakė stoti į broliją. Savo pusėn jį patraukė Kronšteino karių priešai – septyni Morijos riteriai, o vėliau, įkvėptas galingo globėjo autoriteto ir jau žinodamas paslaptį, jis tapo geriausiu iš geriausių didžiosios paslapties sergėtoju.

Tačiau Kronšteino kariai niekada neišleido jo iš akių, metų metus jie sekė kiekvieną jo žingsnį. Senis buvo apdovanotas talentu. Jam buvo paaiškintas nurodymas užbaigti Didįjį Statinį. Kronšteino kariai turėjo užkirsti tam kelią. Tokie kaip senasis Mozė niekada neįžengs į Pažadėtąją Žemę. Pažadėtosios Žemės niekada nebus. Asmodėjas žinojo, kiek daug jis pasiekė. Senis visą gyvenimą plušėjo apsėstas vienintelės idėjos. Ir netrukus ji turėjo būti įgyvendinta. Buvo sudarytas planas, ilgus metus tobulinamas projektas, jis žinojo taisyklingą išdėstymą, ribas ir koordinates, konstrukcijas, konkrečių simbolių derinius ir mįslių kalbą. Kronšteino kariai ilgus metus jo netrikdė, tik sekliai pranešdavo kiekvieną jo naujieną. Jie paliko jį ramybėje. Netgi pagelbėjo jam. Senis nė neįtarė, kad dirba ir jiems. Jie nuo pat pradžių žinojo, kada ir kur paslaptis bus perduota.

„*Dei Par*, – mąstė Asmodėjas, – tapatūs dievai. Barselona – amžino dualizmo miestas. Įkurtas Herkulio, saulės ir šviesos, bet neapsieita be mėnulio, Tanita – tai tamsa. Tai išrinktasis miestas. *Dei Par.* Išmušė mūsų valanda.“

Asmodėjas mokėjo įgudusiai slėpti savo tikrąjį veidą, nes tai jam buvo gyvybiškai svarbu. Tik jis vienas galėjo įžengti į slaptuosius koridorius. Dar kiek palūkėjo, kol įsitikino likęs vienui vienas. Dabar jis vėl atgaus žymaus piliečio

įvaizdį. Išėjo susisupęs savo tamsiu apsiaustu, kairiąja ranka pasiramsčiuodamas lazda. Lauke jo lūkuriavo du asmens sargybiniai. Vairuotojas atidarė kelkraštyje stovinčio ispanų–šveicarų gamybos automobilio dureles. Jo rankos mostą visi suprato be žodžių. Dar nespėjo nueiti nė kelių metrų, kurtinantis triukšmas privertė jį sustoti. Pasigirdo keletas šūvių, riksmai. Abu asmens sargybiniai priešakyje patraukė gatve tolyn. Vienas iš jų sugrįžęs pranešė:

– Tai profsąjungos. Šiąnakt jie dirba iš peties, vaikštinėti gatvėmis nėra labai saugu, savo veiksmus jie sutelkė šioje zonoje. Geriau lipkite į automobilį.

Barselona buvo pavojų kupinas miestas. Bet kai kada jam norėjosi paėjėti pėstute ir namo sugrįžti be palydos, nors ir tektų tirtėti iš baimės. Ši naktis buvo ypatinga, jam reikėjo pasivaikščioti vienam, pasimėgauti pavojumi ir paklajoti tarp šešėlių. Jam būtinai reikėjo pajusti tamsos galybę. Prisiminti senus laikus, kai dar vadinosi Bitru ir buvo tik įpėdinis, svajojantis tapti Asmodėju. Taip buvo visada, per amžių amžius. Dabar jo vietą užėmė kitas Bitru, kitas įpėdinis, netrukus tapsiantis naujuoju Asmodėju.

Jau greitai jo siluetą pasiglemžė tamsa. Tokią valandą gatvėmis tarp Barselonetos uosto smarvės klaidžiojo vien rūkas ir kelios kekšės. Vienu šuoliu jis liuoktelėjo į tamsą, palūkėjo kelias minutes ir vėl užsidėjo kaukę. Sliūkino po dengtomis namų terasomis. Ko gero, bus labai tvanki vasara. Žvilgtelėjo į kitą Izabelės II prospekto pusę, į daugiaaukštį Lonchos pastatą. Aplink nebuvo nė gyvos dvasios. Tokiu metu ši Barselonos dalis panėšėjo į šešėlių miestą. Jam tai patiko. Kai jis apie tai susimąstė, kažkas suėmė jį už alkūnės.

– Ar norėtum su manim patirti smagių valandėlių?

Jis atsisuko ir atitraukė ranką. Prie jo buvo prisilietusi moters parodija, dvokianti ir apsmurgusi būtybė, visų ligų maišas.

– Paleisk!

– Ar esi toks bjaurus, kad reikia slėpti veidą? Man baisiai patinka iškrypėliai.

Pagalvojo, kad galėtų ją nudėti. Jai gyvybę išgelbėjo pasišlykštėjimas, kurį jam kėlė. Jis skubiai nuėjo.

Perėjo Avinjono gatvę ir po kelių minučių atsidūrė Karališkojoje aikštėje.

Jis norėjo darsyk juos pamatyti.

Patraukė į aikštę. Tarp palmių, ant akmeninio fundamento stovėjo du žibintai, kiekviename po šešias lempas iš bronzos, geležies ir stiklo. Jis kilstelėjo savo lazdą ir bakstelėjo į ant vieno iš jų iškaltą gyvį, tai buvo aplinkui apsivijusi gyvatė. Garsas nuaidėjo per visą aikštę.

– Ei, nenaudėli! Kuo nusikalto tas sumautas žibintas?

Atsigręžęs jis pamatė girtuoklį, kuris svirduliuodamas burbėjo, kam jis nepalieką žibinto ramybėje. Girtuoklis pažvelgė į jį.

Paskutinis dalykas, kurį savo gyvenime matė tas nelaimėlis vargeta, buvo užpuoliko akys. Jį sukaustė baimė. Mikliu judesiu truktelėjęs lazdos rankeną, išsitraukė ten paslėptą durklą ir įsmeigė jam tiesiai į širdį.

Tada patenkintas nusišypsojo. Šiąnakt jis miegos gerai.

2

2006 metų birželio 6 d.

Chuanas Chivelis saulės atokaitoje jautėsi kaip driežas. Sėdėjo ant suolelio senelių pensiono parke ir mąstė, ar visa tai, kas plyksteli jo sąmonėje, jis susapnavęs, įsivaizdavęs ar patyręs iš tikrųjų. Jau sulaukė devyniasdešimt dvejų metų, bent jau tiek jis girdėjo sakant. Šįryt ar vakar? Chuanas Chivelis nežinojo. Jo protas buvo lyg žuvėdros skrydis. Šiaip ar taip, sėdėdamas saulutėje ant šio suolelio parke jis jautėsi laimingas. Jaunutė slaugė baltu chalatu, kaip ir kas rytą, pasodino jį čia, ant suolelio, kurį jis labiausiai mėgo.

– Ar čia bus gerai?

– Gerai, dukrele. Kuo tu vardu?

– Eulalija.

– Koks gražus vardas! Kaip šventosios, Barselonos globėjos. 304 metais ji buvo nukankinta gubernatoriaus Daciano, Diokleciano įsakymu persekiojama. Vasario dvyliktą švenčiamos jos vardinės.

Tokios proto aiškumo akimirkos visada stulbindavo slaugę.

– Juk tai mano suolas, ar ne? – pasiteiravo senolis.
– Taip, jūs kas rytą čia sėdite.
– Čia bus gerai, man šis suolas patinka.
– Žinau. Jei ko prireiks, aš būsiu netoliese.
– Dėkui, dukrele.
– Nėra už ką.
Slaugė jau ketino eiti, bet Chuanas Chivelis paklausė:
– Dukrele, kuo tu vardu?
– Eulalija... kaip ta šventoji, Barselonos globėja.
– Taigi, graži ir šiurpi istorija.
Susigraudinusi Eulalija Pons pasišalino. Jau antrus metus ji dirbo pensione, bet turbūt niekada negalės apsiprasti. Kam visas tas graudus žmogaus nuosmukis. Kokia jo prasmė? Viena buvo žinoti, kad tai žmogaus egzistencijos dalis, bet kasdien tai išgyventi, rūpintis tais senoliais, nežinančiais nė kurioje pusėje jų dešinė ranka, visai kas kita. Nuo tada, kai įsidarbino pensione, Eulalija liovėsi tikėti Dievą.
Senolis liko vienas. Jis leidosi užliūliuojamas praeities, kai kažkas prisėdo šalimais.
– Nori saldainio? Vaikystėje juos labai mėgai.
Chuanas pamatė kairėje pusėje sėdintį aukštą, augalotą vyrą, tai jis pasiūlė jam saldainį; vyras panėšėjo į krepšininką. Jis šyptelėjo milžinui ir priėmė jo pasiūlymą. Išvyniojo iš popierėlio ir drebančiomis rankomis įsidėjo į burną.
– Skanus.
– Žinau. Kaip laikaisi, Chuanai?
– Visai neblogai. Ar eisime slėpti to daikto?
– Ne, Chuanai, tai buvo seniai. Pameni?
– Ne.
Milžinas žinojo, kad dabar jis meluoja.

– Žinau, kad prisimeni. Retai, bet prisimeni.

– Tu negali būti tas milžinas. Jis daug senesnis už mane. Tavo juoda vešli barzda atrodo taip pat, kaip tą naktį. Bet praėjo tiek metų...

– Tik ne man. Seniai turiu sudaręs sandėrį su laiku.

– Ar aš sapnuoju?

– Dabar ne, Chuanai. Gal pirma ir sapnavai, bet dabar ne. Aš esu čia, šalia tavęs.

– Vadinasi, mes neisime slėpti to daikto?

– Ne, Chuanai. Dabar mums reikia jį surasti. Atėjo seniai laukta diena. Sumanymas turi būti įvykdytas.

Chuanui sukosi galva. Jis žinojo, kad darbą turi pabaigti jo anūkė Marija. Todėl milžinas ir atėjo čia. Tačiau jis ilgus metus stengėsi ją nuo to apsaugoti ir laikyti nuošaly.

– Ją vieną teturiu. Jie nužudys ją. Jei tik sužinos – nužudys.

– Mes ja pasirūpinsime.

– Kaip pasirūpinote meistru?

Milžinas nieko neatsakė.

– Anūkė – tai viskas, ką turiu šiame pasaulyje, – pakartojo senolis.

Milžinas žinojo, kad turi išnaudoti šią akimirką, kol Chuano Chivelio minčių dar neužgožė tamsa.

– Mano protas – lyg tamsi kiaurymė. Girdėjau sakant, kad kartais jo nebeturiu. Taip... Jie sako, kad kartais jis aptemsta... bet aš nieko neatsimenu.

– Ji ateis. Kaip kiekvieną popietę.

– Ji ateina kasdien?

– Taip, nuo pat sugrįžimo dienos. Aš jau sakiau – kiekvieną popietę.

– Žinau, kad ji ateina, bet ar kiekvieną dieną...

– Taip.

– Ji – rūpestinga anūkė. Vadinasi, turiu jai atiduoti?..

– Taip. Ir papasakoti viską, ką prisimeni.

– Nežinau, kur jį paslėpiau. Tu pasilikai lauke. Nenorėjai eiti drauge su manimi.

– Aš negalėjau. Neturėjau teisės, privalėjau tik tave saugoti. Tu buvai sergėtojas. Aš tik užsikėliau tave ant pečių ir pernešiau per upę. Toks mano darbas, esu tik Viešpaties tarnas.

– Va tau ir sergėtojas.

„Va tau ir sergėtojas“, – pagalvojo tas augalotas ilgšis. Jo plačios tamsios akys su daugybe smulkių raukšlelių buvo kupinos lipšnumo. Regis, žvilgsniu jis skrodė laiką. Kristupas buvo prisiekęs tarnauti galingiausiam pasaulio Viešpačiui. Todėl dabar jis ir sėdėjo šalia to senolio, nieko nebeprisimenančio, kurį kadaise buvo prisiekęs saugoti.

– Ji ateis. Privalai papasakoti jai viską, ką prisimeni, – dar sykį pakartojo milžinas.

Chuanas nieko neatsakė. „Turiu jį čia“, – tarstelėjo mintyse pridėjęs ranką prie krūtinės.

Kai vėl pažvelgė kairėn, milžino jau nebebuvo.

Jis prisiminė buvęs riteris. Galimas daiktas, kad net paskutinysis iš riterių. Jis turėjo įvykdyti Antonijui duotą pažadą. Pasaulio ateitis buvo čia, klaidžiojo kažkur jo minčių labirinte. Prisiminti, reikia prisiminti. Laiko liko visiškai nedaug.

3

Tą popietę Marija Chivel atvėrė vartus į senelių pensioną Numansijos gatvėje. Tai buvo rami vieta už Diagonalės gatvės, netoli Ilos. Pensioną supo erdvus parkas, kur senoliai galėjo vaikštinėti ir sėdėti saulutės atokaitoje.

Prieš tris mėnesius ji sugrįžo iš Jungtinių Valstijų, ir nebuvo dienos, kad neaplankytų senelio. Kartais jis jos nė nepažindavo. Marija atsisėsdavo greta jo prie lango ir ilgai pasakodavo apie save arba skaitydavo, kol baigdavosi lankymo valandos. Ji neturėjo nuolatinio darbo, galėjo derinti ir tas dvi dienas per savaitę, kai kelias valandas skirdavo Draugijai, ir kuo daugiau laiko praleisti su seneliu. Jis to nusipelnė, o ji jautėsi jam už viską dėkinga.

Po motinos mirties ji gyveno pas jį. Būdama septynerių ji pirmąsyk jo paklausė, kaip tai atsitiko. Jos motina mirė gimdydama. Senelis niekada ir nežinojo, kas buvo jos tėvas. Tiesiog nemėgo apie tai kalbėti.

Jos vaikystė – tai ilgas malonus rytas šalia senelio, kuris ja rūpinosi, skaitydavo pasakas, pasakodavo istorijas, vesdavosi į Gvelio parką, į Šventosios Šeimos bažnyčią, surengdavo ekskursijas į Monsera kalną arba abu eidavo į

kiną, kur žiūrėdavo jos mėgstamus animacinius filmukus. Net ir paauglystės metais su seneliu neiškilo jokių nesusipratimų, nes jis visada ja rūpinosi. Ji buvo puiki mokinė, tikra kalikė, nešiojo pasibaisėtiną dantų plokštelę, atrodė ne itin kalbi ir vieniša, stojiškai pakęsdavo visas bendramokslių pašaipas.

Pirmieji senelio ligos požymiai pasireiškė dar tada, kai ji studijavo universitete. Bet kai gavo diplomą, senelis primygtinai ragino ją tęsti studijas Jungtinėse Valstijose.

– Seneli, aš tavęs nepaliksiu. Tik ne dabar, – pasakė ji.

Jis buvo neperkalbamas. Jau buvo spėjęs suplanuoti jai visą gyvenimą.

– Tau nereikia ir nebūtina apie mane šokinėti. Man jau devyniasdešimt, ir galva jau nebe tokia šviesi. Man bus labai gerai pensione, o tu turi vykti į Jungtines Valstijas, tai vienintelis dalykas, kas gali suteikti man džiaugsmo. Ten – geriausi specialistai. Sugrįžusi galėsi mane lankyti kada panorėjusi.

Ji taip ir padarė. Niekada neprieštgyniavo seneliui, o jis niekada nebuvo pakėlęs balso ir nė sykio nėra jos nubaudęs. Jis visada su ja elgėsi ne kaip su mergyte, o kaip su sau lygia. Vaikai – tai asmenybės, o ne kokie nykštukai, mėgo kartoti jis. Vaikai viską kuo puikiausiai supranta, jei tik jiems gerai išaiškini. Tą jis darė nuolat – stengėsi jai išaiškinti viską. Jo sprendimas buvo itin vykęs. Marija tą suprato pati. Niujorkas atvėrė jai akis į kitą pasaulį. Dabar ji buvo dvidešimt šešerių, ryžtinga ir žavi jauna moteris. Ji savanoriškai dirbo Draugijoje ir baigė rašyti disertaciją. Ji buvo ne tik graži moteris, bet ir puiki meno istorikė ir patraukdavo žvilgsnį visų, kas gebėjo įžvelgti vilionę jos

nuostabiose žaliose akyse. Buvo aukšta, liekna, gundančių kūno formų. Galbūt dėl vienatvės ir per didelės globos vaikystėje ją, regis, gaubė ilgesio ir bejėgiškumo aureolė.

– Liga ūmėja. Per dvejus metus jo būklė smarkiai pablogėjo. Žinau, kad jums tai menka paguoda, bet jūsų senelis... Šiaip ar taip, nedaugelis sulaukia jo amžiaus, – pasakė jai pensiono direktorius, kai pirmiausia užėjo pas jį. Marija įdėmiai jo klausėsi.

– Kartais jo protas prašviesėja, tos akimirkos plyksteli staiga, su pertrūkiais... bet jos vis retesnės. Mes darome tik tai, kas nuo mūsų priklauso, – rūpestingai jį prižiūrime. Pati žinote, kad ši liga neišgydoma.

– Reikėjo man likti su juo.

– O kuo būtumėt per tuos dvejus metus jam padėjusi? Niekuo. Paklausykite, jūsų sprendimas teisingas. Nebūtumėte geriau juo pasirūpinusi. Daugelis žmonių to negali suprasti. Juk mes tam ir dirbame, kad paskutiniai jų gyvenimo metai būtų lengvesni, – paaiškino gydytojas ir nutilo, bet netrukus darsyk patvirtino: – Jūs niekuo negalėjote jam padėti.

– Kaip jis šiandien jaučiasi?

– Pastarąsias dienas jis atrodo nervingas ir neįprastai susijaudinęs.

– Tikrai, ir aš tai pastebėjau per aną apsilankymą.

– Naudokitės paskutinėmis jo proto prašviesėjimo akimirkomis. Jų liko visai nedaug.

– Ar jis pasmerktas vegetuoti?

Gydytojas jai negalėjo meluoti. Negalėjo išsisukti nuo tiesaus atsakymo, ko kartais reikėdavo griebtis su kitais šių nelaimėlių giminaičiais.

– Tai tik laiko klausimas.

– Būna dienų, kad jis manęs neatpažįsta.

– Tai nieko keista. Ateis diena, kai jis visiškai jus pamirš. Tai įprasta, todėl negalime savęs apgaudinėti.

Eidama į senelio kambarį ji prisiminė jo žodžius, kai prašėsi apgyvendinamas senelių pensione. „Mano protas – lyg žuvėdros skrydis. Aš nugyvenau gerai, Marija. Mano gyvenimas buvo audringas. Tave aš mylėjau labiau už viską. Tu esi mano tikrasis pasididžiavimas, nors gali būti, kad netrukus to jau negalėsiu prisiminti. Viskas bus gerai, o tau nereikia ir nebūtina aplink mane šokinėti. Keliauk, studijuok ir gyvenk kaip galėdama įdomiau. Aš tavęs lauksiu. Galbūt jau neprisiminsiu nei tavo, nei savo vardų, bet tu turi žinoti, kad nieko taip nemylėjau šiame pasaulyje, kaip tave." Jis dar kartą pakartojo savo žodžius. Įkyriai vis grįždavo prie to paties. „Jis sunkiai serga, jis – beviltiškas ligonis", – mąstė jaunoji moteris prieš išvykdama į naująjį kontinentą.

Ji užėjo į senelio kambarį. Rado jį rymantį prie atdaro lango. Ji atsargiai prisiartino iš už nugaros ir švelniai, kone pašnibždomis jį pašaukė. Nežinojo, ar jis dar ją pažins, galbūt ji jau galutinai jo neteko. Reikėjo elgtis įprastai, jokių sensacijų ar jausmingų scenų. Atsistojo prieš jį taip, kad neužgožtų auksinės šviesos pluošto, glostančio jam veidą.

– Sveikas, seneli. Tai aš, Marija.

Jis neatsakė. Žvilgsnis klydinėjo kažkur toli. Ji prisėdo šalia. Paėmė jį už rankos.

– Marija?

– Tai aš, seneli.

Anūkės rankos prisilietimas jį sugrąžino iš tos gilios prarajos.

– Kodėl įėjusi nieko nesakei?

– Nenorėjau tavęs trikdyti, – sumelavo ji.

Abudu nutilo.

– Ar pažįsti mane? – gal po kokių penkių minučių paklausė Marija.

– Taip, dukrele, pažįstu. Nesu dar visai pakvaišęs, tik sykiais, – pajuokavo senelis.

– Norėtum, kad tau paskaityčiau?

– Ne, turiu su tavimi pasikalbėti svarbiu klausimu. Bet pirma papasakok tu. Ar turi širdies draugą?

– Taip.

– Kuo jis vardu?

– Migelis.

Senukas net krūptelėjo.

– Ar jo vardas negalėjo būti kitoks? Migelis, – garsiai ištarė jis. – Kaip to slibino medžioklio*... Kuo jis užsiima?

– Seneli, slibinų jis nemedžioja, jeigu tau tai rūpi, – pašmaikštavo Marija.

– Galbūt tik kol kas, laikas parodys. Štai ką norėjau tau papasakoti. Bet man įdomu, ką jis veikia? Papasakok apie jį daugiau. O svarbiausia, ar jis tave myli?

Ji kelias sekundes patylėjo. Kasdien savęs pačios ji to klausinėjo. Giliai atsiduso ir atsakė jam tą patį:

– Taip, seneli. Labai myli, – norėjo pridurti: „Kaip ir tu“, bet susilaikė. – Jis matematikas. Skaito paskaitas universitete, be to, jis – mokslininkas.

– Tai man žinoma. Prieš ketverius metus, būdamas trisdešimt šešerių, jis laimėjo Fyldso apdovanojimą, matematikoje tai prilygsta Nobelio premijai... Bet ar jis tikrai tave myli?

* Žr. Apr 12,7–9.

Marija jau nesistebėjo tokiais jo atminties šuoliais, bet stengėsi palaikyti pokalbį.

– Ką jis tyrinėja?

– Na, jis domisi pagrindinėmis amžiaus problemomis ir jas sprendžia. Per dienų dienas atlieka kažkokius skaičiavimus, bet kokius – aš nežinau. Kuria geometrizacijos teorijas ir prielaidas. Tik tu nemanyk, kad jis koksai knygų žiurkė. Jis linksmas ir turi daugybę interesų, jam patinka literatūra ir muzika. Žodžiu, jis neužsidaręs savo pasaulyje.

– Taip ir turi būti. Neįmanoma būti geram vienos srities žinovui, jei neturi ateities vizijos. Mano mokytojas sakydavo, kad geriausius sprendimus siūlo pati gamta. Tereikia mokėti tai pastebėti... Ar jis moka tave stebėti? Marija, ar jis iš tiesų tave myli?.. Ar jūs svajojate susituokti ir sukurti šeimą?.. Aš – seno raugo žmogus ir nesuprantu dabartinių porų, kurios gyvena kaip draugai, be jokių įsipareigojimų... Kiekvienas gyvena sau, laisvai ir nepriklausomai, ir tegalvoja apie darbą ir karjerą.

Dar prieš kelionę į Jungtines Valstijas Marijai su seneliu kelis sykius teko ginčytis ta tema, bet šiandien ją tai pradžiugino. Ji manė, kad jam viskas daug blogiau, bet, kaip pati įsitikino, pokalbis padėjo jam atitolti nuo juodos užmaršties kiaurymės. Kažin, kiek laiko truks tas prašviesėjimas?

– Ar pasiryžtum visko dėl jo atsisakyti? O tavo vaikinas? Ar dėl tavęs jis galėtų atsižadėti matematikos ir savo darbo vien todėl, kad tave myli?

Ištaręs šiuos žodžius, senelis atsisuko į ją ir pažvelgė tiesiai į akis. Marija suvirpėjo, ji buvo labai patenkinta tuo, kad jis kalba visiškai blaiviai. Tokį jį ir prisiminė. Tačiau tas klausimas ją išmušė iš vėžių. Ar ji iš tiesų galėtų taip

pasielgti? O jis? Ar Migelis dėl jos galėtų visko išsižadėti?.. Visko?.. O kas tas viskas? Geras darbas, profesinis pripažinimas, prašmatnus butas, patogus be sukrėtimų gyvenimas ir... Kas gi dar?..

– Man labai svarbu išgirsti tiesą... – neatlyžo senolis.

– Seneli, suprask, mums... tiesiog nereikia įsipareigojimų... mudu jaučiame vienas kitam potraukį, bet esame suaugę ir nepriklausomi žmonės. Nuo tavo jaunystės laikų pasaulis labai pasikeitė. Abiem mūsų darbas yra labai svarbus, mes gerbiame vienas kitą. Šeimos kurti nenorime, nors mes mylime vienas kitą ir...

Senelis papurtė galvą ir vėl nusisuko į langą, žvelgė į kiemą ir klausėsi gatvės šurmulio.

– Nesvarbu, nesileiskime dėl to į ginčus, bet man visa tai atrodo keista... tokie jau tie šių laikų jaunuoliai. Šiandien turiu tau papasakoti kai ką svarbaus, kas gali visiškai pakeisti tavo gyvenimą. Man baisu, nes tuos dalykus, kuriuos ketinu tau atskleisti, gali suprasti tik iš tikrųjų vienas kitą mylintys žmonės, kurie dėl meilės pasiryžę viskam, nelaukdami už tai jokio atlygio. Kai sutiksi tokį žmogų, dėl kurio galėsi ryžtis viskam... kai sutiksi tokį žmogų, kuris dėl tavęs galės atiduoti viską, tada įvyks stebuklas... Žinau, tai skamba senamadiškai, bet pragyventi ir nesužinoti, kas ta tikroji meilė, labai liūdna...

Marija nežinojo, ką jam atsakyti. Ji žavėjosi Migeliu, juodu siejo tie patys pomėgiai, jiems buvo gera mylėtis, mėgo drauge vakaroti, dažnai susitikdavo, bet neturėjo įsipareigojimų vienas kitam ir buvo laisvi. Kita vertus, dėl esminių dalykų ji niekada senelio nenuvylė ir nenuvils. Ji turėjo tvirtus įsitikinimus ir be galo vertino senelio pamokymus.

Senelis vėl atsisuko ir įsižiūrėjo į anūkės veidą. Iš jo žvilgsnio ji suprato, kad jis viską suvokia, jo mintys šviesios ir aiškios, nors tai tik iliuzija, nes kiekvieną akimirką jo protas vėl gali užgesti ir atsidurti bedugnėje.

– Nenusimink, Marija, ateis laikas, ir tu suprasi, apie ką aš kalbu... neabejoju, kad sutiksi tą ypatingą žmogų, kuris tavimi tikės... Nesvarbu, ar jūs susituoksite, ar susilauksite vaikų, ar kartu gyvensite, – visa tai nesvarbu. Kai sutiksi žmogų, kurį iš tiesų mylėsi, nešiosi jį savo širdyje, net jei jis bus toli, ir branginsi jį labiau už gyvenimą.

Marijos skruostu nusirito ašara. Senelis pakėlė pirštą ir labai švelniai nubraukęs tą lašelį pažvelgė prieš lango šviesą. Ašarą nutvieskė auksinis besileidžiančios saulės spindulys.

– Ar matai, Marija? Čia telpa visas pasaulis... Mokytojas visada taip sakydavo... Vieno žmogaus gyvenime telpa visos žmonijos istorija. Šiame mažame lašelyje kaip veidrodyje galiu įžiūrėti visatą, laiką, gyvenimą ir žvaigždes... Taigi...

Senolis nutilo ir kelias minutes susimąstęs tylėjo. Marija manė, kad tai paskutinės jo šviesaus proto akimirkos. Pajuto, kaip jai užgniaužė gerklę. Pamanė, kad jis rado tokį gražų būdą galbūt visiems laikams su ja atsisveikinti. Tačiau dar buvo ne laikas, nes senolis suskubo paklausti:

– Ar žinai, kas buvo mano mokytojas?

– Ne, seneli, nežinau.

Marijai jis niekada nepasakojo nei kuo užsiėmė, nei kas buvo jo mokytojas, apie kurį jis be paliovos kalbėdavo. Jį visada prisiminė tokį: senstelėjusį žilą žmogų, įnikusį į knygas apie architektūrą.

– O kas toks buvo tavo mokytojas? – smalsiai paklausė Marija.

– Antonijus Gaudi.

Toks atsakymas jos per daug nenustebino. Nors mintyse ji apskaičiavo, kad senelis turėjo būti dar visai vaikas, kai žuvo Antonijus Gaudi. Kad jis didžiai žavėjosi genialiuoju architektu, jai buvo aišku visą gyvenimą. Savo susižavėjimą jam pavyko perteikti ir jai. Kita vertus, senelis visada gilinosi ir žinojo apie Gaudi daugiau negu įprasta. Galbūt jis norėjo pasakyti pažinojęs kai kuriuos mokytojo bendradarbius. Teisybę pasakius, tik senelio dėka ji tiek daug žinojo apie Gaudi, o kai vaikystėje ji klausinėdavo jo, ar jis pažinojęs architektą, jis kartodavo: „Dukrele, kada nors tu tikrai sužinosi, kaip buvo iš tikrųjų." Regis, ta diena pagaliau atėjo.

– Gerai, atskleisiu tau tiesą. Dabar aš prisimenu, kaip viskas buvo, nors galbūt po akimirkos jau būsiu viską pamiršęs. Juk žinai, kokia ta mano atmintis – tai atsiranda, tai vėl pradingsta... dažniausiai ji pradingsta. Privalau šiandien tau viską papasakoti. Turi būtinai tai išgirsti. Gyventi man jau liko nebeilgai, jaučiu, kad greitai mirsiu.

– Seneli, nekalbėk taip.

– Aš tai žinau.

Senelis atrodė neįprastai susijaudinęs. Marija paėmė jį už rankos. Jau kuris laikas senelio akyse ji nebuvo mačiusi tokio nežaboto įkarščio.

– Aš buvau su Gaudi, kai jį nužudė.

4

Mariją užplūdo liūdesys, jai atrodė, kad senelis visai prarado sveiką protą. Gal tai buvo paskutinės akimirkos, kai jis kalbėjo apie meilę, apie gyvenimą ir apie ašaroje telpančią visatą. Senelis labai vaizdingai su ja atsisveikino. Dabar jis atrodė lyg nesavas, kalbėjo kaip aiškiaregys, veik nežiūrėdamas į ją. Grandydamas tai, ką jis vadino prisiminimais, kūrė fantastišką istoriją, nors kartais keliančią dvejonių. Bet juk tai neįmanoma. Jam galvoje pasimaišė, mąstė ji, apimta slogaus nerimo, kai jis kelis sykius paprašė atidžiai įsidėmėti jo patarimus, o ji tik tvardėsi, kad nepravirktų. Vis dėlto daug tos neįmanomos prasimanymų virtinės dalykų sutapo su patvirtintais istoriniais faktais. Ją labai sužavėjo senelio pasakojimas apie jo senolį Alfonsą Chivelį, gerą Gaudi bičiulį, gyvenusį Riudomse. Apie jų pirmus gyvenimo metus Barselonoje. Kaip pasiligojęs žmogus gebėjo suregzti tokį neįtikėtiną siužetą, kuriame susipynusi tikrovė ir prasimanymas? Tačiau ją dar labiau sutrikdė tai, ką netrukus išgirdo.

– Seneli, apie ką tu kalbi? Juk jis pakliuvo po tramvajumi, – pasakė Marija, kai senelis vėl paminėjo tą faktą.

– Taigi, dukrele, jį partrenkė tramvajus ties Baileno ir Kortesų gatvės, kuri dabar vadinasi Gran Vija, sankryža. Aš jau sakiau, kad tądien buvau kartu su juo. Tada, 1926 metais, buvau aštuonerių. Viskas atsitiko birželio 7 dieną, pusę šešių vakaro. Bet tai nebuvo nelaimingas atsitikimas.

– Seneli, tu ir vėl savo.

Marija daugiau to nenorėjo klausytis. Laikraščių kioskas, žudikai, jo pabėgimas, paslaptis, kurią jam reikėję išsaugoti, kaip jam padėjęs milžinas, kuris tą pačią dieną dar sykį jį aplankęs. Ne, to jau buvo per daug. Kita vertus, turėjo jį išklausyti iš gailesčio. Kaip dar ji galėjo pasielgti?

– Aš atėjau į jo laidotuves ir pasislėpiau minioje žmonių, kurie rinkosi prie sienos ir aplink Šventosios Šeimos bažnyčią. Žinojau, kad labai rizikuoju, kad jie irgi ten ateis manęs ieškoti, taip ir buvo. Aš vos įkalbėjau milžiną, kad leistų eiti į laidotuves. Bet man reikėjo pamatyti mokytoją ir pasakyti, kad viskas atlikta. Taip aš ir padariau, o tada ir pamačiau juos... bet jie manęs nepastebėjo. Žinojau, kad tai tikrai jie, nes mokytojas pavaizdavo juos ir savo bažnyčioje. Jis akmenyje iškalė jų atvaizdus. Blogis visada turi tą patį veidą, ar tu pameni žmogų ant kronšteino?

– Tą šėtoną? Seneli, bet praėjo tiek metų...

– Tu dar buvai maža mergytė ir truputį jo baiminaisi. Bet visada norėdavai į jį pasižiūrėti.

– Taip, aš jį prisimenu, tai anarchistas, rankoje laikantis Orsinio bombą, iškaltas ant Šventosios Šeimos bažnyčios Rožinio portiko kronšteino, – patvirtino Marija ir pridūrė: – Tai pagunda, žmogaus nugara ropojanti mitologinė pabaisa, kuri suteikia jam jėgų ir skatina blogiems poelgiams. Seneli, aš tai moku atmintinai.

Ji prisiminė, kai būdama dar vaikas drauge su seneliu begalę kartų lankėsi Šventosios Šeimos bažnyčioje.

– Privalai būti labai atsargi... jis iš tikrųjų egzistuoja... prisimink jo veidą – tai blogio veidas. Blogis visada turi tą patį veidą, jis kartojasi; blogis klonuojamas, bet drauge jis keičiasi, kartais kuo nors prisidengia... Nepasitikėk niekuo! Kaip jau sakiau, tamsybių padaras, kurio veidas iškaltas akmenyje, buvo ten ir šniukštinėjo manęs tarp susirinkusių į laidotuves žmonių.

Senolis nutilo, atrodė išsigandęs, lyg būtų išvydęs kambaryje nelemtą piktadarį, apie kurį kalbėjo.

Marija pagalvojo, kad jei tas piktadarys dar gyvas, jis vargu ar pavojingas. Praėjo aštuoniasdešimt metų, jis irgi bus nukaršęs senis. Net ir piktadariams laikas negailestingas.

– Kas nutiko paskui? – paklausė ji, norėdama jį sugrąžinti.

– Bičiuliai padėjo man slapstytis. Tuomet jų dar nepažinojau, bent jau ne visus.

– Kas tie bičiuliai?

– Ordino riteriai.

– Ordino?

– Taigi, į jį aš buvau priimtas vienuolikos metų. Septyni riteriai, turintys saugoti didžiąją paslaptį. Ją man pavedė didysis magistras Antonijus Gaudi.

– Tu nori pasakyti, kad Gaudi buvo masonas? Ir tu pats priklausai slaptai sektai?

– Ne, dėl Dievo! Tu nieko nesupratai! Gaudi nebuvo masonas. Jis tikėjo, kad mūsų Viešpats Jėzus Kristus yra dieviškos kilmės. Jis buvo davęs neturto ir paklusnumo įžadus. Iki paskutinės savo gyvenimo dienos gyveno skurdžiai, kaip šventas Pranciškus. Masonai laikė Jėzų Kristų geru

žmogumi, didžiu vadovu, iškiliu pranašu, bet ne daugiau. Mes gi žinome ir tikime, kad jis yra Dievo Sūnus.

– Jūs?

– Taip, mes, Morijos riteriai. – Senelis nutilo, lyg nujausdamas, kad jo būsimas prisipažinimas gali priblokšti. – Aš esu paskutinis Morijos riterių didysis magistras, o Antonijus Gaudi buvo mano pirmtakas.

To Marijai jau buvo per daug. Kliedesiai ties pamišimo riba, kurių nemokėjo atremti. Ji kantriai linktelėjo, tačiau ją nustebino pirmąsyk paminėtas Morijos pavadinimas.

– Seneli, kas tie Morijos riteriai? Apie ką tu kalbi?

– Nejau negirdi, ką tau sakau? Ilgus amžius mes, septyni riteriai, pasikeisdami sergėjome didžiausią krikščionybės turtą. Saugojome jį ne tik nuo savo priešų, bet ir nuo kai kurių Bažnyčios narių. Nuo pačios Kristaus Bažnyčios!.. Žinau, apie tokias sektas sklando daug įvairiausių legendų. Jie turi savo ceremonijas, naudojasi įvairiausiais viduramžių apeigų elementais ir slaptais ritualais, kurie seniai neteko prasmės... Visa tai tėra akių dūmimas, jie tikri apsišaukėliai. Mes, tikrieji riteriai, žinome, kad egzistuoja viena tiesa ir vienintelis svarbiausias dvasinis apreiškimas. Mūsų asmenyje mirė senasis žmogus, kad pasaulyje prasidėtų naujo žmogaus era... Esame visiems laikams pažymėti šiuo ženklu. Mes, septyni riteriai, esame vyrai ir moterys ir šiame pasaulyje turime misiją. Mūsų didžiausias rūpestis – išlikti nepastebimiems. Mes septyniese atsakingi už paslapties išsaugojimą, o dabar... Tu, Marija, turi užbaigti misiją. Tavyje yra ženklas ir Mįslių Veidrodis. Tavyje yra viskas. Ar gali patikėti?

Ne, Marija tuo netikėjo, tiesiog buvo per sunku. Ji vos begalėjo atpažinti savo senelį, kurį netikėtai užvaldė tokia

jai iki šiol nepažįstama energija ir gyvybingumas. Bet, kita vertus, jis kalbėjo taip tvirtai, su tokiu įkarščiu... Ir ji vėl suskato klausinėti:

– Seneli, kaip suprasti, kad tu esi Morijos riteris?

– Aš esu paskutinysis Morijos riterių magistras.

– Tai tu esi vienuolis?

– Vienuoliai kariai tėra gryniausias mitas. Nors dėvime panašius apdarus, esame ištikimi Kristui, užgrūdinti ir pasirengę paaukoti savo gyvybes, mes, Morijos riteriai, nesame vienuoliai kariai... Nors mes ilgus amžius kovojame su blogiu, kad mūsų pasaulis galėtų išlaikyti pusiausvyrą. Dabar mes jau nebegalime pasiduoti.

– Kam pasiduoti?

– Vienai šėtoną garbinančių sektų – Kronšteino kariams. Tai tokia masonų atšaka, simbolius ir ritualus naudojanti juodiems tikslams. Tai žudikai, niekinantys ostijas, žudantys vaikus, atliekantys kruvinas apeigas ir garbinantys šėtono atvaizdą – Bafometą.

– Tai būdinga visoms satanistų sektoms, – su pasidygėjimu ištarė Marija.

– Žinau, kad tu manimi netiki. Ir nekaltinu tavęs už tai. Man taip pat atrodytų neįtikėtina, jei kas nors pradėtų riesti tokias istorijas, o tau tenka girdėti tai iš pasiligojusio senio lūpų, kurio atmintis skylėta labiau už sudriskusį skudurą, – ištarė jis apgailestaudamas, bet netrukus vėl atsigavo ir žvaliai pridūrė: – Vis tiek privalai patikėti, nes tam bus paskirtas tavo gyvenimas. Nuo pat gimimo tave saugojau, bet jie vėl sugrįžo. Žinau, kad jie mane surado, todėl privalome atlikti tai, kas mums skirta.

– Kas tave surado? Kas mums skirta, seneli?

– Tie, kurie nužudė mokytoją. Jie mėgins nužudyt ir tave.

Tokia atomazga ją išgąsdino. Kam jiems reikia ją žudyti? Ką ji privalo atlikti?

– Paklausyk manęs! Mūsų laikas senka! Jie jį nužudė, supranti? Jie jį nužudė!.. Ta paslaptis užnuodyta, ir jos sergėtojui nuolat gresia pavojus. Taip viskas buvo visada, kol tu...

Senelio žodžius darėsi vis sunkiau suprasti, jo balsas trūkčiojo.

– Jie užmezgė kontaktą su Gaudi... dar jaunystėje... Atsisakė... Šėtoniški... Sugrąžinti jį... Šėtono sugrįžimas... Bet ne... vargdienių bažnyčia...

– Seneli, aš tavęs nesuprantu.

Marija suvokė, kad netrukus jis vėl prasmegs į savo kiaurymę, ir ji jį praras. Koks tas jos tykantis pavojus?

– Aš buvau su Gaudi... tą dieną, kai jį nužudė...

– Jau sakei. Kas dar?

Ji nusprendė nepertraukti ir leisti jam kalbėti, o paskui sudurstyti senelio frazes.

– Nusivesdavo mane į pasakų trobelę...

– Vidury miško?

– Taip, Marija... Aš gyvenau joje... iš pradžių... Paskui... dirbtuvėse... Šis miestas, sakydavo jis, tarsi miškas... Jis... pažymėdavo kelią... akmenimis... pasiklydę... pastatai... kai atvykome... jis man davė raktą... Turi pamatyti, išmokti žvelgti kiaurai Mįslių Veidrodį... Tu jį turi.

Senelis nutilo. Jo akys žvelgė į niekur.

– Kalbėk, seneli, aš klausausi. Aš čia, su tavimi, kaip vaikystėje, kai man sekdavai pasakas.

Tas paskutinis žodis, regis, pažadino jį iš letargo. Vėl pratrūko kalbėti, bet į ją jau nebežiūrėjo.

– Taigi, dukrele, kaip broliukas ir sesutė.

– Tu visada pakeisdavai pasakos pabaigą.

– Taip turi būti... Prisimink spėlionių žaidimą!.. Spėk, kas tai...

– Seneli, ką esi paslėpęs?

– Ką esu paslėpęs? – pakartojo jis. Senelis jau nebesiklausė jos.

Jis vėl užsidarė tyloje. Marija laukė supratusi, kad nelieka nieko kito, tik laukti. Tame paliegusiame kūne užvirė didžiulis mūšis.

– Kaulas, kaulas! – staiga sukliko jis, mėgindamas atsisegti marškinių sagas.

Senelio pirštai negrabiai čiupinėjosi kaklą.

– Kaulas, kaulas! – kartojo jis be paliovos.

– Seneli, aš tau padėsiu.

Bet pagalbos neprireikė, paėmęs anūkės ranką, į saują įdėjo tai, kas prieš akimirką kabėjo jam ant kaklo. Tada užlenkė pirštus ir stipriai suspaudė jos kumštį.

– Kas tai?

– Tai kaulas, dukrele. Kasdien jį iškišu pro grotas ir parodau raganai. Ji mano, kad esu dar per liesas, ir dar sočiau mane maitina, nes nori nupenėti ir suėsti. Kaip žaidime... Man reikia įminti mįsles... Dabar jis priklauso tau... Bet pirmiau arkangelas turi nugalėti žvėrį prie Trečiųjų Vartų. Jam reikės nugalėti savo viduje tūnančią pabaisą... ir pamatyti žvaigždes. Tu užbaigsi žemėlapį... Viskas yra tavyje... Paimk šį kaulą... ir prisimink.

Tada senelis drebančiu balsu pasakė tą vaikišką mįslę:

Kietas iš viršaus,
kietas iš apačios,
gyvatės veidu
ir medinėm kojom.

– Vėžlys?

– Tikrai! – patenkintas šūktelėjo senelis ir pridūrė: – Sumani mergaitė, atspėjai! Ši man labiausiai patinka... Yra dvi... Gyvatės veidas ir medinės kojos.

Kai ji dar buvo mažytė, senelis su ja žaisdavo mįslių spėjimą. Netgi buvo padaręs žaidimą, telpantį ant nedidukės lentos, panašios į šachmatų, kurios kiekvienas langelis turėjo savo simbolį. Tuomet jis kurdavo mįsles, o ji turėdavo spėti... Taip jie pergudravę raganą pašaudavo į krosnį, o broliukas su sesute grįždavo namo aptekę turtais.

Nei lova tai, nei liūtas,
Ir iš kiekvieno kampo išnyksta.

Pamažu ji prisiminė daugybę mįslių, kadaise sukurtų senelio. Ypač jai patikdavo ši:

Nors įkalinta nesu,
Iš vienutės į vienutę einu.

Bet kuo čia dėtos mįslės? Kaip susijusios su visais tais dalykais?

– Kaulas... vėžlyje... Gyvatės veidas... Medinės kojos... Ateis diena ir Alfa tave išgelbės... Šventosios Šeimos bažnyčioje... pirmoji mįslė... tada tau padės Jona... Man

reikia pasimatyti su Jona... Turi ištarti: „Kaip danguje, taip ir ant žemės"... Jie tau atsakys: „Visa, kas viršuje, tas pat, kas apačioje..." Lenktynės prasidės nuo vėžlio... Turime nedaug laiko... Liko tik kelios dienos... Nesileisk sugaunama...

Paskutinius žodžius jis pakartojo dar keletą sykių, lyg kokią litaniją.

Mariją apėmė neviltis, jos gražias akis temdė ašaros. Tai jau nebebuvo jos senelis. Nenumaldomai artėjo vakaras. Marija atsistojo ir uždegė šviesą.

– Reikia nugalėti žvėrį nuo Trečiųjų Vartų, lenktynės, vėžlys... Paskubėk... rytoj... šeštą valandą... šeštą valandą, rytoj šeštą valandą, – primygtinai kartojo Chuanas Chivelis, plačiai atvertomis akimis, kurios neramiai klaidžiojo po jo sielos tamsą. Marija pabučiavo jį į skruostą.

– Seneli, rytoj vėl ateisiu.

– Palūkėk, Marija. Žinau, kad tau teks daug iškentėti. Pažadėk man, kad nesustosi ir nepulsi į ašaras, kad ir kas nutiktų... Liko tik kelios dienos, tu privalai pasirūpinti, kad išsipildytų pranašystė.

– Bet, seneli... apie ką tu kalbi?

– Turi man pažadėti!

– Gerai, aš tau pažadu.

Ji paskubomis išėjo iš kambario.

Rankoje Marija stipriai spaudė senelio įduotą daiktą. Ilgai nedrįso į jį žiūrėti, bet galiausiai pamatė laikanti kažkokį raktą.

5

Iš pensiono išskubėjo Numansijos gatve aukštyn, kol priėjo Diagonalę. Troško pasivaikščioti ir susigaudyti tame nežabotų jausmų, karštligiškai užvaldžiusių jos mintis, kamuolyje. Diagonalės gatvę užtvindė automobiliai. Ji atsidūrė priešais „Hiltono" viešbutį, praėjo *Corte Ingles* prekybos centrą, paskui *La Caixa* dangoraižį – jai visada patiko tie du juodi kubo formos statiniai, bet šį kartą jie nerūpėjo. Einant pro didžiąsias parduotuves minios žmonių, regėjos, priplaks ją prie žemės. Tačiau ji vis yrėsi pirmyn, be jokios krypties ir tikslo. Atsisėdusi ant suolo panūdo prisidegti cigaretę, bet prisiminė, kad metė rūkyti.

Lauke temo.

Ji atsegė rankinę ir pažvelgė vidun. Ten gulėjo raktas. Ištraukusi jį pavartė rankoje, apžiūrėjo. Jis buvo keistos formos, vargiai tinkantis įprastai spynai. Regis, ji pradėjo suprasti, kad jis skirtas atrakinti ne durims, o vėžliui. Teks tai padaryti jau visai netrukus, šeštą valandą ryto.

Ji pakilo nuo suolelio, dar truputį paėjėjo ir užsuko į *Bugį*, tą barą ji mėgo dar nuo studijų laikų. Užsisakiusi kavos atsisėdo už stalelio. *Bugis* kaip visuomet buvo sausakimšas.

Ji pamėgino prisiminti viską, ką sakė senelis, išsaugoti mintyse kiekvieną smulkmeną, kiekvieną jo pasakytą žodį. Ji manė supratusi, kad jis minėjo du vėžlius ir lenktynes. Veikiausiai tie vėžliai yra Šventosios Šeimos bažnyčioje, bet ji nebuvo visiškai tikra. Tik niekaip negalėjo perprasti, ką galėtų reikšti frazės „nugalėti žvėrį nuo Trečiųjų Vartų" arba „kaip danguje, taip ir ant žemės". Ką turėjo omeny senelis, sakydamas, kad ji užbaigs žemėlapį?

Kai jai atnešė kavą, ji suvokė, kad vis dar laiko raktą stipriai suspaudusi dešinėje rankoje. Įsidėjo jį ne į rankinę, o nevalingai įspraudė į dešiniąją džinsų kišenę.

Kodėl jai buvo taip sunku prisiminti vaikystę? Senelį ir jo erdvų butą su daugybe kambarių Gaudi gatvėje. Savaime aišku, senelis dievino savo mokytoją, tad ir gyveno jo vardu pavadintoje vietoje, netoli nuo jo didžiojo statinio. O tas didingas statinys! Kai ji dar buvo visai maža, jiedu galybę kartų vaikščiojo aplink jį, įsikibusi jam į ranką vieną statinio fasadą ji apžiūrinėjo įdėmiau negu kitus du. To fasado pavadinimas buvo Gimimas.

– Dukrele, tai nėra paprasta bažnyčia: tai atgailos šventovė, o idėją jai davė vienas knygininkas. Tai vargdienių Katedra! Šventovė, turinti mums priminti tikėjimo pradžią ir sugrąžinti prie ištakų!

Tai senelis kartojo nuolat, kai tik jie stabtelėdavo prie bažnyčios. Bet kas buvo jos senelis, ką dirbo? Ji niekada to nežinojo.

– Seneli, ką tu veikei, kai buvai jaunas? – daug sykių klausinėjo būdama maža.

– Sergėjau mūsų tikėjimą, – šypsodamasis atsakydavo jis ir paglostydavo jai galvelę.

Nuo tokio migloto atsakymo jai nieko nepaaiškėjo. Ji liovėsi klausinėti. Galbūt jau niekada to nesužinos. Tačiau nuo tada ji nesiliovė stebėti, kaip jis dirba savo kabinete. Ji mėgino išsiaiškinti tai, kas jai rūpėjo. Jo biblioteka buvo sausakimša knygų ir straipsnių apie viduramžių architektūrą ir vaizduojamąjį meną. Jis daug piešdavo. Ir vis kažką rašydavo ir žymėdavosi savo žaliajame sąsiuvinyje, o baigęs darbą užrakindavo jį viduriniame savo rašomojo stalo stalčiuje. Tai buvo viskas, ką ji prisiminė.

Jis ilgus metus kaupė peną savo beprotystei, pamanė ji. O jei vis dėlto taip ir yra, jei didžioji dalis to, ką ji išgirdo, tiesa? Visos to pasakojimo vingrybės ją sukrėtė iki sielos gelmių. Ypač tas faktas, kad ji išrinktoji, kad jai gresia pavojus ir drauge su arkangelu ji privalo atrakinti vėžlį ir nužudyti pabaisą, gyvenančią prie Trečiųjų Vartų. Ji stengėsi paskutiniuosius jo žodžius sudėlioti iš eilės ir perprasti jų prasmę.

Ji prisiminė spėlionių žaidimą ir tą ypatingą pasakos apie broliuką ir sesutę pabaigą, kurią sugalvojo jos senelis. Kažkur palėpėje tarp senų daiktų dar turėtų būti toji lenta. Šešiasdešimt keturi narveliai, šešiasdešimt simbolių, o ant keturių vidurinių langelių po juodu kartonu slėpėsi pasakų trobelė. Tame žaidime buvo didžioji dalis Gaudi kūryboje naudotų įvaizdžių... Salamandra, slibinas, taurę apsivijusios gyvatės, aplink kryžių apsisukusi gyvatė, šešiakampis, vėžlys, gyvybės medis, jautis... Trikampiai, apskritimai ir kitokios geometrinės figūros... Ji gerai prisiminė jas visas. Senelis Chuanas tą žaidimą sukūrė jai. Jis panėšėjo į šachmatų lentą, tik buvo daug didesnis, nes jo viduje buvo įtaisytas mechanizmas. O kampuose buvo medinės kojos, ant kurių žaidimas stovėjo. Senelis ieškojo vieno, dviejų arba

trijų simbolių... Kiekvienam jų sukurdavo po mįslę. Tada spustelėdavo langelį, suveikdavo mažutė šoninė svirtis ir atsiverdavo žalios spalvos langelis. Tai reiškė, kad mechanizmas įjungtas, ir žaidimą galima pradėti... Kaskart mįsles sukurdavo vis sudėtingesnes. Pradžioje buvo viena mįslė, kurią ji turėjo įminti. Tada reikėdavo paspausti langelį ant lentos su tuo simboliu, ir jeigu atspėdavo, viduryje esantis juodas popierius pasitraukdavo ir užsidegdavo šviesa – ragana sudegdavo pasakų trobelės krosnyje... Vėliau žaidžiant reikėdavo įminti dvi, tris, keturias, penkias mįsles... Visada ta pačia seka. Ji turėdavo jas įminti ir atspėti, apie kurį simbolį kalbama, o tada jau iš eilės paspausti tuos langelius. Ji visada gaudavo tik vieną galimybę.

Senelis jai pasakė, kad žaisti reikia pasakų trobelėje. „Bet kodėl?" – suko galvą ji. Ji žinojo, kur yra pasakų trobelė. Vaikystėje dažnai apžiūrinėdavo ją su seneliu Gvelio parke... „Grįžusi namo būtinai susirasiu tą žaidimą. Pamenu, kad padėjau jį į dėžę sandėliuke. Jeigu atsivers žalias langelis, vadinasi, mano senelis... Gal jis ten paliko man kokią nuorodą? Tačiau kas per mįslė, kurią reikia įminti? Kol kas turiu tik raktą, kuriuo reikia atrakinti vėžlį. Ir žinau, kur jį rasti."

Gal ir ne viskas senelio pasakojime buvo tiesa, tačiau didžioji dalis abejonių nekėlė. Tai nebuvo penas jo pamišimui visus tuos metus, kai jie gyveno drauge. Senelį ji prisiminė kaip sveikos nuovokos žmogų, kuris jai įskiepijo meilę geroms knygoms, muzikai ir grožiui. Jis išmokė ją matyti ir pastebėti. „Esama įvairių požiūrių į daiktus, bet kai kurie jų apgaulingi. Dukrele, kartais tai, ką matome, anaiptol nėra tiesa, – kalbėjo jis. – Dabar mes matome

mįslę kiaurai veidrodį.“ Ji tik dabar suprato, kad senelio įdiegtos elgesio normos, gyvenimo džiaugsmas, noras domėtis ir atrasti buvo didžiausias jo palikimas. „Vertink gerus žmones, mylėk silpnesnius už save, nuo blogų žmonių laikykis atokiau, bet nebrandink savy neapykantos.“ „Išmintingųjų širdys yra ten, kur atsiskleidžia kilnumas, o tamsuolių – kur atveriamos durys tuštybei.“ Kodėl ji dabar visa tai prisiminė?

Senelis nėra pamišęs. Vyksta kažkas nesuprantamo, ir jai reikia tai išsiaiškinti. Jai dera pasistengti dėl jo.

Marija išėjo iš baro ir patraukė į autobusų stotelę. Jau buvo visai tamsu. Autobusas vėlavo, bet jai niekaip neišėjo iš galvos visi tie žodžiai, ji stengėsi atspėti jų prasmę.

Į autobusų stotelę atėjo juodais drabužiais vilkintis žmogus ir atsistojo už kelių metrų nuo jos. Nežinia kodėl, bet Mariją apėmė nerimas. Nors žmogus dėjosi žiūrįs į kitą Diagonalės pusę, jai susidarė įspūdis, kad stebi ją. Ji žvilgtelėjo į laikrodį. Autobuso vis nesimatė. Ji laukė jau kone penkiolika minučių, kai netrukus iš kitos pusės pasirodė kitas žmogus juodais drabužiais ir taip pat atsistojo už keleto metrų nuo jos. Lyg būtų dvyniai, toptelėjo jai. Ir nežinia kodėl ji prisiminė ant Šventosios Šeimos bažnyčios kronšteino iškalto anarchisto atvaizdą. „Jiedu atrodo taip pat, kaip jis... Bet ko aš čia prisigalvoju? Tai tik vaikiški svaičiojimai“, – pamanė, stengdamasi išlikti rami. Tačiau jai nesisekė. Jautė artėjančią grėsmę. Pirmasis su cigarete dantyse iš lėto pradėjo artintis prie jos. Ji nuo jo nusigręžė. Taip, jo akys buvo tokios pat, kaip to vyro su Orsinio bomba. Ji panūdo sprukti, pabėgti nuo jo, bet bijojo. Atsisukusi pamatė, kad iš kitos pusės artinasi jo dvynys. Atrodė, kad

jų judesiai sinchroniški, lyg vienodų, simetriškų šešėlių, kurie iš abiejų pusių artinosi prie jos, ir ji susigriebė, kad negalės pasprukti. Gatvėje nesimatė nė gyvos dvasios. Stotelėje daugiau nieko nebuvo. Ją sukaustė baimė.

Staigus garsas privertė ją krūptelėti. Prieš pat ją atsivėrė automatinės durys. Viskas įvyko akimirksniu. Pirmiausia viskas nušvito. Plykstelėjo šviesos pluoštas.

– Lipate? – paklausė vairuotojas, atidaręs duris tiesiai prieš išsigandusios Marijos veidą.

Marija be žodžių greit įlipo į autobusą. Abu nepažįstamieji įlipo iš paskos. Pažymėjusi keleivio kortelę apsižvalgė. Žmonių važiavo vienas kitas. Šeši keleiviai. Toliau eiti ji neišdrįso. Atsisėdo priekyje, ant vienvietės sėdynės. Priešais ją sėdėjo senyva ponia, o už jos – jaunas, aukštaūgis, tvirto sudėjimo, į krepšininką panašus vyrukas su barzda. Kojas buvo susikėlęs ant šalimais esančios kėdės ir atrodė įnikęs į knygą. Dar jai nespėjus atsisėsti, vyrukas pakėlė galvą ir jai nusišypsojo. Marija perskaitė jo knygos pavadinimą: „Gaudi mįslė“.

Vienas iš tų tipų įsitaisė autobuso gale, o kitas – prie durų. Abudu nesiliovė į ją spoksoję.

Marija susirado mobilųjį telefoną...

Migelio rankose perskrodusi orą špaga jo priešininkui atėmė žadą. Migelis buvo aukštaūgis ir lieknas, jo judesiai – labai vikrūs. Patyrusio žinovo rankose tie lengvi plonyčiai ašmenys galėjo būti mirtinas ginklas. O Migelis buvo patyręs fechtuotojas. Laimė, jo priešininkui tai viso labo buvo treniruotė: špagos ir apsiausto laikai jau kadai

baigėsi. Migelis nuginklavo varžovą keliais lengvais judesiais – sukiniais. Trūko vos kelių centimetrų, kad špagos galiukas paliestų jo krūtinę.

– Baigta! – ištarė Migelis.

Kaip tik tą akimirką išgirdo skambant savo mobilųjį telefoną. Numerį pažino vos pažvelgęs į ekraną. Ženklu parodęs, kad treniruotė baigta, jis pakėlė apsauginį šalmą, atidengusį jo liesą patrauklų veidą su skvarbiomis akimis. Jo judesiai rodė treniruotą kūną, nors iš pažiūros labai grakštų, bet pasižymintį didele fizine ištverme. Telefoną turėjo pasikabinęs ant baltutėlio kostiumo.

– Klausau, Marija!

Jos balsas girdėjosi labai tyliai, tarsi kalbėtų pakuždomis. Siauras dangtelis trukdė suprasti, ką ji sako.

– ...nesaugu... Kuo greičiau atvažiuok manęs paimti.

Migelis paėjėjo prie lango.

– Kas nutiko?

– Tai labai skubu. Prašau, pasitik mane po dešimties minučių Balmeso autobusų stotelėje prie Abakuso bendrovės.

Ryšys pasitaisė, dabar girdėjosi geriau.

– Ar kas nors atsitiko?

– Kai išlipsiu, tu manęs jau lauk.

– Bet prie Balmeso stotelės negalima sustoti!

– Na ir kas! Neišjunk variklio!

– Būsiu po trijų minučių, – pasakė Migelis.

Pokalbis nutrūko. Marija išjungė neišklausiusi jo atsakymo. Stengėsi neišsiduoti, kad kalba telefonu, bet nebuvo tikra, ar tie du juodai vilkintys vyrai to nepastebėjo. Ji apsižvalgė aplinkui. Vyrukas šalia, užsikėlęs kojas ant sėdynės, tebeskaitė knygą. Moteris stotelėje išlipo. Vienas iš

juodųjų atsisėdo į jos vietą. Ji įsižiūrėjo į jo drūtą pakaušį, primenantį kovinio šuns žandikaulį.

Laikas tarsi sustojo. Sekundės truko amžinybę. Ji prisiminė senelio žodžius: ji išrinktoji, ir virš jos pakibo rimto pavojaus grėsmė.

Ramiai atsistojusi priėjo prie durų. Ji stengėsi numaldyti išgąstį. Jos pavyzdžiu pasekė ir tie du juodai vilkintys vyrai. Vienas jų atsistojo jai iš dešinės, o kitas nuėjo prie galinių autobuso durų.

Autobusas sustojo, bet Marija neišlipo. Ji buvo paspaudusi sustojimo mygtuką, bet tebestovėjo viduje. Neišlipo ir anie du. Ji pažvelgė pro autobuso langą, bet šalikelėje nesimatė jokio laukiančio automobilio. Jos širdis daužėsi kaip pašėlusi, ji neapsisprendė kaip pasielgti, gal reikia šokti iš autobuso. Bet kam šokti? Pakaktų stumtelėti tą individą ir skubiai išlipti.

– Tai ar lips kas nors? – paklausė vairuotojas.

Niekas jam neatsakė. Marija tvirtai sugniaužė kumščius. Vairuotojas jau ketino spausti duris uždarančius mygtukus, bet darsyk paklausė:

– Nelipsite?

Tyla. Vairuotojas jau siekė mygtukų.

Reikėjo liautis svarstyti ir apsispręsti. Teturėjo kelias sekundes.

Ji stumtelėjo dešinėje stovintį vyrą ir nubėgo prie priekinių durų – viskas įvyko taip greit, kad tipas juodais drabužiais nespėjo susivokti. Tada puolė Marijai iš paskos. Tačiau kelią jam pastojo jaunasis milžinas, iki šiol ramiai skaitęs knygą. Juodasis jį pastūmė.

– Ei, kas čia vyksta? – išsisuko jaunasis vyras ir čiupo jį.

– Paleisk, kvaily! – iškošė juodasis ir smogė jam.

Marija vienu šuoliu atsidūrė prie apstulbusio vairuotojo, iššoko pro priekines autobuso duris ir pasileido bėgti Balmeso gatve į jūros pusę. Juodai vilkintys vyrai irgi skubiai iššoko iš autobuso. Nuo persekiotojų ją skyrė nemažas atstumas, bet automobilio nesimatė. „Kurgi tas prakeiktas automobilis?" – sunerimo ji ir sustojo. Viskas jai skendėjo tamsoje. Žibintai Balmeso gatvę apšvietė blausia prieblanda. Aplinkui tvyrojo tamsa. Tie du jau bėgo iš paskos ir netrukus ją pasivys.

Tą akimirką užsiplieskė už kelių metrų šalikelėje stovinčio automobilio šviesos.

– Lipk vidun!

– Juk sakiau neišjungti variklio! – šūktelėjo uždarydama dureles.

– Užspringo... Kas nutiko?

– Greičiau važiuojam!

– Bet... Kas čia vyksta?

– Ar mes važiuosim, ar ne?

Migelis, tebevilkintis baltu fechtuotojo kostiumu, žvilgtelėjo į atgalinio vaizdo veidrodėlį. Kažkoks vyras stengėsi užsiropšti ant automobilio galo. Kitas buvo dar už kelių metrų. Stabtelėjo. Ratai sužviegė lyg sužeistas gyvulys. Tada jie išgirdo tą pokštelėjimą, paskui antrą ir trečią kartą.

– Ar jie į mus šaudo?

– Taip.

Migelis negalėjo atsitokėti. Prie šviesoforo Balmeso ir Rosiljono gatvių sankryžoje nesustojo, o visu greičiu nukūrė per raudoną šviesą.

– Negaliu patikėti! Jie į mus šaudė!

6

Kai jie pasiekė namus, Migelis puolė ją raminti, tačiau Marija pasakė turinti jam atskleisti kai ką svarbaus. Migelis atsisėdo šalia, suėmė jos ranką ir pasirengė klausytis.

– Nori pasakyti, kad tavo senelis įsitikinęs, jog yra riteris ir priklauso kažkokiam ordinui? – vos girdimu balsu paklausė Migelis, išklausęs padrikų ir kartais stulbinamų Marijos aiškinimų.

– Jis tvirtina esąs paskutinis Morijos ordinu pasivadinusių riterių didysis magistras, ir kad jo pirmtaku buvęs Gaudi, – kone atsiprašinėdama patvirtino ji, nes buvo tikra, kad jis ja nepatikės.

Migelis niekaip negalėjo atsipeikėti.

– Ir tu tiki... visu tuo? Tavo seneliui senatvinis pamišimas, turi tai pripažinti, – kaip neginčijamą faktą pasakė jis.

–Taip, suprantu... bet po to, kas man šiandien nutiko, jau nebežinau ką manyti.

–Tavo senelio būklė kritiška, o seni žmonės prisigalvoja visokių istorijų. Faktas, kad jis yra ligonis, o tu jautiesi dėl to kalta, – neatlyžo jis, bet stengėsi jos neįžeisti.

– Žinau, žinau, – pakartojo ji. – Bet ką pasakysi apie tuos du vyrus iš autobuso? – pyktelėjusi apmaudžiai užginčijo ji.

– Kažkokie du vagys ar gašlūs tipai pamatę dailią merginą pradėjo priekabiauti. Aš negaliu paaiškinti, kodėl jie tave sekė ir kodėl mus apšaudė. Esu beveik tikras, kad įvyko nesusipratimas... Gal jie tave palaikė kažkuo kitu... Aš nežinau! – atšovė Migelis, nors jam nebuvo visiškai aišku. Ar gali du priekabiautojai apšaudyti nepažįstamą moterį?

Galėti jie, žinoma, gali, svarstė Migelis, nors iš tiesų tai atrodė labai keista. Jis nieko neatsakė. Nesumojo ko griebtis ir kaip ją nuraminti. Tiesa, pirmiausia jam šovė mintis iškviesti policiją, bet ji jam neleido. Pirmiausia jis turįs išklausyti jos pasakojimą, pasakė ji, vos jie įžengė į namus.

– Juk tu manim netiki, ar ne?

– Ne apie tai kalbu, svarbiausia, ar aš noriu tuo patikėti, – ištarė glustelėjęs ją prie savęs. – O aš noriu patikėti, nes tave myliu. Bet pati supranti, kad man nepakanka pareiškimo, kad tavo senelis priklauso kažkokiam senoviniam karingų vienuolių ordinui... Slaptai organizacijai ar sektai...

– Ne, jie nėra tokie. Mano senelis visai ne vienuolis, jis riteris... Iš viso jų yra septyni... – Marija nutilo. – Ką gi, sutinku, pradėjau ne nuo to, nuo ko reikia. Jaučiuosi labai sutrikusi, – prisipažino.

– Suprantu. Padarykime štai ką. Užplikysiu kavos, mes ramiai atsisėsime, tada tu man papasakosi viską iš pradžių, ir galbūt mes nuspręsime kaip elgtis. O dabar truputį pailsėk, gerai?

Ji linktelėjo. Migelis nuėjo užplikyti kavos. Kirbėjo nuojauta, kad naktis bus ilga. O tuo tarpu Marija stengėsi sudėlioti tai, ką žinojo.

– Mano senelis yra Alfonso Chivelio, Gaudi jaunystės draugo, anūkas. Abu draugai susipažino Tėvų Eskulapų kolegijoje, o vėliau kartu mokėsi Architektūros mokykloje; panašu, kad ten viskas ir prasidėjo.

– Kas gi? – susidomėjęs paklausė jis.

– Aš ne visai supratau. Su jais mėgino užmegzti kontaktus satanistų ar panašaus pobūdžio sekta. Jie buvo du idealistai jaunuoliai ir, iš visko sprendžiant, kelias dienas paikiojo su ta sekta, bet nusprendė į ją nestoti.

– Ir šiems tai nepatiko. Niekam nevalia palikti satanistų sektos.

– Iš tikrųjų tai jie jos ir nepaliko. Jie tik užsuko pas juos, apsižiūrėjo kas ir kaip ir nusprendė, kad nenori jai priklausyti. Toks sprendimas anų buvo priimtas su nepasitenkinimu. Satanistai niekada jiems neatleido atsisakymo įstoti į jų organizaciją, kad ir kaip jie save vadintų...

Migelis, regis, klausėsi labai atidžiai. Jis pastebėjo, kaip Marija, įsijautusi į pasakojimą, pamažu nusiramino ir stengėsi surikiuoti painius senelio paaiškinimus.

– Pasakok toliau, – paprašė Migelis.

– Kaip supratau, jiedu papildė utopinio socializmo propaguotojų eiles. Kaip minėjau, jų galvos buvo pramuštos idealistinėmis idėjomis. Vėliau jiedu drauge studijavo Barselonos provincijos architektūros mokykloje. Susipažino su daugybe žmonių, užmezgė ryšius su to laiko intelektualais. Įsivaizduok, du vaikinai iš kaimo... Nors ne visai iš kaimo, jiedu kilę iš Reuso...

Ji gurkštelėjo kavos ir tęsė savo pasakojimą:

– ... jie atsidūrė Barselonoje XIX amžiaus pabaigoje. Tas miestas kunkuliavo pačiame augimo įkarštyje, ten buvo

visų to meto politinių ir socialinių judėjimų centras ir visų Europos tendencijų, kurioje nesiliovė bruzdėjimai, kratinys: anarchizmo, socializmo, karbonarų, masonų ir kitokių vienaip ar kitaip garbinančių slaptumą judėjimų. Kai jis man visa tai pasakojo, aš pagalvojau, kad tiek Atgimimo, tiek vėlesnis, modernizmo laikotarpis tiesiogiai susijęs su visais šiais judėjimais...

Marija nutilo, išgėrė likusią kavą ir pasakojo toliau:

– ... tai viena iš temų, kuria netiesiogiai domėjausi moksliniame darbe Draugijoje. Bet kuri meno srovė yra artimai susijusi su socialine aplinka ir semiasi iš jos peno... Ar žinai, kad Atgimimo ir modernizmo laikotarpiu Barselonoje veikė šešiolika ložių, priklausančių septynioms pakraipoms? Miestas plėtėsi visomis prasmėmis, regis, augo ir susidomėjimas visomis tomis srovėmis, didėjo jų įtaka, besižavinčių jomis vis daugėjo. Daugelis menininkų buvo susiję su to meto slaptomis draugijomis. Tuo atžvilgiu Barselona nurungė Lioną, ir miestas virto to meto slaptų apeigų sostine.

– Marija, aš apstulbintas, nė neįtariau, kad Draugijoje jūs domitės ir slaptų apeigų, sektų bei masonų temomis...

– Visai ne, aš tik noriu paaiškinti, kad socialinė aplinka, kurioje suklestėjo modernizmas, buvo tokia...

– Bet kaip su tuo susijęs tavo senelis? Nei jis, nei Gaudi nebuvo masonai. Tai jis aiškiausiai tau pasakė jau iš pat pradžių, – tarė jis.

– Tikrai, bet kažkodėl jis norėjo, kad aš visa tai žinočiau. Tai turėtų būti kažkaip susiję su jo paslaptimi. Mėginu paaiškinti šiandieninį jo pasakojimą vaikystėje girdėtomis istorijomis. Pamenu vieną legendą, kurioje teigiama, kad grįždamas iš savo vienuoliktojo darbo Barseloną įkūrė He-

raklis. Jis ieškojo Hesperidžių sodo ir jų saugomų Gyvybės medžio aukso vaisių... Tai stibio apelsinmedis!

– Vis tiek nieko nesuprantu, – atšovė Migelis, pamažu beprarandąs to neįtikėtino pasakojimo siūlo galą.

– Aš irgi to negaliu suprasti, bet stengiuosi rasti, kur paslėpti galai. – Marija nutilo, bet netrukus pridūrė: – Stibio apelsinmedį Gaudi pavaizdavo Gvelio dvare, o jį sergsti iš geležies nukaltas slibinas. Be to, stibis yra svarbiausias alchemikų elementas. Tai mokslas ir žinios iš gilios senovės, tiesiogiai susijusios su gotika. Beje, alchemikų supratimu, katedros – tai lyg akmeninės knygos... Renesansas architektūroje kaip tik pretendavo atgaivinti gotikinį meną.

– Palūkėk, Marija! Neskubėk taip! Juk žinai, kad mano žinios apie tavo specialybę ir apie meną visai menkos... Perskaičiau kelias tavo rekomenduotas knygas... Bet tavo svarstymai vis tiek manęs nesiliauja stebinti... Nejau dabar pradėsime nuo alchemiko Fulkanelio pseudoteorijų? – paklausė jis, nepiktai, kad jos neįžeistų, bet neišsižadėdamas priešgynos vaidmens. – Nejau nesupranti? Tas padrikas senelio pasakojimas tau taip sumaišė protą, kad stengiesi į vieną visumą suplakti istorinius ir ezoterinius faktus ir idėjas, bet nežinia, kur tave tai nuves.

Jis nutilo. Stengėsi susitvardyti ir kalbėti švelniau. Atsiprašęs jos už šiurkštų toną klausėsi toliau. Marija persakė jų tolesnį pokalbį iki tos vietos, kuri Migeliui jau buvo žinoma, – iki mokytojo nužudymo dienos.

– Galiu prisiekti, kad tai skambėjo labai įtikinamai. Sakytum, viską mačiau savo akimis. Kartais jis pamesdavo minties giją ir aš vos suprasdavau, apie ką jis kalba, bet netrukus sugrįždavo prie jos su dar didesniu įkarščiu.

Matydama nepatiklų Migelio žvilgsnį, nors jis ir stengėsi susidomėjęs jos klausytis, Marija pridūrė:

– Aš paprašiau, kad susikauptų ir pamėgintų prisiminti. Tąnakt jam į pagalbą atskubėjusi keista būtybė. Jį persekioję kažkokie žmonės. Jie siekę pasigviešti tai, ką jam buvo patikėjęs saugoti Gaudi.

– Kas jam buvo patikėta?

– Jis negali prisiminti.

– Suprantama, juk praėjo aštuoniasdešimt metų, be to, jis serga Alzheimerio liga...

– Jis tik prisimena, kad tą daiktą paslėpė.

– Bet irgi neaišku kur, – pertarė ją Migelis, stengdamasis jai įrodyti, kad visa ta istorija beprasmiška.

– Neaišku, – prisipažino ji.

– Tada metų metus jį slėpė bičiuliai iš Morijos ordino, ar kas jie būtų.

– Iki Pilietinio karo pabaigos.

Įsivyravo tyla. Abu tylėjo ilgai, Migelis tuo pasinaudojęs vėl pripylė puodelius kavos.

Pats jis buvo matematikas, įpratęs prie Rymano hipotezių, jo tyrinėjimai buvo pagrįsti pastangomis prielaidas paversti įrodymais. Jis mėgo remtis išmone ir vaizduote. Puikiai žinojo, kad be jų, o ypač be pastarosios, niekada netaps genialiu matematiku. Žavėjosi ir literatūra, jei tai būdavo meistriškai parašytas kūrinys. Jei autoriui pavykdavo jį suvilioti, jam nieko nereikšdavo įsijausti į istoriją, kurioje personažas jau pirmame puslapyje pavirsta tarakonu. Bet Marijos pasakojimas jam pasirodė sunkiai įtikinamas, nors tie subjektai Balmeso gatvėje persekiojo juodu šūviais. Kita vertus, nors jis ir nebuvo didelis Gaudi žino-

vas, turėjo ta tema savų minčių. Migelis pripažino, kad jo architektūra geniali, naujoviška ir neregėta, tačiau tokia pat amorali, kaip ir visi gotikos statiniai. Visos katedros ir bažnyčios Migeliui atrodė amoralios, nes tai buvo ant žmonių baimės pamatų pastatytos šventyklos. Pasaulio galingųjų matmenis atitikusi architektūra, tarnavusi valdantiesiems. Juk bažnyčia nėra Dievo kūrinys. O ir Dievas tėra žmonių išmonė, siekiant pajungti savo valiai kitus. Paprasta ir aišku. Jis mąstė būtent taip. Kitas jo mintis užėmė žmonių gerovei skirti dalykai. Jau iš pat jaunumės jis suprato, kad nuo neatmenamų laikų tai buvo matematikos tikslas. Jei šį pasaulį ir šią visatą ir valdo koks nors dievas, tai yra matematika. Tas dievas bent jau kam nors praverčia. Suprantamas mokslas, turintis paskirtį, reikalaujantis pastangų ir mokymosi. Tai mokslas, kuris daug ką gali įrodyti ir paaiškinti.

– Kiek aš žinau, Gaudi buvo Romos bažnyčiai ištikimas krikščionis katalikas, jeigu neminėsime jo jaunatviško susižavėjimo socializmu. Paskutinius savo gyvenimo metus jis gyveno kaip vienuolis, dabar jį netgi norima paskelbti šventuoju. – Jis kalbėjo ne Marijai, o pačiam sau, stengdamasis apibendrinti ir suvokti, kur visa tai nuves. – Bet pasirodo, kad Gaudi buvo susijęs su masonais, tamplieriais, priklausęs kažkokiai slaptai organizacijai ir panašiai... kad jis saugojęs paslaptį, o prieš mirtį, kai į jį buvo pasikėsinta, atskleidęs ją berniukui, bet šis, dabar jau nukaršęs senukas, nepamena, kas tada nutiko ir kur jis tą daiktą paslėpęs...

– Galbūt kaulas padės mums išspręsti šią dilemą. Galimas daiktas, kad tie du persekiotojai kaip tik jo ir ieškojo, – pertraukė jį Marija.

– Koks kaulas? – krūptelėjęs paklausė jis.

– Mano senelis davė man štai ką... Sakė, kad tai kaulas...

Migelis apstulbęs pavartė rankose keistąjį raktą.

– Tau jį davė senelis?

– Taip, ir galbūt jis atvers mums duris į didžiausią krikščionybės paslaptį. Migeli, aš juo pasitikiu. Žinau, tai gali atrodyti kvailystė, bet aš juo tikiu. Ar tu manimi abejoji?

Migelis nesumojo, ką jai atsakyti. Kelias minutes patylėjo, stengdamasis permąstyti viską, ką iki šiol buvo išgirdęs iš Marijos. Paskui ištarė:

– Ne, tikrai ne... Jau vėlu, geriau eime pailsėti, o rytoj ramiai viską aptarsime... teprašau, kad mane suprastum. Įsivaizduok save mano vietoje...

– Gerai... Suprantu, kad tai atrodo tikra nesąmonė, bet... Ar palydėsi mane rytoj į Šventosios Šeimos bažnyčią? Senelis prisakė, kad turiu ten nueiti šeštą valandą ryto.

– Žinoma, kam slėpti? Mane irgi sudomino tas raktas...

– Jis turėtų atrakinti vėžlį, – pridūrė Marija.

Migelis nieko neatsakė – jau buvo pakankamai šiandien prisiklausęs neįtikėtinų dalykų.

– Senelis pasakė: viskas prasidės nuo vėžlio, liko tik kelios dienos. Nesileisk, kad tave pagautų... Aš nieko nesupratau.

Jiedu išėjo į balkoną. Buvo beveik vidurnaktis. Kitame Paseo de Grasija alėjos gale, kairėje pusėje, pro langą buvo matyti apšviesta La Pedrera*. Aplink ją buvo pasklidusi kone mistiška kito pasaulio aura, iškilusi virš jų lyg magiškų formų uolėtas skardis. Migeliui niekaip neišėjo iš

* Isp. „Akmenų skaldykla" – vienas iš žymiųjų Gaudi architektūros pastatų.

galvos paskutiniai Marijos žodžiai... Jis jautėsi visai suglumęs; per daug dalykų nutiko per tokį trumpą laiką.

– Ar ji tau neatrodo nežemiška? – paklausė Marija. Netrukus pridūrė: – Gal galėtum pasilikti? Nenoriu šiąnakt būti šiuose namuose viena.

Jis nė akimirką nedvejojo, kad šią naktį jos negalima palikti vienos. Galbūt jis ne per daug tikėjo tuo, ką jam pasakojo Marija, bet tikras faktas buvo tai, kad ją persekiojo žudikai ir taikėsi juos nušauti. Marijai iš tiesų buvo ko nerimauti, ir jai reikalinga jo parama.

– Savaime aišku, kad aš pasiliksiu! Tik tu nesijaudink. Matematiškai įrodyta: nėra padėties be išeities... kuri visada atrodo logiškiausia, – pamėgino ją nuraminti.

– Yra dar kai kas, – nedrąsiai prasitarė ji, puikiai suprasdama, kad išgirsti tiek visko per vieną vakarą gali būti per daug

– Dar? Ką gi, klok, regis, dabar jau esu pasirengęs viskam, – bandė pajuokauti.

– Žinau, kad tu manimi nepatikėsi, bet... palauk truputį.

Ji nuėjo į sandėliuką, koridoriaus gale įrengtą mažytį kambarėlį. Apieškojo pačioje palubėje esančias lentynas. Galiausiai jos ranka užčiuopė kartono dėžutę. Atsargiai ją nukėlusi išėmė žaidimą. Nuvalė dulkes, jausdama, kaip plazda širdis. Ji pažvelgė į šoninę juostą ir pamatė... žalią spalvą!

Senelis jai paliko žaidimą jau parengtą.

Migelis nežinojo nė ką galvoti, pamatęs jos spindinčias akis ir tą keistą lentą rankose. Nejau dabar jie dar prasidės su vaikiškais žaidimais?

– Šiandien klejodamas senelis man primygtinai liepė jį žaisti...

Migelis nustebęs žiūrėjo į lentą, kurią ji padėjo ant stalo: langeliai savo dydžiu priminė šachmatus, tik kiekvienas buvo pažymėtas mažučiu piešinėliu.

– Tai simboliai, kuriuos savo statiniuose panaudojo Gaudi, – pasakė ji.

Paskui paaiškino, kaip šis žaidimas žaidžiamas.

– Senelis jį padarė specialiai man.

Migelis spėjo pastebėti, kad tai rankų darbo kūrinys, tik, regis, jo viduje buvo įrengtas kažkoks mechanizmas. Tikrai puikus rankų darbo žaislas.

– Ar matai tą žalią langelį? Tai reiškia, kad žaidimą galima pradėti.

– Tu manai, kad senelis šį mįslių žaidimą jau paliko tau parengtą?

– Nežinau, bet...

Migelis ketino spustelėti vieną langelį, bet ji nutvėrė jį už rankos.

– Ne, ką tu! Mes turime vienintelę galimybę. Pagal taisykles galime žaisti tik vieną kartą, bet... kol kas neturime ko įminti.

– Nori pasakyti, kad jei pavyks teisingai atspėti simbolį, viduryje esantis kvadratėlis atsidarys, ir... ten mes rasime nuorodą?

– Taip.

– Tavo senelio mįsles galima išsiaiškinti tuojau pat! – ryžtingai šūktelėjo jis. – Tik atnešk man atsuktuvą ir plaktuką...

– Dėl Dievo, Migeli!.. Nejau manai, kad mano senelis buvo toks naivus? Mums reikia žaisti, – tvirtino ji. – Pirmiausia reikia teisingai pasinaudoti raktu. Šeštą valandą

ryto nuvyksime į Šventosios Šeimos bažnyčią ir patikrinsime, kurį vėžlį galima atrakinti. Turėsime žaisti, bet tik ne šįvakar.

Ne, šįvakar žaisti negalima. Jie jautėsi pavargę ir, kaip darsyk pakartojo Marija, neturėjo mįslių, kurias reikia įminti.

– Man baisu, – ištarė Marija prieš užmigdama.

Migelis ją apkabino. Ji įsikniaubė jam į krūtinę, ieškodama šilumos ir palaikymo.

– Nesirūpink, esu čia, su tavimi.

– Myliu tave, – pakėlusi galvą ištarė Marija ir pažvelgė jam į akis.

– Ir aš tave myliu.

Ji išrinktoji – ta mintis niekaip nėjo jai iš galvos, nujautė joje glūdinčią grėsmę.

– Ką gi, metas miegoti. Aš netrukus ateisiu.

Marija nuėjo į miegamąjį, bet užmigti nesisekė, nes mintyse be paliovos sukosi šiandien netikėtai atskleistų naujienų karuselė.

Migelis irgi negalėjo užmigti. Nuėjęs į vonią nusiprausė veidą ir įsižiūrėjo į savo atvaizdą veidrodyje. Ranka persibraukė per trumpai kirptus plaukus, vos pasidengusius baltu ankstyvos brandos šerkšnu; jam nepavyko pakeisti tos galios išraiškos veide, sklindančios nuo jo tamsių įkypų ir žvitrių akių, slepiančių smalsią, analitišką asmenybę, pratusią prieštarauti sau pačiam, nors to niekada nedemonstruodavo. Tačiau ši istorija jam buvo neįtikėtinas iššūkis.

Norint išraizgyti tokią bylą, Šerlokui Holmsui, kuriuo jis taip žavėjosi, būtų reikėję išrūkyti bent dvi pypkes. O jam pakako televizoriaus zirzimo. Jis taip ir padarė – įsijungė

televizorių ir, atsisėdęs priešais, stengėsi viską sudėlioti į vietas ir surasti viso Marijos pasakojimo prasmę. Vaizdai ekrane jam buvo nė motais. Senelis Mariją perspėjo, kad laiko liko nedaug, kad reikia surasti vėžlį ir išnaudoti progą... Ką jis tuo norėjo pasakyti? Staiga televizijos ekrane jis išvydo seniai matytą veidą iš praeities. Stambiu planu pasirodė sensacingos laidos apie neįtikėtinus reiškinius vedėjas Alvaras Klimentas. Migelis nubudo iš apmąstymų ir įsiklausė. Alvaras pasakojo paslaptingas teorijas apie Atlantidą. Kiek jau laiko jis nebuvo matęs savo bičiulio? Jo atvaizdas sugrąžino jam praeities akimirkas. Susidomėjimas logikos mokslu paskatino jį tapti matematiku. Iš jaunystės laikų jis prisiminė ir jo aistringą susižavėjimą fechtavimu. „Tai ne sportas, o gryniausia matematika", – tvirtindavo jo senas bičiulis, sudominęs ir jį fechtavimu. Alvaras po pirmo kurso metė matematikos studijas, ėmėsi vadovauti tėvo knygynui ir atsidėjo savo pomėgiams. Štai ir dabar jis iš televizijos ekrano pasakoja apie Atlantidą ir jos žuvusią civilizaciją.

– Ką veiki? – paklausė Marija. Ji nubudo ir, jo neradusi, atėjo ieškoti.

– Galvoju.

– Žiūrėdamas televizorių?

– Aš jo nežiūriu; tas garsas man padeda susikaupti. Jis mano senas draugas, – pasakė mostelėjęs į ekraną, – mes kartu studijavome.

Tada atsistojo ir išjungė televizorių.

– Aš grįžtu į lovą.

– Tuoj ateisiu ir aš.

Bet Migelis dar šiek tiek užtruko. Nuginė šalin tas mintis ir Marijos knygų lentynoje susirado tinkamą skaitinį. Įsitaisęs ant sofos pasistengė susikaupti ir perskaityti Gaudi biografiją.

Buvo jau gili naktis, kai jis užvertė knygą ir atėjo į Marijos miegamąjį.

O kai pagaliau užmigo, jau brėško, nes nežinia kiek laiko žiūrėjo, kaip ji blaškosi per miegus, ir stebėjo veidą moters, kuri netrukus pakeis jo gyvenimą.

ANTRA DALIS

Mokytojas

7

Chuanas Chivelis neramiai vartėsi guolyje. Devyniasdešimt dvejų metų senoliui tikrovė regėjosi lyg praeities aidas. Jautėsi pavargęs. Galbūt jai reikia pasakyti viską? Bet kas tas viskas? Jis vis pamesdavo atminties siūlą. Ji tai išnykdavo, tai sugrįždavo, tai vėl pradingdavo. Prašviesėjimas ateidavo nelauktai. Jis užsimerkė ir išvydo savo senąjį mokytoją. Jis žvaliai žingsniuoja, apsiavęs savo kailiu pamuštais pusbačiais. Už rankos vedasi vienuolikos ar dvylikos metų berniuką. Tai jis pats. Atpažinus save, jam nudiegė širdį.

Abiejų tėvų gyvybes pasiglemžė šiltinė. Vienintelis jam likęs iš artimųjų buvo senelis. Jis gyveno Riudomse ir kartą parašė laišką į sostinę.

Praėjo kelios savaitės, ir vieną popietę miestelyje pasirodė keistas žmogus. Jis vilkėjo seną, apiplyšusį apsiaustą, ant galvos turėjo užsivožęs juodą skrybėlę, pro nudėvėtus batus kyšojo kulkšnys, apmuturiuotos vilnoniais autais. Tačiau žila jo barzda, skvarbios šviesiai mėlynos akys ir patys judesiai savaime bylojo, kad jis nėra koks valkata.

Chuanas matė, kaip jo senelis ir nepažįstamasis be žodžių apkabino vienas kitą. Paskui tas keistasis žmogus liko stovėti prie durų. Senelis nepakvietė jo vidun, o žmogus nenusiėmė skrybėlės.

– Turi man padėti, Antonai, – tarė senelis.

Nepažįstamasis linktelėjo galva. Senelis jau buvo suruošęs negausią berniuko mantą: palaikius batelius, kelnes, dvejus marškinius ir tuputį duonos su dešra kelionei.

Tada su ašaromis akyse apkabino berniuką.

– Keliauk, Chuanai. Šis ponas yra mano geriausias draugas. Jis nusiveš tave į sostinę, pasirūpins tavimi ir vieną gražią dieną tu tapsi garbingu žmogumi.

Mažasis Chuanas nenorėjo niekur keliauti, buvo labai išsigandęs, tirtėjo iš baimės. Jis dar niekada nebuvo išvykęs iš Riudomso. Miestelis jam buvo visas pasaulis, čia pasilieka jo draugai. Paliegėlis Pepė ir Andresas Trys Istorijos, jį taip vadino todėl, kad kone kasdien sukurdavo ir papasakodavo po tris istorijas. Andresas jam buvo sakęs, kad sostinė – tai labai didelis miestas, jei vaikai ten pasiklysta, juos randa pakartus ant žibintų. Chuanas žinojo, kad Andresas mėgsta prisigalvoti visko, be to, jis niekada nėra matęs žibinto.

Vežimas jų jau laukė. Chuanas verkdamas apkabino senelį. Jis buvo jam viskas, ką turėjo šiame pasaulyje.

– Matysi, Chuanitai, sostinė tau patiks. Su šiuo ponu tenai mudu mokėmės ir dirbome. Bet nuo to laiko praėjo daug metų. Prisimink savo tėvus, savo vardą ir šeimą. Mano draugas Antonas išmokys tave, kaip tapti tikru vyru.

Chuanas atsisveikino su seneliu ir padavė ranką nepažįstamajam.

Berniukui užgniaužė gerklę, bet jis nenorėjo vėl pravirkti. Kodėl visi pasaulyje jį palieka? Tada jis ir pamatė nepažįstamojo akis. Tas žmogus neabejotinai buvo tvirto būdo, bet jo akys rodė gerumą.

– Ar kada nors esi važiavęs traukiniu?

Traukinys! Visi miestelio vaikai svajojo pamatyti traukinį. Tai buvo kažkas magiška, paslaptinga ir neregėta, kaip jūra, bet jūrą jis irgi buvo matęs tik senose fotografijose, kurių turėdavo prekeivis, pravažiuojantis pro miestelį vežimu su visokiais niekučiais ir saldumynais.

Berniukas nieko neatsakė.

Jiedu įlipo į vežimą ir po kelių akimirkų vežikas paragino arklius. Kinkinys patraukė į Reuso pusę. Kelias vedė į tankų mišką: jie privažiavo ribą, kur baigėsi jo nedidukas pasaulis ir dabar pradingo jiems iš akių. Kas bus toliau, už to miško? Juo tolyn jie riedėjo, juo didesnis slogutis užgriuvo vaiką. Chuanas manė atsidūręs pasakoje, kur tėvai miške palieka savo du vaikus, tą pasaką vakarais jam daug sykių sekė senelis. „Ir kodėl visi mane palieka? Iš pradžių tėvai, o dabar ir senelis“, – vėl susimąstė berniukas.

Vežimas netruko sukarti tuos keturis kilometrus, skyrusius Riudomsą nuo Reuso. Dienos šviesa vis silpnėjo, pro sutemas dar kelias akimirkas švystelėjo paskutiniai saulės spinduliai. Žmogus stengėsi jį pakalbinti, norėdamas prablaškyti berniuką ir atitraukti nuo slogių minčių. Reikėjo užsitarnauti berniuko pasitikėjimą. Galų gale juk jis – pamestas vaikas. Pasiklydęs miške, kaip ir aš pats, pagalvojo senasis žmogus.

– Žinai ką? Mano tėvas ir senelis irgi kilę iš tavo miestelio. Abudu buvo katiliai.

– O kas yra katilius?

– Žmogus, kuris daro katilus.

Jis žinojo, kad tie žodžiai vaikui nedaug ką paaiškino. Bet jeigu jis norės tęsti pokalbį, pasidomės tuo pats, kaip netrukus ir atsitiko.

– O kas tas katilas?

– Toks didelis, apskritas geležinis kubilas, naudojamas vandeniui ar kitiems skysčiams šildyti. Dar jis gamino varinius prietaisus spiritui iš vynuogių distiliuoti.

– O jūsų motina?

– Ne, motina nebuvo katilė.

– Ne, aš klausiu, ar ji irgi gimė Riudomse.

– Ne, sūnau, mano motina buvo kilusi iš Reuso. Štai, mes ir atvykome.

Jie atvyko į priemiestį. Su baime ir susižavėjimu Chuanas žvalgėsi aplinkui. Staiga pamatė tai šen, tai ten užsidegant žiburius. Pamažu nušvito namų ir kitų pastatų langai. Jis buvo įpratęs, kad namai Riudomse apšviečiami žvakėmis. Senelis kažkada jam buvo prasitaręs, kad mieste jau nereikia žvakių. Berniuko akys stabtelėjo ties nedidukais namais su galybe langelių, pro kuriuos sklido ryški šviesa. Jis labai nustebo, kad tų namelių gyventojams reikia tiek šviesos. Staiga išvydo judančius žiburius, kurie sukėlė neapsakomą jo susidomėjimą. Jis pasitrynė akis, negalėdamas patikėti tuo, ką mato. Jį apėmė siaubinga baimė. Atsitraukęs nuo langelio jis įsikniaubė į kelius senajam žmogui, kuris turėjo tapti jo mokytoju, ir užsidengė veidą.

– Kas tau, Chuanitai?

– Aš mačiau pasakų trobelę... Kuri stovi miško gilumoje. Ji iš pasakos apie broliuką ir sesutę. Man baisu, aš noriu grįžti pas senelį. Pone, maldauju, nepalikit čia manęs vieno!

– Tu matei pasakų trobelę? Tai kurgi ji?

– Žiūrėkit, tenai, už lango... aš mačiau žiburius... Tamsoje bėgiojantis namas. Jis panašus į jonvabalį. Tai užkerėta miško trobelė!

Netruko pasigirsti skambus senojo žmogaus kvatojimas.

– Oi ne, ne... Kur tai girdėta! Pasakų trobelė! Dieve, šventas naivume! Nesibaimink, Chuanai, tai ne trobelės žiburiai, tai traukinys. Jis išvažiuoja iš stoties.

Chuaną kiek nuramino senojo žmogaus žodžiai ir iš nustebimo žibančios akys. Berniukas atsisėdo ir, nors ne visai patikliai, vėl pamėgino atsargiai pažvelgti pro langą.

Senasis žmogus mostelėjo vežikui, kad tas, prieš pasukdamas į stotį, apvežtų ratą aplink miesto centrą. Laiko jiedu turėjo į valias.

– Chuanai, ilgainiui tavo akys pripras prie naujų dalykų.

Berniukui niekada neteko būti Reuse, tai pirmasis jo apsilankymas mieste. Susižavėjęs jis žiūrėjo pro langelį.

– Kiek čia daug žmonių! – šūktelėjo vaikas.

– Tikrai, trisdešimt tūkstančių žmonių.

– Ir visi jie čia gyvena?

– Žinoma.

– Ir jie čia sutelpa?

– Barselonoje gyvena daug daugiau.

Kol apstulbęs vaikas žvalgėsi aplinkui, vežimas dardėjo pagrindinėmis miesto gatvėmis, geležinkelio stoties link. Kai privažiavo San Choano gatvę, vaikas spoksojo net išsižiojęs.

– Gražu, tiesa?

– Ar jie iš pasakos? – paklausė berniukas nuoširdžiai nustebusiu balsu.

– Tai Ruljo namai. Ar matai tuos augalų ir gėlių motyvus?

– Jie atrodo visai kaip tikri.

– Taip, sūnau, tai tiesa. Labai gražūs rūmai. Jie kupini gyvybės, apsupti nuostabaus sodo.

– Kas juos pastatė?

– Vienas iškiliausių architektų Domenečis i Muntaneras. Jo ir daugybės kitų dėka šis miestas stebuklingai pasikeitė. Miestas tapo visiškai kitoks!

Atvažiavęs į stotį, Chuanas vėl išsižiojo iš nuostabos. Viskas jam kėlė susižavėjimą: garvežiai ir vagonai su galybe apšviestų langelių; jie iš tikrųjų panėšėjo į namelius, tik su ratukais, pastatytais ant kelio bėgių. Jis neįsivaizdavo, kad traukiniai būna tokie. Jo svajonėse pūškavo didžiulis lokomotyvas, skleidžiantis dūmų kamuolius, kaip senoje prekijo fotografijoje.

– Ar mes važiuosime traukiniu?

– Važiuosime.

– Ar jis bus greitas?

– Ką pasakysi apie ekspresą? Tas traukinys stoja tik pagrindinėse stotelėse ir važiuoja dideliu greičiu.

– Kokiu?

– Keturiasdešimt kilometrų per valandą. Jei viskas klosis gerai, manau, kad Barseloną pasieksime po keturių su puse valandos.

– Pone, ar jums kas negerai?

– Kodėl taip kalbi?

– Nes jau nuo pat atvykimo į stotį dairotės į visas puses. Atrodote išsigandęs.

Berniukas gana pastabus ir akylas, pamanė senasis žmogus. Suskubo sugalvoti pasiteisinimą.

– Ne, vaikine. Žvalgausi, gal pamatysiu kokį pažįstamą veidą, kol dar neįlipau į traukinį. Jau sakiau, kad čia gimė mano motina. Tai ir mano gimtasis miestas.

Jiedu žingsniavo peronu susikibę už rankų, kol priėjo traukinį. Senasis žmogus padėjo berniukui įlipti. Keleivių matėsi tik vienas kitas, vagone jie buvo beveik vieni.

– Ar žinai pasaką apie broliuką ir sesutę?
– Žinau, senelis daug sykių man ją sekė.
– Ar nori, kad aš ją tau pasekčiau?
– Ne, dabar nenoriu, ačiū.
– Manoji pasaka truputį kitokia. Joje pasirodo slibinas.
– Geriau aš pamiegosiu, jeigu jūs neprieštaraujat.
– Žinoma, sūnau. Miegok. Mums prieš akis dar ilgas kelias.

Netrukus berniukas paklausė:

– Tai pasakoje yra slibinas?
– Ir ne tik. Bus dar saulėgrąža, kryžius, pelikanas, akmeniniai kareiviai ir kiti stebuklai.
– Ar nepasektumėte jos, kol užmigsiu?
– Gerai, vaike, aš ją tau paseksiu.

Chuanas sutiko, kad tas žmogus iš naujo atskleistų tos pasakos magiją. Senolis pradėjo pasaką apie du vaikus, kuriuos tėvas su pamote norėjo paklaidinti miške.

Seniai labai seniai dideliame miške gyveno vargšas medkirtys su pačia ir turėjo du vaikus – berniuką ir mergaitę. Vienais metais šalį nusiaubė badas, trūko duonos. Naktimis liūdnos mintys medkirčiui neleido užmigti. Jis ir tarė savo pačiai, kuri buvo vaikų pamotė:

– Ir kas mūsų laukia? Kaip išmaitinsime savo vaikus?

O pati jam atsakė:

– Ryt anksti rytą nusivesk vaikus į mišką ir tenai palik. Taip mudu atsikratysime to rūpesčio.
– Kaipgi aš galiu palikti savo vaikus miške vienus?
– Ir koks gi tu kvailys! Nori, kad visi keturi numirtume iš bado? Tada pradėk obliuoti lentas karstams!

Ir tol jam nedavė ramybės, kol neįkalbėjo.

Tačiau berniukas viską girdėjo ir papasakojo seseriai.

– Mudu pražuvę, – pasakė sesutė.

– Nesirūpink, – nuramino ją broliukas. – Aš sugalvosiu ką daryti.

Eidamas į mišką, berniukas barstė akmenėlius, rodančius kelią atgal, tad dar prieš naktį vaikai vėl buvo namuose.

Pamotė baisiai supyko.

Kiekvieną rytą berniukas prisipildavo pilnas kišenes smulkių akmenėlių ir taip juodu su seseria rasdavo kelią namo.

Bet vieną rytą berniukas vietoj akmenėlių išbarstė duonos trupinius, juos paukščiai sulesė, ir vaikai nerado kelio atgal į namus.

Jie priėjo dvarą, kuriame gyveno piktasis slibinas. Sugavęs kokį vaiką jį numarindavo, iškepdavo ir suėsdavo. Berniuką jis uždarė į narvą, o mergaitei kas rytą sakydavo:

– Kelkis, tingine! Paruošk savo broliui ko nors skanaus. Kai tik nusipenės, aš jį suėsiu.

Paskui kėblindavo prie berniuko narvo ir liepdavo:

– Iškišk pirščiuką, pažiūrėsiu, ar jau nusipenėjai.

Bet berniukas vis iškišdavo kaulelį, o slibinas buvo senas, apžlibusiomis akimis. Jis vis stebėjosi, kad vaikas vis toks pat liesas.

Praėjo keturios savaitės. Slibinas neteko kantrybės ir nebenorėjo daugiau laukti.

– Mergiote, eikš čionai! Atnešk vandens. Liesas jis ar nutukęs, šiandien aš jį suėsiu.

Sesutė užkūrė ugnį ir pakabino katiliuką su vandeniu.

– Pirma išsikepsime duonos, – sako slibinas. – Krosnį aš jau pakūriau.

Tada pastūmė mergaitę prie krosnies, norėdamas ją iškepti. Bet šioji įspėjo jo kėslus ir sako:

– Kad aš nežinau, kaip į tą krosnį įlipti.

– Kvaile! – riktelėjo slibinas. – Žiūrėk! Durys plačios, nejau nematai? Net ir aš telpu!

Slibinas kyštelėjo galvą, o mergaitė, smarkiai jį niūktelėjusi, uždarė duris ir užšovė skląstį. Slibinas baisiausiai sustugo, bet mergaitė skląsčio neatšovė ir jis sudegė.

Tada ji kuo greičiau nubėgo pas broliuką.

– Mes išgelbėti! Slibinas nebegyvas!

Tada jiedu susirinko slibino turtus ir nutarė traukti namo.

Priėjo upę, bet nesimatė jokio tilto, kaip patekti į kitą krantą, tada...

Žodžiai ir balso skambesys buvo jam jau pažįstami, nors ši pasaka atrodė keistoka, tačiau ją sekė tas pats senelio balsas. Berniuką užliūliavo ritmingas traukinio bildesys, ir jis pamažu nugrimzdo į sapną.

Tą pirmąjį kartą jis neišgirdo, kaip vaikai persikėlė per upę ir pradėjo kelionę namo, nes buvo giliai įmigęs.

Į sostinę jie atvyko nakčia. Peronas buvo visiškai tuščias. Jų jau laukė karieta. Berniukas tebemiegojo. Lyg sapne jis girdėjo senolio balsą, prašantį vaiko nežadinti. Kažkas jį paėmė ant rankų. Bet tai buvo ne senolis, o kažkoks galingas milžinas, kuris pakėlė jį ant rankų ir rūpestingai nešė savo glėbyje.

Neilgai trukus tas milžinas ilgais plaukais, juoda vešlia barzda ir maloniomis akimis paguldė jį į lovą ir apklostė. Berniukas vėl užmigo.

Jis kone metus gyveno kartu su mokytoju. Pirmus kelis mėnesius praleido rausvame name lyg iš pasakos, o paskui apsigyveno jo dirbtuvėje.

8

Senelio žvilgsnis nukrypo į kambario lubas, jau apgaubtas prieblandos. Jis stengėsi suvokti, kur jis ir kas jis yra. Jautėsi labai keistai. Jį lenkė miegas, bet jis iš visų jėgų priešinosi – nenorėjo pasiduoti, kol neatsiminė kokio nors balso, atvaizdo, kvepalų dvelksmo – ko nors sava, kas jam padėtų prisiminti ir atpažinti save ar kokią savo gyvenimo atkarpą... Viskas buvo veltui, jį apėmė neviltis. Tuomet ir įvyko stebuklas.

Po daugelio metų, susipainiojusiam savo prisiminimų raizgalynėje, Chuanui Chiveliui buvo lemta paskutinį sykį prisiminti tą tolimą popietę, kai mokytojas vedėsi jam parodyti žvaigždžių kelio. Chuanas visada likdavo dirbtuvėje, bet jau kelios dienos, kai jis drauge su mokytoju eidavo pasivaikščioti, dažniausiai be konkrečios krypties. Senolis kyštelėdavo rankas į kišenes, pasisemdavo ten duonos trupinių ir barstydavo juos ant grindinio. Chuanas suprato, kad tai yra ženklas, kaip toje pasakoje, kad jam reikia įsidėmėti simbolį ar vietą, kur buvo barstomi duonos trupiniai, ir kruopščiai saugoti atmintyje. Tai buvo tiesiog žaidimas. Ženklai ilgai neužsibūdavo, nes balandžiai sekiojo juodu

lyg apsėsti, kai kurie dar ore pačiupdavo duonos trupinius. Žmonės dėbčiodavo į juodu. Senoliui, regis, tai buvo nė motais, o berniuką linksmino. „Geriausia yra mokytis žaidžiant“, – patenkintas galvojo mokytojas.

Popietėmis jau kelias savaites jis lydėdavo senolį ir į San Felipės Neri bažnyčią.

Vieną dieną išeinant jis padavė mažajam bičiuliui nedidduką juostele užtraukiamą maišelį ir liepė įsidėti į kišenę. Jo turinys daug nesvėrė ir lengvai tilpo jo mažame delne. Jis nujautė, kad tas daiktas, kurį ką tik paslėpė kišenėje, mokytojui labai svarbus. Jis nežinojo, kas tame maišelyje įdėta, bet žinojo, kaip turi elgtis, jeigu kas nors atsitiktų jo mokytojui.

– Gali ištraukti ranką iš kišenės, jis neiškris.

Berniukas nieko neatsakė, tik nusišypsojo mokytojui ir ištraukė ranką iš kišenės.

– Tu nuovokus vaikas, Chuanai, labai nuovokus. Neužmiršk, kad mes esame riteriai ir turime atlikti savo misiją.

Jie visada žaisdavo riterius, bet Chuanas nujautė, kad šį kartą tai kažkas daugiau negu paprastas žaidimas. Jis žinojo, kad iš tiesų egzistuoja pavojingi ir blogi žmonės, nors niekada nebuvo jų matęs, bet ateis diena, ir jam teks su jais susidurti akis į akį.

– Chuanai, turi neišsigąsti, jeigu man atsitiktų kas nors bloga. Jokiu būdu nesiartink prie manęs ir nesistenk padėti, o bėk tolyn kiek kojos neša. Supratai?

– Taip, pone.

– Dabar kišenėje tu saugai riterių paslaptį, pats žinai, kur reikia ją nunešti. Juk nepamiršai?

– Ne, pone.

– Gerai, labai gerai, Chuanai. Maišelyje yra laiškelis skirtas tau. Perskaityk jį, kai ateis laikas.

– Pone, ar jums atsitiks kas nors bloga? Ar pamatėte blogus žmones?

– Taip, Chuanai, aš juos pastebėjau. Jie to nežino, bet aš juos mačiau ir žinau jų kėslus.

– Mes su jais kovosime! – vaikas buvo nusiteikęs ryžtingai.

– Ne, Chuanai, mes nekovosime. – Senasis mokytojas pasilenkė ir suėmė berniuką už pečių. – Prisimink, kad tavo misija – saugoti paslaptį. Kad ir kas nutiks, nesižvalgyk atgal, o bėk. Mūsų žmonės tave apsaugos.

– Kokie mūsų žmonės? Argi yra daugiau riterių?

– Yra ir daugiau, mano mažasis Chuanai. O dabar paskubėk ir užsidėk kepurę, nes pavėluosime.

– Gerai, pone.

– Aš juk tau sakiau, vadink mane seneliu, o ne ponu!

Jiedu išėjo į gatvę.

– Gerai, pone, – paduodamas jam ranką ištarė Chuanas.

Ties Baileno gatve jau ketino pereiti į kitą Gran Vijos pusę, bet pastebėjo, kad juos seka. Tai buvo du vyrai juodais apdarais, labai trumpai kirptais plaukais. Nors vienas buvo aukštesnio ūgio, o kitas drūtesnio sudėjimo, jiedu atrodė kaip dvyniai. Tai buvo absurdiškos priešingybės, tačiau blogis visuomet atsikartoja, mąstė jis. Net ant vieno savo statinio paliko to atsikartojančio blogio atvaizdą. Jis numetė kelis duonos trupinius ir berniukui pasakė:

– Chuanai, atmink: šis miestas – tai lyg miškas, o aš visą gyvenimą stengiausi jame palikti ženklus, kad surasčiau

kelią namo, kaip broliukas ir sesutė. Visuomet prisimink pasaką, kurią tau sekdavo senelis, ir mano traukinyje pasakotą istoriją, kurią esu tau begalę kartų kartojęs.

– Ar kas negerai?

– Ar nepamiršai simbolių? – klausimu atsakė į berniuko klausimą.

– Žinoma, aš juos prisimenu. Tiek sykių juos kartojau, kad... – Jis jau rengėsi juos eilės tvarka išvardyti, bet mokytojas jį nutraukė.

– Tylos! – riktelėjo jis.

Chuanas krūptelėjo.

– O žvaigždžių kelio? – paklausė tyliai, vis dar griežtai žiūrėdamas į vaiką.

– Galiu jį rasti užsimerkęs, – tylutėliai sukuždėjo vaikas, suprasdamas, jog vyksta kažkas baisaus ir nesuprantamo.

Senolio veidas pragiedrėjo. Jie priėjo Tetuano aikštę Cheronos ir Baileno gatvių sankryžoje. Abu galvažudžiai slapstydamiesi slankiojo nuo jų vos per kelis metrus. Senolis nujautė, kad kažkas turi nutikti, tai tik minučių klausimas. Reikėjo gelbėti berniuką. Skubiai žvilgtelėjo į laikrodį: buvo penkios minutės septintos. Berniukas jau nepereis su juo Kortesų gatvės. Tai buvo platus bulvaras, iš abiejų pusių apsodintas medžių eilėmis, jo viduryje – dvipusio eismo gatvė. Ties gatvės viduriu stūksojo raižytos geležinės kolonos su į abi puses važinėjančių tramvajų elektros laidais. Ten jie mane ir užpuls, toptelėjo. Vieša, gausiai lankoma vieta – ideali tokiems savo amato žinovams banditams. Jie pasinaudos sąmyšiu ir susidoros su juo greitai ir ryžtingai.

Jis, kurį lydėjo blogo žmogaus šlovė, panoro apkabinti ir pabučiuoti berniuką, bet tuo galėjo patraukti tų vyrų dėmesį. Vaikas spėjo daug ko išmokti, jis žinos kaip pasielgti. Iš pradžių senolis nepritarė kitų nuomonei. Kaip jis gali apmokyti vaiką ir padaryti paskutiniuoju riteriu ir vienu iš jų, atsakingu už relikvijos išsaugojimą, o vėliau – už pranašystės išsipildymą? Kaip tik todėl, kad jis – vaikas. O vaikas niekam nesukels įtarimų. Be to, jis išrinktasis.

Bet jis dar visai vaikas, ir po kelių minučių liks vienas kaip pirštas, mąstė jis.

– Chuanai, nueik prie spaudos kiosko ir nupirk man laikraštį, – paliepė vaikui, įdavęs monetą.

– Niekada jo čia neperkame.

– Verčiau daryk, ką tau sakau. Supratai?

Berniukas viską suprato. Vadinasi, tas laikas jau atėjo. Jis paėmė monetą. Senolis suspaudė berniukui riešą.

– Chuanai, mudu pasiklydome. Nepamiršk. Esame pasiklydę miške, bet privalome surasti kelią į namus. Todėl aš visą gyvenimą kūriau žemėlapį, žymėjau šį miestą akmenimis ir ženklais. Prisimink pasakų trobelę – ten gyvena blogį nešanti būtybė. Reikia ją nugalėti ir laimėti lobį. Tik tada mes galėsime visiems laikams sugrįžti pas savuosius. Nes ji tikrai pasirodys. Chuanai, nepamiršk, ką tau esu sakęs daugybę kartų: nei tu, nei aš, netgi tavo vaikai neįžengsime į Pažadėtąją Žemę. Turės praeiti dar daug metų, kol išsipildys pranašystė. Nors šventykla dar nebaigta, viskas jau suplanuota. Visa tai išsipildys naujojo tūkstantmečio pradžioje, ir padarys tai tavo artimas žmogus, kurį pavadinsi Marija.

Berniukas panūdo jį apkabinti.

– Ne, nedaryk to! Dabar eik! Mūsų žmonės tau padės. Milžinas tave susiras... Tik nepamiršk vėžlio, galbūt ateis diena, kai turėsi panaudoti jį kaip slaptavietę.

Chuanas apsisuko ir, aplenkęs tuos du vyrus, patraukė prie laikraščių kiosko. Jis paprašė dienraščio *La Veu de Catalunya*, sumokėjo ir lūkuriavo. Nė akimirkai nenuleido akių nuo mokytojo.

Chuanas matė viską.

Mokytojas lėtu žingsniu perėjo šoninę gatvę. Tą patį padarė ir tuodu vyrai, atsistoję jam iš abiejų pusių. Mokytojas matė iš Cheronos gatvės artėjantį tramvajų. Kitas tramvajus artėjo iš priešingos pusės. Tada jis ir pajuto stiprų stumtelėjimą ir susverdėjęs trenkėsi galva į geležinį stulpą. Jam svaigo galva, bet dar viena jėga timptelėjo jį atgal, ir bėdžius parkrito aukštielninkas tiesiog ant bėgių. Berniukas matė, kaip jį parbloškė antrasis tramvajus, o anie du tipai prisiartino ir, pasinaudodami visiška sumaištimi, pradėjo raustis po jo drabužius. Tariamas nelaimingas atsitikimas sukėlė tikrą sąmyšį, aplinkui aidėjo klyksmai. Jį apėmė noras pribėgti prie mokytojo ir tuos niekšus aptalžyti. Bet ne, jis nuo pat pradžių privalo ištikimai vykdyti tai, kas jam liepta.

Prieš sprukdamas jis pamatė žudikų veidus. Jiedu ieškojo akimis jo, bet jis buvo gerai pasislėpęs, kur jie negalėjo jo matyti. Užtat jis pastebėjo, ką byloja jų žvilgsniai, – tai buvo baimė, neviltis ir nuožmumas. Jie liko nieko nepešę. Viskas buvo veltui. Jie nieko nerado.

Riksmai darėsi garsesni, kai kurie praeiviai priėjo arčiau. Kažkas užsiminė, kad reikėtų nuvežti valkatą į greitosios

pagalbos ligoninę Švento Petro apygardoje, tačiau nė vienas iš trijų lūkuriuojančių taksistų, regis, nebuvo nusiteikęs gabenti nelaimėlio, neturinčio jokio dokumento.

Abu galvažudžiai pasinaudoję sąmyšiu priėjo prie laikraščių kiosko.

– Kur tas vaikėzas?

– Koks vaikėzas? – nustebo pardavėjas.

Apimti įtūžio ir susierzinimo, jie įsileido į rietenas su kioskininku, bet tai patraukė dėmesį vieno civilinės gvardijos patrulio, kuris prisistatė į tariamo nelaimingo atsitikimo vietą.

– Eime! – paragino savo bendrą žudikas melodinguoju balsu.

Juodu pasišalino, žvalgydamiesi į visas puses, jausdami vis stiprėjantį nerimą.

Kur, po velnių, galėjo prasmegti tas vaikėzas?

Abudu puikiai žinojo, kad jo jau nesuras ir kad jie – jau lavonai.

9

– Jūs susimovėte.

– Senis nieko neturėjo.

– Jūs tuo tikri?

– Apčiupinėjome kiekvieną klostę. Vienoje kišenėje radome kelias razinas, riešutų ir duonos trupinių

– Kokių duonos trupinių?.. Kokių riešutų? Gal jūs iš manęs tyčiojatės?

– Jokiu būdu. Mes jau sakėme, kad senis pamišęs. Kartais barstydavo trupinius balandžiams, o šie niekur nuo jo neatstodavo. Žmonės laikė jį keistuoliu; jiems tai buvo lyg koks gatvės spektaklis. Neretai jis elgetaudavo gatvėse. Rengėsi kaip paprasčiausias valkata, ir niekas jo neatpažino.

– Aš žinau, kad visą savo turtą jis išdalijo vargšams ir paskyrė didžiajam statiniui, bet kad kaulytų gatvėje išmaldos...

Asmodėjas netvėrė iš pykčio. Šio pokalbio tikslas nebuvo aiškintis, kodėl aptekęs turtais senas pamišėlis, vienas iškiliausių ir garbiausių miesto žmonių, gyveno kaip vargeta, rengėsi kaip skurdžius ir dalijo savo turtus. Tikrai

ne. Įvyko kažkas, ko jis nepajėgė suvaldyti, ir troško tai išsiaiškinti. Kodėl prakeiktas senis neturėjo paslaptingojo daikto, jei metų metus miegodavo su juo?

– Ar daugiau nieko pas jį neradote?

– Kitoje kišenėje buvo tik nedidukė Biblija. Daugiau nieko. Nė jokio asmens dokumento.

– Apčiupinėjome kiekvieną klostę, – pakartojo sėbras, kone maldaudamas atleidimo.

– Tikiuosi, kad jis nebegyvas.

– Tuo galite neabejoti.

– O knygą ar atnešėte?

Įsivyravusi tyla jį dar labiau įsiutino. Jie jos nepaėmė. Tai porelei kvailių nė į galvą netoptelėjo, kad Biblijoje galėjo būti užkoduota nuoroda į didžiausią paslaptį istorijoje. Asmodėjas būtų galėjęs čia pat savomis rankomis nusukti jiems sprandus.

– Gal jums atrodo, kad aš samdau jus žudyti žmonių dėl užgaidos? – paklausė vos pajėgdamas tvardytis.

Tuodu neatsakė, nors Asmodėjo mintyse kartais šmėstelėdavo tokia galimybė. Jie tai puikiai žinojo. Žudyti vien dėl žudymo buvo toks malonumas, kurį gali suprasti ir įvertinti tik tas, kuris tai išmėgino. Tą malonumą sunku su kuo nors palyginti.

– Žmogus, kurį nudėjote, žinojo paslaptį, kuri gali pakeisti pasaulio istoriją. Prakeiktas senis ir jo šutvė jau ilgus metus svajoja amžinai mus nušluoti nuo žemės paviršiaus. Ne tik mus, bet ir daugelį iš tų, kurie skelbiasi esą jo sekėjai.

– Aš nieko nesuprantu, – burbtelėjo drūtasis.

– Tau ir nereikia suprasti, kvaily! Jūs užtraukėte pavojų mūsų egzistavimui. Kiek jau amžių mes juos sekame ir rūpinamės, kad ta prakeikta pranašystė neišsipildytų?

– Gal jis kažkur tą daiktą paslėpė? Išnaršysime jo dirbtuvę. Galiu jus užtikrinti, bus visai nesunku. Tereikia kelių valandų, ir mes jį rasime.

– Laiko nebeliko. Veikiausiai jau pasklido gandas, koks senis pateko į avariją, tad į dirbtuves nebus kaip patekti. Ir nejau manote, kad anie yra visiški mulkiai?.. Ne, slaptojo daikto tenai nėra. Kažkas čia neaišku.

Abudu sėbrai puikiai žinojo, kur šuo pakastas. Jiems atrodė keista, kad Asmodėjas iki šiolei dar to nesupranta. Abiem nėmaž nerūpėjo iškrėsti dirbtuvę, jie tenorėjo laimėti laiko ir surasti berniūkštį, o jeigu jiems nepavyks – pasprukti patys ir pasislėpti nuo Asmodėjo. Jei tik esama tokios vietos žemėje ar pragare, kur jis negalėtų jų rasti.

Deja, išgirdę jo naują klausimą jiedu suprato, kad jau per vėlu.

– Drauge su juo buvo vaikis, ar ne?

– Taip, senis vedžiojosi jį sykiu.

– Jis pasišalino. Senis pasiuntė jį nupirkti laikraščio.

– Ir jūs nieko neįtarėte?.. Argi senis laikraščio nepirkdavo Urkinaonos gatvės kioske?

Abudu sėbrai tylėjo ir į klausimus neatsakė.

– Turbūt jis žinojo, kad netrukus mirs, – pratarė tasai melodingu balsu.

– Žinoma, kad jis tai žinojo, mulkiai! Jis jus pastebėjęs vaikėzu pasinaudojo kaip pasiuntiniu. Jis ir paėmė tą slaptą siuntinį, o jūs leidote jam pasprukti!

– Mes jį surasime.
– Ne, kito karto nebebus. Paliksiu jus kitai operacijai.
– Nesuprantu... Vadinasi, berniūkščio neieškosime?
– Eikite dabar pas kitus. Netrukus jus pasikviesiu.

Asmodėjas stebėjo, kaip jie išeina. Likęs vienas nusiėmė kaukę. Jo bejausmės ir atšiaurios pelenų spalvos akys liepsnojo lyg ugnis. Tie du mulkiai brangiai už tai sumokės. Tada vėl užsimaukšlino kaukę ir pašaukė:

– Bitru.

Iš prietemos išniro jo ištikimas padėjėjas. Jis tyliai slėpėsi kriptoje, už arkos, ir girdėjo jo pokalbį su ta pora apuokų, kuriuos dabar, be abejo, turės pašalinti. Netaręs nė žodžio, Bitru nusekė paskui jį į kitą menę.

Senokai jis bebuvo joje. Čia jis davė priesaiką ir buvo įšventintas į ložę. Pačiame tamsios buveinės centre tebestovėjo penkiakampio formos krikštijimo dubuo su stabu viduje. Virš dubens tarsi lempa kybojo kruvini metaliniai šarvai. Jų viduje iš kažkieno kūno po truputį sunkėsi kraujas ir lašėjo ant Bafometo galvos. Ir tų dviejų laukė tokia pat lėta, galbūt ilgas valandas trunkanti mirtis – iki gyvos galvos, iki paskutinio atodūsio aklinuose šarvuose įkalintųjų agonija.

– Mirtis yra gyvenimas... Ugnis degina mano gyslas, bet ranka tvirtai gniaužia durklą, – ištarė žvelgdamas į šarvuose pakabintą ir lėtai kraujuojantį žmogų, pervertą metalinių strypų.

– Aš pasiruošęs, – tarė Bitru.

Asmodėjo įpėdinio balse nuskambėjo dėkingumas ir visiškas atsidavimas. Jis buvo jo Dievas.

– Tai maždaug vienuolikos metų vaikas. Jis išsigandęs klajoja po miestą. Nes miestas jam – tarsi miškas... pats žinai, kokie tie vaikai.

Ne, jis to nežinojo; jis liovėsi būti vaiku, kai trejų metų patyrė tėvo prievartą. Tas suskretęs girtuoklis, amžinai tvoskiantis alkoholiu, dirbo mechaniku sausumos ir jūrų mašinų įmonėje.

– ...jis išsigandęs, – pakartojo Asmodėjas, – bet iki nustatytos dienos jis privalo išsaugoti vieną paslaptį.

– Ta diena neišauš.

– Taip ir turi būti, Bitru. Kitaip mes pražūsime amžiams.

– Aš to neleisiu.

– Neabejoju. Aš žinau, kad tu padarysi viską, kas tik įmanoma, bet kažin, ar šiąnakt tu surasi vaiką. Per tuos du mulkius mes ne tik pametėme jo pėdsakus, bet ir praleidome tinkamiausią laiką. Tačiau turime pamėginti. Šiąnakt mūsų laukia daugybė darbų.

– Aš jį nugalabysiu. Štai šiomis rankomis išrausiu jam širdį.

– Bitru, nesielk kaip laukinis. Man jis reikalingas gyvas. Aš esu tikras, kad jie jį saugos. Jie žino ne mažiau už mus. Aš per daug gerai juos pažįstu. Be šviesos tamsa neegzistuoja, ar supranti, Bitru?

– Ne. Aš galėjau seniausiai juos likviduoti. Jie yra mūsų nedraugai, jie žino apie mūsų buvimą, jie mus žaloja, jie mus žudo ir...

– Ir taip buvo ilgus amžius, – pertraukė jį Asmodėjas.

– Bet jie jau buvo mano rankose. Būčiau galėjęs juos ištaškyti po vieną. Juokų darbas. Tai buvo tobulas planas... nesuprantu, kodėl...

– Bitru, Bitru, mano sūnau! – atlaidžiai šūktelėjo jis. – Tu ir tavo draugužiai – teroristai ir padegėjai. Esi pats šauniausias, bet kartais tu man primeni mažą vaiką. Bombos ir susišaudymai – tai puiku, bet tik ne šiuo atveju. Tai yra dar vienas iš mūsų tikslų: daryti viską, kad šis miestas keltų pavojų. Mums nė motais tie šliužai buržua, pramoninkai ir jų prakeikti darbininkai!.. Gal tu manai, kad širdyje esu anarchistas? Manęs nedomina tie sapaliojimai, kad iš kiekvieno pagal sugebėjimus, kiekvienam pagal poreikius! Ar aš tikiu visuomene be smurto ir prievartos, pagrįsta kiekvieno individo iniciatyva? Nejau manai, jog mane domina kova už duonos kąsnį, jog aš prisidėsiu prie to, kad įmonininkai ir buržua nebaudžiami suktų savo biznį ir kruštų savo fabrikų Puebla Nuevoje darbininkes, o jų raguotų vyrų, trečiadieniais žaidžiančių anarchistus ar komunistus, atsikratytų šūviais?.. Ne, Bitru, tikrai ne. Man svarbiausia – chaosas ir visuomenės dezorganizacija! Fiziškai ir socialiai supuvęs, nusikaltimų ir žiaurumo nualintas miestas. Todėl ir leidžiu tau mėgautis bombikių mėtymu, darbininkų, parsidavėlių kunigų ir įmonininkų šaudymu. Nors dabar tai nėra svarbiausia – tai tik mūsų plano dalis. Šiame mieste privalo išlikti pragaras.

– Tai aš galiu ir toliau juos galabyti?

– Žinoma, mano sūnau. Tik be pagiežos ir laisvu nuo darbo metu. O svarbiausia – be ideologinių nuostatų, per daug nerizikuojant ir neįsipareigojant.

– Aš žinau, kas mano valdovas.

– Tai puiku, mano sūnau. Niekada nevalia užmiršti, kieno ranka tave maitina, ir tu... nesi anarchistas, kaip tavo tėvas.

Nuo to paskutinio žodžio jis prarado savitvardą, tarytum jo krūtinėje būtų sprogusi Orsinio bomba.

– Aš neturiu tėvo! Jūs mano tikrasis tėvas!

– Atleisk, Bitru, nenorėjau tavęs užgauti. Noriu, kad žinotum, jog esi žudikas psichopatas, ir neapgaudinėtum savęs.

– Žinoma. Jūs mane išmokėte visko. Dar ir dabar prisimenu jūsų žodžius, kai padariau savo pirmąjį nusikaltimą – nužudžiau vargšą nelaimėlį, kuris tik bandė man padėti.

– Pirmąjį nusikaltimą?

– Mokytojau, pirmasis nesiskaito; tąkart triumfavo teisingumas. Vis tiek jis būtų miręs.

– Tu dar prisimeni mano žodžius?

– „Vieną kartą reikia pradėti, ir ta akimirka niekuo ne blogesnė už kitas", – pakartojo Bitru.

Taip, jis stropiausias jo mokinys, pagalvojo patenkintas.

– Ir aš buvau teisus?

– Taip. Žudymas – tai kaip bet kuris darbas, reikia tik pradėti. Po pirmojo kriminalo, kiti įvykdomi savaime.

– Eik, sūnau, negaišk laiko; darbo turime į valias.

10

Tikrasis Bitru vardas buvo Edmundas Rosas, jis gimė vieną lietingą vasario rytmetį vienoje siaurutėje Barselonetos rajono gatvėje, netoli turgaus. Tame kambarėlyje iš buvusio žvejų namo, padalinto į keturias dalis, vos trisdešimt penkių kvadratinių metrų patalpoje be ventiliacijos ir šviesos, dvi kaimynės priėmė jo motinos Chuanos Vidal naujagimį. Berniuką ji pavadino Edmundu, kaip tas jaunuolis iš jos mėgstamo romano. Vargšelį išdavė trys jo geriausi draugai. Chuana Vidal nemokėjo skaityti, bet klausydavosi klebono, kuris kiekvieną popietę atokaus kaimelio netoli Taragonos vaikams iš tos knygos paskaitydavo keletą puslapių.

Devyniolikmetė mergina pradėjo dirbti pasiturinčių miestelėnų namuose Komercijos gatvėje priešais Bornė turgų. Jos šeimininkams priklausė daug prekybos vietų turgavietėje ir keletas krautuvėlių netoliese, Montkados gatvėje, prekiaujančių sėklomis ir užjūrio prekėmis.

Po mėnesio, praleisto tuose namuose, ji susilaukė šeimininko priekabiavimų. Pasitelkęs grasinimus, kad išmesiąs gatvėn, jis pasinaudojo mergina. Netrukus ji pasijuto

besilaukianti. Namų šeimininkė pastebėjo jaunosios moters padėtį, ir toji buvo priversta pasakyti tiesą.

– Mano vyras su kekšėmis neprasideda, – atšovė su pasidygėjimu.

Ir išmetė ją gatvėn lyg šunytį.

Ponas Fito buvo mergišius, tam jis negalėjo atsispirti, bet jis pirmąsyk gyvenime kažkam pajuto pagarbą, be to, įsčiose mergina nešiojo jo vaiką. Paslapčiomis jis merginai pagelbėjo, bet apie tai sužinojusi žmona pareiškė jam ultimatumą.

Ponas Fito surado išeitį. Jis pasišaukė patikimą darbuotoją, kurio sūnus dirbo mašinų įmonėje.

– Pone, didelių vilčių į jį nededu.

– Bet jis sutiktų?

– Jei tik ponas palieps, vaikis ves merginą ir pasirūpins vaiku. Mano sūnų pažįstate. Jis nėra kažin kas, bet jei mergina valyva ir sąžininga, o jūs dosniai jį paremsite, – tai sutarta.

Fito jam pažadėjo kas mėnesį konkrečią sumelę, kuri šimteriopai viršijo jaunojo Rafaelio Roso, sausumos ir jūrų mašinų įmonės mechaniko, uždarbį. Jiedu susituokė.

Bet gimdymo dieną Rosas pažymėjo Barselonetos smuklėje, šlamštė aštuonkojį su raudonuoju vynu ir lošė kortomis; šiaip ar taip, juk tas benkartas nebuvo jo sūnus.

Po trejų metų pinigų perlaidos nutrūko. Netrukus prasidėjo girtuoklystė ir pasipylė smūgiai. Chuana tai dar galėjo pakelti. Galų gale jos motina taip gyveno ilgus metus. Bet jos tėvas nėra nuskriaudęs nė vieno vaiko. O šis iškrypėlis, apkūlęs ir užrakinęs ją kambaryje, galybę naktų šlykščiausiu būdu liejo pagiežą ant mažylio.

Edmundas Rosas gyveno pragare ir nuolatinėje baimėje iki 1908 metų kovo 15-osios ryto. Tada jis buvo aštuonerių.

Tomis dienomis įvairiose Barselonetos vietose įvyko keletas išpuolių. Jų priežastimi tapo Jo Didenybės dono Alfonso XIII vizitas. Pasikėsinimai prasidėjo 10 dieną. Tada Murajos prieplaukoje driokstelėjo trys sprogstamieji užtaisai, kitą dieną – Atarazanų rajone. Už tos pasikėsinimų bangos stovėjo toks Chuanas Ruljis, kuris, be to, dar buvo miesto gubernatoriaus patikėtinis.

Kovo 15-osios rytą Edmundas turėjo lydėti Rosą kažkur prie Bokerijos turgaus. Rosas buvo susitaręs susitikti su keliais senais sėbrais, kuriems turėjo atlikti užduotį.

– Palauk manęs čia, gaidy, – leptelėjo Rosas berniukui ir pavaišino sprigtu kakton.

Vaikas liko laukti prie gėlių kiosko Ramblos alėjoje, o Rosas perėjo gatvę turgaus vartų pusėn. Ten jo lūkuriavo du bendrai. Berniukas matė, kaip Rosas iš kišenės išsitraukia kažkokį nediduką ryšulėlį ir perduoda vienam iš tipų. Kitas neskaičiavęs padavė jam pluoštelį pinigų, kuriuos Rosas patenkintas savimi įsikišo kišenėn. Daugiau jis nematė nieko.

Jį apkurtino griausmas. Visus tris vyrus ir dar keletą žmonių, tuo metu ėjusių pro šalį, užgožė dulkių debesis, dūmai ir liepsnos.

Tai buvo bombos sprogimas.

Edmundas išgirdo prislopintus klyksmus ir lyg per sapną nuėjo į kitą gatvės pusę. Priešingai nei kiti, skubiai sprunkantys kuo toliau žmonės, jis priėjo artyn ir įžengė į dulkių debesį. Edmundas nejautė jokios baimės.

Rosas tysojo ant žemės. Už kelių metrų nuo jo dar krutėjo kruvina garuojanti jo dešinioji ranka. Anie du tikrąja to žodžio prasme atrodė išskrosti.

– Ei, vaikine... Padėk man... čia kalės vaikų anarchistų darbas. Prakeikimas! Jie nusitaikė į mane! Ei... Vaikine, ką darai? Paskubėk!

Berniukas tebeklūpojo šalia jo. Jis šypsojosi.

– Sakau, padėk man, gaidy! – kumštelėjo jį vienintele jam likusia ranka.

Edmundas susirado akmenį iš sprogimo suardyto grindinio.

– Ką darai? – sušuko Rosas.

Edmundas smogė jam sunkiu grindinio akmeniu, paskui dar keletą kartų, ritmingai, kol Roso veidas virto beforme mase, ištižusia ant žemės.

Tada jį ir pastebėjo. Ten, prisidengęs veidą kauke, su gobtuvu ir lazda, stovėjo Asmodėjas. Jis ištiesė berniukui ranką, ir tas pabučiavo jo žiedą. Nuo šiol Edmundas turėjo tėvą.

Edmundas Rosas sugrįžo namo.

Po dešimties metų pusė Barselonoje susprogdintų Orsinio bombų buvo paženklintos jo vardu. Idealų jis neturėjo, bet būdamas aštuoniolikos metų pirmąsyk dalyvavo visuotiniame revoliuciniame streike ir drąsiai stojo prieš kareivius, kurie pabūklus iš Katalonijos aikštės buvo nukreipę į Puerta del Anchelio gatvę. Po kelių mėnesių darbininkams pavyko išsikovoti oficialią aštuonių, o kalnakasiams – septynių valandų darbo dieną. Minią tai padrąsins, pagalvojo Edmundas.

Taip ir buvo: spalio 1-ąją karalius pasirašė karališkąjį dekretą, pagal kurį Barselonoje sukuriamas bendras darbi-

ninkų ir įmonininkų komitetas, kuris imtųsi spręsti Katalonijos socialines problemas. Komitetas bus pavaldus Ministrų Tarybai. Bet įmonininkų susivienijimą jau suerzino aštuonių valandų darbo diena, ir jie kaskart atrodydavo nusiteikę vis karingiau. Jie netgi pradėjo grasinti Vyriausybei įspėjimais, kad ilgiau su socialine suirute nesitaikstys.

Edmundas buvo vienas iš tų, kurie Barselonos gubernatoriaus nurodymu buvo atsakingi už susivienijimo teroristų verbavimą.

Karas tarp priešiškai nusiteikusių jėgų buvo parengtas, o jis abi grupuotes išmokė naudotis šaunamaisiais ginklais ir užtaisais.

Kai Barselonos gubernatorius jį atleido, pareiškęs, kad Edmundas peržengė savo įgaliojimų ribas, šis smogė atsakomąjį smūgį. Jiems reikėjo tikrai sukrečiančio smūgio. Edmundas suorganizavo išpuolį, kuris vos nenusinešė profsąjungų anarchistų lyderio Anchelio Pestanjos gyvybės. Šis turėjo sakyti kalbą Manresoje, ten su savo bendrais patraukė ir Edmundas. Kilo baisus apmaudas sužinojus, kad lyderis tik sužeistas.

Edmundas buvo ir patyręs rankinių granatų svaidymo meistras. Remiantis policijos duomenimis, Barselonoje per penkerius metus tokiu būdu buvo nužudyta daugiau nei trys šimtai penkiasdešimt žmonių. Daugiau negu pusės jų gyvybes nusinešė taikli Edmundo ranka.

Be abejo, profsąjungų nariai jam buvo labiau apsimokantys taikiniai. Pavyzdžiui, kad ir ta kovo popietę gauta suma. Buvo penkios minutės aštuntos. Jis išgėrė alaus ir išėjo iš Robadorsų gatvės baro, kur laukė susitikimo su būsimąja auka. Nuo čia iki San Rafaelio gatvės 19-ojo namo

tebuvo keli žingsniai. Ten užėmę pozicijas jau laukė jo sekėjai. Jis ten atėjo anksčiau už savo auką ir tūnojo sutartoje vietoje. Praėjo tik dešimt minučių. Profsąjungų atstovas drauge su kitu vyru žingsniavo gatve, nė neįtardamas, kas netrukus jį ištiks.

Edmundas perėjo gatvę ir prisiartino prie aukos. Ryžtingai pakėlęs ginklą jis ištuštino apkabą jam į sprandą.

Noi del Sucre, nuosaikesnės Nacionalinio darbininkų komiteto sąmokslininkų saujelės, lyderis Salvadoras Segi krito negyvas. Buvo penkiolika minučių aštuntos.

Asmodėjas žinojo, kad šis vaikis yra geriausias. Pats juo rūpinosi ir visko išmokė lyg savo sūnų. Jo pratybų lauku tapo pati Barselona ir nuolatiniai susidūrimai tarp darbininkų ir susivienijimo. O Edmundas surado tikrąjį tėvą, kuris ne tik nieko jam neatsakydavo, bet ir supažindino su Kronšteino kariais. Vardą jis pasikeitė taip pat lengvai, kaip susitaikė su tuo, kad kiekviename žingsnyje teks skleisti suirutę ir netvarką.

Jis buvo naujasis princas, kuris Asmodėjų pakeis, perims jo įgaliojimus ir prisidengs jo veidu: blogio kauke. Dabar tapęs Bitru, Edmundas Rosas tapo jo įpėdiniu – ir taps naujuoju Asmodėju. Tik jis privalo jį parengti, nes taip buvo per amžių amžius.

Bitru į jį kreipėsi tik su vienu prašymu.

Chuana Vidal daugiau niekada nesusitiko su sūnumi, bet kiekvieną savaitę jai ateidavo vokas su tokia pinigų suma, už kurią ji galėjo gyventi prašmatniau nei Katalonijos karinės apygardos vadas.

11

Chuanas žinojo, ką jam reikia daryti, bet buvo siaubingai persigandęs. Jis prisiminė mokytojo žodžius ir spruko kiek kojos neša. Tačiau jį kaustė baimė, ir netrukus suprato pasiklydęs. Jam vaidenosi, kad reti praeiviai iš veidų panašūs į mokytojo žudikus. Jis neabejojo, kad jie seka jam iš paskos, norėdami nužudyti ir atimti tą slaptą daiktą. Bet jis buvo išrinktasis ir negalėjo nepaklusti savo mokytojui. Be to, buvo riteris. Pats jauniausias iš jų. Riteris, kuris žinojo ir matė didįjį savo mokytojo statinį. Mokytojas daug sykių jam buvo kartojęs: „Prireiks daug metų užbaigti tokiam statiniui, kokį esu sumanęs, o darbo pakaks dar kelioms kartoms. Mano sekėjai pažymės jį ypatingu ženklu, bet tai nesvarbu, nes svarbiausia jau yra atlikta. Viskas nubraižyta, projektą jau galima užbaigti... Nei aš, nei tu nepakliūsime į Pažadėtąją Žemę... tai pavyks vienai iš taviškių, kurią pavadinsi Marija."

Chuanas gerai žinojo, ką reikia daryti. Jam tereikia neužmiršti sekos, tai jam parodys, kuriuo keliu turįs eiti. Bet jį kaustė baimė. Nė nepajuto, kaip kojos pačios jį nuvedė prie dirbtuvės. Tai klaida, susigriebė Chuanas, nes ten

pirmiausia žudikai ateis jo ieškoti. Tačiau, galimas daiktas, taip elgsis ir mokytojo draugai.

Tas birželio 7-osios pavakarys atrodė kažkoks paslaptingas. Tvoskė karštis, bet jį vis tiek krėtė drebulys. Dangus tarsi nuo pralieto kraujo nusidažė raudonai. Jis susigūžė tarp inventoriaus ir netoli dirbtuvės sukrautų medžiagų. Stengėsi susikaupti ir sudėlioti savo mintis. Jis negali nepaklusti. Reikia nugalėti baimę. Nežinia, kiek laiko jis ten pratūnojo, bet atėjo naktis ir iš bruzdesio, kilusio aplink dirbtuves, jis suprato, kad jau labai vėlu ir mokytojo dingimas pastebėtas. Jis galėjo per aikštelę patekti į dirbtuves. Ten jis būtų saugus. Betgi ne, reikia laikytis mokytojo nurodymų. Be to, jam pasirodė, kad pastebėjo aplink šmirinėjančius žudikus, ir jie veikiausiai nėra vieni. Turbūt jo ieško ir daugiau žmonių. Chuanas nusprendė bėgti iš čia kuo toliau.

Kiek įkabindamas pasileido į mišką, dalijantį miestą perpus. Reikėjo nepastebėtam pereiti į kitą miesto pusę. Jis pasislėpė tarp medžių. Aplinkui nebuvo nė gyvos dvasios. Berniukas pasileido bėgti tolyn, bet paslydo. Visai netyčia jis atsidūrė prie Tetuano aikštės, netoli nuo mokytojo žūties vietos. Jautėsi lyg prie bedugnės krašto, bet reikėjo eiti tolyn. Jam vaidenosi, kad iš paskos girdisi persekiotojų žingsniai. Nežinia kaip jis įžengė į siauručių gatvelių labirintą. Jo širdis daužėsi lyg patrakusi. Troško žinoti, kur pakliuvęs. Žvilgtelėjo į užrašą ant apskritos lentelės, bet buvo taip tamsu, kad vos galėjo įžiūrėti raides. „Karer del Vidre“, galiausiai perskaitė. Žingsniavo toliau. Gatvė atvedė į erdvią stačiakampę aikštę su didžiule kolonada. Jis atsisėdo ant grindinio ir atsirėmė į vieną iš kolonų. Reikėjo

atsipūsti ir pagalvoti. Bėgiodamas iš vieno miesto galo į kitą jis nieko nepeš. Seką jis žinojo, nes mokytojas kelias savaites jam rodė kelią barstydamas trupinius. Trupiniais žymėjo vietas, kurias reikia prisiminti, kita vertus, ar tai būtų kam nors sukėlę įtarimų? Apie tai žinojo tik jie dviese, visi kiti tematė iš paskos sekiojantį berniuką ir kvaištelėjusį senį, kuris šėrė balandžius duona kada sumanęs. Tą patį turėjo galvoti ir jo priešai, kurie nė dienos nesiliovė jo šnipinėti. Chuanas prisiminė tą seką. Jau ketino atsistoti ir tęsti paieškas, kai staiga jį vos ne iki dangaus pamėtėjo kažkokia nežemiška jėga. Jis vos nesukliko, bet milžiniška ranka užčiaupė jam burną.

– Nerėk, vaikine! Aš tavo draugas.

Berniukas nė nemirktelėjo.

– Aš buvau tavo mokytojo bičiulis, ir esu čia, kad tau padėčiau. Ar supratai, ką tau sakiau? Jei taip, tai iš lėto pakelk ranką, ir aš tave paleisiu.

Chuanas padarė tai, ką jam liepė milžinas.

Nepažįstamasis jį paleido. Tas milžinas atrodė panašus į valkatą ir žadino jam prieštaringus jausmus: viena vertus, jis žavėjo ir kėlė pasitikėjimą, bet mintis vis tiek drumstė nerimas. Milžinas atrodė lyg atklydęs iš kito amžiaus: jo plaukai siekė juosmenį, barzda buvo vešli ir juoda lyg naktis, o vilkėjo jis kaip vienuolis. Chuanas pastebėjo iš po jo abito kyšantį didžiulį durklą. Viskas tetruko akimirką, bet Chuanas spėjo pastebėti po abitu ant marškinių įspaustą kedro ženklą.

– Tu esi riteris!

– Tyliau, vaikine! Taip, aš esu riteris.

– Ir aš, – pasakė berniukas. Dabar jis žinojo, kad milžinu galima pasitikėti.

– Aš mačiau juos besisukiojančius čia... Net patį Bitru.

– Kas tas Bitru?

– Vaikine, tai didžiausias siaubas. Nedaug yra tokių žudikų, nes jis neturi sielos. Jis eina medžioti. Turime be garso iš čia pasišalinti.

Tada berniukas daugiau nebeįstengė susivaldyti ir pratrūko raudoti. Milžinas priglaudė jį prie savęs, slopindamas vaiko kūkčiojimą.

– Jį nužudė... jie jį pastūmė. Aš viską mačiau. Tada jį partrenkė tramvajus ir jis mirė.

– Nurimk, vaikine, aš žinau. Aš tau padėsiu. Turi nepamiršti, nes tai labai svarbu; turbūt mokytojas tau kažką pasakė.

– Pastaruoju metu aš nepasilikdavau dirbtuvėje žaisti. Mes drauge eidavome į mišias. Mokytojas man pasakojo, kad miestas yra labai panašus į mišką, o mes jame gyvename lyg paklydėliai. Jis sakė visą gyvenimą miške kaupęs akmenis – tai būsią ženklai, kurie padės mums sugrįžti namo. Štai ką jis man pasakė.

– Kaip toje pasakoje, esi pasiklydęs miške, – pritarė milžinas.

– Kai buvau mažas, man ją pasakojo senelis, paskui mokytojas, o dabar ir jūs...

– Taigi, sūnau: tau reikia eiti pasakos takeliu, kad tai suprastum, turi pasiklysti miške.

– Pone, jie jį nužudė.. – vėl susigraudino vaikas.

– Tikra tragedija, sūnau. Turi pasistengti būti stiprus. Nevalia pasiduoti liūdesiui. Juk tu esi riteris, ar ne?

– Taip, pone. Kaip ir jūs.

– Mes tave apsaugosime, išmokysime daug įvairių dalykų, kurie padės tau viską suprasti. Bet dabar labai svarbu, kad prisimintum. Įsidėmėk, tai labai blogų žmonių darbas, kurie nenori, kad mokytojo tikslai išsipildytų.

– Kartais ryto metą mes vaikštinėdavome, o mokytojas pakeliui barstydavo duonos trupinius tose vietose, kurias turėjau įsiminti. Tada jis man parodydavo simbolį.

– Tu labai nuovokus berniukas, todėl mokytojas ir pasitikėjo tavimi. Argi kam šautų į galvą įtarinėti vaiką?

– Todėl jis man įdavė štai ką, – pasakė Chuanas išsitraukęs kišenėje saugomą nediduką maišelį.

– Didžioji paslaptis! – išsigandęs tarė milžinas. – Paslėpk jį, jeigu prireiktų, turime saugoti jį labiau už savo gyvybes. Jis neturi pakliūti į Asmodėjo rankas.

– O kas tas Asmodėjas?

– Nors ir nežinai, kas jis toks, jį pamatęs išsyk atpažintum. Geriau to niekada nenutiktų.

Bet vaikas prisiminė, kad sykį buvo jį matęs vieną vakarą, kai mokytojas dirbo.

Berniukas daugiau nieko neklausinėjo, kyštelėjo ranką į maišelį ir pasakė.

– Viduje yra kažkoks popierėlis.

– Turi jį perskaityti. Paskui sunaikinsime.

Chuanas išsitraukė popierėlį ir perskaitė:

– „Chuanai, mano mylimas mažasis pagalbininke, nieko nebijok. Mano broliai tau padės. Dabar tau reikia saugoti paslaptį, turi paslėpti ją sekdamas nurodymais. Jis tau pagelbės. Kai atliksi savo misiją, reikės palaukti, kol vėl

atsiras kelias. Chuanai, tai atsitiks po daugelio metų. Kai išsipildys maldos „Tėve mūsų“ žodžiai: „Kaip danguje, taip ir ant žemės.“ Tada vienas iš tavo giminės padės išsipildyti pranašystei.“ Viskas. Galite jį sudeginti, – pasakė Chuanas, duodamas laiškelį milžinui.

Taip ir buvo padaryta.

Jis paėmė berniuką už rankos, o kita suspaudė durklo rankeną. Jiedu priėjo aikštės vidurį, prie žibintų aplink centrinį fontaną.

– Chuanas, dabar aišku. Chuanas... Kaip aš anksčiau nepagalvojau. Vaikine, tavo vardas toks pat, kaip Jono Krikštytojo. „Jam skirta augti, o man – mažėti“, – prisiminė jis Evangelijos žodžius*. Jonas Krikštytojas – tik naujojo žmogaus pirmtakas... senasis žmogus turi mirti... tą patį skelbia ir Apokalipsė, tą knygą mokytojas labiausiai mėgo. – Prislėgtas liūdesio milžinas pažiūrėjo į berniuką ir pasakė: – Jis jau ilgus metus deda naujosios Jeruzalės pamatus.

– Aš žinau, – linktelėjo vaikas.

Tada milžinas kilstelėjo durklą ir parodė į vieną iš tų žibintų.

– Štai, čia ir yra pirmasis sutartinis ženklas: gyvatė. Ouroboras, ryjantis savo uodegą... *En to pan*, padangėse, Paukščių Take gyvenanti šviesos gyvatė. Jormungando gyvatė – iš šiauriečių mitologijos. Apskritas didingojo kūrinio simbolis, pradžia ir pabaiga, sąmonę jungiantis su pasąmone. Ar matai tas dvi žibintą apsivijusias gyvates?

* Jn 3,30.

– Taip, bet aš nieko nesuprantu.

– Tai Hermio kaducėjus! Kalbame apie antikinį meną... tai alchemija.

Jis sumojo, kad berniukas nesupranta nė žodžio iš to, ką jis pasakė. Nors jis ir riteris, jam dar reikia daug ko išmokti, juk jie visai neseniai susitiko, o vaikas – tik pradedantysis.

– Chuanai, mūsų laukia ilga naktis. Reikia atlikti misiją, kurią tau patikėjo mokytojas. Tik tu vienas žinai vietą, kur turi paslėpti relikviją ir saugoti, iki ateis laikas. Paskui mes tave paslėpsime taip, kad jie niekada tavęs nesuras. Tokia yra mūsų misija. O dabar eime prie Hesperidžių sodo. Ten mūsų laukia jį sergstintis slibinas.

12

Maždaug apie pusę vienuolikos nakties bažnyčios sargas, kuris su žmona rūpinosi meistro ir jo mokinio būstu ir maitinimu, nuskubėjo į kleboniją ir kunigui Chilui Paresui pranešė, kad meistras su berniuku įprastą valandą nesugrįžo. Jis ir jo šeima susirūpinusi, nes to dar nebuvo atsitikę.

– Dar truputį palaukime, – patarė kunigas Paresas, nors jam sunkiai sekėsi slėpti susirūpinimą. – Jei jie negrįš, teks kviesti taksi ir važiuoti į greitosios pagalbos ligoninę. Daugiau nežinau ką daryti.

Naktis buvo rami ir šilta. Ore tvyrojo keista ramybė. Nesigirdėjo jokių šūvių. Anarchistų ir samdomų žudikų grupuotės, pasislėpusios tamsiose lūšnose ir lindynėse, kurpė planus ir rengė sąmokslus.

Kunigas Paresas su sargu išsikvietė automobilį.

– Aš nuvažiuosiu, o jūs, kunige, likite čia. Jei pavyks ką nors sužinoti, aš jums pranešiu.

Sargas privažiavo prie Rondos greitosios pagalbos ligoninės.

– Priėmėme šešis nukentėjusiuosius, vienas senukas atitinka jūsų nusakyto žmogaus įvaizdį, bet pas jį neradome jokių dokumentų. Kortesų gatvėje jį parbloškė tramvajus.

– Kur jis? Kokioje palatoje? – susirūpino sargas.

– Ne, jo čia nėra. Senuko būklė buvo kritiška, todėl nusiuntėme jį į klinikinę ligoninę.

Sargas grįžo taksi atgal paimti kunigo Pareso, bet pirma stabtelėjo prie San Pedro žiedo dvidešimt penktuoju numeriu pažymėto namo. Čia gyveno architektas Domingas Sugranjesas. Sargas per dvi minutes jam papasakojo apie nelaimingą atsitikimą, tada jiedu pasiėmė ir kunigą Paresą.

– Yra vienas lavonas, atitinkantis jūsų apsakytus duomenis. Atvežtas jau negyvas.

Visiems trims vyrams kraujas sustingo gyslose. Negalimas daiktas, kad meistras nebegyvas!

– Ar tikrai tai jis?

– Tiesiog yra atvežtas senas vargeta, kurį parbloškė tramvajus.

– Tramvajai parbloškia daugybę žmonių, – atšovė architektas.

– Ar galima jį pamatyti? – paklausė kunigas.

– Žinoma, kunige, žinoma.

Visi nusileido į lavoninę. Kunigas Paresas pakėlė maršką. Apgailėjo to nelaimėlio dalią, bet ir apsidžiaugė – tai buvo ne meistras. Dievas jam atleis už tą džiūgavimą.

– Jei norite, galiu paskambinti į greitosios pagalbos ligoninę, kuri juo pasirūpino. Paprastai patys vairuotojai nusprendžia, į kurią ligoninę vežti nukentėjusiuosius, – paaiškino darbuotojas.

– Būtume jums be galo dėkingi, – sutiko architektas.

Darbuotojas paskambino.

– Tikrai, yra dar vienas valkata, kuris nukentėjo ant tramvajaus bėgių... Galimas daiktas, kad jį rasite Šventojo Kryžiaus ligoninėje.

– Dėkojame, – sutartinai tarė visi trys.

Ir suskubo važiuoti į ligoninę.

Su būreliu slaugių vienuolių prasilenkė kažkoks keistuolis su skrybėle. Jis nuo galvos iki kojų vilkėjo juodai, avėjo nepriekaištingai išblizgintais batais, o rankoje nešėsi lazdą su dramblio kaulo rankena. Viena iš vienuolių akies krašteliu žvilgtelėjo į keistąją koto formą ir ją nupurtė šiurpas. Žmogus neparodė jokio ženklo, nesiteikė nė pasisveikinti, tik lėtai žingsniavo Šventojo Kryžiaus ligoninės koridoriumi. Kai žvilgtelėjo į savo laikrodį, jis rodė be dešimties minučių dvyliktą nakties.

Netrukus jis jau buvo Švento Tomo salėje ir priėjo prie devynioliktu numeriu pažymėtos lovos. Ten gulėjo senolis, jau gavęs paskutinį patepimą.

Juodai vilkintis žmogus atsistojo prie pat lovos. Šaltu žvilgsniu įsistebeilijo į vargdienio veidą. Tvankaus ir karšto oro iškankinti žmonės leipėjo, bet juodai vilkintis žmogus to nejautė. Jo kraujas buvo kaip roplio. Lazda jis vedžiojo ore kažkokius nesuprantamus ženklus, murmėdamas keistą pomirtinę litaniją. Valkata susijaudino, jį kone pradėjo tampyti konvulsijos. Regis, jis pradeda atgauti sąmonę, jis kovojo, nors tos pastangos jį galutinai išsekino.

– Puiku, matau, kad dar mane prisimeni. Nusiramink. Tikrai, aš kreipiausi į jį pagalbos, ir tu atgavai atmintį. Nuo to laiko praėjo daug metų.

Iš senolio lūpų pasigirdo nesuprantamas šnabždesys. Tai buvo kažkoks vardas. Paskui jį vėl priveikė nuovargis.

– Taip, tai aš. Ar pameni? Kiek daug laiko praėjo... – Piktadarys pasilenkė prie jo, savo veidu beveik liesdamas senolio veidą. – Dabar aš vadinuosi Asmodėjas. – Kiek patylėjęs vėl prašneko: – Tu nenorėjai prisijungti prie mūsų. Būtum galėjęs turėti viską, bet tu pasirinkai klaidingą kelią. Pasirinkai silpnųjų pasaulį. Pažvelk į save – tu susenęs valkata. Neturi nieko, jokio artimo žmogaus. Tau nieko nebeliko.

Asmodėjas atsitraukė ir apėjo aplink lovą, lyg vilkas apie grobį. Žengęs kelis žingsnius jis vėl ėmė kalbėti:

– Atėjau tau pranešti, kad tavo planas žlugo. Keturiasdešimt trejų metų darbas nuėjo perniek. Pusė gyvenimo, – paskutinį žodį jis ištarė su panieka. – Žinai? Tam tikra prasme aš tavimi žaviuosi. Visada buvau tavo šešėlis, nuo tos dienos, kai atsisakei sekti paskui mane ir laikytis manęs. Aš viską žinojau apie tavo darbus. – Jis nutilo, bet netrukus nuožmiu balsu iškošė: – Mes sučiupome tavo mokinį. Tu pralaimėjai. Tavo žaidimas baigtas.

Senolis krestelėjo ir susijaudinęs papurtė galvą.

– Jis mūsų rankose.

Senolis įsistebeilijo savo žydromis akimis į Asmodėją. Prasiskverbė iki pat jo sielos gelmių ir supratęs, kad jo priešininkas meluoja, nusišypsojo. Jis užsimerkė, ir jį vėl apgaubė ramybė. Asmodėjas niekada neregės tos slaptos relikvijos. Ji saugioje vietoje, o jo projektas anksčiau ar vėliau vis tiek bus įvykdytas.

– Prakeiktas pamišėli! Tu bėdinas katiliau! – suurzgė Asmodėjas, nebepajėgdamas suvaldyti įtūžio. Pakėlęs lazdą jis pagrasino nelaimėliui, visokiais žodžiais jį plūsdamas. – Kur tas berniūkštis?

Asmodėjas suprato, kad šito jis niekada neišgirs. Senis jau buvo per žingsnį nuo mirties ir tenorėjo ją ramiai pasitikti.

Asmodėjas jau ketino jam uždrožti lazda, kai staiga koridoriaus gale nuaidėjo žingsniai. Vargais negalais įstengė susivaldyti. Galop dar nueidamas tėškė:

– Kad tu supūtum kartu su savo Dievu!

Kunigas Paresas su architektu Sugranjesu į ligoninę atvyko dvyliktą valandą nakties. Jiems pasakė, kad meistras čia negalėjo būti atvežtas – jo vardo nėra priimtųjų į ligoninę sąraše.

– Ar nebuvo atvežtas į ligoninę žmogus, atitinkantis mūsų pateiktus duomenis?

Vyriškis pažvelgė į registracijos knygą.

– Tikrai, maždaug apie aštuntą valandą vakaro buvo atvežtas kažkoks pavargėlis. Nelaimingas atsitikimas ant tramvajaus bėgių. Jis paguldytas Švento Tomo traumų salėje. Ten budi gydytojas Primas, jis galės jums suteikti visą informaciją.

– Dėkojame.

Visi trys vyrai nuskubėjo į Švento Tomo salę. Su jais prasilenkė kažkoks keistas žmogus, visas apsigerbęs juodai. Jie pasveikino praeivį, bet nepažįstamasis neatsakė. Trijulė priėjo prie devynioliktu numeriu pažymėtos lovos.

Tai iš tiesų buvo jis.

13

– Jam lūžę mažiausiai trys šonkauliai. Didžiausią pavojų kelia tai, kad jis patyrė smarkų smegenų sukrėtimą ir jo širdis labai silpna, – pranešė tą naktį budintis gydytojas Primas.

– Kiek jau laiko jis be sąmonės?

– Nuo tada, kai jį atvežė, – patvirtino daktaras.

Jis neklausinėjo, kas toks tas senolis, nes pas jį nebuvo rasta jokių dokumentų. Kunigas Paresas jam pasakė, kokį nukentėjusįjį jis prižiūrįs. Gydytojas negalėjo atsitokėti. Jam tatai netilpo galvoje, bet negalėjo abejoti dvasininko žodžiais, o ypač, kad apsilankė ligoninėje tokiu neįprastu metu.

– Tėve, jo niekas neatpažino, – pasakė daktaras ir pridūrė, – ir kas galėjo pagalvoti, kad šiais varganais drabužiais prisidengęs toks iškilus žmogus?

– Jis nesidangstė. Tas žmogus – šventasis. Jis davė neturto įžadus ir jų laikėsi. Vieną kartą netgi prasitarė norįs mirti neturtėlių ligoninėje, kaip vienas iš jų...

Gydytojas jau ketino pridurti, kad tas žmogus savo pasiekė, bet nutylėjo. Toks jo pasakymas būtų palaikytas nevykusiu ir nederamu juoku. Bet jis matė, kad bet kurią minutę senolis gali atiduoti sielą Viešpačiui.

Kunigas Paresas, architektas Sugranjesas ir sargas sugrįžo namo. Bet nė vienas iki aušros negalėjo sudėti bluosto. Šeštą valandą ryto kunigas Paresas nusiuntė žinią kanauninkui donui Fransiskui ir senolio dvasiniam vadovui tėvui Augustinui Masui. Sutarė po aštuonių penkiolika drauge su Sugranjesu važiuoti į ligoninę.

Kai jie vėl atėjo į salę, keletas gydytojų jau buvo atpažinę sužeistąjį, tarp jų ir chirurgai Trenčas ir Homsas. Diagnozė niekam nekėlė abejonių: galimas kaukolės pagrindo lūžis, smegenų sukrėtimas, daugybiniai sumušimai ant kojų ir kitose kūno vietose, kairės ausies ir skruostų nubrozdinimai ir trijų šonkaulių lūžiai. Senolio bičiuliai pasiteiravo, ar galima jį pergabenti į privačią kliniką.

– Jį pavojinga gabenti greitosios pagalbos automobiliu, – tarė vienas iš gydytojų.

– Mes juo pasirūpinsime ne prasčiau nei privačioje klinikoje, – pridūrė kolega.

– Mes tuo neabejojame, – pasakė kunigas Paresas.

Sutarė, kad nukentėjusysis bus perkeltas į vienvietę palatą. Jo galvūgalyje ant sienos buvo pakabinta litografija su šventu Jurgiu ir rožinis iš Lurdo. Senolį sutvarstė ir sugipsavo. Regis, kartais jis atgaudavo sąmonę, tada jo paklausė, gal norėtų priimti Paskutinio patepimo sakramentą; senolis galvos linktelėjimu sutiko. Vėliau jiems pasigirdo, kad jis sudejavo: „Mano Dieve, mano Dieve“, nors buvo sunku suprasti žodžius.

Žinia netruko apskrieti Barseloną, ir tūkstančiai gyventojų, išgirdę meistro istoriją, buvo sukrėsti. Vienuoliktą valandą ryto į ligoninę aplankyti tokio žymaus ligonio atvyko diecezijos vyskupas daktaras Miraljesas. Jis stovėjo visai

šalia jo lovos, nors senolis ir mėgino kažką jam pasakyti, jo balsą nustelbdavo priešmirtinės agonijos švokštimas ir neleido ištarti nė žodžio. Nuo jo nesitraukė ir atsidavęs jo draugas kunigas Paresas, architekto sūnėnas Fransiskas Bonetas. Sužinoję apie nelaimę į ligoninę atskubėjo architektas Bonaventura Konilis ir kiti bičiuliai. Pareikšti pagarbos atvyko miesto mero patikėtinis ponas Ribė. Ligonį jis aplankė keletą sykių ryte ir popiet. Tą patį padarė ir Deputacijos prezidentas ponas Mila i Kampsas.

Po trijų parų, penktą popiet, meistras atidavė sielą Viešpačiui, apsuptas draugų, kurie buvo su juo paskutinę valandą.

Nelaimingojo agonija buvo labai ilga, prasidėjo maždaug ketvirtą valandą ryto.

– Chuanai, Chuanai, mano berniuk, – tarytum kartojo jis.

Bet niekas nesuprato meistro žodžių.

Birželio 10-ąją, penktą valandą dienos, į palatą įėjo keistas, į milžiną panašus žmogus. Jis vilkėjo abitą primenančiu drabužiu, ir nė vienas iš esančių palatoje jo nepažinojo. Meistras, jau kurį laiką netekęs sąmonės, regis, pakirdo iš nebūties ir ištiesė ranką į nepažįstamąjį, o gaili jo dejonė sukrėtė visus susirinkusiuosius.

Milžinas priklaupė prie lovos galvūgalio ir lūpomis palietė dešinę meistro ausį. Niekas neišgirdo milžino žodžių. Niekas, išskyrus meistrą.

– Berniukas saugus. Misija atlikta.

Senolis užsimerkė. Milžinas atsistojo ir su ašaromis akyse išėjo iš palatos. Niekas nepratarė nė žodžio.

Dar po pusvalandžio meistras užmerkė akis.

Birželio 11-ąją kūnas buvo pašarvotas karščiu tvoskiančioje koplyčioje. Miesto įžymybių dėmesio ilgai laukti ne-

reikėjo: netrukus atėjo užuojautos iš miesto mero, iš barono de Vivero, iš pasauliečių gubernatoriaus generolo Milanso del Bošo ir vyskupo Chosė Miraljeso Zberto. Ir susirinko tūkstančiai Barselonos gyventojų, kurie tylomis išreiškė savo širdgėlą mirtingiems meistro palaikams...

Birželio 12-ąją buvo sudaryta palyda iš raitosios miesto policijos. Paskui kortežą miesto gatvėmis sekė minia.

Prie mūrinės sienos, visai šalia įėjimo į šventyklą, įsimaišęs į didžiulę minią, lūkuriavo berniukas. Jis pagarbiai tylėjo, pasiryžęs tarti mokytojui paskutinį sudie. Berniukas laukė, kol pasirodys laidotuvių katafalkas. Žinojo, kad jį gali atpažinti, bet jam tai nėmaž nerūpėjo. Jis laukė savo mokytojo.

Laidotuvių katafalkas pravažiavo vos per metrą nuo jo. Jis beveik galėjo paliesti jį ištiesta ranka.

– Mokytojau, aš viską padariau. Paslaptis saugi ten, kur jos vieta. Kur jūs norėjote, kad būtų, – ištarė mažasis Chuanas tyliai, kad niekas jo neišgirstų.

Laidotuvių katafalkas su velionio palaikais įvažiavo į Šventosios Šeimos bažnyčią.

Genialusis architektas, meistras Antonijus Gaudi buvo palaidotas bažnyčios požeminėje kriptoje.

TREČIA DALIS

Relikvija

14

Šventoji Žemė, 1000 metai pr. Kr.

Morijos kalną Jeruzalėje žinojo visi, juk čia, beveik tūkstantis metų prieš Kristaus gimimą Saliamonas buvo pastatęs šventyklą. Kaip tik tada ir atsirado septyni Morijos riteriai. Pirmasis, senesnis jų vardas buvo Morijos Medžiai, nes toje laukymėje, kur Saliamonas pastatė šventyklą, augo septyni kedrai. Vėliau juos nukirto ir panaudojo Vienybės Arkos statybai. To kalno vardas buvo tariamas tyliai, lyg vėjo, skriejančio per senovinį mišką, dvelksmas. Jo paslaptį gaubė amžių glūdumoje pasiklydusios legendos šydas. Septyni riteriai tapo slaptaisiais šventyklos sergėtojais. Jų pašaukimas buvo saugoti šventos vietos neliečiamybę, o garsas apie jų galią ir ryžtą pasklido toli už Galilėjos jūros. Jų metaliniai ginklai buvo kaldinami žaizdre, taip atsirado jų kalavijai. Apgaubęs tyla ir paslaptimi, laikas padarė juos nemirtingus. Po karaliaus Saliamono mirties užėjo pražūtingi laikai: blogio tarnai, Kronšteino tamsybių kariai, pradėjo su jais negailestingą karą. Jie rezgė žabangas iš savo juodo urvo aplink Juodąjį Penkiakampį. Izraelio antpuolių laikais atkeliavo ir tamsios sirų ir finikiečių dievybės. Tačiau Morijos Medžių dvasia išliko gyva ir vėl triumfavo prieš

tamsą. Ezekijo ir Uzijo valdymo laikais šventykla buvo keletą sykių atnaujinta. 587 metais pr. Kr. Nabuchodonosaro II vadovaujami babiloniečiai sugriovė ją iki pamatų. Pavergus Izraelio tautą septyniems Morijos sergėtojams buvo palankus metas atsikurti. Smėlio smiltims be paliovos byrant į neaprėpiamą istorijos laikrodį, tamsiosios jėgos vėl pradėjo pulti. Į Izraelio genčių valdovų rūmus prasismelkė naujos pranašystės, mirtys, destrukcija ir netikros dievybės. Viskas baigėsi tuo, kad Jeruzalę užėmė Antiochas II ir įsakė garbinti pagonišką graikų dievą Dzeusą. Tai jie, septyni Morijos Medžiai, sukurstė žydų tautą garsiajam sukilimui, kuriam vadovavo Judas Makabiejus. Sklido gandai, kad jis buvo vienas iš septynių riterių. 150 metais pr. Kr. šventykla buvo atstatyta. Didžiulę grėsmę jai kėlė prasidėję romėnų įsiveržimai, bet karalius Erodas Didysis 20 metais pr. Kr. susigrąžino ją su visu prašmatnumu.

Morijos sergėtojai buvo girdėję apie vieną pamokslininką iš Judėjos, apie kurio pamokymus ir daromus stebuklus sklido garsas po visą Galilėjos žemę. Vieną dieną pamokslininkas, Jordano upės vandenyse pakrikštytas Jonu, su savo sekėjais atklydo į šventyklą. Ten, įsimaišę į minią, buvo ir visi septyni sergėtojai. Tą dieną Jėzus apskelbė, koks sugedimas viešpatauja kilmingųjų ir valdžios sluoksniuose. Jis įsiveržė į šventyklą ir botago kirčiais išvaikė prekijus ir pinigų keitėjus, išvartė prekystalius. Kilo didžiulė sumaištis. O Nazarietis šaukė: „Parašyta: Mano Namai vadinsis maldos namai, o jūs pavertėte juos plėšikų lindyne…“* Prie šventyklos susirinko neregiai, šlubiai ir

* Mt 21,13.

paralyžiuotieji, o jis ėmėsi juos gydyti. Aukštieji kunigai ir Rašto aiškintojai, išgirdę vaikus šaukiančius: „Osana Dovydo sūnui!“ – baisiausiai įtūžo...

Tą akimirką Morijos riteriai suprato, jog tasai žmogus yra tikrasis Mesijas, ir, klausydamiesi jo pamokslų, pagarbiu atstumu sekė paskui jį.

Vieną dieną Jėzus nuo stabmeldžių šventoriaus išpranašavo:

– Pažvelkite į šią šventyklą. Sakau jums, kad čia jos vietoje neliks akmens ant akmens. Bet jums nereikia bijoti, nes ateis diena, kai Dievo valia čia iškils naujas statinys, o septyneri jo vartai bus visada atviri žmogaus Išganymui. Tokia bus mano šventovė.

Jėzus iš Nazareto išsyk atpažino Morijos Medžių riterius ir, pasivadinęs į šalį, tarė, kad jų pašaukimas išlieka. Prisakė jiems sergėti ir rūpintis, kad pranašystė išsipildytų, nes ateis toks laikas, kad ir labai tolimoje ateityje, kai Dievo namai pagaliau išvys dienos šviesą.

Tuos paslaptingus vyrus pastebėjo vienas iš dvylikos Jėzaus mokinių, žvejys, pasivadinęs Simonu Petru. Jis buvo ūmaus būdo žmogus ir labai išsigando dėl savo mokytojo, pamanęs, kad tie sergėtojai siųsti kokio aukštojo kunigo. Nuo tada, kaskart, kai Jėzus sakydavo pamokslus, mokinys stengėsi laikytis kuo arčiau ir stebėti tuos žmones, pasirengęs bet kurią akimirką šokti jiems priešais ir, negailint savęs, apginti mokytojo gyvybę.

Vieną dieną Jėzus eidamas pakeliui iš Cezarėjos, esančios Hermono kalno papėdėje, Palestinos šiaurėje, pasišaukė Petrą ir taip jam kalbėjo:

– Nesibaimink, Simonai. Tie žmonės, kuriuos tu taip atsidėjęs stebi, nesirengia manęs sučiupti ir įduoti aukštajam kunigui...

– Bet, mokytojau, aš juos mačiau šventykloje... jie ne tokie, kaip visi kiti. Man regis, kad jie Kajafo parankiniai, galiu prisiekti, kad...

– Nutilk, Petrai, juk parašyta, kad žmogaus sūnus atėjo atstatyti tikrosios šventyklos, kurioje ras prieglobstį visi geros valios žmonės. Įdėmiai manęs paklausyk: jie yra septyni Morijos kalno šventyklos sergėtojai.

– Mokytojau, bet tai tik labai sena legenda...

– Simonai Petrai, kai manęs jau nebebus su jumis, tada suprasi šių žodžių reikšmę. Prisidengus mano vardu bus pastatyta daugybė šventyklų, puošmenomis ir brangiaisiais metalais išdabintų šventovių, su dangumi varžysis bokštai, aukštesni už Babelio, o ant altorių bus garbinami nauji stabai, galingesni už aukso veršį, paklaidinusį mūsų tautą, kai Mozė su Įstatymų knyga nusileido nuo Horebo kalno.

Karštakošis Petras pakėlė sugniaužtą kumštį ir sušuko:

– Mokytojau, aš neleisiu, kad taip nutiktų, nors tektų už tai atiduoti gyvybę. Niekas prisidengęs tavo vardu netikrų šventovių nestatys!

Jėzus su liūdesiu jam atsakė:

– Petrai, paminėsi mano žodį, kad anksčiau, nei ateis diena, kai vargingųjų širdyse bus sukurti mano Tėvo namai, tu išsižadėsi tikrosios relikvijos, apie kurią tau šiandien byloju Cezarėjoje.

Po septyniasdešimties metų, kai Kristus mirė nukryžiuotas, zelotų sukilimas padėjo išsipildyti pirmai pranašystės

daliai: kad šventykla bus nušluota nuo žemės paviršiaus. Relikvija pasiliko Cezarėjoje, pamiršta ir palikta valiai tų, kurie panorės ją atrasti.

Vis dėlto sergėtojai tebegyvavo, ir šimtmečiais išliko jų pašaukimas – atkakliai ieškoti prarastos relikvijos. Jų žaizdre užgrūdinti kalavijai, nukirsdinę septynis kedrus Morijos kalne, būdavo perduodami iš rankų į rankas, ir taip tęsėsi iš kartos į kartą.

Praėjo daug metų, kol 1126-aisiais kaip tik virš Jeruzalės dangaus esantis Slibino žvaigždynas pranešė apie antrosios pranašystės dalies išsipildymą – pradedama atstatyti naujoji šventykla. Kaip upė, besislepianti po užlajomis, vėl išsilieja nauja vaga, taip vėl išmušė Morijos sergėtojų valanda, – jie siekė atgauti visų paniekintą relikviją ir nugabenti prie naujosios Jeruzalės pamatų. Jau ilgus metus jie jos ieškojo. Dabar pasitaikė tinkama proga, ir jie pasistengs jos nepraleisti.

Tamsia Hermono kalno atšlaite, palei Galilėjos jūros pakrantę, šuoliavo raitelis. Šioje vulkaninės kilmės žemėje kviečiai subręsdavo greičiau ir gausiau negu kitose vietose, nes godžiai sugerdavo saulės spindulius. Žvelgiant nuo Kafarnaumo ar nuo tos pačios Galilėjos jūros, šioje apylinkėje ryškėjo tamsios žemės plotas, todėl šiai vietai prigijo „šešėlių žemės“ pavadinimas. Čia buvo Jordano upės, tekančios iš šiaurės į pietus, ištakos.

Iš kalnų upės kryptimi raitelis šuoliavo palei Galilėjos jūrą, o paskui – iki Negyvosios jūros, prie Jericho. Tai buvo tamsi ir siaura upė, jos srovė dugnu vilko daug nuosėdų, bet jos pradžia buvo išskirtinė. Krištoliniai vandenys, regėjos, nusileidę iš paties prarastojo Rojaus.

Vienišas raitelis, įveikęs „šešėlių žemės" skardžius, prijojo nepažįstamą vietą, netoli šventosios upės versmės, kurios vandenyse pranašas Jonas pakrikštijo Kristų. Jo mintyse be paliovos skambėjo šiose vietose užrašyta 42 psalmė: „Kaip elnė baubia vandenų versmės, taip mano siela šaukiasi tavęs, o Viešpatie. Mano sielai reikia Dievo, ji išalkusi gyvojo Dievo. Kada gi aš ateisiu ir stosiu prieš Dievą?" Raitelis turėjo susitikti su sufijumi, musulmonų atsiskyrėliu, vienu iš paskutiniųjų vyrų, žinojusių Meilės Kavalerijos ordino taisykles. Kalbama, kad jis buvo legendinio El Chadyro, žaliaakio, amžinai jauno Mozės vedlio sekėjas. Sufijus išsižadėjo savo vardo, jis buvo niekas, jo kūnas, balsas, mintys ir siela buvo tamsioje oloje liepsnojantis deglas, saugantis menkutę relikviją. Beje, tik jis vienas aklai tikėjo šventa jos galia. Visą savo gyvenimą buvo paskyręs jai sergėti, tamsioje oloje nenuleido nuo jos akių nei dieną, nei naktį. Bet juo niekas nepatikėjo, o tikrosios relikvijos niekas nevertino ir nepripažino, bet jis pavydžiai ir su meile paslapčia ją sergėjo. Nuo jo visi nusisuko kaip nuo pamišėlio. Juo nepatikėjo nei tikėjimo broliai, Mahometo sekėjai, nei netikėliai krikščionys.

Asketui jo vienintelį tikėjimą padėjo išlaikyti legenda. Dabar jis jau žinojo: kai ji bus atiduota netikėliui, tada jo paties gyvenimas bus baigtas, o jis pavirs į dulkes. Bet mirties valandos jis nesibaimino, nes pranašystė skelbė: „Jordano pakrante atkeliaus vienas iš Morijos Medžių, jam ir bus perduotas slėpinys, kad tikintieji galėtų įkurti naująją Jeruzalę."

Raitelis iššoko iš balno ir pririšo pavadį prie juodos uolos, panašios į galvą, kyšančią iš po žemės. Palypėjęs

takeliu jis išgirdo vandens čiurlenimą, tai buvo Jordano versmė. Ten link ir nuėjo. Prisiartinęs prie upės atsigėrė krištolinio vandens ir laukė. Jis nepastebėjo, bet kitame upės krante sėdėjo žmogus ir jau kurį laiką atidžiai į jį žiūrėjo. Pagaliau ir krikščionis pamatė pilkšvos spalvos tunika susisupusią žmogystą. Ji panėšėjo į abejingai jį stebintį valkatą. Atsiskyrėlis žvilgsniu palietė jo sielą ir įsiskverbė į visas jo paslaptis. Tada ir suprato, kad jis vienas iš jų, neliko jokių abejonių – tai buvo Morijos sergėtojas.

Raitelis pakilo nuo žemės, išsitraukė kalaviją ir grėsmingai iškėlė aukštyn. Paskui, suėmęs abiem rankom, įsmeigė jį į žemę. Kitapus upės stovintis žmogus labai iš lėto prisiartino, regėjos, jis ne eina, o švelniai sklendžia atšlaite. Žmogus buvo basas. Iš pažiūros senyvo amžiaus, bet atrodė gana vikrus. Jo plaukai ir barzda buvo balti kaip sniegas. Jis perbrido upę ir atsistojo šalia kalavijo. Pasilenkė, nuo savo vilnonės tunikos atplėšė gabalėlį medžiagos ir nusisukęs suvyniojo į jį kažkokį sugniaužtoje rankoje slepiamą daiktą. Ilgus metus Morijos riterių ieškota relikvija dabar vėl sugrįžo vieno iš jų globon.

Sufijus nelauktai atsisuko ir, žvelgdamas tiesiai į akis, įdavė ryšelį sergėtojui. Šis irgi nenuleido akių nuo atsiskyrėlio, mat jam buvo draudžiama pažvelgti į slėpinį. Jam buvo pavesta tik jį paimti ir laiduoti savo gyvybe, kad bus nugabentas į tolimus kraštus.

Nesižvalgydamas atgal raitelis nušuoliavo tolyn. Jis paslėpė relikviją savo odiniame maiše, o paskui ją nugabeno į Palestinos uostą. Ten jau laukė laivas, nuplukdysiantis jį į Europą. Lenktynės prasidėjo.

1230 metais septyni sergėtojai atidavė relikviją globoti tamplierių ordinui Paryžiuje. Tais laikais tamplieriai buvo ką tik susigrąžinę Jeruzalę. Jie ir jų tvirtovės kėlė pagarbią baimę. Čia relikvija bus patikimai saugoma, o po kelių šimtų metų turės pradėti pamatus naujajai Bažnyčiai.

Po šešiasdešimties metų, 1290-aisiais, kryžiuočių riterių, mįslingų burtininkų ir eretikų, užplūdusių senąjį kontinentą, epochos pabaigoje Morijos legenda, atrodė, nugrimzdo į užmarštį. Sukrėtimų laikais, viešpataujant Averno galioms, buvo siekiama bet kokia kaina sunaikinti relikviją, lygiai kaip prieš šimtus metų iki Kristaus gimimo buvo rezgami sąmokslai, kad būtų išniekinta ir nugriauta Saliamono Šventykla. Amžiams bėgant Morijos Medžių priešams taip pat pavyko išlikti, iš kartos į kartą jie nesiliovė kovoti, pasitelkę visus ginklus, kad pasiektų savo tikslą.

Tais niūriais laikais ypatinga šviesa sutvisko tik vienas žmogus. Tai išminčius misionierius Ramonas Žiulis. Tas žmogus buvo tikras žodžių alchemikas, savo gyvenimą paskyręs sukurti *ars magna* metodui, įrodančiam dieviškojo įkvėpimo pagrįstumą, kurio padedamas jis siekė islamo pasaulį atversti į krikščionybę. Logika ir mistika susipynė tame keistame įrenginyje su koncentrinių ratų mechanizmu, kur buvo derinami klausimai ir atsakymai, veiksniai ir tariniai, šimtas Dievo vardų ir visi jo požymiai. Taip senasis Žiulis stodavo prieš musulmonų išminčius – surengdavo jiems tikrą simbolių ir argumentų mūšį. Jo vardas buvo linksniuojamas visose krikščionių ir musulmonų sostinėse, jis buvo visų gerbiamas, nors ne sykį pamokslaudamas Rytų turgavietėse vos išvengė akmenų krušos, nes minia nieko neišmanė apie argumentus. Bet niekas nežinojo tikrosios

šio keliautojo ir nenuilstančio rašytojo paslapties: tas žmogus, ryžtingai pasitelkęs kalbų mokėjimą, stengėsi įtikinti žydus ir musulmonus savo vienintele teologine tiesa. Ką gi, Ramonas Žiulis buvo vienas iš septynių Morijos Medžių.

1291-aisiais, po Akros miesto praradimo, visame senajame žemyne smarkiai smuko karinių ordinų autoritetas. Žiulis nusiuntė popiežiui dokumentą su pasiūlymu juos visus suvienyti: hospitaljerus, tamplierius, Santjago ir Kalatravos ordinus. Iš visų jų turėtų būti suformuotas Šventosios Dvasios ordinas su teologijos magistru ir grupele išsilavinusių vyrų, mokančių arabiškų ir žydiškų kraštų kalbas. Filosofai, šventi žmonės ir išminčiai Rytų žemėse pradėtų misionierių darbą – atversti stabmeldžius į tikėjimą. Tačiau įvykiai rutuliojosi sparčiau. Sumanymas žlugo. Prancūzijos karalius Pilypas Gražusis, apnuodytas godulio eliksyru, kurio gerti jį privertė tamsiosios jėgos, pradėjo šmeižto kampaniją prieš Tamplierių ordino galinguosius, kurių ekonominė galia senojoje Europoje augo diena po dienos, bet Šventojoje Žemėje, kuri buvo tikrasis jų tikslas, jie buvo praradę viską. Grėsmė buvo tokia akivaizdi, kad senas ir jau suvargęs misionierius Ramonas Žiulis sušaukė skubų septynių sergėtojų pasitarimą. Tuomet valdžios troškimo vėjas pakėlė legendos pelenus, liepsna ir vėl nutvieskė Morijos riterių kalavijus.

Didžiojo tamplierių magistro Žako de Molė jie pareikalavo grąžinti relikviją. Paryžiuje paslapčia su juo susitiko pats Ramonas Žiulis. Tamplieriai atsisakė jam grąžinti relikviją. Galimas daiktas, kad jie išsigando Prancūzijos karaliaus grasinimų, ir sąjungininkų praradimas Romoje užvėrė jų širdis tiesai ir paskatino maištauti... Morijos ri-

teriai tik reikalavo grąžinti tai, kas jiems priklausė. Senasis Žiulis suprato, kad tai jau galas; vis dėlto Paryžiaus riterių ordino valdyboje aukštą postą užėmė vienas iš sergėtojų ir reikiamą akimirką ėmėsi veiksmų.

1307 metų spalio mėnesį Tamplierių ordinas žlugo. Prancūzijos karalius Pilypas Gražusis su savo kariuomene paėmė į nelaisvę Žaką de Molė. Paryžiaus ordinas prarado savo privilegijas ir statusą. Vienuoliai buvo sukrėsti. Tik vienam iš jų, stebuklinga jėga apdovanotam vienuoliui, tikram milžinui, vardu Kristupas, pavyko slaptais keliais išgabenti relikviją. Per Pirėnų kalnus jis patraukė tolyn.

Popiežiaus Klemenso V ir Prancūzijos karaliaus Pilypo IV pastangomis, Tamplierių ordino dienos buvo suskaičiuotos.

Kristupas perbrido upes, perkopė kalnus, perėjo slėnius ir pasiekė Miraveto pilį, stūksančią ant Ebro upės kranto. Riteriai buvo pasiryžę priešintis ir nieku gyvu nepasiduoti savo noru. Tamplierių privilegijos ir turtai visuose krikščioniškuose kraštuose perėjo į monarchų, inkvizicijos ir didikų rankas. Per kelias savaites, lyg stebuklinga lazdele mostelėjus, tamplieriai neteko visų savo pilių, dvarų ir nuosavybės. Riteriai, vienuoliai ir magistrai buvo įkalinti ir prieš juos pradėtas klastingas teismo procesas. Jie buvo apšaukti eretikais, esą jie garbinantys Bafometą, spjaudantys į kryžių, ir dar kaltinami sodomija. Tamplierių ordinas jau nebeegzistavo, tik nenugalima Miraveto pilies tvirtovė priešinosi ir nuožmiai gynėsi.

Didysis magistras Žakas de Molė kartu su kitais didžiaisiais ordino riteriais buvo pasmerktas myriop. Tuo tarpu Miravetas dar priešinosi.

Paryžiuje, savo celėje, Molė prisiminė slaptą susitikimą, įvykusį keletas mėnesių prieš ordino žlugimą. Reikalas buvo labai subtilus ir neatidėliotinas. Ramonas Žiulis jam parodė Morijos kalaviją ir pareikalavo grąžinti relikviją, kurią buvo apsiėmę saugoti tamplieriai.

Išmintingasis Žiulis tvirtino, kad relikvija yra didžiausias krikščionybės lobis, jos antgamtiškos galios turės įtakos ir Tamplierių ordinui. Nuo Paryžiuje esančio centro, kur relikvija saugoma, per septyniasdešimt metų jos galia kaip voratinklis išplito iki kitų Europos šalių ir pajungė viską savo valiai. Ta pati jėga ir sužlugdys ordiną, tvirtino jis, nes relikvija turi būti išgabenta į jai skirtą vietą. Niekas nenorėjo įsiklausyti į išminčiaus iš Maljorkos žodžius. Nepanoro išgirsti jų ir tada, kai jis, kaip vienas iš Morijos sergėtojų, pareikalavo ją grąžinti. Tamplierius pražudė puikybė, baimė ir turtai.

Jau įkalintas vienutėje, Žakas de Molė suvokė, kad Ramonas Žiulis išpranašavo tą jų laukiančią nelaimę su tragiškais padariniais. Tamplierių motina globėja – Bažnyčia – įstūmė juos į pražūtį. Apie tai mąstė paskutinis didysis magistras, eidamas pasitikti savo mirties. Jis nusižengė dorai, atsisakęs grąžinti relikviją tikriesiems šeimininkams. Tokia buvo jo vienintelė nuodėmė, o ne tas absurdiškas šmeižtas dėl eretiškų poelgių ir apeigų, kurių jie niekada nepraktikavo. Galiausiai Žakas de Molė suklupo ir meldė atleidimo prieš paprastą medinį tamplierių kryžių. Tokia jam buvo suteikta vienintelė inkvizitoriaus malonė, o po kelių valandų paskelbtas nuosprendis, kuriuo jis buvo pasmerktas mirti – supleškėti laužo liepsnose.

15

Miravetas, 1836 m.

Temzės upės slėnyje, už trisdešimties kilometrų nuo Londono esančiuose Ventvorto rūmuose, Magistrato Tigras, senasis karlistų* generolas, legendinis Ramonas Kabrera kasdien priimdavo iš tolimų kraštų atvykusį keistą lankytoją. Tigras jam pasakodavo apie savo gyvenimą, žaibišką karinę kampaniją pirmojo karlistų karo metais, kuriame jam buvo suteiktas aukščiausias karinis rangas ir Morėjos grafo titulas. Jis užkariavo tą mūrais apsuptą miestą, kurį vėliau pavertė nenugalima tvirtove ir savo mažytės imperijos sostine.

Tada jis buvo paprastas jaunuolis iš Tortosos, bet garbės ir fortūnos troškimas privertė palikti gimtąjį miestą. Jaunasis Ramonas Kabrera tiksliai jau nepamena, kur ir kada išvyko iš miesto, bet stovėdamas ant Ebro kranto, jis iškėlė aukštyn savo nosinę. Vėjo gūsis pagavo ir nunešė baltą audeklo skiautę į kalnų pusę, Magistrato širdies link, į Morėją. Ilgai nesvarstęs jis ir patraukė ta kryptimi ir prisijungė prie pulko vyrų, kurie šiame mieste telkėsi apsaugoti pretendento į Ispanijos sostą, velionio Ferdinando VII brolio Karlo Marijos Isidro de Burbono.

* XIX a. Ispanijos klerikalai monarchistai, kurie bandė Ispanijos karaliumi padaryti Karolį Vyresnįjį, o gerokai vėliau – jo vaikaitį Karolį Jaunesnįjį.

Visai prieš mirtį Ferdinandas VII, nepalikęs barono rango palikuonių, atšaukė Salio įstatymą, kuris sutrukdė į Ispanijos sostą įžengti moteriai. Liberalų partijos remiama, regente tapo jo žmona, Neapolio karalienė Marija Kristina, Izabelės II, tada dar dvejų metų vaiko, savo dukters iš santuokos su karaliumi Ferdinandu VII, labui. Tai tapo pretekstu įsiplieksti karui tarp brolių, to paties miesto gyventojų, kaimynų ir draugų. Pilietinis karas buvo baisesnis už visas negandas.

Kabrera išpasakojo savo prisiminimus lankytojui, kuris atidžiai klausėsi jo istorijos: apie pirmojo karlistų karo, prasidėjusio 1833 pabaigoje, antpuolius. Praėjo keturiasdešimt metų, tačiau tie neramumai iš niekur jį pamėtėjo į pačias valdžios viršūnes ir apgaubė legendinio Tigro šlove. Už dalyvavimą pirmajame karlistų kare, už 1848 metų pabaigoje laimėtą Pasteralio mūšį jis buvo pagerbtas Morėjos grafo, Tero markizo titulu. 1872 metais karlistų kare jis jau nedalyvavo. Susipriešinęs su išpuikėliu pretendentu Karoliu VII, po trejų metų jis pripažino Izabelės II sūnų, Alfonsą XII.

Jis jau daug metų gyveno tremtyje Anglijoje, kur ir susipažino su Mariana Katerina Ričards. 1850 metais jiedu susituokė ir susilaukė vaikų. Čia, Londone, Ventvorto rūmuose, jis gyveno kaip džentelmenas, nutolęs nuo politikos. Senas ir paliegęs Kabrera atvėrė langą į savo prisiminimus. Jaunystės metų peizažai, kada jam pavyko tapti negincytinu karlistų lyderiu, kai kovėsi prieš liberalų kariuomenę, gynusią regentę Mariją Kristiną, jam buvo lyg gaivaus oro gurkšnis.

Tai atrodė neįtikėtina, įspūdinga, kone stebuklas. Jie neturėjo nieko, net ginklų; vien narsą, ryžtą ir prieglobstį suteikusius kalnus. Jie kovojo mažomis grupelėmis, kaip partizanai, nuolat rengdavo pasalas, retindami reguliariosios kariuome-

nės eiles. Jis visada kovodavo su savo lazda, tapo patyrusiu žmonių žudiku, įvarydavo baimės, kai apsisiautęs baltu apsiaustu staiga išdygdavo priešininkų akivaizdoje. Jie buvo nenugalimi, visi savanoriai, vieningai šaukiantys: „Pirmyn!“ Jis sunaikino visus karalienės generolus, kol galų gale jį patį priveikė keista, nuo vaikystės persekiojanti liga ir prikaustė prie lovos, o jo mažytė imperija, viena tvirtovė po kitos, griuvo lyg domino kaladėlės, ir galiausiai jam nebeliko nieko kita, kaip pasitraukti į tremtį. Taip pasibaigė pirmasis karlistų karas.

Prisiminimai jį prislėgė, bet iš jų visų – apie karus, meiles ir nuotykius – jis dabar prisiminė vieną išskirtinį atvejį. To epizodo jis niekam, net ir šiam lankytojui niekada neatskleis, nusineš su savim į kapus. Tai buvo nutikimas, visiškai nesusijęs nei su karlistų karais, nei su rūmų intrigomis, nei su partijos politika... Jis prisiminė priesaiką, kurią jį privertė duoti į kovos palapinę Miravete atėjęs vienuolis. Tai įvyko 1836 metais, Didžiojo penktadienio naktį, praėjus keliems mėnesiams nuo žiauraus jo motinos Marijos Grinjo nužudymo

Tas atsitikimas jam sukėlė keistą, su giliausiu liūdesiu sumišusį jausmą. Tada jis neteko savo septyniolikmečio sūnėno, kuriam jautė ypatingą prielankumą. Nuo tada, kai Tortosoje buvo sušaudyta jo motina, jaunuoliui skyrė visą savo atsidavimą, švelnumą ir meilę. Ta nekenčiamo generolo Nogeraso įsakymu įvykdyta žmogžudystė buvo nekaltas kraujo praliejimas.

1836 metais, Didžiosios savaitės pradžioje, buvo kuriamas Miraveto puolimo planas. Puolimui vadovavo iš to miesto kilęs Torneris. Jame slapstėsi liberalų pulkų likučiai, sumuštų Tortosos apylinkėse, o konkrečiai – Roketų kaime. Jie žygiavo upės pakrante, įveikė įspūdingą Ba-

rufemesų tarpeklį ir rado prieglobstį tvirtovėje. Tai buvo tamplierių pilis, kurią vėliau užėmė hospitaljerai, galiausiai ji liko apleista. Dalis jos buvo sugriauta, bet gynybinės konstrukcijos, ruošiantis įnirtingam pasipriešinimui dar buvo pakankamai geros. Be to, ji stūksojo kalno viršūnėje. Kalnai Miraveto miestą apjuosė tikrų uolų siena, stačiomis prarajomis su mirtinais skardžiais į nirtulingus Ebro vandenis. Ta žalia upė skubėjo į deltą, įsilieti į mėlynus Viduržemio jūros vandenis.

Liberalų kariškių pajėgos neviršijo trisdešimties žmonių, drauge su jais dar buvo septynetas civilių. Tigro kovotojai juos užklupo Roketuose, su slapta misija keliaujančius į Miraveto pilį. Tada pasiaukojo visa kolona, kad grupė su nedidele palyda galėtų pasiekti Miravetą. Bet tą smulkmeną, kaip ir daugelį kitų, Kabrera sužinojo daug vėliau, kai į jo palapinę užėjo senasis vienuolis.

Apsuptieji gynėsi neįtikėtinai narsiai. Iš Miraveto kilęs Torneris pažinojo vietovę, ir jam pavyko įveikti vieną uolos sieną iš upės pusės. Didžiojo ketvirtadienio naktį su grupele karlistų jie įsigavo į tvirtovę. Penkis liberalų karius nužudė ir dar dešimt paėmė į nelaisvę, tarp kurių buvo ir vienas leitenantas. Išsyk į visus buvo atgręžti ginklai. Šiame brolžudiškame kare vyravo Taliono įstatymas – akis už akį, dantis už dantį, – ir nė viena iš grupuočių neapsisunkino belaisviais, nors štabas tai ir draudė. Likusieji, pusė kariškių ir septyni civiliai, užsibarikadavo pačioje tvirtovėje, kurios didžiuliai vartai neleido patekti į pilies ginklų kiemą.

Tuomet Tigras, raitas ant savo žirgo Charigo, su šventąja lazda, pajuodusia nuo žudynėse prisisunkusio žalojamų kūnų kraujo ir atnešusia jam tiek pergalių, apsisupęs

savo baltuoju apsiaustu, su karlistų berete su auksiniu kutu, lydimas šimto vyrų, įsiveržė į tvirtovę. Apgultieji gynėsi visą dieną. Donas Ramonas, kaip jį pagarbiai vadino visi savanoriai, pasistatė savo palapinę tvirtovėje, spragoje ant lėkšto pylimo, kur jo negalėjo pasiekti liberalų šūviai.

Popietės metą Kabrera nusiuntė derybininkus, siūlydamas apgultiesiems pasiduoti. Tačiau šie atsisakė. Tai buvo savižudiška gynyba, nes anksčiau ar vėliau puolėjai vis tiek užims ginklų kiemą, ir apgultieji kris kaip musės. Bet jie verčiau mirsią, negu pasiduosią.

Donas Ramonas įsakė vadui Torneriui dar sykį pasiderėti su apgultais liberalais. Buvo devinta valanda vakaro. Sugrįžęs Torneris taip nupasakojo padėtį:

– Jie vienuoliai, tie septyni civiliai yra atsiskyrėliai... galiu galvą guldyti. Visi jie su abitais ir kalavijais, o visiems ant krūtinių – medžio antspaudas. Liberalų karininkas man sakė, kad tie vienuoliai niekada nesutiks išeiti iš pilies, nes jie čia atkeliavo dėl relikvijos, kurią paskui turės saugiai nugabenti į Juodosios Monsera Mergelės šventovę... Penkiolika juos lydinčių liberalų kareivių norėtų pasiduoti. Karininkas, paėjėjęs su manim iki vartų, aiškiai tai pasakė. Vienuoliai lyg pamišėliai užsibarikadavo pilyje, lobių bokšte, ir tvirtino niekada iš ten neišeisią. Tie bepročiai neturi šaudmenų ir nenori apie juos girdėti. Jie turi tik senovinius kalavijus plačiais ašmenimis. Karininkas man sakė atidarysiąs vartus šiąnakt, vos pradėjus brėkšti. Jis kartu su visais savo kariais pasiduosiąs, bet su jų gyvybėmis paprašė elgtis pagarbiai... Turiu jiems duoti atsakymą, lygiai vidurnaktį toje vietoje, prie mūrinės sienos uždegdamas fakelą. Tai bus perspėjimas. Ką pasakysite, donai Ramonai?

– Sutarta, Torneri... Su jų gyvybėmis elgsimės pagarbiai. Galėsite uždegti fakelą. Vienuoliai saugo relikviją, kurią turės nugabenti į Monsera? Torneri, ką visa tai reiškia? Ar sakėte man teisybę, kad šaunamųjų ginklų jie neturi, tik senus kalavijus?

– Taip, donai Ramonai... Man tai pasakojęs karininkas atrodė toks pat sutrikęs, kaip dabar jūs ir aš. Panašu, kad jie nieko nežinojo iki paskutinės akimirkos, jiems buvo įsakyta lydėti ir ginti savo gyvybės kaina tą delegaciją iki Miraveto pilies, o paskui – iki Monsera.

Kai išaušo Didysis penktadienis, su geriausių šaulių būriu, savo asmenine gvardija, kuriai priklausė ir jo sūnėnas Chuanas, jie įsiveržė į ginklų kiemą. Karininkas ir penkiolika liberalų karių pasidavė be žodžių. Kabrera dar sykį kalbėjosi su karininku ir jį apklausė. Tas jam patvirtino tą patį, ką buvo sakęs Torneriui. Gyvybės jiems buvo doavnotos, bet donas Ramonas įsakė nukirsti jiems abiejų rankų pirštus, kad jie niekada negalėtų tarnauti policijoje. Pilyje tebesislapstė septyni atsiskyrėliai. Kabrera negalėjo tuo patikėti, kas čia dedasi, jam tai netilpo galvoje: „Relikviją saugantys vienuoliai gabens ją į Monsera? Čia kažkas slypi..."

Nuo ginklų kiemo iki durų, vedančių į tvirtovės vidų, buvo maždaug keturių metrų aukštis. Ar tie septyni vienuoliai buvo pamišėliai, ar ne, bet pastebėję išdavystę tučtuojau pakėlė kopėčias ir užsidarė duris.

Tą patį rytą nuo dantytos sienos vienas iš tų bepročių garsiai sušuko:

– Kabrera, aš metu tau iššūkį... Kviečiu čia, pilies ginklų kieme, susikauti kardais. Išsirink savo geriausią karį. Aš žinau, kad esi žodžio žmogus. Tavęs teprašau vieno: jei aš laimėsiu, privalai leisti mums išvykti, mes esame vienuoliai kariai.

Tigras į šią užgaidą atsakė šūvių papliūpa. Didžiojo penktadienio vidurdienį jie pamėgino pasiekti duris iš ginklų kiemo, pasitelkę iš miestelio atsineštas kopėčias. Operacija neatrodė būsianti pavojinga, nes visą tą rytmetį apgultieji galėjo paleisti šūvius pro kurį nors šoninį langą, bet nė akių neparodė. Pasišovė dalyvauti ir Kabreros sūnėnas Chuanas. Jis buvo drąsus jaunuolis ir be galo žavėjosi savo dėde.

Nebuvo iššauta iš jokio ginklo, nei iš muškietos, nei iš patrankos, nei iš akmenų svaidyklės... Jokio šaunamojo ginklo. Tačiau nuo pilies viršaus ant kopėčias statančios grupelės pradėjo ristis didžiuliai akmenų luitai. Ataka buvo visiškai netikėta, jie net nespėjo susivokti. Kabrera, stovėjęs per kelis metrus toliau, desperatiškai sukliko:

– Chuanai!

Sūnėnas žuvo, prislėgtas akmens, ištaškiusio jam smegenis. Gyvybes paaukojo dar trys savanoriai, o penki buvo sužeisti.

Donas Ramonas įtūžo. Sugniužęs iš bejėgiškumo jis klykė ir raudojo, spausdamas glėbyje sūnėną sumaitota galva, tapusį neatpažįstamu mėsos ir kaulų kratiniu...

– Chuanai! Dėl Dievo! Ką jie tau padarė?.. Atėmė jį iš manęs! Jie atsakys už tai savo galvomis! Keršto! Vargšė mano sesuo. Pirmiausia motina, o dabar tu, kurį mylėjau labiau už viską pasaulyje...

Buvo mėginimų užkopti mūru iš išorės, bet nesėkmingai: dantytų sienų ir akmeninių figūrų gabalai ritosi kopiantiems tiesiog ant galvų.

Sutemus padėtis liko tokia pat. Vienuoliai tebetūnojo viduje, neiššovę nė vieno šūvio. Kabrera suvaldė savo pirmąjį įtūžio priepuolį. Iš visos širdies apraudojo sūnėno palaikus,

prisiekęs savomis rankomis nukirsdinti galvas visiems septyniems vienuoliams. Tada tas pats balsas vėl sušuko:

– Kabrera, tu niekada čia nepateksi! Maisto ir vandens mes turime užtektinai... Metu tau iššūkį... Surenkime dvikovą ginklų kieme. Išrink savo geriausią vyrą. Pralaimėję dvikovą, lygiai dvyliktą nakties mes pasiduosime. Jeigu laimėsime, tą pat valandą tu leisi mums iškeliauti...

Kabrera iš apačios atrėžė:

– Neaušink burnos, vienuoli, ar kas tu bebūtum! Aš priimu iššūkį! Aš pats kausiuosi savo lazda, iki mirties. Jei tau pavyks laimėti – mano pažadą turi. Jei mane įveiksi, mano vyrai leis jums išeiti... Bet jei laimėsiu aš... Jūs pasiduosite. Pats žinai, kas tada jūsų laukia. Brangiai sumokėsite už savo drąsą...

– Kabrera, duodu tau žodį! Paruošk kovos vietą, dienos šviesa tuoj užges.

Tam pačiam ginklų kieme buvo ratu išdėstyti fakelai; karlistai sustojo aplinkui. Pusnuogis Kabrera, pykčio perkreiptu veidu, sugniaužęs savo lazdą laukė. Atsivėrė durys. Virve nusileido vyras su ilga, atvira tunika ir balta palaidine su ant krūtinės įspaustu kedro atvaizdu. Jis buvo jaunas, aukso spalvos plaukais ir barzda. Visi pasitraukė ir leido jam praeiti.

– Kabrera, tai mano sūnus Giljermas... Prašau tavęs paimti kardą arba du, ietį, vėzdą ar skydą... Kova bus iki mirties, be pasigailėjimo.

Balsas aidėjo iš aukštai, iš vieno mūro sienoje esančio lango, kuriame matėsi šmėžuojantys šešėliai.

– Man nieko nereikia, kad atkeršyčiau už savo sūnėno Chuano mirtį... Kad ir kas būtum, melskis, nes esi pasmerktas mirti.

Ginklų kieme nuaidėjo lotyniškai vienuolių kalbama malda. Kabreros priešininkas persižegnojo, pakėlė kalaviją ir kumščiu prisidengė kaktą...

– Pirmyn! Ko gi lauki? Vis tiek tave nudėsiu, tu velnio vienuoli! Aš tavęs nebijau! Atkeršysiu už savo nelaimingo sūnėno mirtį!.. Jis buvo... dar visai vaikas.

Užvirė kova. Vienuolis judėjo mitriai, to sunkaus kalavijo ašmenys tik švysčiojo ir švilpė ore. Tigras šokinėjo iš vienos vietos į kitą, išsisukinėjo nuo tikslių, įgudusiai jaunojo vienuolio valdomo kardo žybsnių. Kabrera žinojo, kad negalės savo ginklu pasipriešinti plienui, nes medinę lazdą šis būtų suskaldęs, kad ir kokia ji užgrūdinta ant alyvmedžio malkų žarijų ir mūšio lauke, kai liberalų gretose sėdavo baimę. Jo strategija buvo labai aiški. Jis turėjo susikaupti, elgtis šaltakraujiškai ir neprarasti reakcijos, o kerštą atidėti vėlesniam laikui. Reikėjo stebėti savo judesius, vikriai laigyti, stengtis išsisukti, prasmukti, šokinėti kojomis, be paliovos sukiotis ir kantriai laukti akimirkos, kol varžovas nuils ir nebeįstengs ilgiau priešintis, juk jis irgi tik žmogus. Tada smogs jis – pakaks vieno smūgio į tam tikrą vietą, kad jį parblokštų. Kaip kad Dovydas sudorojo milžiną Galijotą.

Vieno susidūrimo metu vienuolis Kabreros krūtinėje paliko rėžį. Netrukus pasirodė kraujas ir sunkėsi iš sužeisto spenelio. Kabrera pajuto veriantį plieno sukeltą skausmą ir perštėjimą, bet atsilaikė. Varžovas žinojo jį išmušęs iš vėžių, jis įnirtingai puolė, stengėsi neduoti atokvėpio ir spraudė prie degančių fakelų, svilinančių Tigrui nugarą. Kabreros akys lipo iš orbitų, neliko jokių abejonių, jis žuvęs, vienas netikslus judesys, ir tas kalavijas pavers jį skerdiena. Šastelint į šoną kalavijas kliudė jam blauzdą: tai buvo tikslus, bet

negilus kirtis. Kraujas pasruvo koja, krūtinė irgi buvo visa kruvina. Kabrera pajuto, kad jėgos senka, jis šlubčiojo. Bet ir jo varžovas jau daugiau nei pusvalandį kovėsi be atokvėpio, ir jo judesiai jau nebebuvo tokie tikslūs kaip iš pradžių. Jam kaskart vis sunkiau buvo pakelti savo didįjį kalaviją. Tigro akimirka atėjo, ir galiausiai jam pavyko lazda sudrožti priešui per ranką. Tai buvo menkniekis, bet karlistai sutartinais šūksniais pasveikino savo vadą. Vienuolis, iki šios akimirkos nesvyravęs, žengė žingsnį atatupstas, kai Kabrera pirmąsyk grėsmingai iškėlė lazdą virš jo galvos. Tai buvo varžovo silpnumo akimirka, kurios jis ir laukė. Sukaupęs visas jėgas Tigras pašoko, akimis nusitaikė į kairįjį šoną priešingoje kardo pusėje ir staigiu judesiu, kai vienuolis pasisuko apsiginti kalaviju, nuožmiai smogė jam į kaktą... Euforijos šūksniai ir džiūgavimas buvo neapsakomi. Karlistai karštligiškai šaukė: „Valio!“ Girdėjosi kažkieno trūkčiojantis juokas. Kabrera įsistebeilijo į jaunąjį kalavijo meistrą – jo akys apsiblausė, veidu žliaugė prakaitas – tai truko tik vieną akimirką. Grėsmingai pakėlęs rankas, sušvytravo į vieną ir į kitą pusę. Vienuolis nieko nematė, smūgis į kaktą jį apakino, iš nosies tekėjo kraujo srovelė, tepliojo ir sunkėsi į jo auksaspalvę barzdą. Jis švaistėsi kardu į visas puses, į priekį, sukiojosi ir dejavo atsidūręs ant bedugnės krašto. Dabar jis jau buvo pakliuvęs Tigrui į nagus. Giliai atsidusęs šis žvelgė į jį su pasitenkinimu ir neapykanta drauge. Tarsi uraganas prasiveržė pykčio, įniršio ir keršto banga, kurią Tigras šaltai sutūrėjo visos kovos metu.

Jis viliojo auką kaip katinas, laikantis savo naguose pelę. Pirmasis smūgis išmušė vienuoliui iš rankų kalaviją ir suknežino rankos pirštus; antras smūgis sulaužė kelį, pasi-

girdo lūžtančių kaulų treškesys. Paskui sekė smūgis į petį ir į veidą. Kiekvienas smūgis laužė jam kaulus. Vargšas vaikinas aimanavo iš skausmo, apakintas mosavo rankomis prieš save, nežinodamas kur pasiduoti, o tarp ginklų kiemo sienų griaudėjo karlistų patyčios.

Iš viršaus girdėjosi skausmingi šūksniai, maldaujantys pasigailėti, bet paklaikę vyrų, apgulusių ratą su fakelais, šauksmai juos nustelbdavo. Kabrera atsisuko, užsimojo lazda ir nežiūrėdamas trenkė dar vieną smūgį. Kol galiausiai, jau pavargęs žaisti su juo, gestu nutildė įsišėlusią gaują, kuri džiūgaudama liaupsino jį. Ginklų aikštėje įsivyravo mirtina tyla.

Pro pilies langą sklido tolydžio stiprėjantis balsų šurmulys. Vienuoliai sutartinai kalbėjo gedulingas maldas. Tigras abiem rankomis užsimojo lazda. Nugalėtas vienuolis klūpojo prie jo kojų, regis, laukdamas mirtino smūgio. Sukaupęs paskutines jėgas, jis vargais negalais persižegnojo. Kabrera apsižvalgė aplinkui, staiga jam viskas pasirodė keista. Jis neatpažino savo žmonių. Jų fizionomijos, jų bruožai atrodė vienodi lyg kaukės... Tikrai, jis žvelgė į juos kaip į vienodas, be jokios išraiškos karnavalines kaukes. Jį užvaldė neapykantos ir keršto jausmas ir negalvodamas jis nuožmiai skėlė savo varžovui tiesiog į kiaušą viršugalvyje. Talžė jį lyg velnio apsėstas ir be paliovos šūkaliojo:

– Mirk! Čia tau už mano Chuaną, už mano vargšą Chuaną! Jie suknežino jam galvą... tą patį padarysiu ir tau. Aš trokštu keršto! Keršto!

Ramonas Kabrera lyg nesavas nesiliovė tvatijęs to ant žemės tysančio negyvėlio. Pakėlęs galvą jis pamatė savo vyrus nuščiuvusius ir su tomis kaukėmis.

– Sūnau mano! – sudejavo pro langą vienuolis. – Kabrera! Nereikia! Pasigailėk, gana! O, mano sūnau! – Visiems,

kas stebėjo tą sceną, atėmė žadą tie paskutinieji širdį draskantys žodžiai ir raudantis tėvas, kuris pasibaisėjęs žiūrėjo, kaip Kabrera talžo jo sūnaus veidą ir visą kūną.

Niekas negalėjo prisiartinti, nors visi nuščiuvo. Kabrera tebetvatijo tą kūną be gyvybės ženklų jau vos gaudydamas kvapą, suklupęs, raudodamas, klykdamas iš pykčio ir skausmo. Jis jau nebeįstengė valdytis. Jį apėmė įtūžio priepuolis, jo vyrams tai buvo pažįstama, jie žinojo, kad tokiomis akimirkomis jis jau nebebūna pats savimi.

Kabrera riktelėjo:

– Charigai! Atveskite mano žirgą... Noriu šį žmogų sudraskyti į gabalus.

Jis pririšo negyvą to jauno karingo vienuolio kūną prie žirgo ir sėdo į balną. Paragino arklį po ginklų kiemą lakstyti šuoliais. Visi dėbsojo į jį tylėdami, paklaikusiais žvilgsniais. Jis šuoliavo ratu, kol nuilso. Kovoje buvo netekęs daug kraujo, tad išsekęs krito ant žemės. Pro langą jaunuolio tėvas, tas pats, kuris siūlė susirungti mirtinoje dvikovoje, dabar raudojo netekęs jėgų. Kabrerą nuvedė į palapinę, ten jį apžiūrėjo gydytojas. Vyrų nešamas Tigras dar mėgino pasikelti ir sušuko:

– Atgabenkite tą menkystą man!.. Lai niekas jo neliečia, jis mano... Tai mano kalinys ir mano kerštas... Ar girdėjote? Jis – mano!.. Jis priklauso man!.. Nudėsiu tą, kuris jį bent palies...

Du pasiuntiniai tučtuojau jam pakluso: atitempę palaikus pririšo prie kuolo šalia Kabreros palapinės, kur gydytojai siuvo jam žaizdas ant krūtinės ir kojos.

Netoli vidurnakčio jis pašoko iš miegų. Parankinis padėjo jam atsistoti...

– Nieko, man jau geriau...

– Donai Ramonai, gydytojai prisakė nevaikščioti...

– Viskas gerai, vaikine... blogiausia jau praeityje.

Kabrera nuklibikščiavo prie palapinės durų, pakėlė brezentą ir pažvelgė į tą ant žemės tysančią mėsgalių krūvą – sudarkytą vienuolio lavoną... Sugrįžęs vidun paklausė:

– Ar jie jau pasidavė?

– Dar ne, donai Ramonai. Lygiai dvyliktą nakties žadėjo išeiti... Dabar jie meldžiasi... Girdite jų giesmes?

– Tikrai, girdžiu...

– Gal norit, kad atneščiau ko nors užkąsti?

– Ne, gali sau eiti. Aš noriu pabūti vienas.

– Betgi, donai Ramonai... Aš einu sargybą.

– Pasiuntiny, vykdyt įsakymą... Eik sau nuo palapinės tolyn. Man reikia pabūti vienam.

– Klausau.

Ištikimas savanoris pasišalino. Kabrera išėjo laukan, vėl pažvelgė į išniekintą ir sumaitotą lavoną, bet akyse jam stovėjo tik sudarkytas sūnėno Chuano ir Tortosoje sušaudytos jo motinos veidai. Bato galu jis apvertė lavoną... Tada kai kas patraukė jo dėmesį. Ant to nelaimėlio kaklo kabėjo mažutis odinis maišelis, visas permirkęs krauju. Jis pasilenkė jo nutraukti ir dar labiau išniekinti savo aukos, bet kažkas sulaikė jo ranką. Vėjo gūsis aplink jį pakėlė dulkių debesį, o gedulingos vienuolių giesmės pranyko kažkur ties paupiu. Kabrera pasijuto pavargęs ir sugrįžo į palapinę. Dabar vienuolių balsai girdėjosi aiškiau. Buvo jau beveik pusiaunaktis, sutarta valanda, kai jie žadėjo pasiduoti, ir Kabrera svarstė, kaip su jais pasielgti. Jis jau buvo išvargęs nuo gausybės mirčių, galbūt jis leis jiems iškeliauti. Dar nebuvo tvirtai apsisprendęs, kai šalia palapinės išgirdo

žingsnius. Susirado savo lazdą. Kabrera sėdėjo sulankstomoje odinėje kėdėje ir nespėjo atsistoti...

– Don Ramonai... Pasigailėkit manęs... Aš esu nelaimingas tėvas, atėjau prašyti, kad sugrąžintumėte man sūnaus palaikus, kad galėčiau jį krikščioniškai palaidoti...

Išsyk atpažino jį: tai tas pats vienuolis, su kuriuo tarėsi dėl dvikovos. Mirusio riterio tėvas, senyvas beginklis žmogus, apsigerbęs tunika su ant krūtinės įspaustu kedro ženklu. Jo plaukai ir barzda buvo balti kaip sniegas. Senolis suklupo ant žemės ir pabučiavo jam kojas...

– Kietaširdi, tu pasiuntei myriop savo paties sūnų. Kodėl gi? – su panieka paklausė Tigras.

– Su tuo kalaviju jis buvo nenugalimas... Visų geriausias.

– Kol nesusidūrė su mano lazda. Senas pamišėli, tu jau praradai sūnų, ar nori dar netekti ir gyvybės? Kaip išdrįsai ateiti ir stoti prieš tą, kuris užmušė tavo sūnų?

Senolis pakėlė galvą ir tarė:

– Kabrera, prisiminkite savo tėvą, kuris dabar tokio pat amžiaus, kaip aš, ir jau peržengė liūdną senatvės slenkstį... Atėjau pasiimti sūnaus kūno, kurį jūs nužudėte. Pasigailėkit manęs, juk aš nusipelniau gailestingumo vien todėl, kad tam pasiryžau, taip pasielgti neišdrįso nė vienas: paliečiau lūpomis ranką, kuri mano vienatiniam sūnui atnešė mirtį. Jis tik mane vieną turėjo pasaulyje...

Taip kalbėjo senasis riteris, suėmęs bučiavo Tigrui ranką, o jo skruostais riedėjo ašaros. Ramonas Kabrera staiga prisiminė savo motinos mirtį ir sudrebėjo, ūmai jį pagavo noras apraudoti visus artimus žmones, sūnėną Chuaną, tvirtą ir kilnų jaunuolį, kuriam jautė išskirtinę pagarbą. Kabrera buvo prisiekęs savo seseriai, kad apsaugos jos sūnų, bet štai, dabar jis negyvas... Tačiau prisiminęs tėvą Tigras prapliu-

po raudoti pasikūkčiodamas, jam tebuvo devyneri, kai mirė tėvas. O paskui ir veidą motinos, žiauriai nužudytos generolo Nogeraso. Prisiminus šias akimirkas jo širdis atlyžo.

Vidury palapinės senolis ir Kabrera, apraudodami kiekvienas savo dalią, apsikabino. Galiausiai Kabrera jį švelniai atstūmė ir ištarė tokius žodžius:

– Pasiimk savo sūnų, tėve... Išeik iš mano palapinės ir manęs nekurstyk, palaidok jį, eik jau dabar, kol dar mano akyse neišdžiūvo ašaros ir neišblėso prisiminimai apie buvusius artimuosius, kuriuos tu prikėlei iš atminties kapų... Dabar tavo eilė garbingai palaidoti savo sūnų. Jis buvo kilnus karys, narsiai kovojo, todėl nusipelno būti deramai palaidotas.

– Aš taip ir padarysiu, Kabrera... Noriu nusigabenti jį į šventąjį Monsera kalną. Į Juodosios Mergelės šventovę. Ten aš savomis rankomis iškasiu jam kapą...

Senolis apsisuko eiti ir, kai buvo beeinąs pro duris, Kabrera jo paklausė:

– Palauk! Kur, sakei, žadi jį palaidoti?

– Monsera kalne...

Tigrui mintyse šmėstelėjo žodžiai, kuriuos prisiminė sakius Tornerį po pirmųjų derybų, vėliau juos patvirtino ir vartus atvėręs liberalų karininkas.

– Monsera kalne? Argi ne ten jūs keliavote su slapta misija, lydimi liberalų karių įgulos?

Senolis suakmenėjo. Jis nežinojo ką atsakyti, tos akimirkos buvo kupinos įtampos. Kabrera vėl susirado netoliese savo lazdą ir užsimojo... Senolis nuleido galvą... Vėl suklupo ant žemės.

– Palaukite, donai Ramonai... Manau, kad privalote žinoti tiesą. Mano jausmai ir širdgėla, kai atėjau čia pasiimti

sūnaus, buvo nuoširdūs... tuo nė kiek neabejokite. Bet yra dar kai kas, tai tiesa... Manau, kad dabar galiu su jumis kalbėti atvirai... teprašau vieno: turite prisiekti tylėti ir niekam neprasitarti apie tai, ką dabar papasakosiu...

– Kaip drįsti man grasinti priesaikomis?

Senolis atsiklaupė ir tvirtu balsu, nedvejodamas tarė:

– Mirties aš nebijau. Nužudykit mane, jei tokia jūsų valia, nes mano gyvybė – jūsų rankose... jūs garbingas žmogus ir suprasite mano dingstis. Aš nieko negaliu jums atskleisti, kol man neprisieksite. Duodu garbės žodį.

Toks elgesys Kabrerą nustebino.

– Gerai, tėve, šiąnakt tiek daug visko įvyko, kad jaučiuosi išvargęs ir neturiu ūpo žudyti beginklio senio, išdrįsusio ateiti į mano palapinę reikalauti sūnaus palaikų, kurį aš nukoviau garbingoje dvikovoje... Kalbėk gi, pagaliau – aš prisiekiu, kad niekam niekada nepersakysiu tavo žodžių.

– Kabrera, mano sūnus saugojo relikviją... Turėjo ją pasikabinęs ant kaklo mažame odiniame maišelyje. Mes esame septyni Morijos sergėtojai. Tai kalnas Jeruzalėje, ant kurio buvo pastatyta Saliamono šventykla. Mes atsiradome tūkstantis metų prieš Kristų ir išlikome per amžius. Jau prieš daug metų mūsų pirmtakai riteriai iš Šventosios Žemės atgabeno pačią didžiausią krikščionybės relikviją. Mums tarnavo Tamplierių ordinas, nes buvome jų tėvai. Todėl relikvija buvo paslėpta Paryžiuje ir saugoma tamplierių, bet, kai 1307 metais ordinas žlugo, ji buvo pergabenta čionai, į Miraveto pilį, kuri gynėsi iš paskutiniųjų. Čia ji buvo saugoma ilgiau negu penkis šimtus metų. Mes, septyni Morijos Medžiai, gyvavome per amžius, septyni riteriai sergėjome relikviją, kuri buvo paslėpta čia, atokioje lobių bokšto vietoje. Niekas niekada nebūtų įspėjęs, kur ji

padėta. Ši tvirtovė ėjo iš rankų į rankas, pirmiausia priklausė broliams hospitaljerams, paskui buvo suvis apleista. Relikvija tebebuvo paslėpta čia, galbūt saugesnė nei kada nors anksčiau. Mes tą žinojome ir tikėjome, kad iš tiesų ši apleista ir atoki vieta yra tinkamiausia...

Bet šis pilietinis karas ir gandai, kad pilis bus užimta kariuomenės, ketinančios iš naujo sutvirtinti sienas ir mūrus, mus privertė sunerimti, kad relikvija gali pradingti. Nutarėme veikti. Reikėjo nedelsiant ją surasti ir pergabenti į Monsera. Ten jai bus saugu. Šimtmečio pabaigoje ji turi būti perduota didžiam architektui, kuris statys bažnyčią. Štai ir viskas.

– Tėve, kad jau užvedei tokią kalbą, noriu išgirsti tiesą... Kokia gi ta relikvija?

– Kabrera, išeikime iš palapinės laukan, ir pamatysi ją savo akimis.

Senasis generolas visiems laikams užvėrė praeities langą. Akimirką jis prisiminė regėtą paslaptį, relikviją. Jis netgi palaikė ją savo rankose tiek, kad dantyta pilies siena prašvilpė vėjo šuoras. Ir vėl probėgšmais išvydo kaukę, plykstelėjus nerealiai šviesai. Tą pačią akimirką vienuolių balsai nuščiuvo. Buvo 1836-ųjų metų Didžiojo penktadienio vidurnaktis. Donas Ramonas rankoje kažką pajuto. Šaltis, karštis... Tai buvo kažkas, užvaldęs jį visą. Jis ne juokais persigando. Ta stingdanti baimė ir kartu nepaaiškinamas, iš pačių pasąmonės gelmių kylantis stimulas, sakantis, kad turįs padėti tam varganam senoliui įvykdyti savo misiją.

Jis taip ir padarė. Donas Ramonas Kabrera įsakė grupelei savo pasiuntinių palydėti tuos vienuolius iki Monsera, kur gilioje oloje po šventuoju kalnu buvo paslėpta relikvija ir palaidoti jaunojo Morijos riterio palaikai, kurį jis nukovė garbingoje dvikovoje.

KETVIRTA DALIS

Vėžlys

16

– Šiame rajone prabėgo daugiau nei pusė mano gyvenimo, – ištarė Marija, baigusi gerti kavą.

Birželio 7-osios rytą, prieš eidami į Šventosios Šeimos bažnyčią, kurioje reikėjo surasti paslaptingąjį vėžlį, jie užsuko į barą Marinos gatvėje. Pro plačius langus galėjo gėrėtis pastatu.

– Mano senelis yra didelis Gaudi kūrybos gerbėjas. Beje, bažnyčią pažįstu geriau negu savo tikrus namus. Ir čia, ir Gvelio parke mudu lankydavomės gana dažnai.

Klausydamasis jos žodžių Migelis nenorėjo daryti skubotų išvadų, bet pamanė, kad senukas tą savo pamišimą kurstė ilgus metus. Vargšas, ligos priveiktas, jis jau nebepajėgė atskirti prasimanymo nuo tikrovės. Kiekvienas Marijos žodis tai tik patvirtino.

– Jis sakydavo, kad Gaudi buvo pralenkęs savo laiką ir visada rizikavo. Nei anksčiau, nei paskui nebuvo sukurta nieko panašaus. Tas statinys ir jo paveldas neturi tęstinumo, kalbėjo senelis. Gaudi improvizavo proceso eigoje, nuolat kažką tobulino ir dirbo petys į petį su statytojais,

dailidėmis, darbininkais ir metalo kalėjais. Jis nuolat tobulino savo kūrinius kaip menininkas, kartodamas, kad gotika netobulas menas, o jos statiniai grožio įgauna tik tapę griuvėsiais ir susilieję su gamta. – Ji nutilo ir, mostelėjusi į šventyklą, pridūrė: – Dabar tokiam statiniui atsirasti būtų neįmanoma. Jis netelpa į jokius urbanistinių planų rėmus ir, ko gero, jam pritrūktų argumentų.

Tarp jų ilgam įsivyravo tyla. Dar neišmušė šešta valanda, bet mieste staiga viską užgožė gaudesys. Migelis vis dar žvelgė į bažnyčią, mintimis klaidžiodamas po jos vidų. Jis irgi pažinojo kiekvieną jos kampelį. Ir kas galėjo nebūti matęs Šventosios Šeimos bažnyčios?

– Kodėl mes čia sustojome?

– Aš noriu tau kai ką parodyti. Paprašykime sąskaitos?

Jiedu išėjo iš kavinės ir tylomis pasuko prie Rožinio portiko, esančio Gimimo fasado pusėje. Tas fasadas buvo rytinėje pusėje, o patekti į jį galėjai iš Marinos gatvės. Su niekuo nepalyginamas statinys nesiliovė jų stebinti. Tas kirbantis nerimas prasiskverbė iki pat sielos gelmių. Jiedu patraukė tiesiai prie Gimimo fasado. Galiausiai atsidūrė priešais portiką. Tada Marija jam parodė tai, ką buvo žadėjusi.

– Štai jis, matai? Kronšteino karys.

Migelis įsižiūrėjo į jį.

– Tai žmogaus nuodėmė, tai blogis, rankoje laikantis Orsinio bombą. Visų šio fasado skulptūrų dizainas paties Gaudi. Visą skulptūrinį ansamblį jis sukūrė bendradarbiaudamas su Žiorensu Matamala.

Migelis klausėsi nenuleisdamas akių nuo skulptūros. Karys rankoje laiko bombą ir taikosi ją sviesti. Jo povyzoje buvo kažkas siaubinga. Jis pajuto tą intuityviai.

– Tai jis... nežinau, kaip tai paaiškinti. Mačiau jį autobuse. Abu mane persekioję vyrai buvo vienodi, kaip du vandens lašai panašūs ir išvaizda, ir veidų išraiška. Tai buvo jis! Kodėl nieko nesakai?

– Nes man tai atrodo gryniausia nesąmonė. Reikia mąstyti blaiviu protu. Negali būti to, ką tu čia kalbi. Gali būti šimtai ir tūkstančiai žmonių, primenančių šią skulptūrą. Tu tiesiog pasiduodi iliuzijai ar optinei apgaulei.

– Ar kai mus apšaudė – tai irgi buvo optinė apgaulė?

– Visai ne, tik noriu pasakyti, kad tu įsivaizduoji dalykus, kurių nėra. Aš nesiginčiju, kad tas vakarykštis nutikimas buvo baisus. Juk nesame kažkokie narkomafijos bosai, kad Balmeso gatve mus vaikytųsi su šautuvais, bet tai, ką tu manai apie skulptūrą... Tai tiesiog blogio įvaizdis... Marija, tu per daug įsigyvenai į visą tą painiavą.

Bet Migelis nepasakė visos tiesos. Kai vienas iš persekiotojų buvo užgulęs automobilį, per tas kelias sekundes, kol įjungė variklį, jis spėjo jo veide įžvelgti kažką, kas atitiko tą akmenyje iškaltą atvaizdą. Bet šią mintį nutarė atmesti, nenorėdamas sukelti jai papildomų rūpesčių.

Jiedu vaikštinėjo po bažnyčią. Kažkas paskatino pakelti galvas ir pažvelgti į viršų. Abu net šūktelėjo iš nuostabos, regėjos, atsidūrę didžiulio miško tankmėje. Tarp medžių su stambiais kamienais ir neapsakomai aukštomis, veik perregimomis šakomis, o jų vainikų nebuvo įmanoma įžvelgti, nes jie pradingo kažkur debesyse.

Migelis pamanė esąs kažkokioje paslaptingų nematerialios šviesos srautų vietoje, pakylėtoje spalvotų vitražų atspindžių. Visa tai tarytum sklendė ore.

Žvelgiant matematiko akimis, tokie dalykai jį žavėjo. Jis nebuvo didelis architektūros žinovas, bet turėjo supratimą apie matematiką. Buvo viena centrinės tuštumos zona, nereali erdvė, kurioje, regis, buvo visos konstrukcijos pradžia ir išeities taškas. Bažnyčia buvo tarsi gyva būtybė ar vešinti augmenija. Ir ta tobula plėtotė, beveik natūraliai sukurianti dinamišką struktūrą, buvo veikiau matematinis, o ne architektūrinis sprendimas. Gaudi žiniomis pranoko gyvenimo matematiką ir fraktalų* teoriją. To paties modelio kartojimas iki begalybės, ko gero, tai jau prieštarauja fizikos dėsniams, verčia abejoti Niutono, Euklido ir Pitagoro teorijomis. Paneigtas visas praeities mokslas. Vienas nereikšmingas, vos dešimtąja dalimi nukrypimas nuo skaičiaus *pi*: 3,14159..., be kurio neįmanoma apskaičiuoti skliauto spynos, apskritimo, bet kokio nelygaus paviršiaus gamtoje, neturinčioje tiesių linijų ir tobulo kvadrato. Originalaus modelio augimo eigoje ta smulkutė klaida įgauna neregėtas proporcijas ir sugriauna visus skaičiavimus. Ir Gaudi iš viso to pasijuokė.

– Apie ką susimąstei?

– Apie matematiką.

Abudu jautėsi tos erdvės apstulbinti ir užkerėti. Menkiausias šviesos pasikeitimas viduje išsiliedavo šešėlių versmėmis.

– Yra išlikę žinių apie jo politines pažiūras jaunystėje, – tarė Marija.

– Kieno? – išsiblaškęs paklausė Migelis.

* Matematikos objektai, kurių forma skiriasi nuo teorinių geometrinių figūrų, nes prie jų priartėja tik fragmentiškai. Tvarkos teorijos vienetas.

– Gaudi. Šiandien ryte apie tai prisiminiau.

– Apie tai irgi pasakojo senelis?

Ji praleido klausimą negirdomis ir kalbėjo toliau:

– Kai mokėsi Reuso mokyklos vyresnėse klasėse, jis labai susidraugavo su bendramoksliais Eduardu Toda ir Chosė Rivera. Pastarasis buvo kilęs iš Lesplugo miestelio, netoli Poblė vienuolyno. Toji jaunuolių grupelė dažnai lankydavosi vienuolyne. Jie svajojo ir puoselėjo viltis kada nors jį restauruoti. Netgi sukūrė planą ir parašė apie tai monografiją. Jaunuoliai svajojo paversti Poblė kažkuo panašiu į komuną. To paties siekė ir to periodo utopistai socialistai. Toje monografijoje akivaizdžiai pasireiškė jaunuolių grupelės antiklerikalinės pažiūros.

– Suprantu, jie žavėjosi utopiniu socializmu, bet kur link suki tu?

– Nežinau, tiesiog pagalvojau, kad yra daug dalykų, kurių apie Gaudi gyvenimą niekas nežino. Tik tiek.

Pro Kančios fasadą jiedu tyliai išėjo laukan.

– Eime, mums reikia susirasti vėžlį.

Buvo ne vienas, o du vėžliai. Bet Marija apie tai jau žinojo. „Vienas – gyvatės veidu, kitas – medinėm kojom.... kietas iš viršaus, kietas iš apačios“, – mąstė ji. Abu jie laikė prie įėjimo į bažnyčią stūksančias kolonas.

– Ką dabar darysime?

– Visų pirma reikia išsirinkti vėžlį ir patikrinti, ar jis kuriam nors tinka, – pasakė ji, iš kišenės išsiėmusi keistąjį raktą.

Laimė, tokią ankstyvą valandą bažnyčioje žmonių dar nebuvo. Migelis stovėjo šalia Marijos, kai ši pasilenkusi apžiūrinėjo pirmąjį vėžlį: pasirinko esantį kairėje, jei stovi veidu į šventyklą.

– Kodėl būtent kairįjį?

– Juk reikia kažkurį pasirinkti... Gyvatės veidas. Kito vėžlio veidas nepanašus į gyvatės. Nors tai ir keista, bet jo ir kojos ne medinės. Mįslėje sakoma, kad vienas turi būti gyvatės veidu, o kitas turėti medines kojas.

Migelis jautėsi kvailai, bet vis tiek stengėsi ją pridengti, kol ji apžiūrinės vėžlį. Ji pradėjo čiupinėti jį, ieškodama ertmės, kur būtų galima įkišti raktą. Tada jai toptelėjo mintis – ji pridėjo raktą prie vienos vėžlio akies ir paspaudė. Bet nieko neįvyko. Pamėgino tai su kita akimi.

Tada jie išgirdo tą keistą garsą, tarytum būtų pradėjęs veikti sankabas. Priekinė vėžlio dalis, galva ir abi kojos iš lėto atsivėrė, panašiai kaip skrynia.

– Velniai rautų! – sušuko Migelis ir, pamiršęs atsargumą, stebėjo, kaip labai pamažu ta akmeninė skrynia slysta lauk, kol pagaliau sustojo. Staiga jis, kažką prisiminęs, nejučia pažiūrėjo į laikrodį: buvo šešios minutės po šešių ryto.

– Achilas ir vėžlys... Zenono paradoksas... Lenktynės prasidėjo.

– Ką sakai? – nesuprato Marija.

– Nieko, nežinau... tiesiog mąstau balsu.

Ten viduje kažkas buvo. Marija kyštelėjo ranką. Viduje pamatė ant akmens išraižytą gyvatės veidą. Skrynia vėl iš lėto užsivėrė. Marija dar sykį prisiminė mįslę: „Gyvatės veidas... O kur tuomet... medinės kojos?“ – tylomis

svarstė ji. Nieko nesakiusi ji priėjo prie kito vėžlio ir kyštelėjo raktą į vieną akį, paskui – į kitą. Migelis nustebęs žiūrėjo į ją, nesuprasdamas, ką ji daro... Raktas netiko. Ką daryti su tomis medinėmis kojomis? Jie turėjo tik pirmajame vėžlyje rastą dėžutę.

Tai buvo stačiakampio formos, maždaug dvidešimties centimetrų ilgio ir keturiolikos pločio dėžutė. Jos aukštis nesiekė nė keturių centimetrų. Dėžutė buvo išdrožta iš šviesaus kedro. Viršutinėje dalyje išraižyti skaičiai nuo nulio iki devynių, o iš šonų ji panėšėjo į nedidelę skrynutę be spynos. Migelis pakratė dėžutę, ir viduje pasigirdo metalinio daikto barkštelėjimas. Paskui apžiūrėjo ją iš visų pusių, ieškodamas kaip atidaryti, ir paspaudė kelis viršutinėje dalyje išraižytus skaičius.

– Neabejoju, kad tai kažkokia skaičių kombinacija. Bet be jokios nuorodos galimybių yra milijonai.

– Eime iš čia, – tarė Marija.

– Kodėl?

– Juk esame lauke, mus gali kas nors pastebėti.

– Ar tik ne slaptosios sektos nariai? – nusišaipė Migelis.

Ji nieko neatsakė. Širdies gilumoje Migelis irgi nesijautė ramus. Po to nutikimo su vėžliu jis nežinojo nė ką galvoti. Įsidėjo dėžutę į vidinę striukės kišenę, ir jie skubiai pasišalino.

Popiet Migelis nusprendė kartu su Marija važiuoti į senelių pensioną. Tik ponas Chivelis galėjo pagelbėti jiems su ta skaičių kombinacija ir padėti atidaryti dėžutę. Bet senuko sąmonę buvo aptraukusi migla.

Jis netgi nepastebėjo jų atėjimo.

Marija parodė jam dėžutę. Bet senuko akys tarsi jos nematė.

– Ar prisimeni skaičius?.. Turėtų būti kažkokia seka... Seneli, kaip ją atidaryti?

– Mokytojo mirtis, – po ilgos tylos ištarė silpnu balsu, kad vos galima buvo suprasti jo žodžius.

– Seneli, ką tu sakai?

– Mokytojo mirtis, – pakartojo šis.

Su juo jie praleido ilgiau nei valandą. Buvo jau vakaras, kai pagaliau nusprendė atsisveikinti.

– Mokytojo mirtis, – vėl pakartojo jis, jiems jau užveriant duris.

– Rytoj vėl ateisime, – paguodė ją Migelis, jau įjungęs variklį.

– Gerai, galbūt rytoj mums pavyks, – tarė Marija nelabai tuo tikėdama.

17

Birželio 8-osios rytą Chuanas Chivelis meldėsi. Trūkinėjant atminčiai, kai jo sąmonė pakibdavo virš tuštumos bedugnės, jis griebdavosi maldos. Ji buvo vienintelė jam likusi paguoda.

Senelių pensiono kambarėlyje jo mintys vėl plaukė pasroviui. Jis klūpojo priešais paprastą medinį kryžių lovos kojūgalyje.

Pirmomis rytmečio valandomis jo mintys buvo aiškios, tad nenorėdamas prarasti laiko, jis ilgokai kalbėjosi su tėvu Jona. Per išpažintį senelis jam papasakojo viską, iki paskutinės smulkmenos... ką jam pavyko prisiminti.

Pasigirdo beldimas į duris. Chuanas nereagavo į tai, žinodamas, kad jis jau netoli bedugnės ribos. Jo galvoje viskas susimaišė. Tas trumpas bilsnojimas į medį jam priminė tolimą aidą. Iš kažkur labai toli. Durys atsivėrė.

– Chuanai, pas jus atėjo svečias... Sako esąs jūsų vaikystės draugas, – prieš išeidama pasakė naktinės pamainos slaugytoja.

Senuko akys suspindėjo lyg kibirkštys tamsoje. Jo sąmonę užplūdo vaizdų ir prisiminimų verpetas. Jis pažvelgė slaugytojai tiesiai į akis, ir toji nuleido galvą.

Ji buvo viena iš jų, neliko jokių abejonių. Jie surado ir jį.

Jis žinojo, kad išmušė lemtinga valanda. Jis to jau laukė. Labai bijojo to negailestingo žudančio žvilgsnio, stebinčio jį nuo vaikystės... Nuo pat tos dienos gatvės viduryje, kai jo senasis mokytojas susmukęs gulėjo ant žemės...

Kažkas įėjo vidun, ir slaugytoja, lankytojo pavergta, dar labiau nuleidusi galvą, lėtai uždarė po savęs duris.

– Asmodėjau, – sukuždėjo senolis tuščiu žvilgsniu.

– Tave surasti buvo tik laiko klausimas.

Senasis riteris žinojo, kad tai neįmanoma.

– Aš jau seniai tave pribaigiau, – tarytum pats sau ištarė senasis riteris.

„Blogis visada pasirodo tuo pačiu veidu", – prisiminė jis dažnai mokytojo kartotus žodžius.

– Bet ne patį blogį. Juk pats tai žinai, tiesa?

Taip, jis tai žinojo.

– Nusiimk kaukę, noriu pamatyti tavo veidą. Įdomu sužinoti, kas toks esi dabar.

– Mūsų veidas visada tas pats. Mes amžini ir nemirtingi, išliekame per amžius.

Netiesa, blogis nebuvo nemirtingas. Todėl jis taip ilgai ir saugojo paslaptį. Todėl šis vaiduoklis dabar atklydo čia. Nes blogis bijojo. Jis nujautė pavojų. Taip, veidas tas pats... tik atsiųstas susidoroti su juo žudikas buvo kitas... Vadinasi, jie bijo, pagalvojo senasis riteris.

– Chuanai, mes tave suradome. Kaip sakiau, tai buvo tik laiko klausimas. Beje, apie tave žinojome viską nuo tada, kai likai vienas. Galėjome seniai su tavimi susidoroti, bet mums reikalinga relikvija. Ar tu jau apie ją papasakojai?

Senasis riteris suklupęs meldėsi.

– Tėve mūsų, kuris esi danguje, teesie šventas tavo vardas, teateinie tavo karalystė, teesie tavo valia, kaip danguje, taip ir žemėje...

– Dangus tau nepadės – atėjau tavęs pribaigti. Ar tu jau jai papasakojai? Pasakei, kur esi ją paslėpęs? – pertraukė jo maldą.

Bet senasis riteris meldėsi toliau.

– Ar papasakojai apie tai Jonai?

Tas vardas jam nuskambėjo lyg per sapną. Kas yra tas Jona?

– ...teesie tavo valia, kaip danguje, taip ir žemėje... – kartojo riteris.

Žudikas pažvelgė jam į akis ir suprato, kad senolis vėl nuklydo kažkur toli į nebūtį ir jo nebegirdi.

– Senas pamišėli! – įtūžęs suriko. – Kur ji?

Tačiau senasis riteris jo negirdėjo.

– ...kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien, – lyg iš kito pasaulio nesiliovė kartoti maldos žodžius.

Asmodėjas atėjo per vėlai. Dabar jos eilė.

– Tu man jau nereikalingas, – iškošė su panieka.

Jis pravėrė duris į koridorių, apsižvalgė į vieną, paskui į kitą pusę. Koridorius tuštutėlis. Pačiame jo gale buvo laiptų aikštelė.

Asmodėjas paėmė senolį už rankos. Senasis riteris atsistojo ir, kartodamas maldą, romiai leidosi vedamas. Jo žvilgsnis klaidžiojo kažkur po savo užburtą mišką. Chuanas jau nebežinojo, kas jis toks, jo atmintis buvo tarsi žuvėdros skrydis. Jiedu lėtai nuėjo iki pat laiptų, teko nulipti pirmą pakopą. Žmogysta jam trenkė stiprų smūgį į sprandą ir nustūmė nuo laiptų jo sustingusį kūną.

Jis ritosi daužydamasis, kol galiausiai laiptų aikštelėje žnektelėjo gemalo poza. Asmodėjas nulipo laiptais, paspyrė senolį koja. Šio veidas atrodė lyg naujagimio. Jo išraiškoje nebuvo jokio skausmo, vien ramybė. Sakytum, būtų suradęs savo kelią. Žuvėdros pakilo į dangų ir pradingo begalinėje tviskančioje dangaus žydrynėje. Jos nesiliaus plasnoti ir jau niekada negrįš į krantą.

Asmodėjas jo neapkentė, jis degė neapykanta šiam veidui. Degė neapykanta šiam gyvenimui, kurio siūlą pats ką tik nutraukė, tam senam pamišėliui ir viskam, kas buvo su juo susiję. Jo nuodus skleidžiantys vyzdžiai tapo juodais židiniais, pro kuriuos garavo piktybės dūmai.

Atskubėjusi slaugytoja išvydo tą sceną, bet jos veide nesimatė jokio siaubo.

– Tėvas Jona buvo paskutinis, atėjęs jo lankyti, – pasakė ji.

Tada parodė jam kelią į bažnyčią.

Asmodėjas vyptelėjęs suurzgė. Tas garsas išreiškė pasibjaurėjimą ir kartu pasitenkinimą.

Daugiau jis neištarė nė žodžio. Lėtai išėjo ir dingo. Pasišalino iš tos vietos, lyg jo čia nė nebūtų buvę. Kaip bežadės Averno rūsties atgaivintos šmėklos šešėlis.

Slaugytoja lūkuriavo šalia negyvo senolio. Stovėjo nejudėdama. Pensione buvo visiškai tylu. Minutė. Dvi. Tada nuaidėjo išgąsčio kupinas klyksmas.

18

– Panele, mums labai gaila... Tai siaubinga nelaimė. – Pensiono direktorius stengėsi atrodyti malonus.

Paskambinęs ryte jai į namus nežinojo, kaip pranešti tokią žinią, bet jaunoji moteris išsyk viską suprato ir, Migelio lydima, jau po penkiolikos minučių atvyko į pensioną.

– Seneli... – ištarė vos girdimu balsu, atpažinusi jį.

Jis buvo paguldytas ant lovos ir uždengtas sukruvinta paklode. Prie įėjimo į pensioną stovėjo greitosios pagalbos automobilis.

Jie matė, kaip ji atvažiavo, kaip išlipo iš taksi, ir ji baiminosi blogiausio. Prie kelkraščio su greitosios pagalbos automobiliu stovėjo ir policijos automobilis.

Jau senokai atvykę teisėjas ir teismo gydytojas baigė savo darbą – apžiūrėjo lavoną. Panašu, kad įvyko nelaimingas atsitikimas, apverktina nelaimė.

– Nesisielok taip, – tarė Migelis, apkabinęs ją, matydamas, kaip jos veidu upeliais srūva ašaros.

Marija stengėsi susitvardyti, bet sekėsi sunkiai.

Nepajėgdama susivaldyti ji pasitraukė tolėliau nuo jų, nuo Migelio ir pensiono direktoriaus. Nuėjo nunarinusi galvą. Abudu vyrai stovėjo vienas priešais kitą, nežinoda-

mi ką sakyti. Aplinkui juodu sukiojosi smalsuoliai, slaugytojos ir policininkai. Tačiau Migelis jų nematė. Stovėjo jų apsuptas, bet nematė. Direktorius žvilgčiojo į jį, nesumodamas ką daryti. Prie jų vėl priėjo Marija.

– Man viskas gerai, – tarė virpančiu balsu.

Bet tai nebuvo tiesa.

Važiuodama taksi ji baiminosi blogiausio, deja, taip ir nutiko. Telefonu jai nenorėjo sakyti tiesos, tiesiog prašė nedelsiant atvažiuoti.

– Mes buvome bejėgiai ką nors pakeisti, jo būklė buvo kritiška. Kaip pati žinote, pastaruoju metu jo liga... progresavo. Paskutinių apsilankymų metu galėjote tuo įsitikinti.

– Bet jūs palikote jį be priežiūros? Kaip tai nutiko?

– Manome, kad jis nukrito nuo laiptų ir smarkiai susitrenkė galvą... bent jau tokia yra teismo gydytojo versija. – Ir atsiprašydamas pridūrė: – Mes stengiamės kaip galėdami; negalime kiekvienam senoliui skirti po slaugytoją. Supraskite, juk čia ne kalėjimas. Mūsų pacientams reikia erdvės. Žinoma, mes juos prižiūrime, bet leidžiame suprasti, kad jie savotiškai nepriklausomi.

– Kažin, ar tokia priežiūra kas nors būtų patenkintas, – tarstelėjo ji su kartėliu.

– Kiekviename aukšte dirba trys budinčios slaugytojos. Manome, kad nelaimingo atsitikimo metu visos trys buvo užimtos kituose kambariuose. Kita vertus...

Direktorius nutilo. „Kaip čia tai pasakius?“ – susimąstė.

– Kita vertus? – pakartojo Migelis.

– Policija neatmeta galimybės, kad tai galėjo būti savižudybė.

– Mano senelis nenusižudė! Jam tai niekada nebūtų atėję galvą.
– Normaliomis aplinkybėmis ne, bet...
– Niekada! – atšovė ji piktai ir su tokiu įsitikinimu, kad direktorius kuriam laikui prarado žadą.
– Supraskite, mes manome, kad tai nelaimingas atsitikimas – žmogus nukrito nuo laiptų ir susitrenkė galvą. Bet policija... pagaliau, juk pati žinote: niekada nereikia atmesti jokios galimybės.
– Mano senelis buvo katalikas. Jam niekada nebūtų atėję į galvą taip pasielgti. Galiu jus užtikrinti, kad jis šiandien laukė mano apsilankymo.
Direktorius nutylėjo, nenorėdamas griauti jaunos moters įsitikinimo.
– Norėčiau paskutinį kartą jį pamatyti, – pratarė ji. Akys buvo paburkusios nuo ašarų, kurios vėl ritosi skruostais.
Direktorius ir Migelis palydėjo ją prie senelio palaikų, kuriuos du sanitarai jau ketino išgabenti į apačioje laukiantį greitosios pagalbos automobilį. Direktorius davė jiems ženklą palūkėti. Šalimais su dar dviem policininkais sąsiuvinyje kažką užrašinėjo neaukštas vidutinio amžiaus vyras, įnirtingai kramtydamas ledinuką čiupa-čiups. Jis priėjo arčiau.
– Esu inspektorius Augustas Mortimeras... Panele, apgailestauju... jei kuo galėčiau padėti... – prisistatė jiems, išsitraukęs iš burnos ledinuką.
Marija, atrodė, jo negirdėjo. Migelis paspaudė inspektoriaus paduotą ranką. Paskui mostelėjo policininkui, kuris pakėlė velionio veidą dengiančią paklodę.
Nesusivaldžiusi ji įsikniaubė Migeliui į krūtinę.

– Neverk...

– Mes jus nuoširdžiai užjaučiame. Tai skaudus smūgis mūsų įstaigai. Jeigu jums ko prireiktų... – darsyk pakartojo pensiono direktorius.

Ji nieko neatsakė.

– Jei neprieštarausite, norėčiau užduoti keletą klausimų, – pasakė inspektorius Mortimeras.

Ji linktelėjo galva.

– Kas paskutinis matė jį gyvą? – kreipėsi Migelis į direktorių.

– Naktį budinti slaugytoja, žinoma... Panelė Rosarija. Ji labai susisielojusi. Mergina – tikra savo darbo žinovė. Ji buvo pakviesta į kitą kambarį, buvo užsiėmusios ir jos kolegės. Visos slaugytojos kišenėse nešiojasi automatinį kvietiklį, seneliai kada panorėję gali jas pasikviesti. Mygtukas yra kiekvienos lovos galvūgalyje. Tą jie išmoksta pirmiausia...

– Suprantu, bet aš turėjau galvoje ne slaugytoją... Norėjau paklausti, ar jis dar su kuo nors kalbėjosi? – neatlyžo Migelis.

– Palūkėkit... Na, žinoma, paskutinis tą rytą jį matęs buvo jo nuodėmklausys tėvas Jona.

– Tėvas Jona? Jo nuodėmklausys? – nusistebėjo Migelis.

Tas vardas privertė Mariją suklusti. Jona?.. Senelis buvo kažką jai užsiminęs apie Joną.

– Mes esame pasaulietinė įstaiga, tačiau daugelis čia gyvenančių yra katalikai. Todėl mes ir kviečiame ateiti tėvą Joną. Jis tikrai šventas žmogus, niekada neatsisako, o su ponu Chuanu jiedu ilgai šnekučiuodavosi, lyg su dvasiniu vadovu. Iš tikrųjų jiedu buvo draugai.

– Ar jis atėjo anksti?

– Tėvas Jona pusę devynių aukoja mišias. Nors jums tai gali pasirodyti keista, bet poną Chuaną jis aplankydavo ankstyvu metu, dar prieš mišias.

– Ar galiu su juo pasikalbėti?

Ta klausimų lavina inspektoriui Mortimerui akivaizdžiai nepatiko. Jis pasijuto atsidūręs keblioje padėtyje, kad kažkas perėmė jo vaidmenį, nes klausimus čia uždavinėjo jis. Be to, visa tai jau buvo pateikta ataskaitoje, bet jis neišdrįso pertraukti.

– Jis negyvena pensione. Kaip jau minėjau, mūsų įstaiga pasaulietinė. Jį rasite Švento Kristupo bažnyčioje.

– Jis atvykdavo net iš ten, kad senelis atliktų išpažintį? – paklausė Marija, nepraleidusi negirdomis šio pokalbio.

– Jis to paprašė po vakarykščio jūsų apsilankymo. Primygtinai reikalavo, kad jis ateitų, tada mes jam paskambinome. Tėvas Jona čia įeina laisvai... jis tarsi vienas iš šio pensiono gyventojų.

– Gal galėčiau sužinoti jo adresą? – paklausė Migelis. – Galbūt jis galėtų mums padėti.

– Nesirūpinkite, mes jau su juo susisiekėme... Mes išmanome savo darbą... – įsiterpė inspektorius Mortimeras.

Sudirgęs inspektoriaus tonas neliko Migelio nepastebėtas. Tas tipas jam pasirodė įžeidus. Ir pernelyg opus, pamanė sau.

Direktorius žvilgčiojo čia į policininką, čia į jaunuolių porą. Kelias akimirkas patylėjo dvejodamas, bet jis jautėsi prieš Mariją kaltas ir pagaliau, lyg kažko atsiprašinėdamas, išbėrė kaip žirnius kunigo adresą. Mortimeras žvilgsniu jam pasiuntė užnuodytą strėlę ir nusviedė ant grindų čiupačiups pagaliuką. Migelis įsiminė tą adresą.

– Nesirūpinkite, mes ištirsime šią bylą... Dabar norėčiau jums pateikti keletą klausimų, – pasakė Mortimeras, kreipdamasis į Mariją.

– Ar duosite mums valandėlę?.. Noriu surūkyti cigaretę, – paprašė Migelis.

– Suprantama, – neprieštaravo inspektorius.

Jiedu patraukė prie pagrindinių durų, kad inspektorius ir pensiono vadovas jų nematytų.

– Juk tu nerūkai, – nusistebėjo ji, kai jiedu pasuko už kampo.

– Ar galėsi pabūti viena?

– Pameni? Senelis užsiminė apie kažkokį Joną.

– Ar galėsi pabūti viena su tuo policininku?

– Kodėl klausi?

– Dėl to paties, ką pasakei. Reikia susitikti su tuo kunigu.

– Sakė, kad tėvas Jona turi man padėti. Ar manai, kad senelis jam kažką pasakė?

– Aš nežinau, bet man reikia jį pamatyti... Mane kamuoja... – Jis nedrįso ištarti to žodžio.

– ...nuojauta?

Jis nemėgo šio žodžio. Juk buvo matematikas.

– Taip, mane kamuoja nuojauta.

19

Jam niekada neteko ten būti. Tą rajoną jis pažinojo tik iš literatūros, iš Pako Kandelio apsakymų – tas autorius užmirštas nepelnytai. Pigiųjų Namų kvartalas: tai kvadratinių pastatų rajonas, šeštojo ir septintojo dešimtmečio monstrai, žmonių aviliai, kuriuose apsigyveno tūkstančiai pokario metais atvykusių šeimų. Tai ilgiausias, skurdžiausias ir liūdniausias periodas visoje Europoje. Pokario metai ir tas rajonas, kritęs jam į širdį, jaunystėje skaitant Kandelio apsakymus.

Tikra architektūros priešingybė, pamanė Migelis. Vis dėlto jų funkcionalumas, o ypač pelningumas buvo maksimalus. Kvadratiniai ar stačiakampiai pastatai iš betono, sustatyti be jokios nuovokos. Kuo daugiau aukštų, tuo geriau išnaudota erdvė ir tuo daugiau gražaus pinigo susižerdavo apgailėtini jų statytojai. Jie priminė kameras, bet tai tapo tūkstančių darbininkų ir tarnautojų namais. „Mursijiečių sprogimo“ laikotarpiu, pagalvojo Migelis, prisiminęs Migelį Ernandesą. Čia jis galėjo pamatyti tai, kas žmogui kainavo trisdešimt tūkstančių pesetų; karceriai „kitiems katalonams“ ir jų palikuonims. Kas nutiko senajam rašyto-

jui, tam „Parlamento emigrantui“, kurio kronikas kadaise jis atidžiai sekdavo? Koks siaubas, pamanė sukiodamasis po kvartalą, ieškodamas kur sustoti.

Pagaliau ją surado. Švento Kristupo bažnyčia panėšėjo į nykiausią socialistinio realizmo pavyzdį iš prastų medžiagų. Tai iš tiesų buvo vargdienių šventykla.

Uldekonos gatvėje jam pavyko rasti siaurutę nišą už kokių penkiasdešimties metrų nuo bažnyčios, ten ir sustojo. Pastatė automobilį. Jau ketino sukti atgal, bet to nepadarė. Kita šaligatvio puse praėjo vyras: ežiuku kirpta galva, apsiaustas šluoja žemę... Tai Kronšteino karys, pamanė jis, ir suvokė, kad ta šmėstelėjusi mintis absurdiška. Tačiau iš automobilio nelipo, tik nusekė žvilgsniu keistąjį subjektą. Negalėjo įžiūrėti jo veido. Vyras stabtelėjo, atidarė juodos „Audi“ dureles ir įjungė variklį.

Migelis išlipo iš automobilio, nuėjo prie parkavimo automato ir pasiėmė bilietėlį. Kronšteino karys, mintyse pakartojo jis. Paskui skubiai nužingsniavo tuos keliasdešimt metrų į Švento Kristupo bažnyčią.

Betoninė šventovė, pastatyta pailgoje aikštėje, atrodė tvirta ir atšiauri, su nedideliu sodeliu aplinkui. Turbūt per stebuklą liko išsaugoti senieji medžiai, kai šią vietą nusiaubė urbanistinis bumas. Jis praėjo pynučių tvorelę, keletas vaikų spardė kamuolį kairėje pusėje esančioje aikštėje. Didžiosios durys buvo užrakintos. Migelis apėjo aplink pastatą. Užpakalinėje pusėje rado kitas, mažesnes duris, siaura gatviūkštė baigėsi akligatviu. Šią bažnyčios dalį juosė betoninės sienos. Jam toptelėjo, kad taip galėtų patekti į zakristiją. Durys atrodė užrakintos, bet, pabeldęs krumpliais į medį, suprato, kad jos atdaros. Stumtelėjo jas.

Tamsioje patalpoje tvyrojo vaško ir smilkalų kvapas. Kelias akimirkas dėl kontrasto su lauko šviesa jis nieko negalėjo įžvelgti. Žengė žingsnį ir apčiuopomis pamėgino surasti elektros jungiklį, bet intuityviai apsigalvojo ir jo nelietė. Kelias sekundes palūkėjo, kol jo akys pripras prie viduje tvyrančios prieblandos. Pamažu ryškėjo daiktai ir jų kontūrai. Pro medinių durų plyšį skverbėsi iš lauko šviesos pluoštas, ir jis pastebėjo jungiklį. Balta kvadratinė dėžutė. Jis prisiartino ir alkūne paspaudė jį.

Nuo to, ką išvydo, jam užgniaužė kvapą. Jį pribloškė prieš akis atsivėręs vaizdas. Nugara nubėgo šiurpas. Jį sukaustė baimė, bet reikėjo tvardytis. Pradėjo svaigti galva, viduje viskas apsivertė. Aš negalėsiu, pagalvojo jis. Negalėsiu daugiau žengti nė žingsnio į tą kraujo klaną, telkšantį po kojomis, kur lyg maišas ant grindų tyso sudarkytas be gyvybės ženklų dvasininko kūnas.

Dabar jis neabejojo, kad juodai vilkintis vyras buvo šlykštus žudikas.

Dvasininko viduriai buvo išdraikyti po grindis, iš sumaitoto kūno tebesisunkė kraujas. Aplinkui alsavo mirtis. Atrodo, tame nedideliame kambarėlyje su plikomis akmeninėmis sienomis kunigas dar šliaužė grindimis jau vilkdamas žarnas. Gilumoje matėsi arkinės durys, vedančios prie altoriaus. Kairėje pusėje riogsojo knygomis, popieriais nukrautas stalas, ant jo – neįjungtas kompiuteris. Viskas apversta aukštyn kojomis. Didžiulės šoninės spintos durys buvo atlapotos. Ant grindų mėtėsi drabužiai, stalčiai atdari... Nuo kitos sienos žvelgė Nukryžiuotasis.

Dieve mano! Kas galėjo taip pasielgti? Jam reikėjo į kažką atsiremti. Pajuto, kad kojos pradeda linkti per kelius.

Remdamasis nugara į sieną jis susmuko. Troško viso to nematyti ir įsikniaubė veidu į kelius.

Stengėsi susivokti. Jautėsi lyg apdujęs. Reikia bent mintimis pabėgti nuo šio siaubo. Ar dabar jis turi pranešti policijai? Ar kuo skubiau iš čia pasišalinti? Laimė, kad Marija nėjo kartu su juo. Koks šių dviejų mirčių tikslas? Jis vėl atsistojo.

Pirmasis impulsas buvo bėgti iš čia kuo toliau, tačiau nuojauta jam pakuždėjo neskubėti. Jam knietėjo išsiaiškinti. Troško pamatyti, bet ką jis norėjo pamatyti? Suprato, kad veikiausiai laiko turi labai nedaug. „Policija, tas inspektorius Mortimeras, po apsilankymo senelių pensione, galimas daiktas, irgi panorės pasikalbėti su nuodėmklausiu... Jokiu būdu negalima, kad čia rastų mane."

Jo mintys sukosi kaip pašėlusios. Regis, kunigas stengėsi nušliaužti prie išėjimo iš zakristijos, bet jį sukrėtė ir sutrukdė kažkas siaubinga ir groteskiška. Tai buvo kažkas baisaus. Jis negalėjo atitraukti akių nuo vargšo dvasininko, tysančio šonu be gyvybės ženklų. Lėtai sunkėsi kraujas. Mirtis jį užklupo visai neseniai. Prieš kiek laiko jis matė tą juodai vilkintį vyrą? Prieš dešimt, penkiolika minučių? O gal dvidešimt? Migelis apžiūrėjo kūną. Jis tysojo neįprastoje padėtyje, gerai į jį įsižiūrėjo: ištiesęs ranką, netgi atrodė, kad pirštais jis stengiasi kažką ant grindų parašyti. Iš ten, kur jis stovėjo, to beveik neįmanoma įžiūrėti, be to, į tą vietą pamažu plūdo kraujas. Jei kunigas spėjo palikti kokį ženklą, veikiai tai pranyks. Buvo sunku įsivaizduoti tą įtampos akimirką.

Ar gali būti, kad tas vyras juodais drabužiais nužudė ir Marijos senelį? Ar žudikas, padaręs ir šį žiaurų nusi-

kaltimą, tas pats? Ar kažkas iš pensiono jam pasakė, kad paskutinis su juo kalbėjęs lankytojas buvo tėvas Jona? Apžiūrinėjant lavoną, tą negyvą dvasininko kūną, jo galvoje sukosi klausimų lavina.

Jis atsargiai žengė žingsnį, stengdamasis krauju nesusitepti batų. Dar vienas žingsnis, kitas, jam reikėjo atsistoti dešiniau. Visur telkšojo kraujas. Žvilgtelėjęs į grindis pamatė kažkokį pajuodusį mėsgalį, vijo šalin mintį, nesigilindamas, kas tai galėtų būti. Giliai įkvėpė oro ir negalvodamas panoro pamatyti dvasininko veidą. Atsargiai pasilenkė, nes kone visur buvo pilna kraujo, nebuvo nė kur kojos pastatyti. Negalėjo susilaikyti nepažvelgęs jam į veidą... „O Dieve... Jam išluptos akys!.. Kas galėjo padaryti tokį siaubingą dalyką?“ Vargais negalais jam pavyko susitvardyti, stengėsi giliai kvėpuoti: įkvėpti pro burną, iškvėpti pro nosį. Paskui lėtai apsisukęs įsižiūrėjo į iškeltą mirusiojo pirštą: jis buvo suteptas krauju. Juo rašė ar bandė nupiešti, kažką panašaus į trikampį... Ne, tai ne trikampis... Tai didžiulė apversta V. Tiesiai ant viršūnės jis įžvelgė didžiąją B raidę su prailginta vertikalia uodega... lyg... Gal tai buvo graikiškos abėcėlės raidė beta? Didžiosios V apačioje buvo dar kažkas. Jis pasilenkė dar truputį, ženklas buvo labai neaiškus, nes didžiulis kraujo klanas sklido grindimis lyg klampi lava iš išsiveržusio ugnikalnio. Pirmojo ženklo jau nebuvo įmanoma įžiūrėti, matyti tik apatinė dalis, paskui kiti... Jis atidžiai įsižiūrėjo ir... taip, tai kažkokie skaičiai... dabar jis juos aiškiai matė. Jis labai nervinosi, apimtas neapsakomo jaudulio, bet turėjo šią skaičių seką įsiminti. Mintyse pakartojo skaičius... vienas, vienas, aštuoni... toliau buvo neįskaitoma, tik kraujo kla-

nas, už jo – dar du skaičiai... Du, du. Mintyse pakartojo visą seką: vienas, vienas, aštuoni... toliau galėjo būti nulis arba... ne, neaišku. Paskui – dvidešimt du...

Jis dar kartą įsižiūrėjo į apverstąją V. Galbūt tai buvo apversta didžioji graikiška Y? Bet pagaliukas buvo per trumpas... Jis žvelgė labai įdėmiai, jam tai kažką priminė. Ką jis daug sykių laikė rankose, ypač studijų laikais, kai reikėjo braižyti. Jis ėmė raustis mintyse. Jo gyslomis tekėjo adrenalino upeliai. Širdis sutvaksėjo ir pagaliau... Juk tai skriestuvas! Neliko jokių abejonių – tai didžiulis skriestuvas su beta raide viršuje. Tereikėjo prisiminti skaičius: 118...22, trūko pirmojo ir ketvirto skaičiaus iš vidurio... Jis atidžiai įsižiūrėjo ir pagalvojo: „Pirmasis skaičius yra didesnis, tai galėjo būti ženklas, galbūt penki arba raidė. Negaliu daugiau gaišti laiko, jeigu mane čia užtiks, tektų per daug visko aiškinti."

Kraujas tebesroveno, sklisdamas užliejo viską ir sėmė grindis. Reikėjo kuo skubiau iš čia nešdintis ir stengtis neišsitepti. „Dieve, kiek kraujo savyje turi žmogaus kūnas!" Migelis stengėsi jį peršokti, bet šį kartą jam nepavyko, ir ant grindų liko jo iškruvintų batų pėdsakai. Buvo toks susijaudinęs, kad nevalingai ranka atsirėmė į durų staktą ir skubiai išsmuko lauk.

Žingsniavo greitai, mintyse kartodamas skaičius. Kamuoliu žaidę vaikai jau buvo išsiskirstę. Laimė, gatvėje nesimatė nė gyvos dvasios. Jis dar pasiskubino greičiau pasiekti automobilį. Atidarė duris ir atsisėdo.

Giliai atsidūsėjęs, atsidarė dėtuvę ir susirado popieriaus bei šratinuką – visada turėjo juos po ranka. Pasidėjęs lapą ant vairo perpiešė tai, ką prisiminė... Tai buvo kažkokia

nuoroda, galinti atskleisti žudiką... Visai galimas daiktas, bet ką ji galėtų reikšti? Ką norėjo paliudyti tėvas Jona?

Jis paslėpė popierėlį kišenėje ir susirado automobilio raktelius.

Iš kairės pusės privažiavo policijos automobilis ir sustojo už kelių metrų nuo jo. Prieš pasilenkdamas Migelis dar spėjo pastebėti pro langą skriejantį pagaliuką nuo čiupa-čiups ledinuko. Tai policija... Mortimeras! Jis skubiai pasislėpė. Ir tikrai, iš automobilio išlipo pensione matytas inspektorius ir jo padėjėjas. Abu patraukė į Švento Kristupo bažnyčią. Migelis palaukė dar kelias sekundes, kol jie pranyko iš akių, tada įjungė variklį ir nuvažiavo. Pasukęs už kampo staiga stabtelėjo. Jis prisiminė palikęs neužgesintą šviesą... „Velniai rautų, vis per tą skubėjimą... regis, dar buvau atsirėmęs į durų staktą... Ten liko pakankamai mano pirštų atspaudų." Pajuto užgulantį slogutį. Dar tie batai... reikėjo kuo greičiau jų atsikratyti.

20

Šįryt Jukio Fumiko vaikštinėjo paplūdimiu. Jis labai mėgo ateiti prie jūros prieš aušrą. Stebėti, kaip pamažu teka saulė. Kadakesų* pakrantė tam tikromis rytmečio ir pavakario valandomis jam priminė gimtąją šalį. Ta Katalonijos vietovė dar nebuvo praradusi savo gyvybinių jėgų, *tama*. Akmenys, augmenija, kalnai, vanduo – viskas čia alsavo *tama* energija.

Tačiau jam to nepakako atgauti ramybei.

Nerimas praėjusią naktį neleido sudėti bluosto. Jukio Fumiko prarado miegą kaip Makbetas, sužinojęs, kad jo įtarimai pasitvirtino.

Reikėjo tam sutrukdyti.

Jukio Fumiko niekada neturėdavo bendrų reikalų su vyrais, kol nepamatydavo jų valgančių. Senajam jakudzų** vadui ritualai turėjo didžiulę reikšmę. Susėsti už stalo ir dalytis valgiu buvo labai svarbu, bet daugelis vakariečių to nesuprato. Bet tas katalonas buvo išskirtinis: išmanė

* Kurortas Ispanijos šiaurės rytuose, netoli Cheronos.

** Japonijos nusikaltėlių organizacija; jos narys.

manieras prie stalo, rodė deramą pagarbą ir elgėsi kaip tikras kilmingas ponas, *daimius*. Tačiau to nepakako, kad būtų galima tiesiog jį įduoti.

Reikėjo tam sukliudyti.

Pasivaikščiojęs jis atidavė pagarbą savo protėviams. Senasis Jukio karštai meldėsi ir paaukojo simbolinę auką. Jis gerbė tradicijas ir tvirtai tikėjo „dievų keliu“. Be jų sugriūtų ir jo šalis, ir šeima. Dėl to kovojo jo tėvas, kurio jis net nepažinojo, bet šią akimirką jį pagerbė. Jis buvo atsidavęs generolo Tojo Hideki karininkas. Karas buvo pralaimėtas, amerikiečiai iškėlė jam bylą. Jie nuniokojo jo „aštuonių tūkstančių *kami*“ šalį, netgi pats imperatorius, išsižadėjęs savo dieviškos kilmės, bendradarbiavo su okupacinėmis pajėgomis. Tie stabmeldžiai išdrįso dekretu atšaukti šintoistų religiją. Jo protėvių Japonijos jau nebeliko. Kaip ir didžiosios dalies jo giminaičių, gyvenusių Otos upės deltoje, Hirošimoje.

Jo motina jau šeštą mėnesį laukėsi, kai iš tolo jie pamatė tą didįjį grybą. Jam tebuvo treji metukai, bet iki šiol prisimena tą švytėjimą, visiems laikams užgesinusį viską, ką jie turėjo.

Gimė sesuo, ir viskas klostėsi gerai. Laikas bėgo. Viskas prasidėjo, kai sulaukė trisdešimt penkerių. Nuo pat gimimo jai lėtai vystėsi keista, niekada nepasireiškusi liga ir žaibiškai ją pribaigė.

Tuomet savo naujagimę dukterėčią apsiėmė globoti Jukio.

Fumiko verkė, kai po daugelio metų, 1989 metų sausio 7 dieną, imperatorius Akihitas pavadino savo valdymo periodą Heisei, „pasiektos taikos“ amžiumi. Jis verkė Jasukumyje, Tokijo karo aukų pagerbimo šventovėje.

Jis buvo išmokytas garbinti imperatorių, ir joks dekretas negalėjo to pakeisti, bet jam nepritarė. Fumiko nesuras ramybės, kol neatkeršys.

Dabar, jau būdamas šešiasdešimt ketverių, jis buvo vienas labiausiai gerbiamų jakudzų vadų. Nė vienas iš daugybės jo sandėrių nesuteiks jam tiek pasitenkinimo, kaip susivienijus su Pietų Amerikos karteliais nuodyti Jungtinių Valstijų jaunimą. Italai per vėlai įsiliejo į narkotikų verslą, jie dvejojo. Tik ne jis. Iš to jis susišluos tiek pinigo ir įgis tokią galią, kad galės nupirkti visą kontinentą su visais jo politikais. Bet jis troško ne to, o kažko panašaus į tą vaikystėje regėtą grybą, nusinešusį jo sesers gyvybę.

Ir troško, kad tai atsirastų kiekvieno, vyresnio negu dvylikos metų amerikiečio kraujyje.

– Tėve.

Jukio neatsiliepė. Jis baigė melstis, tada atsistojo.

– Tėve, ar liepei mane pakviesti? – paklausė jo sūnus.

– Taip, sūnau.

Tada išėjo į erdvią terasą, į jūros pusę ir atsisėdo ant sulankstomos kėdės.

– Jau žinai, kodėl tave pakviečiau?

– Taip, tėve.

– Mes turime tam sutrukdyti. Tie santykiai negali turėti nei dabarties, nei ateities.

– Pasikalbėsiu su Bru.

– Ne, pirmiausia su ja.

– Taip ir padarysiu, tėve.

21

Eduardas Nogesas pakėlė boso ant žemės numestą pagaliuką nuo čiupa-čiups ledinuko. Šiandien tai jau buvo trečias. Tik to betrūko, kad, be viso to jovalo, bosas visokiomis atliekomis terštų įvykio vietą. Šį atvejį net nusikaltimu pavadinti sunku, tai buvo grynas žvėriškumas.

Teismo gydytojai plušėjo geras porą valandų, kol pagaliau juos pasiekė preliminarinė ataskaita.

– Ir ką čia turime? – paklausė Mortimeras, buvo matyti, kad jis ne juokais sudirgęs.

– Kas jums, viršininke? Atrodote šiek tiek įsitempęs.

Eduardą Nogesą departamente lydėjo pokštininko šlovė. Jis galėjo ramiausiai šveisti tortilją, pasidėjęs ant mafijos vadeivos, gulinčio ant skrodimo stalo, nugaros. Bet Mortimeras nebuvo nusiteikęs juokauti. „Negaliu suprasti, kodėl tas besmegenis paliko uždegtą šviesą?“ – mąstė jis.

– Galite pats pasižiūrėti, viršininke. Lavonas drebučių jūroje. Tai padaręs tipas tikrai nestokoja vaizduotės.

– Nogesai, nebandykit mano kantrybės ir neaušinkit burnos, o atsakykite.

– Atrodo, kad senis kunigas...

– Nogesai, prašyčiau bent kiek pagarbos, – kirste nukirto Mortimeras.

– Viršininke, jį tiesiog išskrodė, bet labai pamažu, lyg gardžiuodamasis. Dar tos išluptos akys... Bet kunigas, galbūt dėl to, kad jis kunigas, per stebuklą dar spėjo sukalbėti „Sveika, Marija".

– Ką norite tuo pasakyti?

– Kad po visko, ką jam padarė, jis dar sugebėjo šliaužti. Jis dar buvo gyvas, kai žudikas jį paliko. Nėra jokių abejonių, kad kunigas šliaužė. Yra aiškiausių įrodymų... matote? Štai pradinė pozicija, – tarė parodęs į vietą.

Netekęs žado Mortimeras sulaikė kvėpavimą. Atrodė, jo mintys skrajoja kažkur kitur.

Nogesas jau buvo pripratęs prie tų viršininko susimąstymo akimirkų ir tarė:

– Verčiau jūs vėl pradėkite rūkyti... Rimtai, tiek čiupačiups geruoju nesibaigs, patikėkit.

– Liaukitės taukšti kvailystes... – atšovė viršininkas ir liepė tęsti ataskaitą.

– Gerai, viršininke... Paskui jis atšliaužė iki čia ir... galiausiai viskas čia paplūdę kraujais... atrodo, lyg jis būtų norėjęs mums kažką parodyti; gal fotografijos suteiks kokią nuorodą. Bet ir antrasis subjektas šį tą paliko.

Mortimeras vėl mėgino numesti pagaliuką nuo čiupačiups, bet Nogesas pasipriešino:

– Viršininke, aš jums draudžiu tai daryti.

Mortimeras jo nesiklausė ir numetė pagaliuką, bet Nogesas spėjo jį pagauti.

– Koks antrasis subjektas? – susidomėjęs paklausė Nogesą. – Vadinasi, jie buvo dviese?

– Nežinau, ar buvo du žudikai. Antrojo palikti pėdsakai rodo, kad jis užsuko vėliau. Be nelaimingojo dvasininko, tai vieninteliai pirštų atspaudai, kuriuos radome. Štai čia, matote? Ant durų staktos. Kitas, veikiausiai žudikas, mūvėjo pirštinėmis.

– Iš ko sprendžiate?

– Kad jie buvo dviese? Iš batų. Radome skirtingus pėdsakus. Dėl pirštų atspaudų irgi nėra jokių abejonių, kad buvo dar vienas. Aš linkęs manyti, kad jie buvo ne kartu. Kažkas užsuko vėliau, bet pamatė lavoną ir, iš baimės prileidęs kelnes, paspruko.

– Nogesai, kalbėkit taisyklingai. Juk esat policininkas, o ne gangsterių filmo personažas.

– Atleiskit, viršininke. Tai vis per tuos filmus. Žmogus tiek jų prisižiūri, kad nejučia perimi televizijos policininkų žargoną.

– Ką manote apie mobilųjį telefoną? Turite kokių idėjų?

– Nežinau nė ką manyti, viršininke. Man regis, niekas, nusprendęs patuštinti aukų dėžutę, nesiryžtų griebtis tokių žiaurumų. Ar jūs manote, kad tai kažkaip susiję su pensiono senelio mirtimi? Kunigas buvo jo nuodėmklausys, be to, – jis paskutinis kalbėjosi su senuku.

Mortimeras nieko neatsakė.

22

– Jurijau, turi man padaryti paslaugą, – tarė Bru.

Po pusvalandžio Jurijus turi atvažiuoti pas jį į namus. Yra dalykų, kurių telefonu neprašoma. Bru nepasitikėjo ta nevidonų gauja, kurią finansavo. Jam tai nepatiko, bet buvo davęs žodį. O giminaičiams duotus pažadus reikia tesėti. Bet jam reikėjo to sąsiuvinio. Gal tame dienoraštyje yra kas nors svarbaus, galinčio sustiprinti jo valdžią, nes jis žūtbūtinai jos siekė. Be to, jis nepasitikėjo Asmodėju, o dar labiau – jo sėbrais. Tikra fanatikų šutvė.

Chaumė Bru buvo penkiasdešimt aštuonerių. Jis ne visada turėjo tą vardą. Demokratijos pradžioje jo politiniai bendraminčiai patarė Chaimės vardą pasikeisti į Chaumės, esą reikia prisitaikyti prie naujų laikų. Jam buvo visiškai tas pats – Chaumė ar Chaimė, lygiai kaip ši ar kita politinė partija. Jis buvo vienas turtingiausių žmonių mieste ir šelpė juos visus.

Jo namai, tiksliau didžiulis dvaras, liudijo apie jo šeimos praeities ir dabarties spindesį ir buvo išpuošti modernizmo epochos baldais, skulptūromis, kolekcijų eksponatais ir didžiai vertingais paveikslais.

Jo šeima Atgimimo laikais garsėjo kaip kultūros ir mokslo mecenatai. Jie galėjo sau tai leisti: verslas Kuboje prieš perversmą klestėjo, o čia nešė pelną Puebla Nuevos fabrikai. Visa tai nulėmė tamsios jo fortūnos ištakos – prekyba vergais. Kelis amžius tai buvo su negrais susijęs šeimos verslas, ir ne vien su prekyba vergais XVIII amžiuje, bet nuo XIX amžiaus vidurio – ir darbininkais. Kubos praradimas Bru tapo tikra katastrofa. Prakeiktos Madrido valdžios bejėgiškumas ir kompetencijos stoka, karas su Jungtinėmis Valstijomis – tai buvo skausmingas ekonominis smūgis tiek jam, tiek kitiems įmonininkams. Bet Bru dinastija visada išbrisdavo iš bėdos. Jau XX amžiaus pradžioje jo senelis Markosas Bru samdydavo žudikus, kad šūviais aptartų santykius su užsispyrusiais jo fabrikų darbininkais, susižavėjusiais anarchizmu ir kėlusiais grėsmę ekonomikos klestėjimui, kuri Pirmojo pasaulinio karo metais smarkiai išsiplėtė: jo laivai jau negabendavo vergų. Savo prekybines galias jis nukreipė į konfliktų teritorijas, kurioms stigo prekių, o jie, prisidengę neutralios šalies vėliava, tiekdavo jas ir vieniems, ir kitiems. Bru giminė neturėjo skrupulų. Kai Pirmasis pasaulinis karas baigėsi, o fortūna išaugo daugiau nei triskart, jie negalėjo leisti, kad dėl riaušių ir nepatenkintųjų tektų paaukoti bent vieną pesetą iš per amžius kauptų turtų. Jiems priklausė miestas, nes jie jį išlaikė, ir tai buvo matyti ir Raitininkų draugijoje, ir Palau rūmuose, ir Didžiajame licėjaus teatre, ir Prekybos rūmuose, ir Nacionalinėje Darbo draugijoje, ir visose organizacijose, kurias jie rėmė ir kurios tapo jų klasės ir ekonominio klestėjimo simboliu.

Kai mieste įsisiautėjo chaosas, o Madrido valdžia pasirodė esanti nepajėgi nubrėžti ribas, Markosas Bru įsakė Katalonijos karinės apygardos vadui grąžinti buvusią padėtį.

Ramybė truko neilgai, ir net per tą trumpą laiką nebuvo absoliuti. Po kelerių metų Bru finansavo operaciją, o vadovauti kariniam perversmui lėktuvu buvo atgabentas kitas generolas. Bet jis negalėjo išvykti iš Barselonos, taip susiklostė aplinkybės, kad jis liko apgautas. Jis to jau laukė. Trejus metus gyveno respublikonų rajone, bet niekas, joks komunistas, anarchistas ar milicininkas neišdrįso prie jo artintis. Markosas Bru į gatvę išėjo 1939-ųjų sausio 26 dieną. Prisijungė prie Diagonalės gatvės minios ir tvirtai apsisprendęs iškėlė ranką. Tada pravirko. Treji metai, treji namuose įkalinti metai, kai negalima išeiti ir vaikštinėti jam priklausančio miesto gatvėmis. Bru verkė apimtas tokio jaudulio, kurį galima buvo sulyginti nebent su tuo, kai mirė jo šventoji žmona: didi moteris, baidyklė, pamaldi ir sentimentali. Choristės, darbininkės ir kekšės buvo kita kalba. Jis jautė joms tokį pat potraukį, kaip šampanui – ištuštinęs butelį sviesdavo lauk ir imdavosi kito. Bet jo žmona... Ji buvo šventa moteris! Jis paleistuvaudavo tik su kitomis.

Diktatūra Bru verslui buvo tikras džiaugsmas.

Chaumės Bru tėvas, Chosė Antonijus Bru, buvo garbingas savo giminės sekėjas. Jis puikiai sutarė su generolu Franku, kuriam nepatiko kištis į politiką.

– Puiku, Fransiskai, jūs protingai elgiatės, nesikišdamas į politiką, palikite ją mums. Jūs rūpinatės savo reikalais: jau turite savo štabą ir visą Ispaniją. O politiką ir verslą tvarkysime mes. Ką pasakysite, donai Pakai, – išgražėjo Barselona?

Chosė Antonijus Bru retsykiais įterpdavo kokį žodį katalonų kalba, jei kartais generolas panorėtų pasikalbėti su juo akis į akį.

– Labai graži, pone Bru.

– O kaip Barselonos futbolo klubas. Ką pasakysite, Pakai?

– Labai geras.

– Jei norite, padarysiu jus nariu. Garbės nariu, žinoma. Nereikės mokėti nė pesetos.

– Iš tikrųjų aš labiausiai mėgstu žvejoti.

– Žvejoti, vadinas! Palamose turiu nedidelį laivą, nieko prašmatnaus, bet kai tik norėsite, galim išplaukti pažvejoti.

– O upėse?

– Turiu ir upių, turiu. Užteks vieno žodžio, ir jūsų krepšys bus pilnas upėtakių.

Chosė Antonijus Bru buvo vienas iš nedaugelio, kurie generolą vadino vardu. Vienas kitas papuošalas donjai Karmen, vienas kitas milijonas režimo žmonėms, kurie leido jam sukti savo verslą, ir šiek tiek Mina žąsų kepenėlių pašteto generolui kaskart, kai atsilankydavo Barselonoje, – to pakako ramiai gyventi beveik keturiasdešimt metų.

Generalisimo ir Katalonijos magnato draugystė ypač sustiprėjo, kai, prisidengę Chakimo Buro slapyvardžiu, drauge nusprendė parašyti seriją straipsnių, nukreiptų prieš masonus, kuriuos išspausdino dienraštis *Arriba*. Straipsniai vėliau buvo sujungti į knygą, pavadintą „Masonai“. *No – Do* kino žurnalas rodė tariamą interviu tarp Vado ir pono Chakimo Buro, kuris buvo ne kas kitas, o Chosė Antonijus Bru, persirengęs anglu. Tas įvykių apžvalgos žurnalas skelbė: „Kaip ir tikėtasi, abu nuoširdžiai bendravo.“

– Pakai, turi man padaryti paslaugą, – kartą, pasitaikius tinkamai progai, tarė Chosė Antonijus Bru Generalisimui.

Vieną 1952 metų dieną Frankas ir Chosė Antonijus Bru apsilankė restauruotame Poblė vienuolyne. Generolas katalonų magnato akivaizdoje iš cistersų brolijos abato pareikalavo padaryti paslaugą ir pašalinti „vieno iš didžiausių savo šimtmečio iškrypėlių" kapą. Abatas pakluso, ir Vortono kunigaikščio palaikai buvo perlaidoti vienuolių kapinėse. Mat Filipas Vortonas kartu su nediduke anglų grupele 1728 metais Ispanijoje įsteigė masonų ložę.

Chaumė Bru, Chosė Antonijaus Bru, artimo Vado bičiulio ir Kortesų deputato sūnus, buvo paskutinis kastoje. Išsimokslinimą gavo Vokiečių kolegijoje – galų gale jo tėvas karo metais buvo germanofilas, o senelis finansavo kelių Vagnerio kūrinių pastatymus Licėjaus teatre. Išsilavinimą papildė Anglijoje. Jo mentalitetas, požiūris ir pasaulio supratimas buvo tiksliai kaip tėvo; tai nulėmė genai. Kitais atžvilgiais jie niekada vienas kito nesuprato. Chaumė Bru nekentė savo tėvo, to užsispyrusio senio, pūvančio kitame namų aukšte. Jis pasižadėjo vadovauti verslui, bet nenorėjo nieko žinoti apie tėvo nesąmones.

Chaumė Bru buvo apsukrus ir lygiagrečiai su legaliu verslu nenukrypo nuo giminės tradicijų. Rytų bloko žlugimas buvo lyg Apvaizdos siųstas. Bru aprūpindavo šviežia mėsa ne tik Barselonos ir visos Viduržemio jūros pakrantės viešnamius, bet ir visuose didžiuosiuose Europos miestuose turėjo savo padalinius. Jo protėvių, prekijų vergais, praeitis padėjo sėkmingai užmegzti ryšius su rusų mafija, su kuria sudarydavo puikius sandorius. Jo verslo globalizacija vyko lengviau, negu galima įsivaizduoti: merginos

iš Kinijos, Tailando, Birmos ir Japonijos taip pat buvo jo viešnamių kekšės. Tačiau gal dėl šeimos tradicijos didžiausią pasitenkinimą šiame versle jam kėlė negrės. Tačiau jos kėlė ir daugiausia rūpesčių. Daugiau negu pusė jų būdavo apsikrėtusios AIDS, o tai labai stabdė veiklą. Visų tų prekių su trūkumais reikėjo atsikratyti.

– Pasilik mano lenkaites ir baik su tomis negrėmis. Mano merginos švarios, jaunos, bus ir labai gašlios, jei liepsi. Tau jos patiks, – kalbėjo vienas iš jo kompanionų Jurijus.

– Man patinka negrės.

– Gerai, bet pusę jų reikia užversti, pašalinti nuo kelio; jos pilnos mėšlo. Nieko, Bru, aš tuo pasirūpinu, tam ir yra draugai. Bet tu prarandi pinigus.

– Turiu jų pakankamai. Kokia nauda iš pinigų, jei negali sau leisti vienos kitos užgaidos?

– Jau žinau apie tavo potraukį negrėms ir azijietėms.

– Ne, ne azijietėms. Tik japonėms, – patikslino.

– Keistuolis tu, lenke. Jūs, lenkai, tikri keistuoliai, – gūžtelėjo pečiais.

– Tai šeimos dalykai. Keletas mano protėvių Japonijoje buvo misionieriais.

– Viena tavo pusė visada buvo perdėm žmogiška, – nusišaipė rusas.

– Nesijuok, Jurijau. Aš nesu laukinių stepių klajoklių palikuonis, kurie tik todėl tapo kanibalais, kad nebuvo kuo misti. Mano šeima – tai istorija su savo principais ir tikėjimu į Dievą.

– Liaukis, Bru, neknisk man proto!

– Mes esame senjorai... „*De porcs i de senyors se n'ha de venir de mena.*“

– Ką?
– Tiek to, vis tiek nesuprasi.
– Gerai. Tai ką man daryti su tom juodukėm?
– Tą patį, kaip visada. Iki naujo perspėjimo. Aš kai ką sumaniau.

Ta mintis nebuvo nauja, veikiau siekis atgaivinti šeimos tradiciją. Kaip jis nesusimąstė apie tai anksčiau? Dar tada, kai įkūrė savo ūkius. Turėjo tris tokius Afrikoje ir vieną Maresmoje. Daugiau jų nereikėjo. Jis supirkdavo dar mažus berniukus ir mergaites. Sveikuosius metų metais maitindavo ir prižiūrėdavo, netgi suteikdavo jiems elementarų išsilavinimą ir kalbos žinių tos šalies, kurioje reikės verstis amatu. Jų įtraukimas į rinką užtrukdavo nuo penkerių iki dešimties metų: penkerių prireikdavo patiems mažiausiems, kuriuos rengdavo pornobizniui ir „specialiems“ filmams, vadinamiems *snuff movies*, nors apie kiną jis nedaug teišmanė, bet už juos susižerdavo milijonus. Laimingieji ir laimingosios būdavo parduodami į pogrindinius viešnamius.

Kai kurios poros būdavo naudojamos „auginimui“, kaip mėgdavo sakyti Bru. Užtrukdavo ilgiau, kol tie vaikai būdavo paleidžiami į rinką, tačiau iš verslo su šampanu jis spėjo įsitikinti, kad kantrybė kartais irgi atneša didelius pinigus. Neturėjo nuostolių ir per sergančius vaikus, kurių medicininės apžiūros rezultatai būdavo nepatenkinami: prekyba organais buvo pelningas biznis. Jurijus čia buvo tikras žinovas ir pasiūlydavo gerą kainą.

Tokios mintys apie verslą sukosi Chaumės Bru galvoje, kai išėjo į terasą. Apžvelgė miesto panoramą. Kaip visada, tai buvo jo ir keturių draugų miestas. Mąstė apie tai, kai

pasirodė ji, nusirengė ir pūkštelėjo į baseiną, užimantį didžiąją terasos dalį. Bru priėjo prie krašto. Ji priplaukė ir, išnirusi iš vandens lyg geltonodė undinė, pabučiavo Bru.

– Labas, bose, – tarė Taimatsu.

– Aš nesu tavo bosas. Tu pati laisva valia gali palikti jį kada panorėjusi.

– Apie tai nė nesvajok! Draugija yra pusė mano gyvenimo.

– Maniau, kad tavo gyvenimas esu aš.

– Tu esi kita jo dalis.

– Aš tau per senas. Žinau, kad myli mane dėl pinigų.

Taimatsu grožis atrodė kažkoks katiniškas. Jaunajai moteriai buvo maždaug dvidešimt. Bru atrodė kone dvigubai už ją vyresnis.

– Nebūk paikas. Mano dėdė turi pinigų daugiau už tave. Aš tave myliu už tai, kad esi geras, linksmas, įdomus, išprusęs, gražus, elegantiškas...

– Gerai jau, gerai.

– Be to, esi Draugijos savininkas, kuri yra man išsipildžiusi svajonė.

Taimatsu buvo Modernizmo bičiulių draugijos direktorė. Ją įkūrė ir subsidijavo akcinė bendrovė „Bru nekilnojamasis turtas ir kontraktai“, viena iš lyderių savo sektoriuje. Bendrovė turėjo filialų Čekijoje, Vengrijoje, Lenkijoje ir kitose Rytų Europos šalyse. Provencos ir Maljorkos gatvių sankryžoje Chaimė Bru įsigijo vieną modernistinio stiliaus pastatą, kuris ateityje taps Draugijos centru.

Taimatsu nieko nežinojo apie jo tikrąjį verslą, nenumanė ir kuo užsiima jos dėdė Jukio. Nuo pat vaikystės gyveno

tarsi po stikliniu gaubtu. Ji buvo meno istorikė ir katalonų modernizmo žinovė. Pirmąsyk Kataloniją aplankė būdama dešimties, kai iš Bru dėdė nusipirko namą Kadakesuose. Taimatsu manė, kad tuomet ir užsimezgė Bru ir jo dėdės draugystė. Kadakesuose su dėdės šeima ji praleisdavo tris vasaros mėnesius. Kartais Bru nukrisdavo lyg iš dangaus pasisvečiuoti. Taip jį ir pamilo. Prieš dvejus metus pati apsigyveno Barselonoje ir pradėjo vadovauti Draugijai. Dėdė tam visiškai nekliudė, bet apie slaptus dukterėčios santykius su katalonų mafiozu nieko nežinojo. Antrąja jos meile tapo Barselona. Ji dievino šį miestą. Turėjo patogų ir dailų butą Grasijos rajone, šurmuliuojančioje linksmybių zonoje netoli jos mėgstamų kavinaičių, kuriose visada pilna įdomių ir linksmų žmonių, ir Verdi kino teatro, kuriame kartais galėjo pasižiūrėti savo šalies filmų. Taimatsu buvo nepriklausoma, laiminga, dirbo mėgstamą darbą ir gyveno mieste, kuriame buvo, jos nuomone, geriausio visų laikų architekto kūriniai. Jos aistra Bru vis stiprėjo. Jai tas patrauklus brandaus amžiaus vyras buvo geradaris ir nuostabiausias žmogus pasaulyje. Ji iš tiesų buvo įsimylėjusi. Taimatsu jo asmenyje matė šaunų katalonų įmonininką ir pasiturinčio buržua meilę menui, o tokiais žmonėmis žavimasi. Tai buvo narsių, išsilavinusių ir filantropų didikų visuomenė, kuri, jos manymu, iš dalies atitiko japonų mąstyseną ir gyvenimo sampratą. Pastarosios išvados Bru nuoširdžiai prajuokindavo.

Jam pranešė, kad atvyko Jurijus.

– Tegu palaukia, – įsakė Bru. – Gal pietausime drauge? – paklausė jis Taimatsu.

– Esu sutarusi susitikimą su drauge.

– Su kuo? – vėl paklausė jis ir čia pat pasigailėjo. Žinojo, kad jai nepatinka kontrolė. Bet Bru pasmalsavo ne dėl tos priežasties. Paprasčiausiai jam norėjosi apie ją žinoti viską.

– Su Marija Chivel. Su ta mergina susipažinau visai neseniai, ir mudvi labai susidraugavome. Ji atlieka Draugijai kai kuriuos darbus. Tu jos nepažįsti.

Taimatsu klydo. Nes jis ją pažinojo. Vienaip ar kitaip Bru žinojo viską arba beveik viską apie tuos, kurie pas jį dirbo.

– Jaučiuosi truputį susinervinusi. Už tuštumos atsiveria didžiulė naktis.

Netrukus turėjo įvykti Modernizmo bičiulių draugijos atidarymas.

– Nesijaudink, viskas bus gerai.

– Tai aš jau eisiu, – tarė ji pabučiavusi jį.

Po kelių minučių užėjo Jurijus.

– Kaip jau sakiau, man reikia tavo paslaugos.

23

Jis baugščiai užėjo, apsisiautė juoda tunika ir patraukė prie altoriaus, kur jo jau laukė Asmodėjas. Žmogus iš pagarbos ir nuolankumo nulenkė galvą prieš savo poną.

– Ko tau reikia? Tu reikalavai šio susitikimo, vadinasi, tai turi būti kažkas tikrai rimta.

– Taip ir yra, – nervingai patvirtino jis ir pridūrė: – Bitru jau peržengė ribas. Tas tipas man nepatinka. Pone, jūs žinote, kad jis man nepatinka. Jis – psichopatas ir svaiginasi krauju. Valdžia reikalauja atlikti tyrimą. Pensiono atvejį dar galiu užglaistyti, bet tas susidorojimas bažnyčioje su kunigu... Jis jau nebegali suvaldyti rankų.

Asmodėjas davė jam ženklą nusiimti gobtuvą. Mortimeras pakluso, bet vis dar nedrįso į jį pažvelgti. Toji kaukė kėlė jam baimę.

– Tėvas Jona buvo vienas iš jų. Pats žinai, kaip tokiais atvejais daroma. Reikia paleisti jiems vidurius... Visada taip darydavome. Jie su mumis elgiasi lygiai taip pat, turėtum tai žinoti.

– Jie mūsiškiams paleidžia žarnas? – paklausė pasibaisėjęs. Stodamas į sektą jis to nežinojo, iš savo įšventini-

mo dienos ypač aiškiai prisiminė kaukę ir žiedą su juodu penkiakampio formos akmeniu, kurį Asmodėjas davė jam pabučiuoti.

– Jie mus žudo, mulki. Jie nedvejoja, pasitaikius menkiausiai progai susidoroja su mumis.

– Bet tai ne tas pats, visiškai ne tas pats, – paprieštaravo liokajus.

Asmodėjas nenorėjo pradėti diskusijos su savo pavaldiniu apie skirtingus mirties būdus ir tarė:

– Mus ne juokais apmovė su tuo agentu, sugebėjusiu įsiskverbti į mūsų organizaciją, o mes užkibome... Negali būti jokio pasigailėjimo.

– Suprantu, bet tai gali sužlugdyti misiją; juk svarbiausia – galutinis tikslas, o šiuo metu mes neturime už ko užsikabinti, – paprieštaravo, nedrįsdamas pakelti tono.

– Neabejoju, kad mokėsi viską sutvarkyti. Aš tavimi pasitikiu, tu labai pasistengei ir sulauksi paaukštinimo...

– Tas prakeiktas psichopatas man viską apsunkino... Su Jona jis pasismagino iš širdies, bet kai tas minkštaprotis išsinešdino, kunigas dar buvo gyvas.

– To negali būti.

– Stebuklas, kaip pasakė mano partneris agentas Nogesas...

– Nesuprantu. Bitru nėra mulkis, jam smegenų pakanka ir žudymu jam neprilygsta niekas... Regis, pati gamta jį tuo apdovanojo, anksčiau niekada...

– Patikėkit manim, jį paliko gyvą. Trumpam, bet vis tiek... Yra dar kai kas...

– Kas dar? Kalbėk be užuolankų...

– Atvykę radome neužgesintą šviesą...

– Jis paliko šviesą? To negali būti. Bitru niekada nedirba šviesoje, nes negali jos pakęsti. Negali jaustis laisvai... Be to, tai buvo egzekucijos ritualas, jį būtinai reikia atlikti tamsoje. Ar tu neklysti?

– Neturiu jokių abejonių...

– Tuomet...

– Reikalai komplikuojasi... Radome įkalčių, kad nusikaltimo vietoje pabuvojo dar kažkas.

– Gal mūsų mėsininkas ir persistengė, manęs tai nejaudina... Bet jis visuomet dirba vienas. Nesuprantu, juk viskas buvo puikiai suplanuota... Nerandu tam paaiškinimo... Kai tu atvykai... gyvas ir neužgesinta šviesa?..

– Taip... – kaip kirviu nukirto, bet susivokė, kad derėjo palaukti, kol jo šeimininkas ir ponas užbaigs sakinį. Dar paaiškino: – Praėjus pusvalandžiui nuo egzekucijos, kaip buvo numatyta plane. – Jis trumpam nutilo, paskui pridūrė: – Per tą laiką ten kažkas pabuvojo... O išeidamas paliko įjungtą šviesą. Nors man atrodo, kad čia to atgrubnagio darbas.

– Ne, Bitru nepakenčia šviesos. Tiesa, jis kaip laukinis žvėris, bet jis niekada nebūtų palikęs šviesos... Prieš tave ten buvo kažkas užsukęs... Manai, kad jis ką nors pamatė?

– Nežinau. Reikia dar kartą atidžiai peržiūrėti infraraudonųjų spindulių fotografijas. Kunigas ištiesęs ranką šliaužė grindimis. Galėjo kažką užrašyti... Vėliau tai užpylė didžiulis kraujo klanas. Beje, išanalizavęs infraraudonųjų spindulių fotografijas, galėjau įžvelgti tik keistas, neaiškias žymes. Vieną atpažinau, tai galėtų būti simbolis su keliais skaičiais apačioje. Bet kartoju, reikia dar kartą atidžiai juos patyrinėti. To imtis reikia nedelsiant. Tai užtruks ilgai.

– Manai, kad mus išdavė?

– Tokia tikimybė yra...

– Jeigu taip, tai Bitru klaida nedovanotina. Jis negalėjo pasišalinti, neįsitikinęs, kad auka negyva. Neįtikėtina. Tikiuosi rasti būdą visa tai sutvarkyti.

– Kol kas sąsajų tarp senio ir jo nuodėmklausio mirties tikimybė labai menka. Galiu ir aš viską kontroliuoti. Jums mūsų darbo stilius žinomas. Jei dar kas nors susidomės šia tema ir pradės knaisiotis, atsidursime nesaugioje padėtyje.

– Vadinasi, tu manai, kad kažkas buvo užėjęs į Švento Kristupo bažnyčią po Bitru?

– Bijau, kad taip, – kone sukuždėjo jis.

– Matematikas daug sumanesnis, nei aš maniau.

Įsivyravo tyla. Mortimeras žinojo, kad Asmodėjas sekė kiekvieną anūkės žingsnį...

– Tu puikiai atlieki savo darbą, už tai bus atlyginta.

– Pensione jis uždavinėjo daugybę klausimų, ir direktorius jam prasitarė, kad senis tą rytą kalbėjosi su savo kunigu, tėvu Jona. Jei norite, jį pašalinti nebus sunku... Mes turime jo pirštų atspaudus, – tarė, norėdamas įsiteikti savo bosui.

– Ne, kol kas mums to nereikia; būtų ne prošal kažkaip padidinti įtampą, jis turėtų būti persigandęs. Matematikas atsidūrė tik per žingsnį nuo kito pasaulio, bet nemanau, kad jaučiasi tam pasiruošęs, – svarstė, lyg jį pažinotų, ir pridūrė: – O ką tu siūlai?

– Turėsiu pasiaiškinti, nes radome matematiko pirštų atspaudus, o tai jį įpainioja į tėvo Jonos nužudymo bylą.

– Kalbi įtikinamai... Taip galėsi išlošti laiko. Dabar mums nereikia, kad ji ir matematikas būtų įsipainioję į

bylą. Manau, jie mums gali būti labai naudingi, tik nereikia išleisti jų iš akių. Kai tik įgyvendinsime savo tikslus, juos abu nudėsime.

– Stengsiuosi kaip įmanydamas, galite neabejoti. O dėl Bitru, duokit jam pailsėti... tegu tas atgrubnagis niekur nesipainioja, kitaip viskas nueis velniop. Tegu keletą dienų dingsta iš akiračio... Pakako to, kad ta mulkių porelė, kuriuos pasiuntėte, pradėjo šaudyti į merginą tiesiog Balmesų gatvėje.

– Ar yra dar kas nors? – paklausė.

– Taip, pone. Sužinojome, kad porelė lankėsi Šventosios Šeimos bažnyčioje. Vienas iš mūsiškių juos sekė. Jie patraukė tiesiai prie Gimimo fasado ir ilgokai apžiūrinėjo Rožinio portiką. Atrodė, kad jie kažko ieško.

– Rožinio portike?

– Taip ir sakiau, maestro. Kas čia keista?

Pokalbį nutraukė įsivyravusi tyla. Asmodėjas trumpam nutilo. Jo mintyse sukosi vaizdiniai, tolimi pokalbiai, prielaidos...

– Nieko... Tiesiog ši šventyklos dalis buvo sukurta ir užbaigta to paties architekto. Ką jie veikė paskui?

– Paskui nuėjo prie Gimimo fasado ir... nepatikėsite tuo, ką dabar pasakysiu.

– Kalbėkit gi pagaliau.

– Jie kažką surado...

– Kur ką surado?

– Vėžlyje, maestro. Viename iš kolonas laikančių vėžlių.

– Vėžlys! – šūktelėjo Asmodėjas ir pridūrė: – Skaičiavimas atgal prasidėjo.

– Ką sakote, maestro?

– Dievas savo kūrinį užbaigė per šešias dienas, o septintą ilsėjosi.

– Ar skaičius šeši nėra šventas žydams?

– Tai šešių erdvės krypčių simbolis. Gaudi pristatė Barselonoje kryžių su keturiomis atšakomis, karūnuojančių kone visus pastatus... tai erdviniai kryžiai, nurodantys šešias kryptis. Šeštoji diena yra paskutinė, kada išsipildys pranašystė.

– Bose, aš jūsų nesuprantu.

– Nieko, kalbėjau pačiam sau. Ir nevadink manęs bosu.

– Atleiskit, maestro Asmodėjau. Vėžlyje buvo dėžutė.

– Taip, joje rado sąsiuvinį.

– Sąsiuvinį? Iš kur jūs tai žinote?

– Tai buvo vienintelė išpažintis, kurią Bitru pavyko išgauti iš Jonos. Kankinamas jis tai pasakė. Nedaug apie tai žinome: kad senis turėjo sąsiuvinį, kuriame darė atžymas, kopijavo piešinius, senų koplyčių eskizus, kapitelius, skliautų spynas, katedrų konstrukcijas...

– Tai tiek tepaliko senis? Vieną vienintelį sąsiuvinį?

– Taip, bet įsivaizduok: jis neteko galvos... Jis žinojo, kad saugo paslaptį, kad tai kažkoks daiktas, gali būti, kad sąsiuvinyje paaiškinta, kur tai paslėpta ir ką su tuo daryti... bet niekaip neprisimena.

– Ir kodėl jūs dabar jį užvertėte?

– Gavome žinių, kad per paskutinį pasimatymą su anūke jam buvo pagerėję. Lyg senis būtų laukęs kažko, kas padėtų atgaivinti jo atmintį. Negalėjome jo pašalinti, nes jis buvo vienintelis liudininkas, vienintelis galėjęs nuvesti mus prie slėpinio. Bet tai nepasitvirtino. Dabar manome, kad naujasis sergėtojas yra jo anūkė.

– Vadinasi, dabar mums reikia atgauti tą sąsiuvinį?

Kodėl jis turėtų tai aiškinti pavaldiniui? Jis neatsakė į klausimą, o jo pavaldinys tą tylą suprato arba įsivaizdavo supratęs ir patvirtino:

– Pradedu suprasti. Reikia atgauti tą sąsiuvinį, bet svarbiausia, kol kas reikia užvilkinti anūkės reikalą, nes ji pamažu viską susižinos ir turės mums viską iškloti.

– Tu nesiskubink... Tinkamu momentu aš pats asmeniškai tau įsakysiu; tai lenktynės atgaline kryptimi. Reikia laimėti laiko.

Asmodėjas staiga nutilo. Jis buvo įsitikinęs, kad senio anūkė Marija su Migelio pagalba yra vienintelis asmuo, galintis padėti surasti visus galus. Jiems tereikėjo porelę sekti ir tinkamu momentu pradėti veikti.

– Gali eiti.

Mortimeras nuleido galvą ir pasišalino.

24

Migelis pastatė automobilį požeminiame garaže. Išėjęs į gatvę trumpam stabtelėjo prieš Knygų rūmų vitriną, bet taip pasielgė iš inercijos – į knygas nė nepažvelgė. Paskui perėjo į kitą Grasijos alėjos pusę ir patraukė žemyn. Su Marija ir Taimatsu buvo susitaręs papietauti La Kamargoje. Jos jau laukė vienoje iš atvirų Paseo de Grasijos alėjos terasų. Jis dvejojo, ar verta jai ką nors sakyti, nes Taimatsu draugijoje tai būtų ne pats tinkamiausias momentas. Kita vertus, jis neturėjo kada su jomis sėdėti. Jam reikėjo pabūti vienam, pagalvoti ir kai ką išsiaiškinti. Ar reikia pranešti policijai, kad jis lankėsi nusikaltimo vietoje? Kad turi duomenų, kurie galėtų jiems praversti? Bet ką gi jis iš tikrųjų turėjo? Keletą skaitmenų, kelis krauju nupieštus simbolius? O Dieve!

Eidamas Paseo de Grasijos alėja aukštyn pamatė jas, susėdusias vienoje terasoje tiesiai priešais Batlo namus.

Stengėsi atrodyti ramus. Pabučiavo Mariją, pasisveikino su Taimatsu ir prisėdo prie jų. Užsisakė alaus, nes jos jau gurkšnojo gaiviuosius gėrimus.

– Marija man viską papasakojo, – pasakė Taimatsu.

– Skaudi nelaimė, – pridūrė Migelis.

Jis pastebėjo, kad Marija negali nuslėpti skausmo, jis atsispindėjo jos veide. Tragiška senelio mirtis ir visi su ja susiję įvykiai, atrodė, tikrąja to žodžio prasme paskandino ją kėdėje. Ji norėjo atšaukti susitikimą su Taimatsu, bet nepasisekė jos surasti. Beveik visą rytą praleidusi pensione, kur teko sutvarkyti visokius laidotuvių formalumus, dabar ji atrodė lyg apdujusi.

– Kaip sekėsi pas tėvą Joną? – paklausė liūdnai pažvelgusi į jį.

– Gerai. Tiksliau, nieko ypatinga – jis paprasčiausiai išklausė jo išpažintį.

Marija suprato, kad dabar jis apie tuos reikalus kalbėti nenori, tada jie pakeitė temą. Migelis pasakė negalįs pasilikti su jomis pietauti, nes atsiradę skubių darbų, bet vėliau mielai su jomis susitiktų.

– Trumpam pabūsiu su jumis, – nusprendė jis.

– Prieš tau ateinant mudvi kalbėjomės apie Gaudi. Marija man pasakojo, kad jos senelis buvo didis Gaudi kūrybos žinovas, o tu nagrinėji Gaudi kūrybos sąsajas su fraktaline matematika.

Tai buvo netikėtas pareiškimas, ir jis pasijuto lyg perlietas šaltu vandeniu.

– Aš pasakiau Taimatsu, kad tu tuo domiesi.

– Kuo tai remiasi? Kaip vadinsis tavo disertacija? – susidomėjo Taimatsu.

Migelis turėjo skubiai mąstyti.

– Tiesą pasakius... aš dar gerai nežinau. Kol kas tai tik idėja, netgi mažiau. Tiesiog intuicija, kuri remiasi gamtiniu augimo pradu, pavyzdžiui, medžių šakų, kuriomis

Gaudi, regis, aplipino Šventosios Šeimos bažnyčios kolonas... Taip pat serijinių procesų moduliacija, įvairių dydžių ir masto spiralinių ir parabolinių formų pasikartojimas. Iš esmės dar nieko neturiu, tik neseniai tuo susidomėjau.

– Ką gi, kai tavo intuicija įgaus realius kontūrus, būtų įdomu ją išklausyti, – pasakė Taimatsu

– Kodėl jūs, japonai, taip žavitės Gaudi kūryba? – pasidomėjo Migelis, ne tik norėdamas pakeisti temą, be ir dėl vieno jo dėmesį patraukusio fakto, jog į Barseloną nuolat atvyksta tūkstančiai japonų pasigėrėti Reuso architekto statiniais.

– Mūsų kultūra labai susijusi su dzeno filosofija... Visa žmonijos veikla, kad ir kokia ji paprasta ar neįmantri, – tai kelias į tobulybę, *undo*. Mūsų akimis žiūrint, Gaudi pasiekė nušvitimą, *satori*, kitaip tariant, jis atsisakė technikos ir atsidavė kūrybai. Dzeno mokytojai nurodo, kad pirštas reikalingas tam, kad parodytum mėnulį, bet kartą pamatęs mėnulį daugiau į pirštą nežiūrėsi. Gaudi mums pastatė namus, pastatus – pirštus, rodančius į žvaigždes, dangų ir dvasią... Bet mes vis tebežiūrime į pirštą. Galbūt dėl tos priežasties, šalia kitų dalykų, po Gaudi nė vienas architektas nepasekė jo keliu.

– Jūsų teorija labai įdomi, nors vakariečiui pernelyg sudėtinga... Čia viskas paviršutiniškiau... Bet ar nemanai, kad Gaudi buvo vienintelis...

– Prašyčiau iš manęs nesišaipyti...

– Atleisk, Taimatsu, bet aš neketinu šaipytis. Gaudi aš tikiu, nes jo statiniai – veikiau gamtos atspindys, tam tikru požiūriu jie panašūs į uolas arba giraites... Man tai primena jūsų šalies namus ir sodelius... Labiausiai tuo,

kad sukuria nuošalią ir artimą aplinką, didžiulių medžių prieblandos šešėlių žaismą.

– Tu teisus. Gaudi suprato ir išreiškė tą didžiulę svarbą, kurią mūsų kultūra teikia gamtos menui ir tam tikriems veiklos būdams, kurie Vakaruose laikomi menkesniais menais, amatininkyste... O Japonijoje – atvirkščiai, tai laikoma tikruoju menu... Pavyzdžiui, gėlių derinimo menas ikebana arba bonsai. Didžioji mūsų marionečių ir kaukių teatro tradicija... Gaudi nuo pačių pamatų pastatus kūrė su išmanančiais mūrininkais, su pagalbiniais architektais, braižytojais, o ypač su išmanančiais amatininkais, geležies kalėjais, akmenskaldžiais ir skulptoriais. Gal tau tai atrodys juokinga, bet mano kultūroje amatininkai yra gerbiamai kaip tikri menininkai, nes savo darbe jie siekia tobulumo. Mes puikiai suprantame šią meno idėją ir dažnai anoniminio meistro rankų darbo svarbą. Ir Gaudi tai žinojo...

– Galbūt todėl, kad Gaudi buvo kilęs iš katilių šeimos? Japonijoje vyraujantis požiūris į meną man iš tikrųjų kelia nuostabą. Meną jūs kuriate iš pačių netikėčiausių dalykų...

– Migeli, tu ir vėl pradedi iš manęs šaipytis.

– Aš pradedu rinkti informaciją apie Gaudi, noriu surinkti jos kuo daugiau, nes tai galbūt padės pagrįsti mano teoriją. Dabar mane domina viskas, vėliau pradėsiu jos atranką... Žinau, kad jis buvo pakeitęs pažiūras, vienu metu susižavėjo architektu Violė le Diuku – tas didis atradėjas privertė pažvelgti į gotikinį meną kitu kampu, – bet Gaudi jį pranoko, maža to, jis rėmėsi kai kuriais gotikinės architektūros sprendimais. Natūralios šviesos panaudojimas jam buvo didžiai svarbus. Todėl 1883 metais galutinai

perėmęs vadovavimą projektui, jis pertvarkė Šventosios Šeimos kriptą taip, kad ten sroventų natūrali šviesa ir pakeitė originalų Vijaro sukurtą projektą.

– Matau, kad esi neblogai pasikaustęs maestro kūryboje, – pasakė Taimatsu.

– Toli gražu. Gaudi kūryba labai sudėtinga... Nesusidaryk klaidingos nuomonės... Dabar jau tu pradėjai iš manęs šaipytis.

Marija nieko nepasakė, bet ją iš tikrųjų nustebino toks Migelio užsidegimas. Ji visada manė, kad Gaudi jam net nepatinka, o architektūros jis neapkentė, nes tai buvo menas, tarnaujantis galingiesiems.

Bet Migelis kalbėjo toliau, nepastebėjęs, kokį įspūdį padarė abiem moterims.

– Man regis, kad tai paprasčiausias estetinis komponentas, daugiau nieko. Gaudi atsiskyrė nuo toje epochoje dominavusio stiliaus – neogotikos. Beje, kaip žinai, Vijaras vargšų šventovės – Šventosios Šeimos bažnyčios projektą sukūrė labai suprantama neogotikos kalba. Gaudi pranoksta šį stilių ir peržengia jo ribas. Kai kurie jį kritikavo ir niekino, kaltindami tuo, kam pasitelkęs eklektišką architektūrą ir chaotiškai maišęs skirtingus stilius. Iš tikrųjų Gaudi atsisakė ne tik neogotikos, bet ir mudecharų* stiliaus, daugelis jo projektuotų statinių dvelkia romantizmu, o jis kilęs tiesiog iš gamtos.

– Tavo tiesa, Migeli, aš sutinku su tavo nuomone. Bet nemanyk, kad tai susiję vien su estetika. Gaudi buvo labai religingas, ypač gyvenimo pabaigoje, tas dvasingu-

* XI–XVI a. Ispanijos architektūros ir taikomosios dekoratyvinės dailės stilius su būdingais maurų meno ir renesanso bei gotikos elementais.

mas irgi atsiskleidžia jo architektūroje. Turiu omeny ne jo naudojamą krikščionišką ar paslaptingą simboliką, visai ne... Mes kalbame apie patį pastatą, apie jo visumą... Jis statė išraiškingus namus, jo architektūra organiška, alsuojanti gyvybe...

– Man regis, tai jau esu kažkur girdėjęs... Senovės alchemikai savo krosnyse degamus akmenis ir metalus taip pat laikė gyvais ir organiškais.

Jie dar ilgai kalbėjosi apie Gaudi kūrybą ir asmenybę, bet Marija jų beveik nesiklausė; ji niekaip negalėjo liautis galvojusi apie senelį. Ar jam iš tiesų buvo aptemęs protas? O jeigu viskas tiesa? Gal jis nebuvo joks riteris, bet galbūt Gaudi iš tikrųjų patikėjo jam kažkokią paslaptį? Kas gali būti tokio svarbaus, kad dėl to Gaudi buvo nužudytas, o po aštuoniasdešimt metų, galbūt dėl to paties mirtis ištiko ir senelį? Kas galėjo laukti aštuoniasdešimt metų? „Nėra jokio kelio, – mąstė ji. – Mes pasiklydome miško tankmėje." Ji turinti nužudyti žvėrį prie Trečiųjų Vartų, tokie buvo paskutiniai senelio jai ištarti žodžiai...

– Marija, – kreipėsi į ją Taimatsu.

– Atleiskite, buvau per daug įsigilinusi į savo mintis.

– Marija, Taimatsu pasakė labai įdomų dalyką: Japonijoje nuoširdumas nėra matomas, o kalba, nors ir subtiliai, bet visuomet turi kažką slėpti. Japonams atrodo sunkiai suprantamas perdėtas vakariečių atvirumas... Gal dėl tos priežasties jiems labai patinka Gaudi. Jo statiniai kupini simbolių, primenantys uolas ir medžius...

Taimatsu jį pertraukė:

– Tai gamtos atspindys... Jo architektūrinė kalba nėra tiesmuka, viskas miglota, vyrauja kreivės, nes gamtoje nėra tie-

sių linijų. Kiekviena detalė turi prasmę, galbūt paslėptą. Jis netgi plačiai naudojo ezoterinę simboliką, kurios mes dažnai nesuprantame. Man regis, kad tai nėra vien estetika. Tai nėra tiesioginė kalba... Ją reikia perprasti. Reikia skaityti akmenį, plytas, *trencadís*... Tai menas, atsargiai pakišantis mintį, kalbantis be žodžių... Visa tai būdinga dzeno filosofijai. Gaudi sugebėjo viduje paslėpti tikrąją paslaptį, kad ją galėtų atskleisti kiekvienas, o drauge – ir savo paties dvasingumą... Jo architektūra, simbolių gausa yra *dao,* kelias į nušvitimą. Gaudi mums pasakoja istoriją, bet neatskleidžia jos pabaigos ir tos paslapties... Jis mums pasiūlo vaisių, kad paragautume jo skonio ir pajustume jo tekstūrą... Kokia būtų prasmė, jei Gaudi pasiūlytų jau prakąstą vaisių?.. Tai ir yra dzeno kelias – paskata... Šis žodis nieko nepasako, bet subtiliai pasako viską. Tai pirštas, rodantis į žvaigždes. O mes turime į jas žiūrėti. Panašiai kaip bonsai arba ikebanos menas, nors aš manau, kad Gaudi architektūra daug artimesnė *suiseki.*

Marija suglumusi klausiamu žvilgsniu pažvelgė į draugę, ir ši paaiškino:

– Žodis suiseki kilęs iš *san-sui-kei-jo-seki*, o tai reiškia „kalnas, vanduo, peizažas, jausmas"...

– O ką reiškia suiseki?

– Tai akmenų menas... Inoči suiseki – tai menas, sukurtas gamtos... Jis labai senas, atsiradęs Kinijoje maždaug du tūkstančiai metų prieš Kristų, penktame amžiuje atkeliavo į Japoniją ir labai greitai plačiai paplito.

– Aišku... – vos girdimai pritarė Migelis, intensyviai stengdamasis kažką prisiminti. – Esu matęs keletą jų pavyzdžių, tai nedidukai akmenys, primenantys miniatiūrinius peizažus.

– Tai suiseki menas, akmuo nusako kraštovaizdį arba pasaulį, visatą.

– Ar tai panašu į bonsai? – įsiterpė Marija.

Taimatsu jai atsakė:

– Tam tikra prasme taip... Bonsai atkuria gyvo medžio miniatiūrą... Suiseki – tai lyg peizažo miniatiūra. Mažas akmenėlis yra lyg neaprėpiamo kraštovaizdžio modelis labai sumažintu masteliu... Tačiau suiseki yra kitokia meno rūšis negu bonsai, jis tobulesnis, pilnesnis ir išsamesnis ir, kaip jau sakiau, labai susijęs su dzenu, su arbatos ceremonija, vadinama *sado*. Suiseki – tai akmuo, kuris įgauna gyvybės su tekančiu vandeniu. Tai siejasi su labai mums būdinga idėja – suteikti visatai, *vabsabi*, daugiau harmonijos. Gaudi pastatai, kūryba, o ypač Gvelio parkas yra suiseki. Pavyzdžiui, Mila namai yra labai aiškus pavyzdys to, ką sakiau... Iš tiesų nuostabu pastatą įsivaizduoti kaip akmenį, kaip suiseki, kai gamta sukuria meną lyg mažą veidrodį, kuriame atsispindi visas gyvasis peizažas. Mums yra labai svarbus jo sugestyvus poveikis.

Taimatsu buvo iš tiesų išprususi moteris. Jos argumentai Migeliui padarė didelį įspūdį. Viską ji pasakojo gražiai ir nuodugniai, bet čia slypėjo ir kažkokia paslaptis, susijusi su ta Chuano Chivelio istorija, kuri apraizgė juos lyg voratinklis. Nužudyti žvėrį prie Trečiųjų Vartų, surasti paslaptį – štai tokia buvo Marijos senelio žinia, o ji buvo išrinktoji. O dar ta Švento Kristupo klebono tėvo Jonos mirtis... Ką tokio žinojo Jona? Ką jis mėgino parašyti? Ar žinojo, kad jis ketina ten ateiti? Kodėl ir kam gi daugiau, jei ne Marijai, jis būtų palikęs tą paslaptingą žinią, kurią jiems teks iššifruoti? Visa tai prašvilpė jo mintyse lyg ko-

meta, lyg kosmose skriejanti žvaigždė. Tai buvo nerimą keliantys simboliai. Švento Kristupo, keliautojų globėjo, bažnyčia. Kodėl jis dabar tai prisiminė?

Taimatsu pažadino jį iš susimąstymo, sugrąžinusi prie pokalbio.

– Pažvelkite, pavyzdžiui, kur mes esame, – tarė Taimatsu, rodydama į Batlo namus.

Visi sužiuro į pastatą.

– Kai Gaudi jį statė, amžininkai jį vadino Kaulų namais. Pastatas labai priminė pasakų namelį... panašų į...

– Tą, kur pateko broliukas ir sesutė? – pabandė spėti Marija.

– Taip! Įsižiūrėkite į tuos liedinto metalo turėklus, primenančius kaukes, aš netgi pasakyčiau... japoniškas kaukes.

– Tu teisi, Taimatsu. Tai ta pati estetika, panaši kaip tame marionečių spektaklyje, kurį mudvi žiūrėjome... „Savižudžiai įsimylėjėliai iš Sonedzakio“... Tai labai graži legenda.

– Japonijoje yra daug marionečių ir kaukių teatrų stilių. Šis spektaklis yra vadinamojo *bunraku* stiliaus, jis vienas puošniausių Japonijoje. Marionetės išties įspūdingos, jas valdo trys žmonės. Be jų yra dar pasakotojas, *gidaju-buši*, ir muzikantas, grojantis trijų stygų liutnia, *šamisen*... Šį spektaklį aš labiausiai mėgstu. XVII–XVIII amžiuje šį scenarijų parašė Mindzaemonas Čikamatsu. Jis laikomas japonų Šekspyru. „Savižudžiai įsimylėjėliai iš Sonedzakio“ yra pirmoji *seva mono* tautelės stiliaus istorija.

Marija prisiminė tą įsimylėjėlių istoriją, pirmiausia papasakotą Taimatsu, o vėliau jos pastatymą ji turėjo galimybę ir pamatyti. Personažai yra sojos parduotuvės Osakoje

pagalbininkas Takubėjus ir prostitutė iš Sonedzakio, vardu Ohatsu... Jų meilė yra neįmanoma. Ohatsu jaučiasi nelaiminga pasimatymų namuose Tenmajoje. Pasinaudojęs tamsa Takubėjus eina su ja pasimatyti. Vidurnaktį, niekieno nepastebėti, jiedu susikibę už rankų išeina. Brėkštant jie nusižudo Tendžimo miške, o savižudybės liudininkas tėra ant šakos tupintis varnas. Tamsiame varno žvilgsnyje, tarytum juodame veidrodyje, atsispindi savižudybės vaizdas. Marija aiškiai prisiminė tamsų ir laukinį varno žvilgsnį.

– Tos kaukės mane visada šiek tiek gąsdino, – tarė Marija.

– Kodėl? – nusistebėjo Migelis.

– Ar prisimeni poemą, kuri vadinasi „Blogio kaukė"?

– Tai Bertoldo Brechto poema, – prisiminė Taimatsu.

Marija padeklamavo:

Ant mano sienos kabo japoniška graviūra,
tai blogio demono auksu išpiešta kaukė.
Su gailesčiu žvelgiu
į pūpsančias ant kaktos venas, kurios išduoda,
kiek daug pastangų reikalauja blogis.

Taimatsu juokdamasi pasakė:

– Regis, tu kiek perdedi. Aš niekada, nė akimirkai nesusiejau tų išraiškingų kaukių panašumo su Bertoldo Brechto poema.

– Aš suprantu, kad jas skiria amžiai... tiesiog pasakiau, kad jos man primena tą poemą.

Taimatsu nenorėjo per daug nukrypti nuo temos, nors ji labai mėgo pokalbius apie scenos meną, teatrą, savo šalies

šokius, jų įvairovę ir nesuskaičiuojamas moduliacijas. Tačiau mėgo ir Brechto kūrybą, tad ji vėl užvedė pokalbį.

– Batlo namų istorija yra ypatinga, nes jie tik pertvarkyti. Namas jau buvo pastatytas, jį nusipirko pramonės magnatas, vardu Chosė Batlo. Tai buvo niekuo neišsiskiriantis namas, todėl 1904 metais Gaudi buvo nusamdytas jo rekonstruoti. Jis taip iš pagrindų viską pakeitė, kad šis niekuo nebepriminė senojo namo. Pavyzdžiui, priekinis ir žemutinės dalies fasadai praktiškai pastatyti iš naujo, iš tašytų Monžuitso parko akmenų. Jeigu įsižiūrėsite į visas tas vilnis paviršiuje, tai jos buvo formuojamos plaktukais, paskui buvo sudėta keli tuzinai langų spalvotais stiklais, panaudota chromuota keramika.

– Rezultatas neturi sau lygių, tai panašu į veidrodį... – pasakė Marija.

– Sumanymas buvo toks, kad rytmečio saulė, nutvieskusi fasadą iš šono, užlietų jį tokiu vaivorykštiniu blizgesiu, jog atsispindėtų langų spalvos. Panašu, kad Gaudi tiesiog nuo Grasijos alėjos šaligatvio nurodinėjo darbininkams, kurias dalis jie turi imti iš krepšių ir pagal jo nurodymus paeiliui dėti ant fasado.

Marija su Migeliu tūkstantį kartų buvo matę šį pastatą, bet negalėjo juo nesižavėti, nes taip būna visuomet: kuo daugiau sužinome apie daiktus ir žmones, tuo labiau imame juos vertinti.

– O toji figūra viršuje, ant banguoto kraigo?

– Tai beuodegis ir begalvis slibinas, užsibaigiantis ant cilindrinio bokšto. Jis pastatytas iš didžiulių keraminių įvairiausių rutulio pavidalo ir pusiau cilindro formų dalių. Mainosi ir jo spalvos.

– Ar tai dėl šviesos?

– Žinoma, dėl šviesos, bet ir dėl pačios detalės spalvos ir jų derinio. – Taimatsu nutilo, o vėliau pridūrė: – Įdomiausia yra tai, kad Gaudi katedroje išsaugotas pono Batlo įrašas apie tai, kad visos medžiagos buvo keliamos paprasčiausiais skridiniais, o pastoliai buvę mediniai, sutvirtinti virvėmis. Statybinės medžiagos buvo plytos, akmuo ir kalkių skiedinys.

– Ar būtų galima susitikti su kuo nors iš Gaudi katedros?

– Ar tai dėl tavo darbo apie Gaudi ir fraktalų matematiką?

– Taip, – sumelavo Migelis.

– Žinoma, o kada?

– Nežinau... kaip galima greičiau.

Taimatsu susirado rankinėje mobilųjį telefoną, paėjėjo kelis metrus toliau ir surinko numerį. Pokalbis truko taip trumpai, kad Migelis net nespėjo užsiminti Marijai apie paskutinius įvykius.

– Rytoj, penktą valandą popiet. Tau tinka?

– Puikiausiai, – sutiko Migelis, niekaip neatsistebėdamas Taimatsu veiklumu.

– Gerai. Ponas Konesa pasikvietė į savo biurą. Galėsime nueiti visi trys.

25

Atsisveikinęs su Marija ir Taimatsu Migelis nuskubėjo į fakultetą ir užsidarė savo kabinete prie kompiuterio. Jis buvo rimtai nusiteikęs išsiaiškinti bent kažką iš tos krauju užrašytos žinutės, paliktos prieš pat mirtį. Nežinia nei kas, nei kodėl sumanė įvykdyti tą kraupią egzekuciją. Jis pradėjo ieškoti informacijos internete apie sektas, masonus, slaptas draugijas, satanistų grupuotes. Jis nebuvo didelis simbolikos žinovas, tačiau skriestuvas yra vienas iš architektų, statybininkų ir darbų vykdytojų įrankių. Išsyk jį susiejo su masonais, dažniausiai naudojusiais skriestuvą kaip savo simbolį.

Jis rado įvairiausių skriestuvo interpretacijų, nors dauguma informacijos pabrėžė, kad tai meistriškumo, tobulėjimo ir žinių simbolis. Jis susidūrė ir su Saliamono šventyklos ir jos statytojo Hiramo vardu, su savimi nusinešusio paslaptį, kildinamą iš skriestuvo šviesos, tai yra žmonijos tobulėjimo. Internetinė informacija tokia ir buvo – ten vyravo visiškas chaosas. Naršė pradėjęs nuo vieno dokumento, bet jei tik neatsargiai pasidomėdavo šalutiniu dalyku, užkliūdavo už nereikšmingos arba identiškos informacijos, arba dar blogiau – tiesiog pasiklysdavo.

Migelis nepamiršo, kad kaip tik virš skriestuvo dvasininkas buvo pažymėjęs graikišką raidę beta... „Ką norėta ta raide pasakyti?“ – nekantriai svarstė jis. Migelio žinios apie masonus buvo labai paviršutiniškos, žinojo apie juos tiek, kiek maždaug ir dauguma, nes iki šiol tai buvo gana toli nuo jį dominusių dalykų. Atidžiai perskaitė vieną iš internete rastų apibūdinimų, kuris jam pasirodė patikimas:

„Frankomasonai arba masonai – tai etinis judėjimas, filosofinės ir filantropinės brolijos, kurios savo tikslu laiko materialų ir dorovinį ne tik žmogaus, bet ir visuomenės tobulinimąsi. Jų pagrindinis struktūrinis vienetas yra ložė. Masonų ložės, sujungtos į aukštesnę struktūrą, vadinamos Didžiąja Lože, arba Didžiaisiais Rytais.“

Jis skaitė ir užsirašinėjo informaciją.

Masonai turi daug simbolių, ypač susijusių su statybomis ir visokiais įrankiais. Be skriestuvo, dar yra svambalas, matlankis, rėžtuvas, kūjis (plaktukas), akmenskaldžio prijuostė ir kopėčios su devyniomis pakopomis, simbolizuojančiomis devynis pakilimo etapus. Tarp pačių masonų egzistuoja galybė doktrinų ir apeigų, skiriančių juos vienus nuo kitų, o jungia juos visus bendras tikslas – filantropija, suprantama kaip individo ir visuomenės tobulėjimas. Šūkiai atsirado iš Prancūzų revoliucijos: Laisvė, Lygybė, Brolybė. Iš tikrųjų masonai, kokius juos žinome šiandien, remiasi tomis idėjomis, nors savo šaknų ieško praeityje ir kildina save iš mūrininkų cechų ir gotikos katedrų meistrų statytojų. Beveik tarp visų giminiškų doktrinų figūruoja ir įšventinimo ceremonija, mokinio, bičiulio ir meistro pa-

kopos. Visų ložių simbolis yra skriestuvas, kone visuomet vaizduojamas kryžmai su matlankiu, kurie sudaro kažką panašaus į Dovydo žvaigždę. Bet skriestuvas niekada nevaizduojamas vienas... „Kodėl gi?“ – nesuprato jis. Naršant po tą netvarką Migelį nustebino dar vienas aspektas: kad visoms masonų doktrinoms būdingas Didžiojo Visatos Architekto garbinimas. Kreipdamiesi į jį per apeigas masonai naudoja akronimą GADU... Gadu... Gaudi... Koks įdomus sutapimas, pagalvojo jis, panašus sąskambis, bet tai nieko nepaaiškino.

Netrukus jis pasijuto prislėgtas ir pavargęs. Internete buvo tiek nuorodų... Neradęs jokių pėdsakų, jis tik atsidarydavo ir uždarydavo puslapius. Apkvaitęs nuo informacijos gausos jis pasijuto kaip pasroviui be tikslo plaukiantis žmogus. Pasibodėjimas, nykuma, išsiblaškymas ir retsykiais kokia nedidelė staigmena ar įdomybė. Tema buvo pernelyg plati, kad išstudijuotum ją per keletą valandų. Egzistavo tūkstančiai šaltinių, sektų, kategorijų, etapų, taisyklių, ritualų. Susidarė įspūdis, kad tai kažkoks suveltas pasaulis, kuriam sunku pritarti, sunku jį suprasti, nes gaubia paslapties aureolė. Jis beveik neprieinamas profanams ir visiems tiems, kurie jam nepriklauso. Tik buvo aišku, kad egzistuoja viena masonų pradžia, besiremianti keliais klasikos mitais. Karaliaus Saliamono šventykla, katedrų statytojai, o dar anksčiau – piramidžių statytojai. Taip pat ir tamplieriai, ir rozenkreiceriai... Neįtikėtinas kratinys, Migelis tepasiekė tiek, kad netvarkos ir dviprasmybių dar padaugėjo. Galima sakyti, kad jis nieko nesužinojo. Kol kas skriestuvo piešinys davė nuorodą į masonų ložę. Tačiau remiantis jo turima informacija, žudikai negalėjo būti masonai. Kaip

sekta, siekianti visuotinės brolybės, gali propaguoti tokį žiaurumą, kaip susidorojimas su tėvu Jona? Tie, kurie tai padarė, akivaizdžiai peržengė visas ribas. Jeigu tai masonai, vadinasi, jie iškrypėliai, kita kryptimi pasukusi kažkokia neaiški ložė ar atmaina, neturinti nieko bendra su tikraisiais masonais, tačiau naudojanti tuos pačius simbolius, kad juos įpainiotų arba su kokiu kitu tikslu. Ar tai tie patys, kurie susisiekė su Gaudi, kaip minėjo Marijos senelis?

Migelis susitelkė į tėvo Jonos užrašytus skaičius... 118... 22. Gal tai koks telefono numeris? Sunku pasakyti... Priekyje buvo kitas skaičius, panašus į penketą, tik daug didesnis, galbūt tai simbolis... o gal raidė?

Nieko ypatinga jis nenuveikė, jautėsi sutrikęs ir išsiblaškęs. Dusyk negalvojęs suvedė kompiuteryje tai, ką turėjo: ložė 118...22 ir palaukė rezultatų. Nieko, tik dar neaiškiau. Paskui mėgino prie skaičių prirašyti žodžius: kabalos, mįslingas, ezoterinis skaičius... Beprasmiai puslapiai, kai kurios nuorodos kitomis kalbomis. Likusią laiko dalį jis pervertė fakulteto bibliotekoje užsisakytas knygas, užsirašinėjo pastabas apie Gaudi gyvenimą ir kūrybą.

Po tiek įtemptų valandų jautėsi išvargęs. Žvilgtelėjo į laikrodį. Laikas prabėgo akimoju.

Jis išjungė kompiuterį. Jau metas susitikti su Marija. Nesirengė palikti jos vienos.

Ar šį vakarą jis turi papasakoti jai apie tėvo Jonos mirtį, kai ji ir taip jaučiasi prislėgta? Kokia velniava čia vyksta? Kas yra toje nelemtoje dėžutėje? Ką reiškia, kad lenktynės prasidėjo?

Prieš rytdienos susitikimą su Konesa jam reikėjo pamąstyti.

26

– Mes ilgus metus saugojome savo paslaptį, kol ateis taip ilgai laukta diena. Didžioji diena jau visai arti. Ji jau pasirengusi, dabar beliko laukti, kada ji iškels teisingus klausimus ir suras tinkamus atsakymus.

– Turime nenuleisti nuo jos akių.

– Jai nieko neturi nutikti.

– Jos senelis buvo vienas iš mūsiškių, bet jis prarado tai, ką derėjo saugoti.

– Buvo didžiulė klaida, kad jis nepasidalijo paslaptimi su mumis, kol buvo laikas.

– Jis buvo išrinktasis. Niekas nė nepagalvojo, kad senatvėje jis gali viską pamiršti.

– Kas įvyko – jau po viskam. Bet nujaučiu, kad dabar esame labai netoli.

– Bet mūsų priešai galingi, ir jų – ištisos minios.

– Mūsų priešai visada buvo stiprūs. Tamsioji sekta, Kronšteino kariai. Tačiau ir mes po daugelio amžių esame čia. Mes išlikome.

– Taip, bet kokiomis pastangomis?

– Vieninteliu įmanomu būdu, prisitaikydami prie epochos, slapstydamiesi amžių tyloje.

– Esame tik šešėlis to, kas buvome.

– Bet mes vis dar tarnaujame tam pačiam Viešpačiui. Mes tarnaujame Kristui. Daugelis jau tai pamiršo. Mes galingi. Bet mes nenorime naudoti tos galios savo tikslams, kaip tie dvasininkai, mafiozai, bankininkai ar politikai, mes tiesiog norime tęsti pradėtą darbą, o svarbiausia – tarnauti Kristui.

– Nepamirškite, pasaulis – tai išbandymų ruožas, amžina gėrio ir blogio kova. O juos skiria tik plonytė linija, beveik kaip peilio ašmenys. Laimė, mes nepasidavėme pagundai ir nepaslydome į tamsiąją pusę. Kiti broliai per tą laiką nuėjo klystkeliais. Mes išlikome tvirti. Mes laikėmės mūsų Viešpaties priesakų. Visada saugojome maldininkų kelius ir visų tų, kurie ryžtasi eiti teisingumo taku. Mus saugo mūsų globėjas šventas Kristupas, jis yra Kristaus nešėjas, jis mus įkvepia ir visada gelbsti... Mes esame lyg tvirtos ir neįveikiamos uolos, brendančios per gyvenimo upę, gabename Kūdikėlį ant nugaros, mes esame atsparios pagundoms šventyklos, mes giname nuo stabmeldžių pažemintuosius ir atstumtuosius.

– Dabar mūsų žemėse apsigyveno stabmeldžiai.

– Tiesa, mes atsidūrėme blogio apsuptyje. Mes apgauti savo viršesniųjų, kuriems ilgus amžius ištikimai tarnavome.

– Tu nori pasakyti, kad popiežius yra ateistas?

– Aš tik sakau, kad geriausiu atveju jis norėtų tikėti Dievą.

– Tik nedaugelis tarnauja Viešpačiui.

– Dėl to ir reikia atkurti tvarką. Žmogus ne tik liovėsi tikėti Dievą – ta nuodėmė atleistina. Žmogus jau nebetiki pačiu savimi. O tai jau prieštarauja didžiajam Dievo kūriniui.

– Likome paskutinieji riteriai. Mes iškalti iš akmens. Mūsų vietą užims kiti. Tačiau tiems, kurie moka skaityti, akmenys visiems laikams išlaikys prisiminimą apie mus.

– Dabar privalome melstis už mūsų brolio Jonos atminimą. Jį surado ir negailestingai nužudė, ištaškė žarnas ir vidurius, išlupo akis... Tai ritualinė senovės laikų žmogžudystė. Bitru darbas. Jis paliko savo žvėriškumo žymę. Jona buvo pasirengęs viską iškentėti. Jis visą gyvenimą buvo pavyzdys kitiems riteriams ir liko ištikimas savo tikslui iki tol, kol galėjo pakęsti šlykščius kankinimus, kuriems jį pasmerkė šėtonas, ir skausmą. Jona žinojo, kad greitai mirs, ir, sukaupęs paskutines jėgas, užrašė žinią, neabejoju, kad tai buvo paskutinis jo užrašas... Ten buvo arkangelas, turbūt jis tą žinią ir saugo, bet negali jos išsiaiškinti. Privalome jam padėti.

– Tvirtini, kad jis apmulkino Bitru ir privertė patikėti, jog yra jau negyvas?

– Jo širdis jau nebeplakė, jo kūnas buvo išniekintas, jis jau nekvėpavo, bet paskutinę akimirką, ant mirties slenksčio, pasistengė mus įspėti... Jis buvo paskutinis, kalbėjęs su Chuanu Chiveliu. Dabar mums reikia surasti liudininką, nes tik mes galime iššifruoti tą žinią. Reikia veikti skubiai, kol jo dar nesurado Mortimeras.

– Kokį liudininką?

– Jis yra artimas Marijos draugas, vardu Migelis, jis matematikas. Privalome jį saugoti, galbūt mums dar ne laikas pasirodyti. Asmodėjas mėgins bet kokia kaina išgauti informaciją... Kronšteino kariai sukils atakon. Bet mes turime būti išmintingi ir veikti atsargiai. Nežinau, ar įgysime

jo pasitikėjimą, jis iš prigimties skeptikas ir labai racionalus žmogus. Bet privalome pasistengti. Jis dar to nežino, bet per jį veikia Angelas Sargas.

– Vadinasi...

– Nereikia jo varžyti. Jei tai iš tiesų tas, kurio laukėme, jis nedelsdamas pats mėgins išsiaiškinti, stengsis suvokti esmę, o tada... pradėsime veikti mes.

– Mums jį atsiuntė dangus. Artinasi lemtingoji diena.

– Tikra tiesa, toji diena vis arčiau. Laiko lieka visai nedaug.

– Tai žvėries diena arba varguolių diena... Todėl Gaudi jiems ir pastatė atgailos šventovę.... Šventosios Šeimos bažnyčia – tai vargšų katedra.

– Pranašystė pildosi... „Kaip danguje, taip ir ant žemės." Ženklai atsivers, mes privalome būti pasirengę. Ten sukiosis ir tamsioji sekta. Užvirs mirtina kova su Asmodėju ir jo sėbrais, mes kausimės iki mirties. Jei jie laimės, pasaulyje įsiviešpataus tamsos karalystė, nieko nėra tikra, bet žmonija gali nugrimzti į tamsybes. Tada jau niekas nesulauks pasigailėjimo, kai nebeliks nė vieno be kaltės, kai jau nebeliks galinčių išsižadėti pasaulio, pasirenkančių gyvenimą nepritekliuose, idant pasiektų dvasinius lobius, tuomet jau viskas bus prarasta... O naikinimo angelas ugnimi nušluos naująjį Babiloną... Barseloną.

– Mes taip ilgai laukėme... man tai atrodo taip keista. Tai buvo Pažadėtoji Žemė, Hesperidžių Sodas. Mūsų didysis magistras Ramonas Žiulis mums nusakė tikslų laiką, kada statyti didįjį kūrinį. Viskas buvo parengta, barbarų legenda Vagnerio muzikos dėka tapo krikščioniška...

– Nebuvo jokios klaidos. Tai apaštalo Jono žemė... Didysis statinys pradėtas Atgimimo metais... Tačiau iš tamsybių atsėlino jie ir sutrukdė...

– Tai Asmodėjo darbas... Didžiojo statinio nebuvo lemta užbaigti, o Barselona, Pažadėtoji Žemė ir Hesperidžių Sodas, pavirto pragaru ir blogio ašimi... Averno galios įsisiautėjo. Karas, mirtys, negandos... Relikvija aštuoniasdešimt metų buvo slapstoma vieno žmogaus atmintyje ir iliuzijose... reikia pagelbėti naujajam pranašystės nešėjui. Jis turi labai mažai laiko.

– Privalome susirinkti visi iki vieno. Tu apsaugosi Migelį, o jei prireiks, nurodysi jam sekantį žingsnį.

– Planas buvo parašytas, ir visi jį žinojo. Socialinės jėgos susiliejo į vieną dvasinę kryptį, Kristaus nešėjas brido per istorijos upę, o popiežiaus, imamų ir popų paniekinta relikvija, tiek laiko slėpta didžiajame kalne, Juodosios Mergelės saugota, Šlovės dieną buvo įteikta naujajam varguolių architektui... Tai slapta aukščiausiojo meno pradžia... Visą savo gyvenimą tarnavęs žemės ir pragaro galingiesiems, savo dienas užbaigė kaip šventas Kristupas, brisdamas per varguolių upę. Tik jis vienas žinojo tikslią statinio vietą... Viskas atrodė aiškiau negu skaisčią pavasario dieną...

27

Kitos dienos popietę jie atėjo į susitikimą su Ramonu Konesa į jo kabinetą, esantį Maljorkos ir Pau Klariso gatvių kampe. Tai buvo tipiškas Ensančės rajono butas aukštomis lubomis. Konesa su savo kompanionais iš architektūros dirbtuvių išsaugojo pradinę jo konstrukciją.

Konesa buvo maždaug penkiasdešimties metų vyriškis, bet atrodė ne daugiau kaip trisdešimt penkerių. Iš sudėjimo jis panėšėjo į teniso žaidėją ir vilkėjo elegantišku Gonsalo Komejos kostiumu. Jo kalbėsena atrodė neskubri, judesiai ramūs. Aiškiai matėsi, kad gyvenimu jis patenkintas. Žmogus dirbo mėgstamą darbą, ir kalbėjo apie jį su užsidegimu. Jis buvo vienas svarbiausių Gaudi katedros narių ir aistringas Reuso genijaus gerbėjas, o jo kūrybą žinojo kaip savo penkis pirštus.

Širdingai pasisveikinęs su trimis lankytojais, mokslininkas pakvietė juos atsisėsti ir pasiūlė ko nors atsigerti. Visi trys padėkojo ir mandagiai atsisakė.

– Taimatsu minėjo, kad jūs domitės maestro kūriniais fraktalų matematikos požiūriu... Labai įdomi ir nauja tema, regis, vienas lenkų kilmės prancūzų matematikas...

– Taip, tai Mandelbrotas 1975 metais taip apibrėžė geometrijos sritį, nagrinėjančią netaisyklingas gamtos figūras: debesis, reljefą, lapus... Taip pat ir objektus bei figūras, kurios be galo kartojasi pagal tą patį šabloną skirtingais laipsniais.

– Gaudi ypač charakterizuojamas kaip geometrijos žinovas, ir jo kūriniuose vyrauja gamta. Nežinia, galbūt egzistuoja tam tikros paralelės tarp fraktalų matematikos ir organiškos Gaudi architektūros...

– Egzistuoja dvi fraktalų rūšys: matematiniai ir natūralūs... Manau, kad Gaudi daugelyje savo kūrinių panaudojo abu modelius: medžių formos kolonos, voliutos... spiralės.

– Labai įdomu, tai iš tiesų nauja dirva tyrinėjimams...

– Taip. Bet prieš pradėdamas nagrinėti temą norėčiau susidaryti vientisą ir glaustą maestro kūrybos vaizdą.

– Ką gi, nežinau, ar galėsiu padėti, bet atsakysiu į jums rūpimus klausimus. Ką norite sužinoti?

Migelis nežinojo nuo ko pradėti. Ketino atsakyti, kad viską, bet tai būtų per daug neapibrėžtas atsakymas žmogaus, keliančio gana konkrečias prielaidas ir klausimus, kurių jis iš tiesų neturėjo.

Regis, Konesa jį suprato. Jis nujautė, kad skubotas vizitas matematiką užklupo ne visai pasirengusį, nors tai jam labiausiai jo reikėjo. Nieko nelaukęs Konesa pradėjo nedidelę Gaudi biografijos apžvalgą: ištakos, studijų metai, pirmieji projektai.

Migelis klausėsi labai atidžiai.

Konesa pirmąją dalį užbaigė tokiais žodžiais:

– Gaudi buvo paprastas žmogus, mylintis savo kraštą ir kalbą. Jis nebuvo teorinių idėjų sekėjas. Jis matė daiktus, kokie jie yra, be sąlyginumų ir profesinių iškraipymų.

– Norėčiau plačiau sužinoti apie jo pirmuosius darbus.

– Gaudi raida ne tik išskirtinai įdomi, bet didinga ir novatoriška. Po jo pirmųjų darbų prasidėjo vadinamasis orientalistinės įtakos periodas. Tada jis buvo trisdešimties metų, žavėjosi Valterio Paterio ir Džono Raskino rašiniais. Jei tos epochos architektai, tokie kaip Žiuisas Domenečis i Muntaneras, įkvėpimo sėmėsi iš vokiečių architektūros, tapusios madinga po Prancūzijos–Prūsijos karo, tai Gaudi egzotikos ieškojo Indijos, Persijos ir Japonijos architektūroje...

– Jūs turite galvoje, pavyzdžiui, Komiljasų Kapričą?

– Beigi Gvelio sodybą ir rūmus.

– Nereikia pamiršti ir Visenso namų, – pridūrė Taimatsu.

– Žinoma, žinoma, – pritarė Konesa. – Juose nuostabą kelia trapios stiklinės keramikos panaudojimas, orientalistinės formos, taip pat skliautuota arka sodo kaskadoje.

– Jis pasirūpino ir vidaus įrengimu, – priminė Taimatsu.

– Tikra tiesa. Gaudi suprojektavo baldus, vidui dekoruoti naudojo papjė mašė. Kaip ir Gvelio rūmų atveju, turėjo puikius bendradarbius: tapytojus Alechandrą de Rikjerą, Alechą Klapesą bei architektą Kamilą Olivaresą.

– Ar tuo periodu prisijungia ir Chuanas Martorelis Montelsas? – paklausė Taimatsu.

– Taip, architektas Martorelis, tuomet jau penkiasdešimtmetis ir giliai tikintis žmogus, buvo artimas Gaudi bičiulis, galiausiai tapęs jo globėju. Tai jis suvedė Gaudi su Gvelių ir Komiljasų šeimomis, taip pat rekomendavo Šventosios Šeimos bažnyčios darbams. Chuanas Martorelis projektavo bažnyčias ir vienuolynus, žavėjosi architektu bei mokslinių darbų autoriumi Violė de Diuku bei jo idėjomis dėl gotikos. Gaudi bendradarbiavo su Martoreliu kai

kuriuose statybų darbuose ir iš jo perėmė tais laikais vyravusią neogotiką. Gaudi nejautė jokio susižavėjimo Atgimimo epochos architektais, nes laikė juos paprasčiausiais dekoratoriais. Priešingai, jis netgi teigė, kad gotika yra pagrindinė iš visų architektūros stilių ir struktūriškiausia. Nors jam atrodė, kad gotikinis menas nėra tobulas, kad jis iki galo neatskleistas. Kaip pavyzdį Gaudi pateikė tai, kad gotikiniai statiniai neturi pakankamai raiškių formų, nes didžiausią įspūdį sukelia jau apgriuvę, apaugę gebenėmis ir užlieti mėnulio šviesos pastatai... Neįkyrėsiu jums pasakojimais apie šio periodo kūrinius, neabejoju, kad jūs juos žinote.

Taimatsu, kuri iš jų buvo didžiausia žinovė, priminė Sen Andreu del Palomaro ir Taragonos vienuolynų kolegijas, koplyčios projektą Švento Felikso de Alejos bažnyčiai ir pakeitimus, įtrauktus į Švento Gervazo ir Šventos Teresės vienuolynų kolegijos rekonstrukcijos darbus, Astorgos vyskupo rūmus ir Botinesų namus.

– ...Man labai norėtųsi paminėti Bejesgvardą, – toliau kalbėjo Konesa, – esantį Kolserolos kalnuose. Toje vietoje nuo viduramžių išliko karaliaus Martino Žmogiškojo rūmai. Jo sekretorius, didis poetas Bernatas Metchė, suteikė jiems vardą – pavadino *Bella Vista*, „Gražus Vaizdas“. Paskutinio katalonų dinastijos karaliaus atminimui Gaudi suprojektavo XV amžiaus katalonų gotikos įkvėptą pastatą, kuriame subrandino naujus ir drąsius struktūrinius sprendimus. Jei paskaitysite Basegodą, pamatysite, kaip Gaudi, kuriam buvo pavesta restauruoti paprasčiausią gyvenamąjį namą, tą paprastutį užsakymą pavertė karaliaus šlovės memorialu. Gaudi iš griuvėsių atstatė mūrinę sieną, nukreipė

į šalį kelią iš Švento Gervazo kapinių, dalijusį dvarą perpus, šalia Beleno įrengė viaduką ir, kaip jau minėjau, įkvėptas pasaulietinių gotikos statinių formų, atstatė pilį. Joje panaudojo pusapskritę arką, dviejų dalių suveriamus langus ir karūnėles – smaile užsibaigiančius bokštus su keturių atšakų kryžiumi ir dantyta juosta. O dabar priėjome jus labiausiai dominantį periodą.

– Su gyvąja gamta susijusius pastatus... – patikslino Migelis.

– Fraktalų periodą, kaip jums patinka jį vadinti.

– Tai kūrybingiausias Gaudi periodas, – įsiterpė Taimatsu.

– Tačiau ir tada neapsieita be nepavykusių, tiksliau, laimingos pabaigos nesulaukusių projektų.

– Tenka tik apgailestauti. Turbūt turite galvoje Tanžero misionierių organizacijos ir vieno Niujorko viešbučio projektus?

– Kokia Tanžero misija? – gyvai susidomėjo Migelis ir antrąjį projektą praleido beveik negirdom.

Konesa nusprendė patenkinti Migelio smalsumą.

– 1892 metais markizas užsakė suprojektuoti Katalikiškosios seserų pranciškonių misijos kompleksą Tanžere. Tai turėjo būti bažnyčia, ligoninė ir mokykla. Gaudi projektą užbaigė per metus, tačiau tėvai pranciškonai nusprendė, kad jis per daug prašmatnus. Jiems nepatiko ir tai, kad centrinis bokštas būtų šešiasdešimties metrų aukščio.

– Jiems nepatiko bokštas?

– Manau, kad ne vien jis. Veikiausiai pranciškonams nepatiko architektūriniai sprendimai.

– Kokie buvo tie sprendimai?

– Tiesiog genialūs! Pasvirusios sienos, spiralės formos langai ir besisukantys parabolės formos bokštai, bet, kaip minėjau, jie nebuvo pastatyti. Gaudi labai apgailestavo, jog neteko statyti misijų pastato.

– Gaila, prarastas įdomus projektas, – patvirtino Migelis.

– Ne.

– Ne? – susidomėjo Migelis.

– Nuo 1903 metų Gaudi panaudojo sumanytas formas Šventosios Šeimos bažnyčios Gimimo fasado bokštams.

– Tai normalu, – pasakė Taimatsu.

– Sutinku, bet tai mažų mažiausiai įdomu, – pritarė Migelis. – O kaipgi kitas, Niujorko projektas? – vėl paklausė Migelis.

– 1908 metais Gaudi aplankė du amerikiečių verslininkai ir užsakė viešbučio projektą. Kalba ėjo apie kone trijų šimtų metrų aukščio pastatą. Jis buvo katenarės* kreivės formos, kad konstrukcija galėtų išlaikyti tobulą pusiausvyrą.

– O kas atsitiko su šiuo projektu? Kodėl jis liko neįgyvendintas?

– Tiksliai nėra žinoma. Regis, 1909 metais Gaudi sunkiai susirgo. Bet kokiu atveju tie du projektai iš esmės pastūmėjo patvirtinti galutinį Šventosios Šeimos atgailos bažnyčios variantą. Tiek Tanžero bokštų puošnumas, tiek ir Niujorko projekto monumentalumas įkvėpė Gaudi užbaigti Šventosios Šeimos konstrukcijos maketus. Tvarkingus paviršius jis paįvairino hiperbolėmis ir parabolėmis, kaip stotingos ir lieknos kolonų formos didžiojoje šventyklos navoje.

– Jūs minėjote, kad užbėgome įvykiams už akių.

* Laisvai krintančios grandinės forma.

– Taip, nes prieš pradėdamas šiuos projektus Gaudi suprato, jog gamtoje svarbiausi yra ne estetiniai, o funkcionalūs tikslai. Gaudi įžengia į periodą, kurį mes vadiname natūralistiniu. Jo įkvėpimo šaltiniais tampa augalų, gyvūnų, kalnų stebėjimas. Jis suprato, kad gamtoje neegzistuoja nei tiesi linija, nei plokštuma, joje nesuskaičiuojama galybė kreivų linijų.

– Vadinasi, jūs teigiate, kad jis nekūrė plokštumos projektų? – paklausė Migelis.

– Noriu pasakyti, kad maketų ir modelių dėka jis išsyk perėjo į trimatę sistemą.

– Tai Batlo namai, – pasakė Marija, tylėjusi kone per visą pokalbį, tuo įrodžiusi, kad išmano tiek pat, kiek Konesa.

Didžiąją dienos dalį drauge su Migeliu ji buvo praleidusi laidojimo namuose.

– Taip pat ir Mila namai, – pridūrė Konesa.

– Ar, jūsų manymu, tai jo natūralistinio periodo kūrybos viršūnė?

– Tokia nuomonė yra ne tik mano, bet ir visų žinovų. Pirmojo atvejo pavyzdžiu galėtų būti organiškos stiklinės keramikos formos, o antrojo – uolėto kranto forma: jūros ir žemės simbolis. Tą patvirtina ir Maljorkos katedros bei Kristaus Prisikėlimo bažnyčios Monsera kalnuose vitražai.

– Puikus jūsų minėto natūralizmo pavyzdys yra Gvelio parkas, – pridūrė Migelis.

– Teisybė. Noriu pabrėžti, kad tai buvo kaip tik tuo metu, kai dvasininkas Sintas Verdageris sukūrė poemą „Atlantida“ ir dedikavo ją markizui Komiljasui, kuris, kaip žinote, buvo Gaudi uošvis. Tačiau grįžkime prie parko: takelių formas jis pritaikė prie sklypo topografijos, kad nereikėtų ardyti natū-

ralių kraštovaizdžio formų, panaudojo olos griuvėsius ir iš vietos akmenų suprojektavo viadukus. Oloje rastus įvairių spalvų akmenis jis panaudojo visam parkui apipavidalinti. Kaip jau minėjau, jis vadovavosi nuodugniais gamtos stebėjimais, o joje neegzistuoja nei linijos, nei plokštuma.

– Tai sunku suprasti architektui, įpratusiam prie skriestuvo ir matlankio, – patvirtino Taimatsu.

– Jis buvo kilęs ne iš architektų, o iš katilių ir vario maišytojų dinastijos. Jo tėvo dirbtuvė buvo dabartinėje Reuso Primo aikštėje, kaip tik tame skersgatvyje, kur dabar įsikūręs banko filialas. Jo senelis Fransiskas taip pat buvo katilius Riudomse, už keturių kilometrų nuo Reuso esančiam miestelyje. Architektas Chuanas Basegoda yra tos nuomonės, kad būtent dirbtuvėse mažasis Gaudi, stebėdamas spiralėmis besisukančius katilus ir jų išgaubimo procesą, perprato sferinę architektūros koncepciją. Jis niekada nesugebėjo įsivaizduoti trimačio vaizdo taip, kaip mokomi architektūros studentai – ant dviejų plokštumų, pasitelkus aprašomąją ir braižomąją perspektyvos geometriją. Gaudi nesipuikuodamas visada manė, kad Viešpaties yra apdovanotas talentu matyti ir suvokti daiktus erdvėje.

– Vadinasi, jūs teigiate, kad jo architektūriniai darbo metodai neturi nieko bendra su įprastiniais?

– Klausykite, nuo pat piramidžių laikų iki naujojo Li Peh įėjimo į Luvro muziejaus kiemelį architektai visada dirbo taip pat: su skriestuvu ir matlankiu projektavo dvimates formas ir pasitelkę taisyklingus daugiakampius – kubą, kvadratą, aštuonkampį ir t. t. – pereidavo į trimatę sistemą. Bet Gaudi stebėjimų pagrindu suprato, kad šios taisyklingos formos gamtoje arba neegzistuoja, arba pasitaiko labai retai.

– Jis vertė suabejoti Platono sakralizacija, jo iškelta *Timeo* ir tapatinama su keturiais elementais: ugnimi, vandeniu, oru ir žeme, – pasakė Taimatsu.

– Ir penktuoju elementu, lemiančiu daiktų esmę. Matau, esate skaičiusi Basegodos straipsnius.

– Taip pat pirmojo ispanų architekto Garsijos Gabaro daktaro disertaciją apie Gaudi, kurioje jis susitelkia į gamtinių formų tyrinėjimus. Bet jūs tai paaiškinsite geriau nei aš. Prašom tęsti.

– Kokias gi formas jis pastebėjo ir perėmė iš gamtos?

– Jei remsimės Basegoda, – pasakojo Konesa, šypsodamasis Taimatsu, – Gaudi patvirtino, kad nėra geresnės kolonos už medžio kamieną arba žmogaus kaulus ir kad joks skliautas tobulumu neprilygs žmogaus kiaušui, o norint užtikrinti pastato stabilumą, reikia atidžiai įsižiūrėti į kalnus.

– Paprasta, – tarė Marija.

– Taip, paprasta. Nes visa, kas paprasta, yra genialu... Tačiau pirmiausia reikia tai pastebėti, o paskui sugebėti panaudoti tas konstrukcijas statybų aikštelėje. Noriu jums kai ką parodyti.

Konesa išėmė iš voko kažkokias fotografijas ir išdėliojo jas ant stalo po dvi.

– Pasižiūrėkite.

Tada mostelėjo į tas, kuriose fotografuota Šventosios Šeimos bažnyčia ir kažkoks augalas.

– Tai *crespinell picant*, augantis Reuso apylinkėse.

Taimatsu ir Marija jau buvo mačiusios šias fotografijas. Tačiau Migelis atrodė gyvai susižavėjęs: Gimimo fasado forma atrodė tikra augalo kopija.

Konesa pademonstravo visą tokių atitikmenų seriją.

Šlovės fasadas iš kitos fotografijos buvo identiškas olai netoli Malagos provincijos miestelio Nerchos.

Trečiojoje fotografijų poroje buvo įamžintas Gvelio Kolonijos bažnyčios piešinys ir Monblano vaizdas, jie buvo praktiškai vienodi.

Toliau buvo nufotografuotas Mila namų židinys, savo forma identiškas sraigei.

Taragonos apylinkių miškas galėjo būti perkeltas į Šventosios Šeimos kolonų maketą.

Konesa vis rodė fotografijas, patvirtinančias iš tiesų genialias ir stulbinančias analogijas tarp Reuso architekto ir gamtos sukurtų formų. Klausydamiesi Konesos pasakojimo ir žiūrėdami į šiuos vaizdus, Migelis ir abi merginos pajuto neapsakomą susižavėjimą genialiuoju architektu.

– Kaip matote, šios gamtinės formos praslydo pro architektų, euklidinės geometrijos sekėjų akis. O Gaudi tai pavyko, trijose gamtos karalystėse jis atrado tūkstančius formų ir panaudojo savo architektūroje. Nereikia pamiršti, kad jis jautriai ir pagarbiai žvelgė į paprastų žmonių statybos meną, juk jis kilęs iš Taragonos provincijos. Prisiminkite, pavyzdžiui, kaip puikiai prie natūralios aplinkos dera trobelė Katalonijos vynuogyne.

– Vadinasi, jūs tvirtinate, kad Gaudi sprendimų ištakos yra geologijoje, botanikoje ir zoologijoje.

– Tai jokia paslaptis. Su tuo sutinka visi. Jo dermės geometrija kilusi iš botanikos, geologijos ar anatomijos. Jis regi, kaip traukos dėsnis ir pati gamta ant medžių lapų ir šakų lajos išpiešia parabolių ir katenarių kreivių formas. Eukaliptų ir kai kurių vijoklių kamienai yra spiraliniai. Lelija

yra spiralė, o šlaunikaulis – hiperbolės pavyzdys... tik nežinau, ar jus tik varginu, ar pavyko kai ką paaiškinti.

Galbūt Migelis nesuprato visų terminų, bet idėjos esmę suvokė. Gaudi idėja buvo geniali: savo pastatams pasitelkęs minėtas formas, struktūrai jis suteikė didžiausią griežtumą ir tvirtumą. Tačiau ta prabanga buvo tik aisbergo viršūnė, mąstė Migelis. Jis norėjo žinoti kodėl.

– Kodėl?

Konesą klausimas nustebino, tačiau jis suprato, kad noras pažvelgti giliau paskatino matematiką užduoti tokį paprastą klausimą.

– Kad užbaigtų Dievo kūrinį, – atsakė Konesa, nedvejodamas nė sekundės.

– Ar Gaudi buvo masonas?

Migelis užbėgo už akių. Galbūt tas garbus mokovas pradės keisti iki šiol turėtą nuomonę apie jį. Tačiau jis jau turėjo aiškų atsakymą.

– Ar masonas, projektuodamas pastatus, naudotųsi paprasčiausia virve? Ar jis paniekintų skriestuvą ir matlankį, du iš trijų masonų simbolių? Neįsivaizduoju Gaudi, paisančio direktyvų slaptos draugijos, kurios Dievas skriestuvu nubrėžia visatos ribas. Ne, aš nemanau, kad jis buvo masonas. Gaudi buvo architektūros dvasininkas, kuris laikėsi Dievo įsakymų atsigręždamas į didįjį jo kūrinį – gamtą. Jis projektavo čiurkšles, paukščių lizdus, skruzdėlynus, stalaktitus, kalnus, medžius, uolas ir augalus, paversdamas juos bokštais, skliautais, kupolais, kolonomis ir pilioriais. Gaudi kartojo, kad originalumas reiškia sugrįžimą prie savo šaknų, o grožis – tai tiesos atspindys. O Dievo Sūnus jam buvo tiesos įsikūnijimas.

– Ar negalėjo būti taip, kad savo statiniais jis įgyvendino slaptą planą?

– Nežinau, ką turite omeny, sakydamas „slaptas planas“? Manau, kad rašytojai, poetai ir kiti kūrėjai visada seka kokiomis nors idėjomis, kurias laiko transcendentinėmis ir kurios tampa jų kūrinių pagrindu. Mano akimis žiūrint, Gaudi ieškojo dvasios išaukštinimo. Tai, ką jis statė, buvo ne kas kita, kaip Dievo namai.

– Turite omeny Šventąją Šeimą?

– Šventosios Šeimos atgailos šventovę. Nepamirškite – „atgailos“. Tai Išganymo šventovė, kuriai jis paaukojo pusę savo gyvenimo. Ne, Gaudi nebuvo masonas ar koks nors viduramžių mūrininkas. Gaudi tikėjo žmogaus išsilaisvinimu per Kristų ir jautė giliausią pagarbą Mergelei Marijai. La Pedreroje ant architravo įamžintas Marijos kreipimasis į Angelą.

– *Ave gratia plena Dominus tecum*, – pacitavo Taimatsu.

Konesa linktelėjo.

– Netgi tame pačiame fasade jis ketino pastatyti Rožinio Mergelę arkangelų Mykolo ir Gabrieliaus draugijoje, – patikslino šeimininkas.

– Ar spėjo tai įgyvendinti?

– Iš gipso buvo nulipdyta natūralaus dydžio skulptūra, bet po Tragiškosios Savaitės įvykių ponas Mila neišdrįso pastatyti šio architektūrinio komplekso. Bet tai jau nesvarbu. Aš tik norėjau pabrėžti, kad Gaudi buvo giliai tikintis žmogus, savo paskutinius gyvenimo metus atidavė darbui ir pats gyveno šventovėje kaip atsiskyrėlis. Ji buvo jo gyvenimo tikslas.

– Papasakokite pačios šventovės atsiradimo istoriją.

– Pirmasis pamatinis akmuo buvo padėtas 1882 metais, švento Juozapo dieną. Tokia idėja kilo, kai Vatikano susirinkimas šventą Juozapą paskelbė Visuotinės bažnyčios globėju. Vienas knygininkas, vardu Chosė Marija Bokabėja, įkūrė Švento Juozapo garbintojų asociaciją. Jos tikslas buvo katalonų darbininkams diegti Katalikų bažnyčios socialinę doktriną. Bokabėja nupirko žemės plotą, prilygstantį vienam dabartinės Barselonos Ensančės kvartalui, San Marti de Provensals rajone, norėdamas pastatyti atgailos šventovę. Architektas Vijaras šventovei padovanojo savo projektą. Vėliau dėl įvairių aplinkybių Vijaras darbo atsisakė, ir 1883 metais joje pradėjo dirbti Gaudi. Vijaro projektas jam nepatiko, tačiau jis negalėjo pakeisti reikšmingiausios bažnyčios ašies padėties. Kaip jau minėjau, Gaudi prie jos dirbo keturiasdešimt trejus metus – daugiau nei pusę savo gyvenimo. Jis paliko užbaigtą pagrindinį šventovės maketą, spėjo pamatyti užbaigtą Gimimo fasadą ir sukūrė aiškią visų šventyklos elementų simboliką.

– Dauguma šių simbolių matyti ne tik Šventojoje Šeimoje... Ar nemanote, kad už to...

– Kažkas slypi? – pertraukė Konesa su neslepiama pašaipa.

Migelis nieko neatsakė. Jis nenorėjo pasirodyti toks, koks iš tiesų nebuvo. Jis buvo matematikas, ir dėl tos priežasties nenorėjo praleisti jokios galimybės, kad ir kokia paika ji atrodė.

– Apie jį buvo prirašyta visko. Tarp to, ką teko apie jį skaityti, savaime suprantama, pasitaikė nepagrįstų teiginių, kad Gaudi buvo alchemikas ir ieškojo filosofinio akmens. Ir kad jaunystėje buvo kairysis antiklerikalas.

– Gerai, bet gal grįžkime prie simbolių

– Mano manymu, simboliai, neatitinkantys krikščioniškų vaizdinių, tėra paprasčiausios puošmenos.

– Ar jose negali būti užslėpta kokia nors žinia?

– Apie tai aš nelabai ką išmanau.

– Kiek teisybės yra apie tą *amanita muscaria* – musmirę?

– Jūs turite omeny visas tas istorijas apie Gaudi narkotines haliucinacijas?

– Taip.

– Dėl Dievo! Kokios nesąmonės! Ar jūs įsidėmėjote Kalveto namus?

– O ką reikėjo įsidėmėti?

– Na, kad ir grybų puošmenas ant fasado. Jie buvo pavaizduoti pamaloninti šeimininkui, nes ponas Kalvetas buvo mikologas. Kaip matote, tikrovė yra daug paprastesnė ir paneigia visas tas kvailystes, kurių buvo prirašyta

– O gyvatė? – paklausė Taimatsu.

– Kokia gyvatė?

– Gvelio parke esanti gyvatės galva, pagaminta iš Valensijos koklių.

– Veikiausiai tai pavaizduotas varinis žaltys. Jis buvo ant Mozės lazdos.

– Paslaptingoji uola? – vėl paklausė jaunuolis.

Taimatsu žinojo visus Migeliui rūpimus simbolius, bet ją domino Konesos nuomonė, o svarbiausia, kad Migelis išgirstų tai iš paties specialisto lūpų.

– Tai Marijos tyrumo simbolis. Ji – dangaus karalienė ir Jėzaus Kristaus motina. Uola yra La Pedreroje.

– O labirintas?

– Viduramžių katedrose jis vadinamas „Keliu į Jeruzalę“ ir atstoja maldininkų keliones į Šventąją Žemę, kai tikintieji aplink juos melsdamiesi eidavo keliais. Šartro katedroje jis yra dvylikos metrų pločio, o jo ilgis – du šimtai metrų.

– Salamandra?

– Tai tekanti teisingumo saulė – mūsų Viešpats Jėzus Kristus. Tai jo mirties ir vėlesnio prisikėlimo simbolis.

– Vėžlys?

– Švento Ambraziejaus manymu, iš jo kiauto galima pagaminti septynių stygų muzikinį instrumentą, jo muzikos garsai džiugina širdį. Jis įkūnija romią jėgą ir prieglobsčio nuo visų išorės priešų ieškojimą. Pavyzdžiui, Gimimo fasado akmeniniai vėžliai ant savo nugarų išlaiko visą svorį ir užtikrina visatos stabilumą. Jie du – žemės vėžlys ir jūrinis vėžlys.

– O ką simbolizuoja pelikanas Šventosios Šeimos šventovėje?

– Alchemijoje naudojamas mėgintuvėlis, forma panašus į pelikaną, be to, tai įvaizdis išminties akmens, kuris panardintas į skystą šviną išsilydo ir išnyksta, kad pavirstų auksu.

– Rozenkreicerių ordino riteriai dar buvo vadinami „pelikano riteriais“, – pridūrė Migelis.

– Neblogai, bet aš linkęs pritarti tam, kurio įvaizdis susijęs su Kristaus aukos simboliu. Viduramžių „Bestiariumas“ pateikia vieną pamirštą liturginę giesmę: *Pie pelicane, Jesu Domine*, tai reiškia: „Gailestingas pelikane, Viešpatie Jėzau“. Jame paminėta šio paukščio savybė neimti į snapą daugiau maisto, negu reikia išgyventi, „kaip atsiskyrėlis, kuris pasitenkina vien duona ir negyvena dėl valgio,

o valgo tik tam, kad išgyventų". Ar jums tai neprimena paskutinio Gaudi periodo? Jis užsidarė savo dirbtuvėje lyg atsiskyrėlis, kad užbaigtų savo statinį.

Visi kelias minutes tylėjo, mąstydami apie šiuos Konesos žodžius. Bet Taimatsu sugrįžo prie užduoties.

– O ką simbolizuoja vaivorykštė?

– Ji pavaizduota ant Visenso namų fasado. Gaudi mintis buvo tokia, kad marmurinio baseino vandens čiurkšlė, tarsi voratinklis krisdama ant elipsės formos tinklelio, suformuotų išgaubtas plokštes, kurios vakaro saulėlydžio spindulių paliestos sutviskėtų visomis vaivorykštės spalvomis.

– Suprantu, tai techninis paaiškinimas ir sprendimas, bet...

– Pradžios knygos 9 skirsnio 11 eilutėje randame Dievo ženklą, kad nuo šiol potvynių daugiau nebus. Tai dieviškas geros valios simbolis. Ir Pasaulio Teisėjas amžių pabaigoje dažnai vaizduojamas sėdintis ant vaivorykštės. Viduramžių krikščioniškoje simbolikoje trys pagrindinės vaivorykštės spalvos atitinka: mėlyna – potvynį, raudona – pasaulio gaisrą, žalia – naująją žemę. Septynios vaivorykštės spalvos simbolizuoja septynis sakramentus ir septynias Šventosios Dvasios dovanas, be to, ji laikoma Marijos, dangaus ir žemės taikytojos, simboliu.

Migelis ir abi merginos atrodė gyvai susižavėję Konesos erudicija. Septynios spalvos – septyni riteriai, šmėstelėjo Migeliui. Įdomus sutapimas.

– O skaičius šeši? – pasiteiravo Migelis.

– Gaudi simbolikoje tai labai įdomus skaičius. Žydams tas skaičius – Dievo simbolis! Šventas Ambraziejus jį vadino tobulos harmonijos simboliu. Nepamirškite, kad per

šešias dienas Dievas sukūrė pasaulį. Ir, savaime aišku, tai reiškė šešias kryptis: į viršų, į apačią, į šiaurę, į pietus, į rytus, į vakarus.

– Apie tai mums dar sykį primena erdviniai Gaudi kryžiai, – pridūrė Migelis.

Taimatsu klausinėjo toliau:

– O miško simbolis?

– Iš tikrųjų šis simbolis labai platus. Legendų ir pasakų miškuose knibždėte knibžda mįslingų, grėsmingų ir pavojingų būtybių: raganų, slibinų, velnių, milžinų, nykštukų, liūtų ir lokių. Jie simbolizuoja pavojus, su kuriais tenka susidurti jaunuoliui prieš įšventinimą, kurie paprastai yra brandos išbandymai ir iš to sekantys ritualai, jei norima į ką nors pasiversti ar persikūnyti. Daugeliu atvejų pasakose tarp medžių kamienų suspindusi šviesa simbolizuoja viltį. O kas gi dar yra šventovė? Šviesa, rodanti kelią patamsiuose, skatinanti pažvelgti aukštyn, kad kuo nors taptum ar į ką nors persikūnytum.

– O kryžius?

– Jis matyti daugybėje Gaudi kūrinių. Krikščioniškuoju požiūriu tai yra Jėzaus nukryžiavimo simbolis. Jis universaliausias iš visų simbolių, ir ne tik krikščioniškas. Pirmapradė jo reikšmė – padėties nustatymas erdvėje iš viršaus žemyn ir iš dešinės į kairę. Jis simbolizuoja ne tik ketvertą, bet ir skaičių penki. Daugelyje kultūrų visatos kryžius simbolizuoja visatą. Taip buvo vaizduojamas ir Biblijos rojus, iš kurio išteka keturios upės. Man regis, Gaudi kūryboje jo simbolika akivaizdi: jis įkūnija Jėzaus kančią, mirtį ir prisikėlimo viltį.

– Kaip paaiškinti skaičių trisdešimt trys?

Konesos atsakymas buvo trumpas ir nepaneigiamas:

– Tai, žinoma, Jėzaus amžius. Taip pat gali būti „Dieviškosios komedijos“ giesmių skaičius, kaip ir „paslaptingųjų laiptų“ pakopų skaičius.

Taimatsu ketino dar pasidomėti laiptų simboliu, bet jai išsprūdo kitas klausimas, kuris jau seniai sukosi mintyse.

– O vamzdis?

Konesa smagiai nusijuokė.

– Atleiskite, – atsiprašė Konesa, – bet tai kaip tik tas elementas, kuriuo kai kas manipuliuoja, įrodinėdami Gaudi buvus alchemiku. Tačiau vamzdis yra lydymo krosnies ir duonkepės krosnies simbolis. Jei prisiminsime Jungą, jis manė, kad įkaitusi krosnis įkūnija gyvybinę energiją, o užgesusi ir dėl savo išduobtos formos simbolizuoja motinystę. Jei dar sykį prisiminsime vaikiškas pasakas, pavyzdžiui, apie broliuką ir sesutę…

Ta užuomina patraukė Marijos dėmesį.

– …duonkepė krosnis, kurioje sudeginama ragana, norėjusi suėsti broliuką, simbolizuoja apsivalymo liepsną ir blogio sunaikinimą, kad neliktų jokio jo žemiško egzistavimo ženklo. Jei grįšime prie Biblijos, Danieliaus knygoje sakoma, kad tik Viešpaties išrinktieji galės iškentėti liepsnas, kaip tie trys jaunuoliai, kuriuos Nabuchodonosaras sumetęs į laužą, nes jie atsisakė garbinti stabą. Gaudi kūryboje, mano kuklia nuomone, krosnis arba vamzdis tėra nuoroda į jo kilmę, kad jo tėvas ir senelis buvo katiliai. Daugiau nieko.

– Kodėl jis buvo pašalintas nuo paradinių laiptų Gvelio parke, o jo vietoje pastatytas kosminis kiaušinis? Kaip žinote, alchemijoje „filosofinis kiaušinis“ – tai pirmapradė materija, vėliau tapusi išminties akmeniu…

– Arba filosofiniu akmeniu.

– Teisingai.

– Nežinau, kodėl jis buvo pašalintas, bet Gaudi simbolika buvo kitokia. Gaudi nebuvo alchemikas, – raminamai užbaigė jis ir nusijuokė.

– Ar Velykų kiaušinis yra pavasario simbolis? – bandė spėti Migelis.

– Tai gali būti Velykų simbolis. Tik, man regis, turint galvoje, koks giliai tikintis buvo Gaudi, tai reiškia iš kapo prisikeliantį Kristų, panašiai kaip tas viščiukas, kuris išsirita iš lukšto. Tas baltas lukštas simbolizuoja tyrumą ir tobulumą. Tai nereiškia nieko magiška ar ezoteriška, – padarė išvadą Konesa.

– Ar jums maža magijos ir ezoterikos pačioje krikščionybėje?

Toks komentaras užgavo Mariją, nes ji buvo nuoširdžiai tikinti.

– Tai priklauso nuo kiekvieno įsitikinimų, ir aš į tai nesigilinsiu. Juk nepradėsiu dabar abejoti elektra, nes jos neįmanoma pamatyti, – atsakė kiek įsižeidęs Konesa dėl tokios pastabos apie jo katalikišką tikėjimą.

– Atleiskite, aš nenorėjau...

– Žinau, jums nereikia atsiprašinėti.

Taimatsu, norėdama pratęsti pokalbį, sugrįžo prie klausimų:

– O laiptai? Jų pilna visuose Gaudi pastatuose.

– Kaip ir visų architektų darbuose, – pareiškė Konesa.

– Bet mane domina Gaudi. Masonai turi paslaptingąsias kopėčias, dukart po septynias pakopas simbolizuoja, tarkime, organizacijos trisdešimtąjį laipsnį.

– Taip, o kiekviena pakopa – tai vienas iš septynių laisvųjų menų viduramžiais.

Gramatika, retorika, logika, aritmetika, geometrija, muzika ir astronomija, mintyse išvardijo Migelis, atidžiai klausydamasis pokalbio. Ir vėl septynetas, pamanė sau.

– Dar teisingumas, kilnumas, nuolankumas, ištikimybė, darbštumas, uolumas ir dosnumas, – pridūrė Taimatsu.

– Taip, bet Gaudi nebuvo masonas, – laikėsi savo Konesa. – Krikščionybėje, kurios išpažinėjas jis buvo, ir aš nesiliausiu tai kartoti, kopėčios – tai santarvės tarp dangaus ir žemės simbolis. Ar prisimenate Jokūbo sapną?

– Tai iš Pradžios knygos: Jokūbas susapnavo kopėčias, kuriomis į dangų kilo ir leidosi angelai, – įsiterpė Marija.

– Puiku, bet man regis, kad čia vaizduojamas Kristaus Žengimas į Dangų.

– Su slibinu papėdėje? – paklausė Migelis, mąstydamas apie Gvelio parką.

– Ką gi, remiantis pasakomis, jūsų paminėti laiptai gali būti askezė, kurios pirmoji pakopa yra nuodėmės slibinas, ir jį būtina paminti. Mes ir vėl neperžengiame krikščioniškosios simbolikos ribų.

Toks paaiškinimas visiems trims labai patiko. Konesa pridūrė:

– Tačiau aš linkęs manyti, kad kopėčios atitinka Bizancijaus aiškinimą; jis Mergelę Mariją pavadino „Laiptais į Dangų“, kuriais pas žmones Jėzaus Kristaus asmenyje nusileido Dievas ir kuriais jie patys gali patekti į dangų.

– Jūs neįveikiamas, – pareiškė Migelis.

– Žvėris prie Trečiųjų Vartų? – nedavusi architektui atsikvėpti paklausė Marija.

Konesa dvejojo. Pakartojo sau tą frazę.

– Palūkėkite... tikrai... Čia turimas galvoje slibinas... Tai vėl slibinas, miela mano drauge.

– Slibinas iš Gvelio parko?

– Ne, tai Gvelio sodybos slibinas.

– Gaudi mecenatas įsigijo tris šimtus hektarų žemės tarp Les Korts ir Sarijos rajonų. Iš pradžių tai buvo dvi sodybos: Kan Feliu ir Kan Kujasas de la Riera. Po Euzebijaus Gvelio mirties sodyba buvo padalyta. Viena dalis – sodai ir Pedralbesų rūmai – tapo Karališkosios šeimos nuosavybe, o kitus sklypus įsigijo universitetas, turėjęs tikslų įkurti jame studentų miestelį. Mūsų katedra yra šoninėje dalyje, fligelyje. Iš trijų durų, kurias Gaudi iškirto sienoje, vienos yra tiesiai priešais Les Korts kapinių tvorą. Antrosios buvo išgriautos Farmacijos fakulteto statybų metu, nors vėliau jas atstatė. Trečiosios yra pagrindinis įėjimas, iš Manuelio Chironos alėjos. Kaip žinote, ten irgi yra slibinas.

– Sukaustytas grandinėmis, – tarstelėjo Migelis.

– Ir prirakintas prie mūrinio pilioriaus, kurio viršūnėje yra stibio apelsinas.

– Kokia jo reikšmė?

– Tai Ladonas, Hesperidžių Sodo aukso vaisius saugantis slibinas.

Hesperidžių Sodas – tai Barselona, sykiu pagalvojo Migelis su Marija ir susižvalgė.

– Galime taip tęsti ir toliau, – kalbėjo Konesa. – Tik, mano manymu, Gaudi statiniuose nėra nieko ezoteriško, užslėpto ar mįslingo. Jis nebuvo nei masonas, nei alchemikas, nei tamplierius, nei rozenkreiceris, nei karbonaras.

Visa tai daugiau tinka romanams, tačiau tikrovė yra visiškai kitokia. Tapytojas ir architektas Jozefas Frančeskas Rafolsas yra pasakęs, kad Gaudi taip ir liks nesuprantamas, jei žvelgsi į jį be tikėjimo.

– Kaip ir rašytojas Jozefas Pla, savo pagrindines formas apgaubęs katalikų liturgijos simbolika, neaprėpiamu pranašysčių pasauliu, tačiau remdamasis žemiškomis šaknimis, simbolines abstrakcijas pavertė tikrais, kitaip tariant, realiais simboliais.

– Gaudi buvo Viduržemio jūros regiono ir Taragonos lygumų sūnus, jo simbolika su ezoterika neturi nieko bendra, – pareiškė Konesa lyg savotišką reziumė.

Įsiterpė Marija, didžiąją pokalbio dalį tylėjusi.

– Mano senelis buvo didis Gaudi kūrybos gerbėjas. Jis pasakojo, kad architekto paveldą siaubė ne vienas gaisras.

– Tiesa, tai buvo Pilietinio karo metais. Ramono Kanto notarinėje kontoroje Gaudi parašė testamentą. 1936 metais jis pradingo kartu su visu notaro archyvu, kuris buvo sunaikintas.

– Iš kur žinoma, kad Gaudi paliko testamentą? – pasiteiravo Migelis.

– Nes ir Barselonos notarinėje kolegijoje, ir Generalinėje Madrido archyvų direkcijoje išlikusios šio testamento kortelės.

– Tačiau buvo ir daugiau gaisrų, – neatlyžo Marija.

– Taip. Gaudi archyvas, kaip ir jo darbo stalas, sudegė 1936 metais per Šventosios Šeimos bažnyčioje kilusį gaisrą.

– Ar jums nekelia įtarimo tokie dažni gaisrai?

– Na, nepamirškite, kad tai įvyko per patį Pilietinio karo įkarštį, tuomet liepsnojo daugelis bažnyčių. Tų pačių metų

liepos 19-ąją Šventosios Šeimos kripta grupelės fanatikų buvo padegta ir išplėšta. Buvo išniekintas knygininko Bokabėjos kapas, tas pats būtų nutikęs ir su Gaudi, jeigu senas jo bičiulis Rikardas Opisas nebūtų užkirtęs tam kelio. Praėjus keliems mėnesiams Gaudi kapą atvėrė policija, įtarusi, kad viduje gali būti slepiami ginklai. Kai 1939 metais miestą užėmė generolo Franko būriai, kapavietė buvo laikinai uždengta. Tų pačių metų gale, patvirtinus, kad viduje esantis kūnas iš tikrųjų buvo Gaudi, ji buvo galutinai uždaryta.

– Kokia niekinga istorija!

– Kaip ir daugelis kitų per karą nutikusių baisumų. Tai buvo didžiulis praradimas. Jo Šventosios Šeimos studija buvo šalia kunigo namų, virš krautuvėlės. Studiją sudarė trys dalys: braižytojų salė, kabinetas ir fotografijos laboratorija. Lubos buvo nukabinėtos gipsiniais šventovės skulptūrų modeliais. Įsivaizduokite, kokie nuostabūs dalykai pražuvo liepsnose.

– Iš kur visa tai žinoma?

– Kaip atrodė studija? Iš fotografijų, darytų prieš dešimt metų, netrukus prieš Gaudi mirtį.

– O kam buvo reikalinga fotografijos laboratorija?

– Panašu, kad laboratorijoje buvo įtaisyta zenitinė šviesa ir keturių veidrodžių komplektas, su kurių pagalba Gaudi galėjo matyti vaizdą, fotografuotą iš penkių skirtingų pozicijų: iš priekio ir keturis, atsispindinčius veidrodžiuose. Kaip sakiau, jis buvo genijus, o jo genialumą patvirtino paprasti sprendimai.

– Ar jums neatrodo keista, kad visa tai pražuvo? – paklausė Migelis.

– Juk tai buvo karo metai. Ar jūs manote, kad tai būta sąmokslo?

– Negalime atmesti jokios tikimybės.

– Mielas mano drauge, Gaudi negalėjo turėti priešų. Gaudi buvo lyg šventasis. Gvelio parke ir kitur jis gyveno su tėvu ir dukterėčia, kol abu pasimirė. Vėliau, likus metams iki mirties, jis persikėlė į Šventosios Šeimos šventovę, kurios projektui lyg koks vienuolis ar atsiskyrėlis atsidavė visu kūnu ir siela. Kai kas mini, kad pas jį gyveno mažas berniukas. Tikra yra tai, kad kartais sekmadieniais jį aplankydavo tik gydytojas Santalo arba skulptorius Žiorensas Matamala. Kaip jau sakiau, savo dirbtuvėje jis gyveno kukliai ir paprastai. Valgį jam gamindavo šventovę prižiūrinčio durininko žmona. Ne, Gaudi negalėjo turėti priešų. Dalis jo palikimo pražuvo vien dėl Pilietinio karo beprasmybės ir nežaboto žiaurumo.

28

– Gal jau dabar papasakosite, ką visa tai reiškia? – paklausė Taimatsu, vos jie spėjo uždaryti Ramono Konesos kabineto duris. Ji negalėjo atsikratyti nuojautos, kad draugai kažko jai nepasako.

Migelis ir Marija susižvalgė. Marija linktelėjo.

– Gerai, – sutiko Migelis. – Bet ne čia. Per daug visko nutiko.

– Eime pas mane į namus, – pasiūlė Marija.

Taimatsu pažvelgė į vieną, paskui į kitą. Ji nė neįsivaizdavo, ką netrukus išgirs.

– Taimatsu, tu dar turi laiko apsigalvoti ir į visa tai nesivelti, – įspėjo Migelis.

– Degu iš nekantrumo, kaip noriu viską sužinoti, juk mes draugai. Ar ne? – paklausė, kreipdamasi į Mariją, tikėdamasi jos palaikymo.

Ši nutylėjo.

– Be to, juk esu šio periodo žinovė ir... kaip visi japonai, esu įsimylėjusi Gaudi, – šypsodamasi pasakė ji.

– Tai, ką mes žinome, daktaro disertacijai netinka, – pareiškė Marija.

– Ką gi, tada parašysime puikų romaną, – juokais atšovė japonė.

– Taimatsu, kol kas visa medžiaga tinka nebent bepročio plunksnai. Iš tikrųjų tai man derėtų pranešti policijai. Tas romanas, kaip sakai, atrodo toks neįtikėtinas, kad... Reikėtų labai pasistengti, kad skaitytojai patikėtų.

Taimatsu nepanoro veltis į diskusiją apie romano teoriją arba populiariojo romano genezę. Tai nebuvo jos mėgstama tema, tačiau jos pateikti argumentai skambėjo įtikinamai.

– Migeli, tau pavyko pasiekti tikslą – aš mirštu iš smalsumo. Gal pagaliau priartėsime prie temos?

Tada Migelis papasakojo viską iki tėvo Jonos nužudymo.

– O, vadinasi, yra ir nužudymas? Velniava, tai darosi įdomu! – šūktelėjo Taimatsu.

– Sunkiai įsivaizduojamo žiaurumo pavyzdys. Eime namo. Pakeliui išgirsi viską. Prieš tai tau noriu kai ką parodyti, – pasakė Migelis.

Jie stabtelėjo vidury gatvės. Taimatsu vos galėjo suvaldyti savo smalsumą.

– Prieš mirtį tėvas Jona ant grindų tai užrašė savo krauju.

Migelis išsitraukė popieriaus lapelį su nukopijuotu užrašu... Marija krūptelėjo. Ji virpėjo iš išgąsčio kaip vakar, kai jį pamatė. Jis pamėgino ją nuraminti. Taimatsu paklausė:

– Kaip tai suprasti?

Marija neryžtingai tarė:

– Dieną prieš savo mirtį senelis užsiminė apie tėvą Joną... Sakė, kad tėvas Jona turėjo man kažką pasakyti...

– Vadinasi... šiame popierėlyje yra...

– Tai iš tiesų yra žinia, – pertraukė ją Migelis. – Mums nepavyko jos iššifruoti.

Japonė paėmė raštelį ir žiūrėdama kartojo:

– Graikiškos abėcėlės raidė beta... Skriestuvas ir ženklas padalintas skaičiumi 118... 22... Nenumanau, ką tai galėtų reikšti, bet...

Beeidami jiedu atskleidė jai visą įvykių seką.

Marija ne juokais išsigando. Tėvo Jonos mirtis tik patvirtino jos nuojautą, kad senelis galėjo būti nužudytas. Jos vargšas senelis. Ji buvo išrinktoji atlikti misijai, tik nesuvokė kokiai. Suprato tik tiek, kad tai mirtinai pavojinga ir kad laiko ji turi visai nedaug.

– Nebijok, mes su tavimi, – ramino ją Taimatsu.

– Kurgi ne! Akistatoje su žudikais, kurie nedvejodami mane nudės. Negaliu tavęs į tai painioti.

– Bet aš jau įsipainiojau, – atšovė Taimatsu.

Migelis nieko nepasakė. Eidamas jis padavė Marijai ranką, o ji tvirtai ją suspaudė.

Sugrįžę namo jie patraukė tiesiai į kabinetą, o ten ant stalo lempos šviesoje jie parodė jai vėžlyje rastą dėžutę.

– Nežinia kaip ją atidaryti, – gūžtelėjo pečiais Marija.

– Nesinori jos laužyti arba gadinti, – pridūrė Migelis.

– Kitaip gali nukentėti tai, kas yra viduje, – užbaigė Marija.

Taimatsu paėmė į rankas dėžutę ir švelniai perbraukė pirštais per reljefo skaičius.

– Ką tau pasakė senelis, kai jam parodei dėžutę.

– Nieko. Jis buvo visiškai sutrikęs.

– Iš tikrųjų jis vis kartojo vieną frazę, – prisiminė Migelis.

– Kokią frazę?

– „Mokytojo mirtis“, kelis sykius pakartojo jis, – pritarė Marija.

Vartydama rankose dėžutę Taimatsu susimąstė. Pakako kelių trumpų sekundžių ir jos akys nušvito. Švelniai dešinės rankos smiliumi ji paspaudė keturis skaičius.

Ir dėžutė atsidarė.

Marijos ir Migelio veidai ištįso iš nuostabos.

– Kaip tau tai pavyko? – sutartinai paklausė jie.

– Tai... visai paprasta. Jis jums pasakė: mokytojo mirtis. Vienas, devyni, du ir šeši: 1926 metais buvo nužudytas Gaudi, – pasakė Taimatsu džiugiai šypsodamasi ir padavė dėžutę Marijai.

Negalėjai tvirtinti, kad jiedu atrodė nusivylę, bet tas mėlynas sąsiuvinis, pluoštas rankraščių po trisdešimt du puslapius bent jau iš pradžių nepateisino jų lūkesčių. Medalionas su odine virvele irgi nebuvo kažin kas, neatrodė senovinis, o dydžiu prilygo dviejų eurų monetai. Jame buvo pavaizduota raidė alfa, o kitoje pusėje išraižytas paukštis.

Kedro medžio dėžutėje daugiau nebuvo nieko.

Marija pasikabino medalioną ant kaklo, o Migelis pradėjo vartyti sąsiuvinį, norėdamas paskaityti, kas jame rašoma. Kai kuriuose puslapiuose piešiniai buvo nuspalvinti, kituose – atlikti vien pieštuku. Iš pirmo žvilgsnio atrodė, kad senelis buvo visai neblogas dailininkas.

– Regis, tavo senelis mėgo kopijuoti miniatiūras iš viduramžių knygų...

– Tai turėtų kažką reikšti. Kas dar?

– Kiek ilgesni tekstai, kai kurie pažymėti datomis. Panašu į prisiminimus. Trumpos frazės, kažkokie aforizmai... kai kurie – lotyniški, – pasakė skubiai pervertęs sąsiuvinį.

– Kodėl mums jo neperskaičius? – paklausė Taimatsu.

Marija apsipylė ašaromis. Ji ilgai stengėsi tvardytis, bet šiuokart daugiau nebepajėgė.

Migelis ją apkabino.

– Gal norėtum pailsėti?

– Ne, viskas gerai. Aš taip pat noriu žinoti, kas parašyta tame sąsiuvinyje, – pasakė šluostydamasi ašaras. – Man viskas gerai, – pakartojo ji.

Su nerimu ir viltimi jie pasiruošė skaityti senelio dienoraštį. Marija pradėjo, o klausantieji užsirašinėjo pastabas iš sąsiuvinio.

Marija drebančiomis rankomis atvertė pirmąjį puslapį.

DIENORAŠTIS

Kai savo nuodėmingo gyvenimo pabaigoje, pražilęs ir nukaršęs kaip pasaulis, laukiu akimirkos, kada nugrimsiu į atminties bedugnę, kuri tampa kaskart vis tylesnė ir lyg menka šviesa retsykiais aplanko mano mylimo pensiono kambarėlį, ten mane dar laiko pasiligojęs ir nerangus kūnas, ryžausi šiame sąsiuvinyje paliudyti įstabius ir siaubingus dalykus, kurie nutiko mano vaikystės metais (kad vis dėlto išvengta Antikristo atėjimo ir kad tu, mano miela, padėtum išsipildyti man skelbtai pranašystei).

Viešpats man suteikė malonę tiksliai paliudyti viename mieste nutikusius įvykius, kurio vardo neįmanoma nepaminėti prisidengus tyla: tai Barselona.

Kad būtų galima geriau suprasti įvykius, į kuriuos aš buvau įpainiotas, galbūt derėtų priminti, kas dėjosi tais dešimtmečiais, kaip tuomet gyvenant viskas man atrodė ir kaip viską prisimenu dabar, praturtinęs tuo, ką vėliau girdėjau apie tai pasakojant, jei tik mano atmintis gebės surasti visus daugybės neaiškių atsitikimų ir faktų galus.

Papasakosiu apie savo mokytoją, kuriam Dievas atleido už kartais per didelį intelektualinį išpuikimą, o mano laikų jaunuoliams buvo įprasta žavėtis brandesniu ir išmintingesniu žmogumi. Jis man įdavė saugoti paslaptį, kad ją perduočiau tau, o tu padėtum išsipildyti mūsų šeimai patikėtai pranašystei. Aprašysiu tik svarbiausius dalykus, tikėdamasis, kad sugebėsi juos išsiaiškinti, ir tavo misija padės išsipildyti pranašystei, kad mūsų Viešpats Jėzus Kristus būtų dar labiau šlovinamas, o varguoliai būtų apdovanoti.

Į Barseloną atvykau labai didelės sumaišties laikais. Vieniems Barselona atrodė kaip tikras pragaras, o kitiems – kaip nuosava sodyba. Treji metai prieš man atvykstant Katalonijos karinės apygardos vadas Primas de Rivera pasiskelbė paties Ispanijos karaliaus pripažintos milicijos viršininku. Barselonoje konservatyviosios klasės buvo šalininkai to, ką jie vadino „ramybe ir tvarka". Generolas juos sudomino, todėl jie ne tik pritarė jo karinio maišto idėjai, bet ir aktyviai prisidėjo jį rengiant. Primas de Rivera susibroliavo su jais ir pažadėjo jo paties ir milicininkų globojamą regioninę autonomiją, kad šie ir toliau galėtų užsiimti verslu ir išlaikyti savo sodybas. Katalonijos konservatoriai juo patikėjo. Madride taip pat nebuvo nuoširdžių konstitucinės sistemos šalininkų. Vyriausybė žinojo apie rengiamą sąmokslą, bet ir nieko nesiėmė, kad jo būtų išvengta. Jo troško visi Ispanijos konservatoriai, jie ne tik jam simpatizavo, bet ir prisidėjo prie jo sėkmės. Barselona tapo Primo de Riveros išrinkimo scena. Be kita ko, generolas turėjo besąlygišką Aragono antrojo karinės vadovybės generolo Sanchurcho ir generolo Milanso del Bošo, tuo metu buvusio karaliaus Alfonso XIII kariuomenės vadu, palaikymą. Jam tereikėjo likusių karinių apygardų vadų pritarimo, tačiau jis buvo įsitikinęs, kad po karinio perversmo pakaks jau turimo ir visų palaikančiųjų pritarimo. Taip ir buvo.

Tam nepritarė tik darbininkų klasė. Tačiau perversmas buvo nukreiptas prieš žemesniąsias klases, prieš liaudį. O kam jie rūpėjo? Jie kėlė netvarką ir turėjo būti pastatyti į vietą, kad galų gale teisėti jų reikalavimai būtų nutildyti. Tarp maišto rengėjų, mačiusių viską, kas dėjosi, buvo ir Salvadoras Segi, kurį vadino Noi del Sukre. Jis parengė visuotinio streiko planą perversmo atveju ir ėmėsi priemonių kovoti su Nacionalinio darbo komiteto teroru. Jam tai pavyko. Segi žinojo, kad tiek vieniems, tiek kitiems pavyko pasiekti tik tai, kad darbininkai dar ilgai nedrįs pakelti galvos, o jų socialiniai iškovojimai bus vilkinami. Vieną kovo popietę, kai su draugu vaikštinėjo San Rafaelio gatve, Noi del Sukrė buvo nužudytas. Kai kiti bičiuliai atsišaudė, norėdami pridengti jo pabėgimą, žudikas šovė jam į pakaušį. Po penkių mėnesių įvyko karinis perversmas. Generolas Barselonoje viešai išplatino manifestą, kuris skelbė, kad tėvynei iškilusio pavojaus akivaizdoje (o grėsmę sukėlė politikai), Madride susikūrė laikinoji karinė vadovybė, kol viskas sugrįš į savo vėžes ir šalyje liausis ta visuotinė netvarka, grasinanti visišku žlugimu.

Rugsėjo viduryje, penktą valandą ryto, iš karinės vadovybės išjojo Montesos kavaleristų būrys, kuriems buvo įsakyta Barselonos gatvėse ir aikštėse iškabinti pranešimus, kad įvedama karo padėtis, o Barselonos, Leridos, Cheronos ir Taragonos provincijų valdžia patikėta atitinkamiems karo gubernatoriams, kurie paskelbs konkrečius nurodymus. Atstovų susirinkimo prezidentas Valjesas i Puchalis buvo susitikęs su keliais žurnalistais pakomentuoti susidariusios situacijos. Prezidentas pasakė:

– Mes pripažįstame susidariusią padėtį, tad belieka jiems paklusti.

Ketvirtą valandą ryto, kai laikraščiai išspausdino karinės apygardos vado manifestą, miestiečiai užplūdo kioskus

ir išgraibstė visus egzempliorius. Teko spausdinti dar kelis tiražus, nes laikraščių nepakako. Tačiau miestas atrodė taip, kaip paprastą dieną. Tik telefono, telegrafo, finansų skyriuose ir kitose oficialiose įstaigose karinė vadovybė pastatė sargybą.

Tą ir sekančias dienas generolas pasižadėjo užtikrinti viešąją tvarką, normalų ministerijų ir kitų oficialių įstaigų funkcionavimą ir visiškai uždrausti visas partijas. Prisidengė šūkiu: taika, taika, taika, vardan tvarkos ir nacijos išsaugojimo.

Vėliau paleido Kortesus, visoje šalyje įvedė karo padėtį ir panaikino socialines laisves. Per stulbinamai trumpą laiką, maždaug per mėnesį, suskaidė ir panaikino savivaldybes ir paskelbė normatyvus, kuriais remiantis nustatoma nauja centrinė ir provincijų organizacija. Pašalino opoziciją iš konkurso į įvairius administracinius organus. Viešoji tvarka, vienas iš didžiausių katalonų konservatoriams duotų pažadų, netrukus buvo įvesta. Išsigelbėjo tik Katalikiškosios ir Laisvosios profesinės sąjungos. Profsąjungų narių laukė žiaurios represijos, o visos organizacijos buvo uždraustos. Vieni vadovai pasitraukė į pogrindį, o kiti – tremtin.

Primas de Rivera neišpildė katalonų konservatoriams duotų pažadų dėl Katalonijos regioninės autonomijos. Tačiau iš esmės jiems rūpėjo tik jų klasiniai interesai, todėl jokio aktyvesnio pasipriešinimo nebuvo. Jie nutarė palaukti geresnių laikų, nes visa kita generolas išpildė.

Į Barseloną atvažiavau vieną žiemos naktį, kai mokytojas pasiėmė mane iš Riudomso, Reuse mes sėdome į traukinį, o Barselonos stotyje mūsų jau laukė karieta.

Tada aš pamačiau Gvelio parko pasakų trobelę, kur anuomet gyveno mano mokytojas. Netrukus mes persikėlėme

gyventi į jo dirbtuves, į atgailos šventovę *Sagrada Familia* – Šventosios Šeimos bažnyčią.

Tada Barselona išgyveno didelių urbanistinės struktūros pokyčių laikus. Mat po trejų metų mieste buvo numatyta rengti Pasaulinę parodą. Pagrindiniai darbai buvo sutelkti Gotikiniame rajone, ant Tibidabo kalvos, ant Montžuiko kalno, Zoologijos sodo rajone ir Šventosios Šeimos bažnyčioje, turėjusioje tapti architektūriniu bei religiniu monumentu, prie kurio mano mokytojas dirbo jau daugelį metų.

Vėliau sužinojau, kad mano senelis su mokytoju buvo studijų draugai, kad juos siejo nuoširdi draugystė. Dėl to ir dėl kitų transcendentinių dalykų, kuriuos vėliau išsiaiškinau, senelis patikėjo mane Antonijui Gaudi.

Gyvenimas studijoje buvo daug geresnis, nei aš įsivaizdavau palikdamas savo miestelį. Gaudi mane laikė lyg savo anūku. Jis mane nuvedė į mokyklą. Sugrįžęs po pamokų matydavau jį dirbantį, iki ateidavo metas eiti į pamaldas. Laukdavau jo sugrįžtant, vakarieniaudavau su durininku ir jo žmona. Tada jis tęsdavo darbą, bet man leisdavo būti šalia ir aiškindavo savo darbo smulkmenas. Kartais sugrįžęs jis skaitydavo dienraštį *La Veu de Catalunya* ir man papasakodavo naujienas.

Dar ir dabar prisimenu keletą įdomesnių naujienų ir mokytojo komentarus.

– Paklausyk, čia rašoma, kad vienas škotas išrado radiją, kuriame galima matyti.

Tai buvo žinia apie mokslininką Džoną Berdą, Karališkajame institute pristačiusį savo išradimą – per atstumą vaizdus perduodantį aparatą. Tas stulbinantis mechanizmas tam tikru vamzdžiu elektrinius impulsus paversdavo vaizdais, projektuojamais į prie vamzdžio pritvirtintą ekraną.

Mokytojas labai domėjosi technikos naujovėmis.

– Vaikeli, po dvidešimties metų žmonės nuvyks į Mėnulį, – pareiškė jis kitą kartą.

– Mėnulį? O kodėl, mokytojau?

– Čia rašoma, kad kažkoks Robertas Godardas savo sklype, Masačusetso valstijos kaimelyje, paleido į erdvę skystu kuru varomą raketą.

– Ir jau skrisime į Mėnulį?

– Chuanitai, tai tik laiko klausimas. Aš tau sakau – praeis dvidešimt metų, ir visi galėsime skristi į Mėnulį!

Vieną karnavalo naktį mokytojas sulaukė keisto svečio.

Gaudi piešė ant didžiulio popieriaus lakšto, pritvirtinto prie medinės lentos jo akių aukštyje. Jis darbavosi pieštuku ir kartkartėmis atsitraukdavo pasižiūrėti į jį iš toliau. Aš sukiojausi šalimais. Jis sugrįžo iš pamaldų, mudu drauge pavakarieniavome, tada jis tęsė darbą. Aš tylomis jį stebėjau.

– Mokytojau, ką čia darote?

– Chuanitai, tau metas miegoti.

– Seneli, man patinka žiūrėti, kaip jūs piešiate.

Gaudi nusišypsojo. Retsykiais man išsprūsdavo šis žodis, o jį tai nuteikdavo maloniai.

– Labai gražu. Kas tai?

– Piešiu viską, kas turėtų būti pavaizduota ant Šventosios Šeimos Kančios fasado.

Įsitaisiau jam iš kairės, keletą metrų tolėliau nuo jo. Sėdėjau ant kėdutės, pasiryžęs jam netrukdyti. Tada mokytojas atsitraukė nuo darbo ir tarp aplankų ir popierių susirado kažkokį piešinį. Pasidėjo jį šalia to, kurį piešė, ir man pasakė:

– Vaikeli, šią šventovę statys daugelis kartų. Bet aš privalau nubraižyti linijas, kad ji būtų užbaigta taip, kaip esu sumanęs. Tačiau nepakaks šventovę užbaigti, kad ji būtų tokia, kokia turi būti.

– Ką tuo norite pasakyti, mokytojau?

– Ši šventovė – tai kelio pabaiga. Tai Biblija, skelbianti žmonėms naujosios Jeruzalės atėjimą. Varguoliams reikia Jėzaus Kristaus, pranašystė turi išsipildyti.

– Mokytojau, aš jūsų nesuprantu.

– Gyvename sumaišties laikais, atėjo metas tai pakeisti. Mums laikas sugrįžti namo. Viskas nulemta žvaigždžių. Mūsų laukia Viešpats.

Mokytojas kalbėjo lyg pačiam sau.

– Mano mažyli, žmogus egzistuoja dvimatėje erdvėje, o angelai – trimatėje. Išmušė valanda palengvinti pasaulio skausmą. Prieik arčiau.

Aš prisiartinau prie mokytojo, kaip jis man liepė, o jis, rodydamas į piešinį, pasakė:

– Šiame lape telpa visa doktrina, tai Šventosios Šeimos planas.

Piešinyje, kaip jis man paaiškino, buvo sutelkta visa šventovės simbolika. Tai buvo apžvalginis, net viso lapo neužimantis paveikslėlis. Tada mokytojas pradėjo vardinti viską, kas buvo pavaizduota paveikslėlyje:

Trys Trejybės būtybės, trys jų teologinių dorybių atitikmenys ir trys pirmieji įsakymai.

Septyni sakramentai ir jų ryšys su septyniais „Tėve mūsų“ maldos prašymais.

Septynios kūrimo dienos.

Septyni Mozės įsakymai.

Septynios Šventosios Dvasios dovanos.

Septynios didžiosios nuodėmės.

Septyni gerieji darbai sielai.

– Septynis kartus po septynis? – paklausiau.

Mokytojas nusišypsojo, ir aš pamačiau, kaip jo žydros akys sublizgėjo. Matyt, jis kažką suprato, nors aš dar neperpratau jų reikšmės.

Aš labai gerai pamenu tą dieną. Dirbtuvėje buvome tik mudu. Tolumoje sugaudė varpai, ir tai mane akimirkai išblaškė. Mintyse suskaičiavau valandas, kaip buvau įpratęs. Negaliu tiksliai paaiškinti, kas nutiko. Nuaidėjus paskutiniam dūžiui aš pamečiau jų skaičių. Tuomet pažvelgiau į mokytoją, ir mane nustebino jo veido išraiška. Pakėlęs galvą jis žvelgė išplėstomis akimis. Jau ketinau paklausti, kas jam yra, bet jis skubiai pridėjo pirštą prie lūpų ir nurodė tylėti. Išgąstis jo veide bylojo, kad gresia kažkoks pavojus, ir jis tykojo mūsų čia pat, dirbtuvėje. Ore tebevirpėjo paskutiniojo dūžio aidas, kai iš kažkurios vietos netoliese pasigirdo vis stipresnis kvėpavimas. Aš suklusau. Pamaniau, kad tai koks per neapsižiūrėjimą uždarytas katinas ar šuva. Bet paskui suvokiau, kad tas šnopavimas ne tik žmogaus, bet kartu ir žvėries. Sklido jis iš tamsoje skendinčios kertės, kur buvo sukrautos statulos ir formos iš gipso. Į tą pusę ir buvo keistai įsistebeilijęs mokytojas. Jis atrodė lyg sustingęs. Mano akys įsižiūrėjo į tamsą, ir tada pastebėjau siluetą. Nustėręs žvelgiau į tamsius vienos statulos kontūrus, lig šiol ji ten nestovėjo, buvau visiškai tuo tikras. Darsyk pažvelgiau į susikaupusį mokytoją, ir jo akių išraiška man sukėlė keistą nuostabą, sumišusią su apkvaitimu. Labai persigandau, nes nesupratau, kas čia vyksta?

Nežinia, ar tai buvo mano vaizduotės padariniai, bet kai dar sykį pažvelgiau į tamsų siluetą kambario gilumoje, jo buvimas ir šaltas alsavimas persmelkė kiaurai, lyg tiršta nematoma migla, kūnu nubėgo šiurpuliukai. Aš sudrebėjau. Neįstengiau nė krustelėti. Mokytojas buvo šalia, bet atrodė, kad jis tėra tik dar viena statula be gyvybės. Nesumojau, ką man daryti. Pasijutau toks vienišas ir bejėgis, kad mane visą užvaldė silpnumas. Priešais atsivėrė neišmatuojama bedugnė. Sustingo ne tik visas mano kūnas, bet ir kraujas gyslose. Tada ir pagalvojau, kad tas neapčiuopiamas dalykas nėra iš

šio pasaulio. Nuo tos minties pradėjau visas tirtėti. Girdėjau jo duslų gargimą, tarsi švilpimą, kuris šaukė mane vardu. Aš grūmiausi savo viduje, kad jis dingtų, kad nutildyčiau tą balsą, kuris mane viliojo ir kartu gąsdino... Pamenu, kad tai buvo pirmasis kartas, kai pajutau, kone galėjau apčiuopti tą keistą ir beprasmį nerimą, kurio neįmanoma apsakyti žodžiais. Tamsos ar net mirties baimė nė iš tolo neprilygo tą akimirką mane apėmusiam siaubui. Ore sustingo paskutinio varpo dūžio gausmas, ir jo metalinis aidas slopo taip pamažu, kad, regis, traukė drauge su savimi į tamsybes. Iš baimės prieš tą antgamtinę būtybę, kuri tūnojo dirbtuvėje, man gniaužė kvapą. Aš tylutėliai verkiau, mano širdies dūžiai dunksėjo smilkiniuose, troškau rėkti, kuo skubiau sprukti, bet suvokiau esąs suakmenėjęs lyg statula.

Štai tada tamsus siluetas, kurio veidą slėpė kaukė, žengė žingsnį į priekį. Tas žingsnis mano ausyse sudundėjo lyg didžiulis būgnas. Jis pamažu artėjo.

Tylą perskrodęs mokytojo balsas pažadino mane iš siaubo ir sąstingio.

– Nešdinkis! – šūktelėjo jis ir greitakalbe ištarė keletą man nesuprantamų lotyniškų frazių.

Siluetas sustojo.

– Chuanitai, greičiau ateik ir slėpkis už manęs, – vos pajėgdamas susivaldyti riktelėjo mokytojas.

Net ir dabar nežinau, kaip man pavyko, nes neturėjau jėgų nei strykteleti, nei žengti bent žingsnį. Susmukau ant grindų ir nušliaužiau arčiau prie mokytojo, mano kojos ir rankos buvo lyg sustabarėjusios. Kaip galėdamas skubiau pasislėpiau už mokytojo, kaip sykis už brėžiniais nukrauto stalo.

Nesupratau, apie ką jiedu kalbasi, bet buvau tikras, kad tarp jų užvirė nuožmus mūšis. Dvi viena priešais kitą sustojusios figūros laidė vienas kitam užkeikimus kažkokia nesuprantama kalba. Tai priminė tuštumą skrodžiančio ka-

lavijo švytravimus. Mokytojas meldėsi, jo balsas sustiprėjo, o žmogų su kauke, regis, varstė didžiausi skausmai. Pamenu, nuo jo siaubingo klyksmo turėjau užsikimšti ausis. Jo kaukė staiga tapo purpurinio raudonio, jos tviskesys buvo toks stiprus, kad mano akys neatlaikė. Nežinau, kiek laiko truko tas mūšis, tik pajutau, kad staiga tas kvapą gniaužiantis jausmas dingo ir paskutinio varpo dūžio gaudimas nutilo.

Visas mano kūnas tirtėjo, nepajėgiau tvardytis... Sukaupęs visas jėgas silpnu balsu paklausiu:

– Kaip jaučiatės, mokytojau?

Mokytojas atrodė išsekęs, net gerokai susenęs. Stovėjo susikūprinęs, rankos nusvirusios, jis sunkiai šnopavo... Žvalgiausi į visas puses, nedrįsdamas palikti savo slėptuvės. Po ilgokai užsitęsusios tylos jo kvėpavimas pagaliau išsilygino, ir jis prašneko:

– Jis išsinešdino... Daugiau nebegrįš. Turi išsipildyti tai, kas sumanyta. Laiko turime nedaug.

Mokytojas atsisėdo. Akys užmerktos, jis sunkiai kvėpavo. Tada vienu šuoliu pripuolęs susigūžiau prie jo kojų ir apimtas siaubo pratrūkau raudoti...

– Nebijok, Chuanitai, jau viskas baigta.... Pažadu tau, kad jis daugiau nesugrįš...

– Mokytojau, mano mokytojau... Jis mane vadino vardu, jis mane kvietė... Aš nieko negalėjau padaryti. Mokytojau, kas jis?

– Mano mažasis Chuanitai, privalai būti tvirtas... Tu labai greitai išmoksi apsiginti.

– Mokytojau, bet aš... aš labai išsigandau... Tai nebuvo žmogus, aš žinau...

– Pasitikėk manim... Ateis diena, ir tu jį sunaikinsi... Tau tai pavyks.

– Bet, mokytojau, tai buvo ne žmogus, jis... jis... Ar dėl to slėpė savo veidą?

– Mažų mažiausiai dėl to. Aš jo veidą mačiau. Blogis visada turi vienodą veidą... niekada to nepamiršk. Aš jį iškalsiu akmenyje. Pažvelk! – tarė rodydamas man fotografiją.

Tai buvo viena iš skulptūrų ant Šventosios Šeimos Rožinio vartų kronšteino. *Žmogaus sugundymas*, velnias į rankas jam įduoda Orsinio bombą. Ši skulptūra kartu su *Moters sugundymu* buvo mokytojui labai brangi. 1910 metais Paryžiuje vykusioje parodoje jis pristatė du modelius iš gipso, kurie buvo eksponuojami Grand Palais.

– Kartą tas tipas atėjo pas mane ir pasakė esąs blogio įsikūnijimas, kurio man reikia modeliui. Tąkart jis buvo be kaukės, ir aš neišsyk jį atpažinau. Tik paskui supratau, kad tai jis. Jau tada galėjau jį sunaikinti, bet jaučiausi senas ir suvargęs. Tas tipas metų metus mane persekiojo ir įkalbinėjo. Jis visais būdais stengėsi man sukliudyti užbaigti šį statinį. Ir tądien, po tiek metų, jam net pakako įžūlumo pasisiūlyti, kad jį nufotografuočiau...

Gerai žinojau apie tą mokytojo pomėgį. Mane tai gąsdino, ir tame procese niekada nedalyvavau. Gaudi savo studijoje fotografavo daugybę žmonių, kurie jam pasitarnavo šventųjų, angelų, evangelistų ir pranašų statulų modeliais. Jis netgi lankydavosi Gimdymo namuose ir Les Korts pamestinukų prieglaudoje, kurioje ieškojo valkataujančių vaikų, merdėjančių žmonių ir numirėlių. Kartais jo modeliais tapdavo pažįstami žmonės. Karalius Dovydas iš tiesų buvo mūrininkas, vardu Ramonas Artigasas.

Aš tylėjau. Mokytojui reikėjo atgauti ramybę, o jau tada, jei norės, jis man pats paaiškins, kas čia dėjosi.

Taip netrukus ir buvo.

– Noriu tau kai ką papasakoti. Elgsiuosi taip, lyg tu būtum daug vyresnis, nes esu įsitikinęs, kad tu viską puikiai supra-

si, – kartą prašneko mokytojas. – Mudu su tavo seneliu esame bičiuliai nuo tų laikų, kai studijavome Architektūros mokykloje. Mudviem buvo po aštuoniolika metų, pati jaunystė, ir Braselona mus tiesiog užbūrė. Užsimezgė ryšys su vienu niekuo neišsiskiriančiu bendramoksliu Luisu Sekeira. Jo tėvas buvo didis žmogus ir, kaip vėliau įsitikinau, nenusipelnė turėti tokio sūnaus kaip jis. Jo motina buvo duktė leidėjo, kuris susibroliavo su diktatūra, bet norėdamas susikrauti turtus iš politikos visai sužlugdė savo verslą. Didelei jo laimei, jam pagelbėjo Primas de Rivera. Įkūrė leidyklą ir visus Ispanijos karinius štabus užvertė pornografiniais leidiniais. Bet tai kita istorija, Chuanitai. Sekeira buvo mergišius ir kėlė aplinkinių susižavėjimą. Kartą jis mums prasitarė, kad su grupe bičiulių Septynių Vartų rūsyje jie dalyvauja kažkokiose iniciacijų apeigose. Mudu su tavo seneliu tada buvome drovūs jaunuoliai, kupini idėjų, kurių dabar jau negalėčiau remti, bei troškimo viską pažinti ir išbandyti. Vieną kartą jis mus įkalbėjo eiti drauge su juo. Keletą kartų apsilankėme tuose susibūrimuose, dalyvavome apeigose, kurios iš pradžių mums atrodė nekaltos. Tačiau ilgainiui abu su tavo seneliu sutarėme, kad tos gobtuvais prisidengusios žmogystos yra tikri bepročiai. Vieną naktį, po kurios daugiau ten nekėlėme nė kojos, atėję išvydome tai, ko negalėčiau tau pasakoti, nes įvarysiu siaubą.

Tais laikais Barselonoje gyvavo šešiolika masonų ložių, priskiriamų septynioms konfesijoms. Daugybė menininkų ir intelektualų buvo susiję su slaptomis draugijomis. Tačiau Sekeira nepriklausė nė vienai iš jų. Jis nebuvo masonas. Jis simpatizavo satanistams. Iš pradžių mes to nežinojome, bet pabuvoję tarp jų suvokėme, kas slypi už tos beprotystės. Jie vadinosi Kronšteino kariais, dargi mėgo vadintis Riteriais Judo broliais. Viršum altoriaus, kur būdavo atliekamos jų apeigos, šalia apverstų aukštyn kojom juodų skriestuvo ir

matlankio buvo išraižytos raidės CHJ... Turbūt nesunku suprasti, kad tai atvirkščiai užrašyti mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus inicialai. Kaip jau minėjau, jie buvo satanistų sekta, tamsai tarnaujantys iškrypėliai. Jie tikrąja to žodžio prasme buvo žudikai: išniekindavo lavonus, žudydavo, organizuodavo užpuolimus, rengdavo tokias apeigas, kurių neminėsiu, kad neįvaryčiau tau siaubo. Jie kviesdavo demonus ir garbino šėtoną ir stabą, vadinamą Bafometu. Turbūt svarstai, ką ten veikėme mudu. Kaip sakiau, iš pradžių mes viso to nė neįtarėme... Bent jau aš nesupratau, kas ten vyksta. Maniau, kad tai slapta draugija, kokių mieste buvo tūkstančiai, tačiau jos esmė – per pasaulio pažinimą pažinti Dievą. Jog visa gamta pamažu atsiskleidžia kaip kelias Prasmių Prasmės link. Kaip matai, tai neturi nieko bendra su ta vieta, kur mes pakliuvome.

Kai Luisas Sekeira pradėjo mus kviestis, tavo senelis rodė didesnį susidomėjimą sužinoti, kas gi vyksta tuose susirinkimuose. Tiesą sakant, jis mane ir nusitempė į tuos pirmuosius suėjimus. Tik daug vėliau supratau tą jo susidomėjimą.

Tavo senelis buvo infiltruotas.

Laikas ėjo, ir mes daugiau apie tai neužsiminėme. Tačiau Sekeira mums neatleido, kad išsižadėjome organizacijos. Tada mane dažnai apimdavo nuojauta, kad esu sekamas.

Po ilgo laiko mes abu įstojome į Iškylautojų centrą. Pagauti aistros architektūrai aplankėme daug Katalonijos vietų. Rengėme pranešimus, konsultacijas ir projektus restauracijos temomis. Vienas iš objektų buvo Švento Stepono bažnyčia Granoljeruose. Apkeliavome daugybę vietų, ir vieną naktį, Monsera kalnuose, jis man viską papasakojo.

Tavo senelis buvo vienas iš Morijos Medžių riterių: septynių riterių pavadinimas kilęs nuo kalno, ant kurio Saliamonas pastatė šventyklą. Jų plejada išliko per visus amžius, nes jų užduotis ir tikslas – išsaugoti didžiausią krikščionybės pa-

slaptį. Žinau, kad tau tai pasirodys mažai tikėtina, nors gal ir ne. Juk tu dar vaikas, ir fantazija, įdomybės bei nuotykiai sudaro dalį tavo pasaulio. Taigi, Chuanai, tiesa tokia, kad tavo senelis yra riteris. Kai susipažinau su juo ir kai norėjome prisidėti prie Kronšteino karių, jis jau buvo riteris. Kaip tik ši sekta visada, ilgus amžius turėjo tikslą sukliudyti Morijos riteriams įgyvendinti savo ketinimus. Todėl jis ir prasiskverbė į ją kaip agentas. Kaip jau sakiau, visa tai jis man papasakojo Monsera kalnuose. Tada ir sužinojau apie septynis riterius, sergstinčius paslaptį. Prie jų prisijungiau ir aš.

Jie patikėjo man savo paslaptį ir, laikui bėgant, aš tapau jų didžiuoju magistru.

Nuo tada visa mano kūryba ir visi šiame mieste atlikti darbai vykdomi pagal tam tikrą planą. Kaip ir Mozė, aš žinau, kad neįžengsiu į Pažadėtąją Žemę. Tačiau viskas parengta, kad pranašystė galiausiai išsipildytų. Kaip ir Krikštytojas, aš esu įpareigotas tau visa tai paliudyti. Praeis daug metų, ir vienai iš tavo palikuonių, kurią pakrikštysi Marija, bus lemta uždaryti ratą.

Štai ką po to paslaptingojo svečio apsilankymo man atskleidė mokytojas Gaudi.

Paskui abu tylėdami apleidome studiją. Naktis buvo žvarbi, netardami nė žodžio skubėjome miesto gatvėmis, kol pasiekėme Mila namus – La Pedrerą.

Tenai nebylių liudininkų, iš akmens iškaltų karių draugijoje Antonijus Gaudi įšventino mane į Morijos riterius.

Aš buvau išrinktas saugoti ir laikyti paslaptį tol, kol ateis laikas atskleisti ją tau. Tomis dienomis kiekvieną rytą mudu eidavome pasivaikščioti, dažniausiai be konkretaus tikslo. Jis barstydavo duonos trupinėlius, o aš turėdavau atpažinti tam tikrų vietų simbolius.

Po mokytojo nužudymo riteriai padėjo man slapstytis, jie mane išmokslino, atskleidė savo paslaptis ir užaugęs aš pagaliau tapau didžiuoju magistru. Septynių išrinktųjų saugoti paslaptį vadu. Ta paslaptinga relikvija visur buvo su manimi, aš ją paslėpiau, ir niekas niekada manęs apie ją neklausinėjo. Kaip sakiau, jų misija buvo mane saugoti, nes taip jie saugo pačią relikviją ir užtikrina, kad pranašystė išsipildys.

Tačiau vieną kartą aš nutariau išeiti į šviesą. Buvo praėję dešimt ilgų metų, o liūdni to meto įvykiai paskatino mane rizikuoti. Bendražygiai norėjo mane atkalbėti. Bet jeigu jie būtų mėginę sutrukdyti, aš būčiau visus juos pakirtęs savo kalaviju.

Bitru ir jo šutvė sudegino mokytojo palikimą ir išniekino jo kapą. Iš keršto man užvirė kraujas.

Jų organizacijos struktūra labai paprasta: vadeivai suteikiamas Asmodėjo vardas, o jo vietininką, princą paveldėtoją, vadina Bitru. Kai Bitru paaukštinamas, jis tampa naujuoju Asmodėju, o senojo Bitru vietą užima kitas. Jų vardai tokie pat seni kaip pasaulis, atitekę iš pačių bjauriausių pragaro velnių. Dėl klastingų veiksmų jų veidai tampa kaip vienas, kartais juos netgi supainioja. Jų didžiausias tikslas – įgauti tą blogio veidą. Kalbama, kad pirmojo Asmodėjo motina buvo Medūza.

Mes žinojome, kad kai kurie Kronšteino kariai renkasi Paralelo rajono lindynėje *El Paradis*. Jau ne pirmus metus didelę paklausą turėjo vadinamieji muzikos klubai. Juose rinkosi žmonės, atsiduodantys visokio pobūdžio silpnybėms ir aistroms. Kai kurie klubai vyriausybės įsakymu jau po kelis sykius buvo uždaryti. Žymiausi iš jų buvo Bataklano, Pompėjų, Rojalio ir Apolono koncertų klubai.

Į *El Paradis* patraukiau tada, kai ten susirinkdavo nakties ir miglos sūnūs. Man žūtbūtinai reikėjo jį surasti. Po daug

metų Bitru tapo naujuoju Asmodėju. Jo pirmtakas Luisas Sekeira išprotėjęs neseniai mirė nuo sifilio, o tamsybių valdovas prisiėmė jo vardą ir tapo Kronšteino karių galva.

Užėjęs į klubą, abejingai lūkuriavau ieškodamas savo priešininko, bet akys degė pykčiu lyg įsiutusio vilko. *El Paradis* buvo sausakimšas lengvo elgesio panelių, sukčių, verslininkų, nuobodžiaujančių lepūnėlių, samdomų žudikų, tarnautojų, sąvadautojų ir kitokios naktinės padermės. Pamačiau jį visai netoli scenos, keturių kekšių ir dviejų sėbrų apsuptą. Nesunkiai atpažinau. Apkvaitęs iš pykčio patraukiau pas jį, bet kai mus skyrė tik keli žingsniai, jis mane atpažino. Pirma jo reakcija buvo nustebimas, bet manau, kad paskui jis mane pažino, ir jo akys sužaibavo iš neapykantos. Jo ranka susirado prie juostos kabantį ginklą, išsitraukė jį ir nusitaikė. Daugiau jam nepakako laiko niekam. Aš puoliau prie jo lyg greitakojis Achilas ir apnuoginau kalavijo ašmenis. Pirmuoju kirčiu atrėžiau tą ginklą laikiusią ranką, ir ji sunkiai žnektelėjo ant stalo. Driokstelėjo šūvis. Kulka vienai iš jį apsupusių kekšių pataikė tiesiai į širdį. Antruoju smūgiu atskyriau jo galvą nuo kūno, ir ši nuriedėjo ant stalo, sudaužė taures ir sustojo prie šampano butelio. Muzika nuščiuvo, įsivyravo mirtina tyla. Mačiau, kaip jo kūnas krinta nuo kėdės aukštielninkas, ir suvariau kalavijo ašmenis tiesiog jam į širdį.

Visi su siaubu žvelgė į Asmodėjo galvą, riogsančią prie šampano butelio. Tada nutiko vienas dalykas, kuris mane net šiandien stulbina tai prisiminus: jo lūpos ištarė vieną žodį, „mama“. Tada akys užsimerkė amžinai.

Pasinaudojęs visuotiniu sąmyšiu skubiai sprukau iš tos landynės, nežiūrėdamas į nieką, ir išnykau naktyje. Toji mirtis nieko nepakeitė, nes jo vietą užėmė kitas.

Mano mažyte, jeigu perskaitei iki šios vietos, vadinasi, tu įspėjai mįslę ir suradai mano užrašus.

Kietas iš viršaus,
kietas iš apačios,
gyvatės veidu
ir medinėm kojom.

Ar pameni, kaip tau vaikystėje patiko minti mįsles?

Nors įkalinta nesu,
Iš vienutės į vienutę einu.

Ši mįslė apie bitę tau patiko labiausiai.

Labai tikėtina, kad šie užrašai gali patekti į Kronšteino karių rankas, todėl turiu būti apdairus.

Bet aš tvirtai tikiu, kad tau pavyks įminti nesudėtingas mįsles, atskleisti paslaptį ir suvokti, ką turi atlikti, kad išsipildytų pranašystė.

Mano mieloji, tai turėsi atlikti pati. Taip jau lemta.

Tačiau pirmiausia turi atsinaujinti arkangelas. Jis turi patikėti tavimi, kad viskas išsipildytų.

Jums reikia nužudyti Žvėrį prie Trečiųjų Vartų, tik tada galėsite atsinaujinti. Tai pirmasis žingsnis. Ten rasite ir žemėlapį... O pagal jį – ir patį lobį... trūksta tik vienos dalies.

Paslaptis glūdi tavyje jau nuo gimimo. Kaip ir visa kita, nes mes esame žvaigždžių vaikai.

Prisimink maldą „Tėve mūsų"... Kaip danguje, taip ir ant žemės.

Kai 1126 metais relikvija buvo rasta, Šventojoje Žemėje laikas pradėtas skaičiuoti atgal.

1926 metais, visai prieš pat mirtį man ją įdavė Gaudi.

2006 metais aš ją įteikiu tau, Marija, kad pranašystė pagaliau išsipildytų. Skaityk širdimi, o ne protu ir atrasi tiesą prie paskutiniųjų durų, kurios užsivers tau pavymui.

Marija iki tos vietos skaitė balsu. Taimatsu ir Migelis klausėsi ir užsirašinėjo svarbiausius dalykus. Migelio, pratusio spręsti matematinius uždavinius, dėmesį patraukė dvi datos: Gaudi mirties metai, 1926-ieji ir 1126-ieji. Remiantis senelio užrašais, nuo tų metų laikas pradėtas skaičiuoti atgal. Abi datas skyrė aštuoni šimtai metų, lygiai kaip nuo Gaudi mirties iki dabar praėjo lygiai aštuoniasdešimt. Juos buvo galima susieti paprasta progresija: aštuoni padauginti iš šimto ir aštuoni padauginti iš dešimties.

Marija atsivertė kitą puslapį ir vėl prikaustė Migelio ir Taimatsu dėmesį.

– Žiūrėkite, štai jos!

Skirsnio pabaigoje buvo trumpos, į mįsles panašios frazės. Visi sužiuro į pirmąją graikiškos abėcėlės raidę, stambiu šriftu parašytą pačioje pradžioje.

– Mano senelis buvo galvą pametęs dėl mįslių, bet šios... Aš jų neprisimenu.

Marija parodė jas Migeliui ir Taimatsu, ir visi trys perskaitė:

ALFA

Tarp palmių ir gvazdikų atsigręžia sielos saulė.

BETA

Nors šimto kojų jis neturi, gyvenimas jam teikia ugnį uždegti nakties krosniai, ir ši nušvies Hesperidžių Sodo vaisius.

GAMA

Suskaičiuok kopėčias be pakopų ir pamatysi keturias puses jungiantį ženklą.

DELTA

Tavo motina – vanduo, o tėvas – ugnis. Tu nesi laivas, o keliauji per laiką pasislėpęs pamatuose naujojo miesto, kurį atidžiai stebi kariai.

EPSILON

Netgi šv. Elmo liepsnos neapšvies tavo tamsoje pasiklydusių akių.

ZETA

Pamišimas išmintingas, nors jį matai, bet kiparisuose nerasi.

ETA

Pirmojoje šio būsto raidėje žyniai pamatė kryžiaus ir Skaisčiausiosios Marijos šviesą.

„Marija, privalai žaisti kaip vaikystėje. Laiko liko visai nedaug. Pasinaudok savo galimybe."

Toliau sąsiuvinyje buvo tikra maišatis, pilna piešinių, eskizų, paskirų frazių, keistų ir nesuprantamų geometrinių schemų. Neatrodė, kad tarp jų gali būti kokia nors tvarka. Kai kurie užrašai bei eskizai užgožė vieni kitus. Marija nusiminusi ne vieną puslapį pravertė kaip pakliuvo, nes jai atrodė, kad už visų tų piešinių slypi tik jos senelio beprotybė ir neviltis. Ji daugiau nebepajėgė tvardytis. Pilnomis ašarų akimis išbėgo į virtuvę.

– Gal norite ko nors atsigerti?

Migelis ir Taimatsu tylėjo. Jie pagarbiai žiūrėjo į jos skausmą ir laukė, kol ji sugrįš. Marija pasirodė netrukus.

– Man jau geriau, – atsakė ji į švelnų Migelio žvilgsnį. – Galime tęsti toliau?

Jos akys atrodė paraudusios ir žvilgėjo, rankoje ji laikė stiklinę vandens.

Jie toliau vartė senelio sąsiuvinį. Jau beveik gale buvo viena viduramžių miniatiūros ar ikonos kopija, kurioje buvo pavaizduotas dvasininkas šuns veidu, pavadinta *Marmitae*, o apačioje buvo neužbaigta frazė, kurioje sakoma: „M... tave apsaugos..." Toliau buvo kažkokia neįskaitoma keverzonė, tiesiog rašalo dėmė, kurią autorius panaudojo išpiešti būtybei su dviem galvom.

Taimatsu susižavėjusi žiūrėjo į miniatiūros kopiją.

– Vienuolis šuns veidu... Nelabai suprantu, regis, egiptiečių mitologijoje mirusiųjų dievas Anubis taip pat yra šuns veidu, nesu tikra, reikėtų pasitikslinti.

– Bet jis panašus į dvasininką, – pareiškė šia detale susidomėjęs Migelis.

– Na, ar ką nors suradote? – paklausė Marija, ne itin atidžiai sekusi jų pokalbį.

– Tai viduramžių miniatiūra. Matai? Dar kažkokia nepilna frazė: „M... tave apsaugos..." Atrodo, tavo senelis nori mums kažką pasakyti. Esu beveik tikras, kad ta raidė M žymi tavo vardą. Ar atpažįsti šį piešinį?

– Ne... Nors dvasininkas pavaizduotas su ortodoksų kryžiumi, jis dar vadinamas Lorenos Kryžiumi, tai man atrodo keista... Bet viduramžių miniatiūrose būdavo labai dažnai vaizduojami siaubūnai ir pabaisos... Taip pat antikiniai dievai, netgi egzistuoja tam tikra sinkretizmo pakraipa, kurioje sumišę senieji pagoniški tikėjimai, miglotos legendos ir krikščioniški mitai.

– Pasižiūrėkime internete... Gal sužinosime kokių netikėtumų... – ryžtingai pasiūlė Migelis.

Netrukus jie tikrai kai ką rado... Naršydami internete jie užkliuvo už tokio puslapio, kuriame buvo pavaizduotas vienuolis šuns galva, simbolizuojantis keliautojų ir vairuotojų globėją šventą Kristupą. Panašu, kad senojoje graikų ortodoksų ikonoje šventas Kristupas buvo kildinamas iš milžinų genties arba Afrikos, vadinamos *marmitae*, monstrų. Tokie padarai vadinami šungalviais.

Marija kai ką prisiminė...

– Taip... dabar prisimenu, kažkada teko skaityti Fulkanelio legendą... Leiskit man pagalvoti... Tai mitas, plačiai paplitęs viduramžiais, tais laikais, kada buvo statomos katedros. Mano senelis labai žavėjosi alchemiku Fulkaneliu. Nuolat apie jį kalbėdavo. Pamenu, paauglystėje jis primygtinai siūlė man perskaityti „Katedrų misteriją“.

– Ir ką gi apie šį šventąjį byloja legenda? – paklausė Migelis.

– Kaip jau sakiau, toji istorija viduramžiais, ypač katedrų statymo epochoje, buvo plačiai paplitusi. Joje sumišusi tikrovė ir pramanas, bet mitas man patinka labiau. Regis, tai istorija apie milžiniško stoto jaunuolį iš Kanaano žemės, kuris norėjo tarnauti galingiausiam pasaulio karaliui. Po kurio laiko tarnystės tam imperatoriui jis susitiko velnią ir paklausė šio, kas esąs. Velnias atsakė, kad jis – Šėtonas, tamsybių viešpaties, paties galingiausio iš visų valdovų, tarnas. Tuomet jaunuolis nutarė pereiti tarnauti Šėtonui, mat šis kur kas galingesnis už imperatorių, kuriam jis tarnavo. Velnias ir tasai milžinas eidami keliu ties viena kryžkele rado kryžių. Velnias paknopstom spruko, nes baisiai išsigando kryžiaus. Tuomet šventas Kristupas,

pamatęs, kad velnias taip išsigando kryžiaus, stojo tarnauti pas Dievą, nes, be abejo, – jis visų galingiausias valdovas. Jis atsiklaupė prie kryžiaus ir Dievo paklausė, kaip galėtų jam pasitarnauti. Dievas jam atsakęs, kad netoliese esanti upė, o su savo ūgiu ir stotu jis labai pasitarnautų keliauninkams, perkeldamas per jos vandenis. Nuo tos dienos šventas Kristupas pradėjo tarnauti Viešpačiui, tapo nešėju ir ant savo pečių per upę pernešdavo visus keliautojus. Vieną kartą jo paprašė pernešti į kitą krantą mažas vaikelis. Šventas Kristupas užsisodino jį ant pečių, bet pačiame upės viduryje milžinas pajuto, kad vaikelis tapo jam tokia sunki našta, kad vos įstengė pajudėti. „Kas tu toks, kad esi toks sunkus?“ – „Aš – Kūdikėlis Jėzus“, – atsakęs šis. Tą pačią akimirką šventas Kristupas išbrido iš vandens ir atsiklaupė prieš Dievo Sūnų... Štai tokią legendą perskaičiau „Katedrų misterijoje“.

Marija laikė rankoje senelio sąsiuvinį, vertė puslapį po puslapio nematydama nieko, vien chaotišką keverzonę, keistas raides ir ženklus, kažin kokius štrichus...

Migelis nutarė susirasti šią Fulkanelio knygą, kuri veikiausiai mėtėsi kažkur ant lentynų. Jis norėjo pats ją perskaityti, galbūt joje pavyktų ką nors surasti, nors nežinojo ko ieškoti, ir apskritai visa tai jam atrodė gryniausia nesąmonė.

Taimatsu atsisveikino, nes jautėsi pavargusi, be to, ir Draugijos atidarymo diena tikriausiai bus ne iš lengvųjų. Paskui ji turės vykti į Paryžių į keliaujančią parodą, į kurią buvo pakviesta kaip konsultantė. Bet prieš išeidama ji paprašė Marijos leidimo nuskenuoti kelis lapus

iš to sąsiuvinio, kurie patraukė jos dėmesį. Be šungalvio, ji nukopijavo dar kelis, tarp jų ir paprasčiausią kalno vaizdą, kuris jai priminė aukščiausią jos šalies kalną Fudžijamą, nors puslapio apačioje buvo rašoma, kad tai Hermono kalnas – į šiaurę nuo Izraelio ir vieno to krašto regiono – Pilypo Cezarėjos. Šalia buvo paslaptinga frazė, kurią norėjo ramiai iššifruoti namuose: „Hermono papėdėje, Pilypo Cezarėjoje. Trečioji gyva būtybė iš dangiškojo garbinimo...16,18."

Padariusi dvi kopijas vieną įdavė draugei.

– Dėl viso pikto, – tarė.

29

Vos įžengusi pro duris Taimatsu išsyk nuėjo į savo kabinetą. Išskleidė visas turimas fotokopijas, kurias buvo padariusi iš Marijos senelio dienoraščio, ir tuos keistus ženklus, Migelio rastus tėvo Jonos bažnyčioje.

Taimatsu negalėjo užmigti. Viskas jai atrodė taip neįtikėtina, kad neleido atsipalaiduoti. Jai lyg iš dangaus nukrito paslaptis. Labai gali būti, kad tai – didžioji Antonijaus Gaudi, jos didžiai mėgstamo menininko, kūrybos paslaptis. Kas gi galėtų užmigti, rankose turėdamas tokį laimikį?

Ji atidžiai nagrinėjo tuos popieriaus lapus, kol suskambo telefonas.

– Tai aš, Jasunaris, – kai ji pakėlė ragelį, sausai prisistatė pašnekovas.

– Jasu! – šūktelėjo ji nustebusi, bet su neslepiamu pasitenkinimu. Žvilgtelėjo į laikrodį. Jau gana vėlus metas. Kodėl jis taip vėlai jai skambina? – Kas atsitiko?

– Turiu tave pamatyti.

– Dabar?

– Dabar.
– Kur tu esi?
– Prie tavo namų laiptinės.
– Prie laiptinės?.. O ką tu ten veiki?
Jasu neatsakė.
– Užeik.
Taimatsu kaip tik pakako laiko paslėpti popieriams apatiniame rašomojo stalo stalčiuje, ir už durų išsyk pasigirdo skambutis. Ji jas atidarė.
Įėjęs Jasu neatrodė labai malonus. Ją nustebino, kad pusbrolis toks paniuręs. Jiedu buvo daugiau nei pusbroliai – ji visuomet laikė jį savo broliu. Jis buvo jos vyresniuoju broliu ir vaikystėje visada ja rūpinosi. Ir ji tai jam priminė.
– Kaip tik apie tai ir noriu pasišnekėti, – tarė Jasu. – Noriu ir toliau tavimi rūpintis ir tave saugoti.
Iš pradžių Taimatsu sutriko. Nuo ko jis ketina ją saugoti? Negali būti, kad Jasu ką nors žino apie tai, į ką ji šiandien įsipainiojo. Ne, tai neįmanoma. Ji nutarė palaukti, kol jis pats viską paaiškins.
– Mano tėvas labai dėl tavęs nerimauja. Tu susitikinėji su vyru, dvigubai už tave vyresniu... vakariečiu.
– Dėl Dievo, Jasu, tu ne juokais mane išgąsdinai! – šūktelėjo Taimatsu, įsitikinusi, kad didžioji jos draugų paslaptis niekaip nesusijusi su šiuo pokalbiu.
– O turėtum baimintis. Tas vyras tau visiškai netinka.
– Jeigu jį pažinotum, taip negalvotum.
Jasu prikando liežuvį. Jis labai gerai jį pažinojo, tačiau neketino leistis į paaiškinimus. Jis čia atėjo jai įsakyti, kad nutrauktų su juo ryšius. Daugiau nieko. Taimatsu privalėjo įsiklausyti į vyresnių giminaičių nuomonę.

– Jasu, pasaulis labai pasikeitė. Juk mes ne Japonijoje. Be to, noriu pakartoti dar sykį: jeigu jį pažinotum, ir pats pritartum mano žodžiams.

– Mano tėvas labai nepatenkintas. Taimatsu, tai tiesa – jis tau netinka. Bent jau pasakyk, kad pagalvosi apie tai.

„Jasu, aš jį pamilau; aš iš tiesų jį myliu“, norėjo atsakyti ji, bet neišdrįso.

– Gerai, aš pagalvosiu.

– Ar tikrai, pasižadi?

– Pažadu.

– Kai būdavai maža, visuomet mane mulkindavai.

– Bet tu visada tai žinodavai ir vis tiek man pritardavai.

– Ne, Taimatsu, tik ne šįkart. Dabar aš negaliu tau pritarti. Tu man per daug brangi.

– Tu mane gąsdini.

– Vyras, kurį tu pasirinkai, nėra padorus žmogus. Taimatsu, jis tavęs nevertas. Aš galiu už tai laiduoti.

– Daugiau nieko negali pasakyti?

– Nieko. Tiesiog turi manimi patikėti, kaip darei visuomet.

PENKTA DALIS

Žvėris nuo Trečiųjų Vartų

30

– Bitru, aš nekalbu apie patį metodą. Nuo šiol priešai turės pagrindą mūsų bijoti. Bet tu privėlei klaidų, o tokių klaidų mes daryti negalime, – pasakė Asmodėjas.

Bitru pasijuto nesmagiai. Juk jis buvo princas, kuriam skirta vadą pakeisti. Tačiau jis per daug gerai žinojo, kad vadas nepakenčia klaidų. Jo balsas nuskambėjo kimiai, tarsi būtų kilęs į gerklę iš šulinio dugno.

– Kokių klaidų?

– Tu jį palikai gyvą.

Nuo tokio pareiškimo Bitru išmušė šaltas prakaitas.

– To negali būti!

– Bitru, nekelk balso. Privalai būti nuolankus, kaip mes tave išmokėme, ir pateisinti savo garbingą vardą. Kiti, prieš tave juo vadinti, puikiai pasitarnavo jį garsindami. Juk ateis diena, kai tu pakeisi mane, ir tau bus užmautas žiedas.

Bitru tyliai nunarino galvą.

– Tas kunigas dar buvo gyvas, kai tu išėjai. Niekada nevalia su panieka žvelgti į savo aukas. Juk žinai, kokie jie ištvermingi, pasirengę didelėms kančioms, skausmui ir mirčiai.

Bitru viską puikiai žinojo. Bet jis neblogai pasidarbavo. Atliko visą ritualą taip, kaip buvo išmokytas.

– Tai neįmanoma. Jis buvo negyvas. Miręs, – kartojo.

– Ne, Bitru, jis dar nebuvo užgesęs. Be to, buvo palikta šviesa. Kažkas po tavęs dar buvo tenai užsukęs.

– Iš kur tai žinote?

– Mortimeras, – trumpai paaiškino.

Bitru negalėjo pakęsti to vardo. Policijos jis nemėgo.

– Kai jis atvažiavo, šviesa buvo palikta ir rado ženklų, kad po tavęs ten dar kažkas pabuvojo. Sakyk, ar nieko nematei? Susikaupk ir gerai pagalvok.

– Aš gerai atlikau savo darbą, – suurzgė Bitru.

– Žinoma, tavo sugebėjimai nekelia abejonių, dėl to ir stebiuosi. Mes manome, kad kunigas dar įstengė šliaužti ir paliko savo krauju užrašytą žinutę. Tik nežinome, ką jis parašė, ir ar tas įsibrovėlis ją pastebėjo.

– Kas jis?

– Merginos bendras.

– Arkangelas?

– Taip, bet jis dar to nežino. Galimas daiktas, kad nežinos ir kaip tą žinią perskaityti. Bet mes jiems padėsime.

– Kodėl reikia jiems padėti?

– Jie suras tai, kas priklauso mums. Veikti pradėsime tada, kai tą daiktą jie turės savo rankose. Reikia netrukdyti jiems ieškoti, bet turime juos sekti ir nenuleisti nuo jų akių.

– Gerai, aš juos stebėsiu.

– Ne, Bitru, tau reikia prasiblaškyti. Esu tau sumanęs kai ką kita. Dabar tau metas pasišalinti į tamsią menę ir pamedituoti, išlieti savo sielą ir pasimelsti.

– Aš jau padariau tai tamsoje. Kaip liepia ritualas.

– Tikiu, mano sūnau, aš visiškai tavim tikiu. Dabar tau metas eiti. Matematiku užsiims Mortimeras.

Bitru suprato, kad susitikimas baigtas, tad glustelėjo lūpomis prie žiedo akmens ir pasišalino.

Asmodėjas liko vienas. Jam reikėjo pagalvoti. Jis leis jiems pasiskaityti sąsiuvinį, bet jam labai magėjo jį gauti. Tie užrašai privalo būti jo. Taigi tyrinėjimų imsis dvi komandos: jie patys ir jų priešai.

Praeityje pasitaikė daugybė klaidų. Netgi buvo laikas, kai jie nusprendė, kad jeigu jie negali sužinoti tos paslapties, viską galima sunaikinti ugnimi. Taip ir buvo padaryta.

Asmodėjas buvo paskutinis ilgame sąraše, ir jam pavyks atgauti tai, dėl ko jau daugelį amžių verda kova.

Dabar jie išgyvena neramius laikus, jiems darosi sunku rasti naujų pašauktųjų... Vien pamišėliai, psichopatai, nuobodžiaujantys turtuoliai ar paprasčiausi žmogžudžiai. Nusikaltimai ir smurtas jiems tiko ir buvo gerai, tačiau tai dar ne viskas. Kronšteino kariai visada kovojo dėl idėjos. Jie nebuvo vien paprasti žudikai. Asmodėjas nujautė, kad blogio dirva praranda savo pozicijas. Kai žmogžudžiai yra už įstatymo ribų, kai blogis jau nebėra didžioji idėja, tai nieko gero nežada. Blogis tampa nuvalkiotu dalyku... Na ir laikai! – mąstė Asmodėjas. Ne, užvirė kova prieš Dievo galybę už pragaro rūstybę. Visa kita tebuvo paprasčiausi kriminalai.

Aš nepaskyriau gyvenimo tam, kad tapčiau paprastu žudiku, aš troškau įgauti šlovingą blogio veidą ir atkurti jo imperijos suklestėjimą visoje žemėje.

Prisiminė, ką jam pasakojo jo pirmtakas.

Šlovinga praeitis. Kaip jis tapo Bitru, geriausiu iš visų, ir koks buvo jo galas, kai Paralelo landynėje jo galva nusirito ant stalo.

Barselonos vienuolynai pleškėjo. Kunigai, vienuolės ir dvasininkai buvo nubausti mirti. 1936 metų liepos 19-ąją, pasinaudodami tautą apėmusio siautėjimo, kuris žadėjo

būti ilgas, įvykiais, jie nusprendė išniekinti, išplėšti ir padegti Šventosios Šeimos bažnyčios kriptą. Bitru buvo žinovas ir nuvedė prie kapo.

Jie išniekino knygininko Bokabėjos ir paties Gaudi kapus. Daugiau nieko nepavyko rasti. Jie žinojo, kad relikviją yra paslėpęs vaikis, tačiau nepraleido progos panaršyti po senio palaikus. O paskui Bitru paleido dūmais visus maestro planus, maketus ir projektus.

Prieš karinį perversmą jie persekiojo daugybę veikėjų, bet vaikis dingo kaip į vandenį.

Kronšteino kariai palaikė sąmokslininkus kariškius, bet jų perversmas mieste žlugo. Jie turėjo laukti, kol į Barseloną įžengs generolo Franko pajėgos, kad vėl patektų į šventovę. Bet tas prakeiktas generolas, kurio sąžinę slėgė milijonas žuvusiųjų, save vadino kataliku ir įsakė laikinai uždengti Gaudi kapą. Vėliau nusprendė ir visam laikui uždaryti kapavietę, kai toks Kintana, šventyklos pastatų direktorius, ir kiti, pažinojusieji Gaudi, patvirtino, kad ten iš tiesų ilsisi jo palaikai.

Tada norėdamas atkeršyti pasirodė berniūkštis. Jis jau tapo riterių sergėtojų išlavintu jaunuoliu, vadinasi, vienu iš jų. Jis susirado Asmodėją ir jį pribaigė. Ir vėl ilgam pradingo.

Jie jį aptiko tik po daugelio metų. Kronšteino kariai veikė be poilsio. Jie jį stebėjo. Nebūtų buvę jokios naudos, jeigu jį būtų pagrobę ir kankinę, kad išpeštų tą paslaptį. Jis buvo išmokytas kęsti skausmą, ir jie nieko nebūtų iš jo išgavę.

Bet jie per ilgai laukė.

Berniūkštis ilgainiui virto seniu, o jo protas jau klajojo po kitus pasaulius. Dabar vienintelė viltis buvo jo anūkė.

Ji tai tikrai jiems išduos tą paslaptį.

Marija dirbo jiems nė pati to nežinodama.

31

Marija žengė paskui karstą, o galvoje sukosi galybė įvairiausių dalykų. Prisiminė, kaip senelis ją dar mažytę vesdavosi į ekskursiją. Jie visada darydavo tą patį. Keitėsi vietos, kraštovaizdžiai, miestai, tačiau pastatai, monumentai ir vietos visada bylojo tą pačią istoriją. O dabar ši paskutinė kelionė; ji ėjo lydima Migelio, dviejų senelio draugų iš pensiono, kurių ji nepažinojo, direktoriaus ir slaugytojų... Taimatsu dar nepasirodė, tad ji pamanė, kad ši bus užsiėmusi pasiruošimais Draugijos atidarymui.

Automobilis tyliai judėjo Montžuiko kapinių takais, o ji skendėjo savo mintyse ir prisiminimuose. Šioje kelionėje ji tarytum stengėsi prikelti visus prisiminimus, siejusius ją su seneliu. Jos sąmonėje pynėsi sykiu geros ir sunkios akimirkos, tūkstančiai įvairiausių pasakojimų ir nutikimų, situacijų ir pokalbių. Jie grūmėsi dėl vietos jos mintyse, skubėjo būti paskutinį kartą paminėti.

Vieną pavasario rytmetį jie aplankė Monsera kalną. Diena buvo skaisti ir giedra. Dangus buvo tiesiog akinamai mėlynas. Pačioje aukštikalnėje, netoli Švento Mykolo kryžiaus Šventajame Kalne, kaip jį mėgo vadinti senelis,

padvelkė švelnus vėjelis. Jie pakilo į viršų funikulieriumi. Jai buvo gana sunku suspėti paskui senelį tais kalnų takeliais, juosiančiais šiaurinę vienuolyno pusę... Akmeniniuose plyšiuose jie žoliavo, rinko kalnų arbatžoles. Tą dieną senelis jai pasakojo apie Gaudi ir prasitarė keistų dalykų apie paslėptus legendinius lobius. Kai kurie, anot jo, yra čia, Monsera kalno požemyje. Ji pasijuto keistai. Kodėl staiga ji tai prisiminė dabar? Seniai pamirštas pokalbis iš vaikystės netikėtai iškyla mintyse einant laidotuvių procesijoje. Automobilis tuo metu stabtelėjo viename iš takų. Marija net krūptelėjo, pamačiusi sienoje atvirą nišą. Toje eilėje ji buvo paskutinė, visos kitos – seniai užmūrytos, apkibusios suvytusiomis perdžiūvusiomis gėlėmis, portretais, kryžiais, antkapių užrašais... Migelis lengvai spustelėjo jai ranką. Tai paskutinė atsisveikinimo akimirka – atėjo metas ištarti sudie...

Ji norėjo pravirkti, bet negalėjo. Apėmė keistas jausmas, tarsi senelis tiesiai iš karsto būtų pasiuntęs jai energijos srautą, ryžtingai ištraukusį iš atminties tą pasivaikščiojimą Monsera kalne, kai jie kalbėjosi apie Gaudi ir apie mirtį. Dabar ji labai aiškiai prisiminė senelio žodžius. Tuomet, būdama vos devynerių, ji nieko nesuprato. Jai atrodė, kad prieš akis turi visą gyvenimą, netgi galvojo, kad senelis ir ji pati gyvens amžinai, gal todėl ir buvo pamiršusi tuos senelio žodžius, kurie dabar taip nelauktai sugrįžo... „Marija, ant paskutinių marmuro durų, kurios užsivers man pavymui, tu surasi žvaigždžių kelio žemėlapį.“ Būtent taip jis tuomet pasakė. Tą akimirką ji nieko nesuprato. Senelis jau buvo pripratinęs ją prie visokių mįslių, minklių ir vaikiškų spėlionių. Tačiau kartais jis

kalbėdavo tai, ko ji nesuprasdavo. Tuo metu Marija tyliai savęs paklausė: „Kaip suprasti, kad dabar man taip aiškiai iškilo visiškai pamiršto įvykio prisiminimas? Kas gi nutiko?“

Ji panūdo pasišnekėti su Migeliu ir pasidalinti savo prisiminimais. Be abejonės, jis suras tam paaiškinimą, galbūt ženklą, padėsiantį suvokti, į kokią istoriją jie pakliuvo. Visi tie persekiojimai, mirtys, paslaptis... „Paslaptis...“ – tas žodis be paliovos sukosi mintyse ir neleido jai pravirkti, nes reikėjo laukti, kol užsivers paskutinės durys, ir išsiaiškinti jų reikšmę. Migelio padedami du laidojimo biuro darbuotojai įstūmė karstą į nišą. Tada pakėlė nuo žemės marmurinę plokštę ir uždarė angą. Tai užtruko tik keletą minučių, paskui darbuotojai pasišalino. Šiek tiek atokiau stovėjusi Marija pakėlė galvą, ir Migelio veide pastebėjo keistą išraišką. Jis skaitė ant plokštės išgraviruotą užrašą... „Žinia ant paskutinių durų...“ – šmėstelėjo mintis. Visi nedidelės grupelės nariai susidomėjo šiuo užrašu. Tą akimirką Marija buvo įsitikinusi, kad senelis siunčia jai paskutinę žinią. Galbūt joje slypi paskutinė galvosūkio dalis, kurios iki šiol jiems trūko.

Videmus nunc per especulum in aenigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco exparte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. – Dabar mes regime lyg veidrodyje, mįslingu pavidalu, o tuomet regėsime akis į akį. Dabar pažįstu iš dalies, o tuomet pažinsiu, kaip pats esu pažintas.

Švento Pauliaus Pirmas laiškas korintiečiams 13,12

– Epitafiją pasirinko jis pats, – paaiškino pensiono direktorius.

– Dėkoju, – linktelėjo galva Marija.

Atidžiai perskaitė užrašą ant marmuro plokštės – tai ištrauka iš švento Pauliaus laiško korintiečiams. Migelis užsirašė ją ant lapelio. Tada ji pagaliau pravirko, jos skruostais pasruvo ašaros. Migelis apkabino ją per pečius. Visi paeiliui reiškė jai užuojautą ir pagarbiai atsisveikino. Likę dviese jie ilgai stovėjo tylėdami prieš uždengtą kapą. Truputį aprimusi Marija jam sukuždėjo į ausį:

– Regis, senelis mums siunčia savo paskutinę žinią.

– Aš irgi pamaniau, kad tai kažkokia nuoroda.

Ji ir toliau kalbėjo pašnibždomis, jam į ausį:

– Aš galiu ją išversti... Dabar regime mįslę, atsispindinčią veidrodyje, bet vėliau akis į akį susidursime su tiesos veidu... Veidu... Su Dievo veidu...

– Marija, vėl atspindys... Šis simbolis kartojasi... Kaip danguje, taip ir ant žemės. Atspindys... Jūra ir vanduo yra beribis dangaus veidrodis...

– Ir liepsna...

– Kokia liepsna?

– Taip, Migeli, liepsna yra žvaigždžių veidrodis...

– Dvejybės... Vanduo ir ugnis... Jūra ir žvaigždės... Dangus ir žemė... Akmuo ir oras. Nulis ir vienas... Binarinė sistema. Šiuo modeliu remiasi viskas: pasaulis, civilizacija, mokslo logika, viskas... Atviras ir uždaras... Nulis ir vienas... Begalinis nulių ir vienetų tinklas. Kombinacijos... Šios kalbos padedami galime apibūdinti pasaulį. Tai kompiuterių kalba...

– Atviros ir uždaros durys... Mano seneliui užsivėrė paskutinės durys, bet mums jis atvėrė sekančias.

Po šių žodžių sekė ilga tyla. Ji mąstė apie užrašą ant kapo... „Mįslė regima veidrodyje... Dievo veidas be jokios kaukės... tikroji tiesa... Kaukė reikalinga paslėpti veidui... Pasaulis – tai absoliutus veidrodžių atspindys."

Negailestingai įpusėjo rytas. Jiedu liko vieni, jis ženklu parodė, kad metas eiti.

– Migeli, eik prie automobilio ir palauk manęs, noriu dar truputį pabūti viena...

– Gerai, tik neužtruk...

Marija liko viena. Automobilių kamščio dūzgesys pakrantės plente, pakalnėje, čia, aukštai, panėšėjo į duslių balsų chorą. Giliai atsiduso ir po tyliai ištartų žodžių nuošė lengvas vėjelis. Migelis jau prieš kelias minutes buvo išėjęs. Ji apsižvalgė aplinkui. Kapavietė buvo tako gale, o pats takas priešais ją šakojosi į du, su eilėmis kapų, kurie visi atrodė vienodi. Aplinkui nesimatė nė gyvos dvasios.

Seneliui ji buvo davusi pažadą, bet nepajėgė jo laikytis. Likusi viena ji pagaliau pravirko ir atpalaidavo tą gniutulą, veržusį krūtinę nuo tos akimirkos, kai pensione pamatė negyvą senelio kūną. Raudojo tol, kol akys apsiblausė, o nuo be paliovos plūstančių prisiminimų ašaros plaukė upeliais.

– Atleisk man, seneli. Žinau, kad esu pasižadėjusi neverkti, kol nepabaigsiu to, ko vis dar nesuprantu... dovanok, – kalbėjo šluostydamasi ašaras.

Vėjelis priminė netolygų merdinčiojo kvėpavimą. Kapų tylą sudrumstė beribis priešmirtinės agonijos aidas. Marija pajuto sielvartingą stingulį, atskriejusį su paskutiniuoju

vėjo šuoru, ir tą akimirką sukirbėjo nerimas. Jai pasirodė, kad dešinėje, už išsišakojimo, esančio tako gale, šalia vieno kapo su styrančiais suvytusių gėlių kuokštais, kažkas yra. Galbūt tai buvo tik atšvaitas, šviesos blyksnis, švystelėjęs saulėlydžio metą Montžuiko kapinėse, netoli jūros, Žydų Kalne. Šviesa įgaudavo keistų atspalvių, tvykstelėdavo senovinio aukso blyksniu, atsispindinčiu marmuro plokštėse ir kai kurių kapų vitražuose. Marija paėjėjo tolyn ir stabtelėjo alėjos viduryje, kur stovėjo angelo statula, o aplink jį buvo pristatyta mažų suolelių. Ji apsižvalgė aplinkui: į visas puses driekėsi daugybė identiškų takų. Tarytum koks kapų labirintas. Dar paėjėjo viena iš plačių alėjų, perėjo mažesnį takelį ir tada akies krašteliu pastebėjo kažką šastelint. Ji stabtelėjo sunerimusi, lėtai atsisuko ir ten išvydo ją... Tai buvo tikra venecijietiška kaukė. Stovėjo ir sekė ją kitame tako gale, pro kampą.

Siaubingai išsigandusi, nieko negalvodama ji leidosi bėgti. Puolė dešinėn, paskui kairėn, o širdis krūtinėje daužėsi kaip pašėlusi. Nesumojo, į kurią pusę reikia bėgti, ji nebesuvokė kur esanti ir prarado orientaciją. Žinodama, kad Migelis jos laukia prie vartų, sušuko:

– Migeli!

Bet jos balsas pradingo alėjose, jį užgožė tų žingsnių aidas ir vėl nuo jūros atskriejęs vėjas. Dabar tai nebuvo vien mirštančiojo kvėpavimas, tai buvo balsas, kuždantis jai į ausį: „Bėk, Marija! Bėk!“

Ji atsigręžė ir pamatė kaukę. Ši nardė takais vikriai, lyg kapinių labirintas jai būtų gerai pažįstamas. Ji jau lūkuriavo Marijos tolėliau, kitoje kryžkelėje. Tiesiog žaidė su ja ir laukė jos kiekviename posūkyje. Marijai trūko oro,

ji buvo siaubingai išsigandusi. Bėgo nesuvokdama kur, o kai manydavo jau pasprukusi nuo pavojaus, pakėlusi galvą vėl pastebėdavo artimiausiame posūkyje ramiausiai lūkuriuojančią kaukę. Tarsi begalinį atspindį to paties pikto ją kankinusio veido, kuris ją persekiojo tarp antkapių, neleisdamas atsikvėpti.

Bėgdama ji galvojo, kad tas atvaizdas kažkoks netikroviškas, kad tai jos fantazijos vaisius, o baimę ji prisišaukė pati. Blaškydamasi ji probėgšmais nužvelgdavo mirusiųjų fotografijas ir jai vaidenosi, kad ir jose mato kaukes. Reikėjo suimti save į rankas, jeigu nesusitvardys, ją pribaigs nuovargis, užsmaugs baimė ir tame neaprėpiamame kapų labirinte ji pasiklys. Ji stengėsi susikaupti. Vėjas be paliovos čaižė veidą. Ji negali pasiklysti. Netekusi vilties ji bėgo viena kryptimi, kol už posūkio kaktomuša su kažkuo susidūrė...

– Taimatsu?.. Čia tu?

Tai tikrai buvo ji. Po pokalbio su pusbroliu ji iki vėlumos negalėjo užmigti, o paskui vėlai pakirdo.

– Marija, kas tau yra? Atleisk, atvykau per vėlai. Migelis tavęs laukia prie vartų, jis ir pasakė, kad likai čia. Bet ko tu tokia susijaudinusi?.. Tau reikia nusiraminti!

Ji užsimerkė ir giliai įkvėpė oro... Apsižvalgiusi aplinkui suvokė esanti tiesiai prieš senelio kapą, o šalia stovi jos draugė.

– Atsiprašau, Taimatsu... Aš labai susijaudinau. Pamaniau, kad kažkas mane seka, ir leidausi bėgti. Atrodo nesuvokiama, kažkokia nesąmonė, bet aš pasiklydau. Nesuprantu, kas man atsitiko. Pastebėjau vyrą su venecijietiška kauke. Esu tikra, kad jis buvo čia ir mane sekė... Aš pasiklydau.

– Nusiramink, jau viskas baigėsi... Eime, Migelis mūsų laukia automobilyje. Tau jau geriau?

– Taip, – atsakė ji, žvalgydamasi aplinkui.

Ji ėjo įsikibusi Taimatsu į parankę. Pasigirdo automobilio signalas.

– Tai Migelis...

– Taip, eime.

Jos išėjo pro kapinių vartus. Migelis jau nekantravo ir laukė išlipęs iš automobilio.

– Kas atsitiko?

– Nieko. Ar nematei ko nors įeinant ar išeinant, kol aš buvau tenai?

– Ne. O kodėl klausinėji?

Taimatsu suskubo atsakyti:

– Jai pasirodė, kad pastebėjo kažką, prisidengusį venecijietiška kauke... Ir pasiklydo tarp kapų...

32

Migelis paliko išsigandusią Mariją prie jos namų laiptinės. Po laidotuvių jai reikėjo pailsėti ir pabūti vienai. O pats nusprendė apsilankyti Katalonijos bibliotekoje. Pas ją užsuks vėliau.

Atėjęs į biblioteką pamėgino susikaupti. Ko jis čia atėjo ir kokios informacijos jam reikia? Jis susirado užrašus, kuriuose buvo pasižymėjęs kai ką iš senelio sąsiuvinio. Atidžiai perskaitė tas mįsles. Nedvejodamas nutarė tai palikti Marijai, nes ji buvo šios srities žinovė.

Ką gi, jei senelis teigė priklausęs anksčiau už tamplierius susikūrusiam ordinui, vertėtų pasiieškoti informacijos apie tuos riterius: kas jie tokie, kada susikūrė jų ordinas, kokios jų nuostatos, o ypač įdomu sužinoti, kokiais mitais ir legendomis tai apipinta, pagalvojo jis.

Tačiau apie karinguosius ordinus informacijos jis rado pakankamai, o apie Morijos riterius jam nieko nepavyko rasti.

Jis nutarė daugiau negaišti laiko su sensacingo turinio knygomis, kuriose vargu ar galima tikėtis istorinio tikslumo. Jis buvo matematikas. Iš viso to ką perskaitė darsyk peržvelgė Kryžiaus žygių laikus.

Perskaitė savo užrašus nuo pradžių. Viename lape, jau senelio dienoraščio pabaigoje, jis buvo pasižymėjęs tris datas: 1126, 1926 ir 2006, ir faktą, kad viskas prasidėjo Šventojoje Žemėje. Paskui prisiminė, kad paskutinę dieną prieš mirtį senelis Marijai pasakė, kad lenktynės turi prasidėti nuo vėžlio. Koks vėžlys? Kokios lenktynės? Jis paėmė pieštuką ir užsirašė: Zenonas. Zenono paradoksas. Jis tai padarė intuityviai, tarsi jo ranką vedžiotų kokia jėga. Tada susimąstė, koks ryšys galėtų būti tarp tų senelio dienoraštyje pažymėtų datų ir Zenono paradokso... Jis vėl prisiminė Marijos žodžius: „Senelis man pasakė, kad lenktynės prasideda nuo vėžlio, dienų liko visai nedaug." Ne kažin ką tai paaiškino, iš tikrųjų nedavė jokios naudos. Tačiau lenktynės ir vėžlys matematikui įkyriai siejosi su garsiausiu paradoksu istorijoje: su lenktynėmis, kuriose greičiausias pasaulio vyras Achilas turėjo susirungti su lėčiausiu gyvūnu vėžliu. O jeigu tai senelio nuoroda Marijai? Viskas jam čia atrodė taip absurdiška, kad negalėjo atmesti jokios, net ir visai neįtikėtinos galimybės. Jis niekuo nebuvo tikras, tiesiog nejučia pradėjo ieškoti, nežinodamas, kur jį tai nuves.

Dar prieš Sokratą iš Elėjos kilęs filosofas Zenonas, priskiriamas Parmenido mokyklai, garsėjo savo paradoksais. Remdamasis jais jis norėjo įrodyti, kad jutimai mus apgauna, o tiesa visada atrandama mąstant. Migelis gerai žinojo paradoksus apie niekada taikinio nepasiekiančią strėlę, ir garsiausią – apie Achilo ir vėžlio lenktynes. Visus jo paradoksus siejo ta pati idėja: judantis kūnas niekada negali pasiekti tikslo, nes erdvėje visuomet galima atlikti begalę dalijimųsi. Čia turima omeny mažėjanti geometrinės progresijos seka. Šį paradoksą galima išspręsti dviem

būdais: matematikos ir fizikos. Per visą istoriją filosofai ir matematikai ieškojo šio paradokso sprendimų, ir kone visi pabrėždavo, kad sudėjus begalinę mažėjančių skaičių seką gaunamas konkretus rezultatas. Begalybės arba, tiksliau sakant, begalinių sekų ir konvergencijos koncepcijos Antikos laikais dar nebuvo žinomos. Tačiau šiuo metu Migeliui labiau rūpėjo pritaikyti fizika paremtą sprendimą.

Migelis susimąstė. Startas buvo 1126 metais, o finišas – 2006. Tarp jų – 880 metų, laiko atkarpų arba laiko taškų skirtumas. Kadangi Achilas bėga dešimtkart greičiau už savo varžovą, tai prieš startą teikia jam pranašumo. Achilas sustoja prie starto, tai yra taške 1126, o jo varžovas tuo metu yra taške 1926, kitaip tariant, jis įgauna 800 laiko atkarpų persvarą. Prasideda lenktynės. Jie pradeda bėgti kartu. Kai vėžlys per 80 laiko atkarpų pajuda pirmyn ir sustoja taške 2006, Achilas tebėra taške 1926, kitaip tariant, jis pajudėjo per 800 laiko atkarpų. Kitas vėžlio ėjimas, remiantis mažėjančia seka, būtų 8 laiko atkarpos... Zenono paradokse erdvės dalijimaisi gali tęstis iki begalybės, kitaip tariant, kai Achilas įveiks 8 laiko atkarpas, vėžlys pajudės dar per 0,8 laiko atkarpos, o kai Achilas pajudės per 0,8 laiko atkarpos, vėžlys jau bus pajudėjęs per 0,08 atkarpos, ir taip toliau mažėjančia seka. Tokia ir yra paradokso esmė: Achilas niekada nepaveja vėžlio, nes visada atsiduria prieš tai buvusiame atkarpos taške. Zenonas sustabdė laiką. Achilo ir vėžlio universsume tėra vien begalinė erdvė. O tai klaida. Vis dėlto Migelis nusprendė remtis empiriniu metodu, tai yra fizika. Realiame pasaulyje sąveikauja dvi, erdvės ir laiko, koordinatės, kai judantis kūnas persikelia į kitą vietą. Jeigu Achilas bėga dešimt kartų greičiau už vėžlį, tai visada jį pavys.

Migelis įsivaizdavo bėgikus su kliūtimis ir suprato, kad Achilas pavys vėžlį šiam šokant per trečią kliūtį, o dabar jie kaip tik ten ir buvo... Tada jis prisiminė dar vieną svarbų faktą: Marijos senelis sakė, kad laiko liko visai nedaug... O paskui dar pridūrė: „Skaičių seka yra tokia: 800, 80, 8..." Tad... Achilas mus pavys nė nepraėjus devynioms dienoms. Mūsų vėžlys pradėjo lenktynes birželio 7-osios šeštą valandą ryto, kai suradome dėžę, o jos viduje – dienoraštį ir medalioną. Nuo to laiko, kai Šventosios Šeimos bažnyčioje vėžlys pradėjo lenktynes, praėjo jau trys dienos: pirmoji buvo trečiadienis, birželio 7 diena, antroji – ketvirtadienis, birželio 8, o šiandien yra penktadienis, birželio 9 diena!.. Jau po 5 dienų! Štai kiek turime laiko. Tik ką mums reikia nuveikti?

Diena ėjo vakarop. Migelis apsižvalgė aplinkui, žmonių buvo nedaug, viso labo trys skaitytojai. Per tas kelias valandas bibliotekoje vaikštinėjo žmonės. Užeidavo, kažkiek pabūdavo ir išeidavo. Jis pastebėjo, kad vienas tipas skaitykloje užtruko beveik tiek pat ilgai kaip jis. Veikiausiai jis buvo dvasininkas, nes dėvėjo abitu, nors Migeliui buvo sunku tvirtinti, ar jis pranciškonas, ar priklauso kitai kongregacijai. Jis nebuvo didelis tos srities žinovas. Tai buvo pagyvenęs vyriškis, nors tikslaus jo amžiaus nebūtų galėjęs pasakyti. Migelis susiruošė eiti.

Išėjęs į gatvę nusprendė šiek tiek pasivaikščioti ir prasiblaškyti. O paskui sėsti į taksi ir važiuoti pas Mariją. Nors ir turėjo nemažai abejonių, vis tiek jam labai magėjo jai papasakoti apie savo atradimą. Santykį ir skaičių progresiją 800, 80, 8 tarp 1126, 1926 ir 2006 metų... Tai buvo pernelyg keistas sutapimas... Ar tai kažką reiškė? Gal tai aštuonios

dienos laike? Klausinėjo pats savęs nieko nesuprasdamas. Keistas sutapimas, kad ir senelis buvo nužudytas 8 dieną, ketvirtadienį. Galbūt tai nieko nereiškia, bet vis tiek norėjo papasakoti Marijai.

Jis žingsniavo Ligoninės gatve. Miestas šurmuliavo, dar veikė krautuvės, visur buvo minios žmonių, bet jis jau spėjo pastebėti, kad yra sekamas. Tas pats bibliotekoje matytas dvasininkas. Jis pamėgino keisti kryptį, mėtyti pėdas, eiti akipločiu, bet dvasininkas nuo jo neatsiliko. Švento Augustino aikštės ir Jeruzalės gatvės sankryžoje jis stabtelėjo. Gatvėje nesimatė jokio žmogaus. Jis laukė sugniaužęs kumščius ir stengėsi nesinervinti. Jeigu jo įtarimai pasitvirtins ir tas subjektas yra ginkluotas, jam neliks kitos išeities. Jau sustodamas padarė klaidą. Reikėjo eiti toliau, iki Ramblos, sustabdyti taksi ir palikti aną it musę kandusį. Bet Migelis norėjo žinoti, ir tas noras nugalėjo vis stiprėjančią baimę.

Persekiotojas nespėjo susivokti: vos pasuko už kampo, Migelis šoko ant jo ir paguldė ant menčių.

– Kas jūs? Kodėl mane sekate?

– Aš noriu jums padėti. Patikėkit.

Migelis neleido jam atsikelti, visu svoriu mygdamas jį prie žemės.

– Kodėl turėčiau jumis tikėti?

– Nes aš buvau tėvo Jonos draugas. Aš galiu padėti jums iššifruoti žinutę, ir jums gresia didžiulis pavojus.

Migelis atleido gniaužtus. Varžovui pakako laiko pargriauti jam ant žemės ir susikeisti vietomis.

– Kaip danguje, taip ir ant žemės? – paklausė Migelis, prisiminęs Marijos pasakytą frazę.

– Viršuje yra tas pats, kas apačioje, – atitarė persekiotojas, rodydamas jam medalioną. Kitoje pusėje buvo išgraviruota raidė.

– Tai raidė beta, – sumurmėjo Migelis.

Medalionas buvo identiškas tam, kokį turėjo Marija.

– Kiekvienas iš mūsų turime po tokį medalioną su skirtingomis raidėmis. Iš viso yra septyni medalionai.

– Ji turi tokį pat su raide alfa.

– Teisingai. Ji dabar yra alfa. Bet liko labai mažai laiko, o jums reikia paaiškinti daugybę dalykų. Mes žinojome, kad Marijos senelis Chuanas Chivelis per išpažintį tėvui Jonai atskleidė dalį plano.

– Kokio plano dalį?

– Tą žinią galime iššifruoti tik mes, o jai reikia atrasti pačiai. Tai raidės, simboliai, gal koks vienas skaičius iš Evangelijos. Mums yra žinoma, kad jūs ten buvote nuėjęs iki atvažiuojant policijai.

Migelis svarstė.

– *Marmitae*, šventas Kristupas... tave apsaugos...

– Iš kur jūs tai žinote? – nutraukė jį Migelis, prisiminęs frazę iš dienoraščio po viduramžių miniatiūra ir dvasininką su šuns galva. Suprato turįs patikėti tuo žmogumi. Sutapimų buvo pernelyg daug.

Abu atsistojo nuo grindinio.

– Aš ten buvau ir mačiau, kokį užrašą paliko tėvas Jona: savo krauju jis nupiešė raidę beta, didelį skriestuvą ir kelis skaičius: 118.22, nors prieš skaičių seką būta dar kažkokio ženklo.

– Jūs tikras?

– Visiškai. Viršuje – raidė beta, apačioje – skriestuvas ir tie skaičiai jo viduje.

– Toks ženklų eiliškumas turi vienokią reikšmę, bet sukeitus ženklus vietomis, reikštų jau ką kita. – Žmogus kiek patylėjo. – Regis, tėvas Jona jums pasakė, kur glūdi paslaptis.

– Kur ji? Kokia paslaptis? Ką mums reikia daryti? Kiek dar turime laiko?

– Pradėkime nuo jūsų paskutinio klausimo. Viskas turi išsipildyti tobulą dieną – tobulas žodis, tobulas skaičius. Jį rasite pirmuosiuose Pradžios knygos puslapiuose, kada viskas prasidėjo. Meistras daugeliui savo pastatų suteikė skaičių, kurį reikia mokėti paaiškinti. Manau, kad nesunkiai jį surasite, juk jūs matematikas. Bet tai turite padaryti patys, aš daugiau nieko negaliu atskleisti... Net ir nežinočiau ką sakyti. Gal tik tai, kad lenktynės prasideda nuo vėžlio...

– Ar žinote Zenono paradoksą apie Achilą ir vėžlį? Panašu, kad senelio dienoraštyje...

– Taip... Senajam Chiveliui patiko mįslės ir visokie žaidimai... Bet per daug į tai nesigilinkite ir nesivelkite į skaičius. Tiesiog reikia perprasti žinią... ir jos mintį. Kitaip galite pasukti klaidingu keliu. Galvokite, kad vėžlio pranašumas nesusijęs nei su laiku, nei su erdve...

– Aš nesuprantu... Ką norite tuo pasakyti?

– Ogi tai, kad Achilas niekada nenutvers vėžlio, kol šis bus toks sumanus ir sugebės įveikti naują erdvės atkarpą... ir pasislėpti begalybėje, suprantate? Reikia užčiuopti mintį.

– Achilą reikia pastatyti prie vėžlio ir judėti jo sferoje?.. Begalinėje erdvėje?

– Teisingai, mano drauge... Chuanas Chivelis kaip tik tai turėjo omeny. Skaičiai kartais mums irgi gali iškrėsti šunybę. Jie mus mulkina, priverčia prarasti protą, perspektyvą, bendrą idėją ir pačią esmę. Skaičiai gali tapti pačiais baisiausiais spąstais, – žmogus nutilo.

Migelio mintys sukosi svaiginančiu greičiu. Jo galvoje grūdosi gausybė skaičių. Progresija 800, 80, 8... Bet kaip jam patekti į begalybę? Tai neįmanoma! Visos šios idėjos išbeldė jam galvą, tai panėšėjo į uždarą užburtą ratą, į belangę, iš kurios jis nesugeba ištrūkti. Migelis buvo pratęs uždavinius spręsti su konkrečias ir baigtines ribas turinčiais skaičiais, jis žinojo tik matematinę begalybę. Jau pati sąvoka išmušė jį iš vėžių ir privertė sunerimti. Kartais jis net susimąstydavo, kad tai galėtų būti taškas pro padidinamąjį stiklą, savotiškas apgavystės būdas, kažkokios ribos, kurias gali aprėpti protas, o toliau... Kas yra toliau? Nieko. Vien absoliutas, beribė erdvė. O ką tai reiškia iš tikrųjų? Tą gilios nevilties akimirką jis pagalvojo apie Mariją ir įsivaizdavo jos besišypsantį veidą. Jiedu puikiai sutarė, buvo tiesiog tobula pora. Kiekvienas gyveno savo gyvenimą, buvo laisvi ir nė nemanė susisaistyti. Tuomet jis susimąstė, ar iš tikrųjų ją myli? Kaip stipriai gali ją mylėti? Iki begalybės? Kaip galima kažką begaliniai mylėti? Net labiau už gyvenimą ir mirtį? Migelis niekada savęs to neklausinėjo. Jį privertė sudrebėti tos nerimo ir sumaišties akimirkos, kai begalybės sąvoką pritaikė matematikos uždaviniams, o dabar pamėgino susieti su tikrais gyvenimiškais jausmais. Pasijuto atsidūręs ant bedugnės krašto, žinojo galįs žengti dar žingsnį, eiti tolyn, bet tai reiškė sulaužyti visas schemas. Širdis pašėlusiai daužėsi. Pats

nežinodamas, kaip ir kodėl, nejučia prisiminė pokalbį su Ramonu Konesa. Tarsi tvykstelėjus žaibui, jo atmintyje iškilo aiškus Marijos atvaizdas, o paskui ir tobulas skaičius. Tai gyvybės skaičius, nuo kurio viskas prasidėjo. Tai tetruko akimirką.

– Ar girdite mane? Gana tų apmąstymų... laiko liko visai nedaug, atrodo, mus seka. Dabar susitelkime į tėvo Jonos žinutę, – skubiai kalbėjo vienuolis. – Beta yra vietovė, skriestuvas – konkreti slaptavietė, o trečioji linija patvirtina, kad tai relikvija.

Migelis visiškai nieko nesuprato.

– Kitas nuorodas surasite dienoraštyje. Reikės rasti simbolius ir sudėlioti paeiliui.

– Sudėlioti raides?

– Taip.

– Bet mes nežinome simbolikos... tų mįslių.

– Jums gresia didžiulis pavojus. Kronšteino kariai į šią kovą metė visas pajėgas. Jų simbolis – apversta pentagrama.

Migelis jautėsi visiškai sutrikęs. Vienuolis jam paaiškino:

– Raidė beta reiškia Gvelio parką. Ten turite ieškoti skriestuvo, jame paslėpta...

Staiga jis nutilo. Nepažįstamasis susverdėjo, Migelis vos spėjo jį sugriebti.

– Kas jums? – išsigando Migelis stengdamasis jį išlaikyti.

Vienuolis susmuko ant grindinio.

Tada ir pastebėjo kraują, besisunkiantį jam iš krūtinės. Pro šovinio paliktą skylę. Bet Migelis negirdėjo jokio šūvio. Jis pamėgino atsistoti, pažvelgė į gatvės pradžią, bet nieko nesimatė. Tada senasis žmogus įsikibo jam į marškinius, kita ranka prispaudęs kraujuojančią žaizdą.

– Mes neturime... laiko, – dusdamas švokštė jis. – Viskas turi išsipildyti tobulo skaičiaus dieną.

Žmogus sunkiai gaudė orą, buvo visas paplūdęs kraujais. Pačiupęs Migelio ranką ir sukaupęs visas jėgas, kone pašnibždomis ištarė:

– Mer...akas, Mer...akas...

– Ką sakote?

Daugiau nepažįstamasis nieko nepasakė. Jis buvo negyvas.

Migelis kelias sekundes lūkuriavo, nežinodamas ko griebtis. Priklaupė prie negyvo vienuolio kūno. Tai, ką jis jautė, nebuvo siaubas, veikiau kažkoks nerealumo jausmas, – kad visa tai negali vykti iš tikrųjų. Tuomet pasigirdo kažkieno žingsniai, juokas. Į skersgatvį įsuko porelė jaunuolių, jie ėjo apsikabinę ir juokavo.

Jaunuoliai nuščiuvo, negalėdami patikėti tuo, ką mato. Vienas negyvas tipas plūsta kraujais, o prie jo – suplukęs ir mirtinai persigandęs klūpo kitas.

Migelis pasirausė tarp dvasininko drabužių ir surado medalioną. Po abitu pastebėjo ant marškinių lyg kokį medžio atspaudą. Čiupęs medalioną nuplėšė jam nuo kaklo. Mirusiojo rankas sudėjo kryžmai ant krūtinės. Tada ir pasigirdo metalo dzingtelėjimas. Pašokęs jis pasileido bėgti Karmen gatvės link.

33

Prieš eidama namo Marija nusprendė truputį pasivaikščioti. Jai trūko gryno oro, plačių erdvių, o ypač – kur renkasi daugybė žmonių, galbūt tada jie neišdrįs jai nieko padaryti. Paklaidžiojo Rožių bulvaru be jokio tikslo, paskui užsuko į kavinę, leisdama viskam tekėti sava vaga. Ji nenorėjo galvoti. Bet ją slėgė prisiminimai, ir nuo jų akys apsitraukė migla. Jos senelis niekada nieko neįskaudino. Prisiminė jį kaip taikų, romų ir malonų žmogų. Vis dėlto jis buvo nužudytas. Jai jau metas grįžti namo, netrukus turi ateiti Migelis. Nebuvo jo mačiusi nuo pat laidotuvių.

Iš bibliotekos žadėjo užsukti pas ją.

Jos namų durys buvo atdaros. Išsigandusi įžengė vidun.

– Migeli? – paklausė ji.

Niekas neatsiliepė. Kažkas čia buvo apsilankęs ir jos butą apvertė aukštyn kojomis.

Nepaisant tvyrančios tylos, ji jautė čia kažką esant. Ne, tai ne Migelis, pamanė ji. Lėtais, tyliais žingsneliais ji įėjo į koridorių, stengėsi nusiraminti ir vyti šalin tą keistą, pamažu ją užvaldantį jausmą.

Už nugaros pasigirdo tykus garsas, tarsi kas sugirgždėjo.

„Dieve mano! Jie čia!“ – šmėstelėjo jai, sukaustytai neapsakomo išgąsčio. Bet negalėjo sustoti, smalsumas paėmė viršų prieš baimę ir nejučia stūmė ją pirmyn. Tuo metu laukujės durys pamažu atsivėrė, ir už jos lyg iš po žemių išdygo juodai vilkinti žmogysta su kauke.

– Sąsiuvinį, – įsakmiai tarė žmogysta, tiesdama pirštinėtą ranką.

Ji pradėjo lėtai trauktis atgal, o kaukėtoji žmogysta grėsmingai artėjo.

– Duok šen sąsiuvinį, – pakartojo šmėkla.

Marija tirtėjo iš baimės. Nurijusi seiles sukuždėjo:

– Jis svetainėje, ant stalo...

Kaukėtasis tipas iš savo lazdos išsitraukė ilgą, plonytę geležtę. Nepasitikėjo ja. Ten jis jau buvo apžiūrėjęs.

– Lėtai apsisuk ir iš lėto eik į svetainę. Stovėsiu tau už nugaros. Jei sumanysi ką nors iškrėsti, nudėsiu tave, net ranka nesudrebės... Jei atiduosi sąsiuvinį, tau nieko nenutiks.

Marija buvo tikra, kad mirs. Ar atiduos tą sąsiuvinį, ar ne, tas žudikas vis tiek ją pribaigs. Už nugaros jautė jo alsavimą. Einant tolyn koridoriumi pasigirdo rakinamos spynos spragtelėjimas.

– Ramiai, – sukuždėjo kaukėtoji žmogysta.

Viskas įvyko labai greit. Migelis atidarė duris. Marija iš baimės sukliko, įspėdama jį siaubo kupinu balsu.

Vos įėjęs jis suvokė, kas vyksta, ir išsyk sureagavo. Iš koridoriuje įtaisytos skėčių laikyklos išsitraukęs ilgą skėtį stojo prieš varžovą, o ji tuo tarpu spruko tolyn į kambarius ir pradėjo svaidyti į kaukėtąjį viską, kas tik pasitaikė po ranka.

Kova vyko labai neapibrėžtai, bet galiausiai per daiktų krušą ir varžovo antpuolius žudikui pavyko išsmukti pro

praviras duris. Jis spruko į laiptų aikštelę ir kiek įkabindamas nubėgo laiptais žemyn. Migelis pamėgino jį vytis. Apačioje, prie išėjimo, šmėkla dingo kaip į vandenį.

– Kaip tu? – sugrįžęs paklausė Migelis, apkabindamas ją.

Marija pravirko. Jis tebelaikė ją apkabinęs ir leido išlieti visą širdgėlą.

– Jam reikėjo sąsiuvinio.

Migelis tylėjo. Kaip jai dabar pasakyti, kad nužudytas dar vienas žmogus?

– Jie sugadino mįslių žaidimą, – mostelėjo jis į sulaužytą dėžę, kartu su visais jos ant grindų išmėtytais daiktais bei dalimis su simboliais. Kai kurie dar laikėsi ant lentos. Viena medinė žaidimo koja taip pat buvo lūžusi perpus. Marija paėmė vieną vėžliui priklausantį narvelį, besimėtantį šūsnyje tarp kitų daiktų... Vaikystėje šiam simboliui ji jautė ypatingą potraukį. Senelis tai žinojo, todėl ir davė jai tokią nuorodą. Tuomet ji prisiminė mįslę ir sušuko:

– Migeli, jau supratau!.. Yra du vėžliai... Senelis taip ir pasakė... Gyvatės veidas ir medinės kojos... Gyvatės veidas buvo Šventosios Šeimos bažnyčioje. Tu taip pat matei gyvatės galvą akmeninėje vėžlio dėžutėje... O štai čia...

– Medinės kojos?

– Taip... Žaidimo lenta turi keturias medines kojas... Tai ir yra antrasis vėžlys... Medinės kojos!

Marija susimąsčiusi apžiūrinėjo mažąjį kvadratėlį. „Kietas iš viršaus, kietas iš apačios." Apsuko jį:

– Žiūrėk! Štai čia yra antrojo vėžlio žinia!

Tai buvo senelio rašysena, ji ją atpažino, ir garsiai perskaitė užrašą ant dugno: „Marija, esi sumani mergaitė... Tikrojo žaidimo turi ieškoti pasakų trobelėje..."

Migelis visiškai sumišo. Tai buvo Marijos ir senelio žaidimas – partija, peržengusi gyvenimo ir mirties ribas. Nepriklausomai nuo sveiko proto žmonių širdyse veikė kiti matematiniai dėsniai... Marija spaudė rankose tą mažytį kvadratėlį. Jai reikėjo susivokti savo mintyse, vėl sugrįžti į vaikystę, atgaivinti prisiminimus, svajones ir ilgus pasivaikščiojimus su seneliu.

Po kelių tylos minučių ji ryžtingai tarė:

– Regis, atėjo laikas aplankyti slibiną.

– Gerai, bet pirma noriu tau papasakoti apie Zenoną ir vėžlį, ir kas nutiko išėjus iš bibliotekos, – pasakė Migelis.

Tada jis papasakojo apie paskutiniojo riterio mirtį ir parodė jo medalioną. Dėl šios žmogžudystės ir naujai atskleistų faktų istorija dar labiau komplikavosi. Migelis kaip įmanydamas ramino Mariją ir pats stengėsi nepasiduoti sumaiščiai.

– Nepraraskime sveiko proto, – drąsino Migelis.

Reikėjo susikaupti ir pasidalyti savo apmąstymais su Marija.

– Atrodo, aš jau žinau, kiek mums liko dienų, kad pranašystė išsipildytų. Skaičiavimas atbuline tvarka prasidėjo nuo vėžlio, birželio 7-ąją, kai buvo atidaryta dėžutė. Prisimeni senelio žodžius: lenktynės prasidės nuo vėžlio, laiko liko visai nedaug.

– Taip, prisimenu.

– Tai va, bibliotekoje išties pasijutau įgintas į kampą. Nesumojau nei ko ieškoti... Tik vėliau, žiūrinėdamas užrašus, atkreipiau dėmesį į datas 1126, 1926 ir...

– 2006?

– Tai progresija: 800, 80 ir sekantis skaičius bus...

– Aštuoni?

– Taigi.

– Vadinasi, nori pasakyti, kad mums liko aštuonios dienos?

– Ne... Matai, aš įsivėliau į Zenono paradoksą. Vėžlys turi pranašumą, ir Achilas niekada negali jo pagauti...

– Dabar prisimenu, kai apie tai prašnekai... Senelis buvo didelis tokių dalykų mėgėjas... Kažkada jis man jį minėjo, bet mįslės man patiko labiau...

– Kai išėjau iš bibliotekos, vienuolio užuomina apie tai, dar prieš nužudymą, mane pastūmėjo susimąstyti apie tave ir mūsų santykius...

Migelis žvelgė į ją lyg pakerėtas. Marija sugrąžino jį į tikrovę.

– Pasakė kokią nuorodą ar pėdsaką?

– Taip... Jis man užsiminė apie tobulą skaičių.

– Tobulą skaičių?.. Migeli, juk pats žinai, kiek teišmanau apie matematiką...

– Marija, tobulais skaičiais vadinami tie, kurie yra lygūs savo daliklių sumai. Tobulų skaičių formulę atrado Euklidas. Antikos laikais buvo keturi tokie skaičiai, o dabar žinomi trisdešimt devyni. Tiesą pasakius, paskutinįjį 2001-aisiais atrado Maiklas Kameronas, o jam užrašyti būtų prireikę daugiau nei dešimt tūkstančių metrų popieriaus. Tai labai įdomūs skaičiai, dar vadinami puikiaisiais Marseno skaičiais, taip pavadinti pranciškonų vienuolio, sukūrusio keletą teorijų apie skaičius, garbei...

– Atleisk, kad tave pertrauksiu, bet... Ką tuo nori pasakyti? Aš nieko nesuprantu.

– Atsiprašau, Marija. Pirmasis tobulas skaičius yra šeši! Pradžios knyga... Pasaulis buvo sukurtas per šešias die-

nas, o septintąją Dievas ilsėjosi. Prisimink, apie ką mums kalbėjo Konesa. Gaudi visus savo statinius karūnavo erdviniu kryžiumi.

– Šešių krypčių, – patikslino Marija.

– Taip. Manau, kad yra šešios dienos, nuo tada, kai prasidėjo lenktynės su vėžliu Šventosios Šeimos bažnyčioje... Trys jau praėjo, ir mums beliko tik trys dienos. Laiko turime iki antradienio, 13-osios, šeštos valandos ryto.

– O ką reikia surasti?

– Mes turime išsiaiškinti. Svarbiausia, ko išmokau studijuodamas tiksliuosius mokslus, yra ne atsakymai, o klausimų reikšmė. Ko ieškome? Kur galima tai rasti? Ką daryti suradus? Ir kodėl? O laiko turim labai mažai. Bet atsakymą duos vienuolis... Jeigu mes būsime kartu...

Migelis vos neištarė: „Jeigu mylėsime vienas kitą beribe, begaline meile...“, bet nutylėjo. Marija žvelgė į jį spindinčiomis akimis ir puikiai suprato, ką reiškė ta jo tyla. Bet Migeliui reikėjo žengti dar vieną žingsnį ir nerti į absoliuto gelmę. Jis pasistengė nuslėpti savo jausmus ir tepasakė:

– Manau, jeigu mes būsime drauge... Achilui nepavyks pavyti vėžlio.

– Skubėkime pas slibiną, – paragino Marija.

34

Naktis sutemo virš Mila namų – La Pedreros. Joje ir susirinko riteriai.

Tai buvo mįslingas pastatas, vienas iš paskutiniųjų Gaudi visuomeninės paskirties darbų. Tada maestro architektas jau buvo pelnęs pripažinimą ir turėjo solidžią patirtį. Jis eksperimentavo su naujomis formomis ir medžiagomis, metams bėgant spėjo ištobulinti savo architektūrinį vaizdavimą ir į komandą savo padėjėju pasikvietė Jozefą Mariją Chucholį ir kitus architektus. Leido jiems pasireikšti, kad jų vaizduotė susijungtų su slaptąja konstrukcijų matematika. Buvo tokių, kurie kaltino jį eklektiškumu, kad jis paveiktas barokiško natūralizmo, perkrauto augalijos, bet po visą Barseloną išsibarsčiusių statinių viršūnė, be abejo, buvo vargšų katedra: Šventosios Šeimos bažnyčia. Visiška alegorija.

Gaudi ne tik gilinosi į techninius ir architektūrinius klausimus ir juos išplėtojo, bet ir išgrynino simbolių kalbą. Tai kalba, kuri turi reikšmę, kurią galima paaiškinti, o mokančiam skaityti byloja apie savo slaptą misiją. Ar čia, La Pedreroje jis dirbo įkvėptas Ovidijaus „Metamorfozių“? Kurios iš jų tapo modeliais trims vestibiulio piešiniams?

Galbūt labiausiai Ovidijaus kūrinį atspindi banguotas pastato fasadas: dienos šviesos žaismas jo struktūrą paverčiantis gyva oda, audringos jūros paviršiumi, povandeniniu pasauliu, horizonte iškilusiu debesų žaidimu... Gaudi pasiekė savo patirties viršūnę, supratęs, kad šviesa gyvenime turi užimti svarbiausią vietą, ir kad nepaliaujamai keičiantis gamtai jos gausėja. Šį atradimą vėliau jis pritaikys ir Šventojoje Šeimoje.

Gyvenimas – tai sapnas, kaip ir jo mėgstamas Kalderonas mąstė Gaudi, todėl jis ir nusprendė, kad terasa taps tinkamiausia scena pavaizduoti jo ritualinėms misterijoms ir kitiems dramos bei religiniams kūriniams. „Visa keičiasi, kas regis viena, pasirodo besą visai kas kita... akmuo yra kaulas, o siena – kolona, spalvinga kolona... Gyvenimas – tai sapnas." Šio organiško pastato terasa, kurioje gyvenimą įkūnija nepaliaujama šviesos ir formų kaita, turėjo tapti septynių Morijos riterių susitikimo vieta. Tų, kurie sergėjo, kad viskas pildytųsi kaip numatyta.

Ir ritualinė misterija, kaip jis ją pavaizdavo, dabar vyko ant stogo, apsaugoto kaminais, tais kariais ir visada budriais riteriais, atsigręžusiais į didingąjį statinį. Jie buvo rodyklės, nukreiptos į Liūto žvaigždyną, smaigalys. Rodančios į saulę ir į šviesą.

Čia ir susirinko Morijos riteriai. Jų beliko keturi. Žinojo, kad jie jau paskutiniai ir išnyks visiems laikams, bet jei prireiks, jie privalo paaukoti gyvybę. Ordino gyvavimas ėjo į pabaigą, nes paslaptis netrukus turi būti atskleista ir pagaliau išsipildys pranašystė...

Susitikimas laikėsi senovinės tvarkos, visi buvo lygūs, niekas nepiršo savo vertinimų ir sprendimų, visi kalbėjo

ir klausėsi. Kelios paskutinės dienos pareikalavo Chuano, Jonos ir Davido gyvybių. Trys riteriai paskendę tyloje laukė Kristupo.

Milžinas juoda garbanota barzda pasirodė už didžiulės į Paseo de Grasijos bulvarą žvelgiančios figūros, laikančios priešaky kryžių, kuris be paliovos sukasi. Tai duonos aukojimo ir didingų pasikeitimų simbolis.

Kristupas prisijungė prie bičiulių, ir sesuo Magdalena prašneko:

– Manau, kad mums metas įsikišti ir atskleisti jiems planą ir tolesnius žingsnius... Tada viskas būtų daug paprasčiau... Kronšteino kariai nuo jų nenuleidžia akių ir žino tiek pat, kiek mes...

– Mes to negalime padaryti, – paprieštaravo Kristupas. – Marija turi atrasti kelią pati, savo jėgomis... Takas yra nužymėtas joje. Mes privalome tik ją saugoti. Ji turi surasti tiesą be niekieno pagalbos. Juk mūsų misija yra ne aiškinti, o sergėti.

Žodį tarė brolis Choakinas, stovintis šalia dviejų akmeninių karių:

– Tai tiesa, brolis Kristupas teisus. Manau, kad brolis Jona nuėjo per daug toli.

– Netiesa, tai buvo plano dalis, – pasakė Kristupas.

Žengęs kelis žingsnius Choakinas atsistojo viduryje. Jis buvo aukštas ir liesas, tamsus abitas nuo lengvo vėjelio prigludo prie jo kūno.

– Broliai, vienybė tarp mūsų turi tapti neginčijama... Maestro laikais mes prašėme Sapinjerų įsikišimo; jis visiškai jais pasitikėjo. Broliai, prisiminkite šimto penkiasdešimties ratų rožinio kelią... Maestro jį sukūrė labirinte.

Mes turime melstis ir laukti geresnių laikų, o paslaptis telieka ten kur buvusi... Dėl mūsų pačių ir viso pasaulio saugumo...

Choakinas į dienos šviesą ištraukė prieštaringai septynių riterių sergėtojų vertinamą temą. Visiems buvo žinoma, kad Sapinjerų vardu prisidengusi veikė nedidelė slapta organizacija *Sodalitium Pianum*, kurią įkūrė popiežius Pijus X. Pontifikas visais jam prieinamais būdais stengėsi kovoti su pavojingos masonų ložių ir kitų slaptų organizacijų įtakos plitimu praėjusio amžiaus pradžios Europoje. Monsinjoras Bežo buvo Šventojo Tėvo įpareigotas sukurti Sapinjerų organizaciją. Tai kompleksinė Vatikanui pavaldi šnipinėjimo ir žvalgybos tarnyba. Jos didžiausias koziris buvo bendravimo sistema slaptais, šifruotais ženklais. Jie dalyvavo įvairiausio pobūdžio misijose, prasiskverbdavo į ložes ir visokias slaptas organizacijas, nuodijo, minuodavo, skleisdavo klaidingą informaciją. Maestro jautė didžiulį palankumą Pijui X, net savo namų miegamajame Gvelio parke turėjo pasikabinęs Šventojo Tėvo atvaizdą.

Gal dėl Sapinjerų įtakos ar dėl tiesioginio jų įsikišimo maestro susitaikė ir su savo paties likimu. Gresia pavojus, relikviją reikia laikyti paslaptyje – toks ir buvo Sapinjerų argumentas. Ta mintis praėjus aštuoniasdešimčiai metų vėl stojo prieš teismą čia, La Pedreros terasoje.

Broliui Sebastianui, Barselonos diecezijos vyskupo padėjėjui, krūtinę pervėrė ledinis dieglys. Istorija kartojosi, Vatikanas, Romos galybė kaip visuomet siekė išlaikyti savo valdžią. Naujoji bažnyčia galėjo simbolizuoti jos valdymo pabaigą. Naujasis Dievo Miestas pabaigs dutūkstantmetę popiežiaus intrigų ir nutylėjimų istoriją... patikėtą žemiš-

kajai valdžiai. Bažnyčia visomis išgalėmis priešinsis, kad tik paslaptis niekada neišaiškėtų. Nes toji paslaptis gali sukelti pavojų Romos stabilumui ir tolesniam gyvavimui. Jo mintyse per keletą sekundžių prašmėžavo siaubą keliantys blyksniai. Jo mintys šoktelėjo į kitus laikus, ir jis prisiminė operaciją „Skraidanti Žuvis", raketų „Exocet" pardavimą Argentinos diktatūrai Malvinų kare. Argentinos diktatūra operaciją atliko tarpininkaujant kompanijai „Belatriks", turinčiai būstinę Panamoje ir kontroliuojamai Vatikano banko. Korupcija, ryšiai su mafija ir pinigų plovimas. Somosos diktatūros Nikaragvoje ir Diuvaljė diktatūros Haityje rėmimas. Jis labai gerai tai žinojo ir puikiai suprato, kur glūdi tos ištakos. 1945-ieji. Veiksmo vieta: Vatikano koridoriai. Tikslas: sustyguoti operaciją „Vienuolynas" ir pagelbėti nacių partijos šulams pabėgti į Pietų Amerikos šalis. Tarp jų – SS generolui Hansui Fišbiokui, Adolfui Eichmanui, atsakingam už vadinamąją „galutinę išeitį", sunaikinusiam milijonus žydų, ir Aušvico daktarui Jozefui Mengelei...

Ir po daugelio metų potvarkis buvo aiškus: nuslopinti bet kokią mintį apie atsinaujinimą pačios Bažnyčios viduje. Sapinjerai, padedami CŽV, pradėjo nuožmią kovą prieš išlaisvinimo teologiją. Jie nedvejodami pradėjo persekioti ir šmeižti jo draugą Leonardą Bofą ir numarino viltį, kad Bažnyčia atsigręš į pasaulio atstumtuosius.

Brolis Sebastianas net sudrebėjo visa tai prisiminęs. Jis privalo užkirsti kelią tam, kad Vatikanas, prisidengęs bet kokia slapta organizacija, pradėtų trukdyti maestro sukurtam planui. Tačiau blogiausia buvo ką tik brolio Choakino perduota aiški Sapinjerų žinia. Ar iš tiesų čia nėra

įsipainiojusi slapčiausia Vatikano organizacija, prisidengusi vidaus klausimais?

– Ne... Aš prieštarauju, kad jie dalyvautų... Vatikaną reikia laikyti nuo šio reikalo atstu. Panašu, kad Romos viešpatavimo laikai baigėsi. Valdžios jie laikysis įsikibę... Bet kokia kaina stengsis užkirsti kelią vargšų Bažnyčiai atsirasti. Visi gerai žinome jos požiūrį į atsinaujinimą. Jau turėjome pavyzdį su išlaisvinimo teologija...

– Tai dar viena erezija... Broli Sebastianai, man rodos, tu manęs nesupratai... Jei tai tavo nuomonė, tada man kyla klausimas: ką tu veiki Bažnyčios prieglobstyje, užimdamas tokį aukštą postą?

– O todėl, Choakinai, kad be Bažnyčios nieko nebus... Nauja viltis, atsinaujinimas turi sužydėti iš vidaus...

– O jei viskas žlugs? Nejau mes pastūmėsime Bažnyčią į pavojų? Su visu tuo, ką ji davė geriausia ir blogiausia? Romos veiksmų aš neginu, buvo privelta daug klaidų... tai tiesa. Bet iš jų mes pasimokėme. Svarbiausia – kad išliktų gyva Kristaus viltis. Jeigu slėpinys pateks į Kronšteino karių rankas, mums galas. Visi tai žinome... Todėl aš ir siūlau palikti jį slaptavietėje iki geresnių laikų. Mes, Morijos kariai, privalome sergėti jį iki tinkamo momento.

– Tinkamas laikas niekada neateis... Niekada neišsipildys ir tavo minėta viltis... Romos valdžios ji nėmaž nedomina. Tu ir pats tai žinai, broli Choakinai. Vatikanas nenori permainų, jis bijo prarasti valdžią. Jau labai seniai daugybė krikščionių prarado tikėjimą, nusivylė Vatikanu. Valdžios troškimas viską demoralizuoja...

– Broli Sebastianai, bet juk tai erezijos! – darsyk pakartojo tas.

Sebastianas kelias sekundes pasvarstęs pakartojo tris mokytojo frazes, kurias atpažino visi:

– Žmonijai išsigelbėjimą suteiks Kristaus Gimimas ir Kančia. Vargšų bažnyčia turi du fasadus: Gimimo ir Kančios. Naujoji Bažnyčia remiasi Apokalipse, kurioje sakoma: Bažnyčia – tai vešlus medis, po kuriuo teka versmės... Palaiminti, kurie išsiplauna savo drabužius, kad įgytų teisę į gyvybės medį ir galėtų įžengti pro vartus į miestą. O lauke lieka šunys, burtininkai, palaidūnai, žudikai, stabmeldžiai ir visi, kurie mėgsta melą ir jį daro... Ar brolis Choakinas tiki, kad Vatikanas pateks ir į naująjį Dievo miestą, kad paimtų valdžios vadžias?

– Po Bažnyčios pamatais yra saugoma...

– Kristus yra kertinis akmuo, bet statytojai jį paniekino, – kaip kirviu nukirto Sebastianas.

Ginčas tarp Sebastiano ir Choakino darėsi vis karštesnis... Visi atidžiai klausėsi jų argumentų. Tiesą pasakius, kiekvieno teiginiuose buvo dalis tiesos. Magdalena stojo Sebastiano pusėn. Ji nematė būtinybės įtraukti Sapinjerus. Kristupas tylėdamas išklausė abiejų bičiulių nuomones. Galiausiai tarė:

– Saugokime išrinktąją kaip saugoję, visur ir visada ją globokime. Planas turi būti įvykdytas. Mes negalime apvilti maestro. Taip išpranašauta. Lenktynės prasidėjo prieš aštuonis šimtus metų, o dabar jiems beliko tik trys dienos.

Susirinkimas baigėsi. Nuo šios akimirkos kiekvienas žinojo, ką turi daryti.

35

– Nogesai, kas nauja?

– Turime dar vieną lavoną, viršininke.

– Tai aš jau žinau, – atšovė Mortimeras, nervingai triaukšdamas ledinuką.

– Jį nušovė į nugarą. Devinto kalibro ginklu... galėjo būti uždėtas duslintuvas.

Mortimeras nieko neatsakė.

Nogesas priėjo prie negyvėlio ir atrišo abito mazgą.

– Viršininke, ar ką nors išmanote apie dvasiškius?

– Ne.

– Panašu į pranciškoną, nors seneliukas gal buvo susiruošęs į karnavalą. Viršininke, keista man visa tai. Manote, kad šis lavonas gali būti kažkaip susijęs su Švento Kristupo kunigu?

Kol kalbėjo, Nogesas pagaliau atmazgė mirusiojo abitą.

– Nežinau, Nogesai. Radote kokį dokumentą?

– Ničnieko, viršininke.

Ant marškinių krūtinės jie pamatė didelį kedro atspaudą.

– Tai piešinys, kaip būna tamplierių kryžiai ir panašūs dalykai. Viršininke, senovėje tokius dėvėdavo riteriai... Apie tai žinau iš Beniteso. Kas už viso to slypi?

– Regis, turime maniaką, žudantį kunigus ir pranciškonų vienuolius.

– Ar pranciškonai nešioja kalavijus? – paklausė Nogesas, radęs ginklą vidinėje abito pusėje.

– Apklauskite porelę, kuri pranešė apie lavoną.

– Viršininke, spėjau tai atlikti, kol jūsų laukiau. Sako prie mirusiojo pastebėję kažkokį žmogų.

– Kaip jis atrodė?

– Jie buvo labai sumišę, bet mergina pasitaikė gana pastabi. Nupasakoto asmens išvaizda sutampa su matematiko.

– Kokio matematiko?

– Taigi to merginos draugo, kurios senelis mirė pensione.

Mortimeras prisiartino prie mirusiojo ir pradėjo apžiūrinėti.

– Viršininke, jūs kažko ieškote?

Nogesas pastebėjo, kaip Mortimeras apčiupinėjo mirusiojo kaklą.

– Velionis iš tikrųjų kažką turėjo užsikabinęs ant kaklo. Vėliau tai nuplėšta. Sprendžiant iš ant kaklo likusių žymių, tai turėjo būti gana stambi grandinė.

Mortimeras negalėjo nuslėpti nepasitenkinimo, kuris Nogeso neliko nepastebėtas.

– Turime apklausti matematiką ir jo merguželę. Gal tai tik paprasčiausias sutapimas, bet...

– Juos reikės apklausti. Bet dar ne dabar, – lakoniškai atsakė Mortimeras.

36

Jie nusprendė važiuoti taksi. Po kelių minučių pastebėjo žalią žiburėlį, Migelis pakėlė ranką ir sustabdė taksi. Įlipo į automobilį. Migelis pasakė:

– Į Gvelio parko paviljoną... Pedralbes rajone...

Marija nepratarė nė žodžio. Ją apėmė keista nuojauta. Galbūt tai paprasčiausias sutapimas, bet taksi vairuotojas buvo labai panašus į žaliūką, autobuse pastojusį kelią žudikams, kurie vėliau persekiojo juos šaudydami Balmesų gatve. Taksisto galva kone lietė stogą. Aukštaūgis plačiaveidis žaliūkas buvo juodabarzdis, susivėlusiais plaukais, bet jo žvilgsnis buvo tyras. Žmogus šypsojosi. Migelis ir Marija išsyk atpažino ant atgalinio vaizdo veidrodėlio kabančią figūrėlę. Tai buvo šventas Kristupas. Tai pastebėjęs taksistas pasakė:

– Tai mūsų šventasis globėjas... Labai gaila, kad popiežius nusprendė atsisakyti jo šventės. Bet mes, vairuotojai, vis tiek jį garbiname, netgi turime savo asociaciją, tokią savo broliją.

– Ką jūs sakote! – nustebo Migelis.

– Tikrai, ji labai sena... susikūrė daugiau nei prieš penkis šimtus metų...

– Kai buvo pradėtos statyti katedros?

– Žinoma... Bet iš kai kurių katedrų šventojo atvaizdą pašalino. Jis tebėra Sevilijos ir Santjago kelio katedrose...

Taksistas turėjo ūpo šnekučiuotis ir juos apšviesti. O jie neprieštaraudami klausėsi.

– Jis turi ilgą gyvavimo tradiciją... Nesuprantu, kodėl popiežius sumanė pašalinti šventą Kristupą iš šventųjų sąrašo, kai tiek daug nelaimingų atsitikimų keliuose, – pakartojo taksistas. – Niekaip nesuprantu. Žinoma, jei išvis galima paaiškinti...

Taksistas nutilo ir šypsojosi, tarytum po paskutinio neužbaigto sakinio būtų palikęs atviras duris. Migelis nutylėjo, o Marija pakliuvo ant kabliuko, panūdusi sužinoti daugiau...

– Ką norite tuo pasakyti?

– Nieko... Et, žinote, savi reikalai... Tikiuosi, jūsų per daug nevarginu...

– Visiškai ne, papasakokite...

– Savo brolijoje nuolat rengiame kultūrinius renginius, stengiamės sužinoti ką nors nauja, organizuojame ekskursijas, įvairias konferencijas. Ypač domimės viduramžių legendomis, susijusiomis su mūsų šventuoju globėju... Pavyzdžiui, anądien vienas istorijos profesorius perskaitė paskaitą apie Santjago kelią. Sprendžiant iš visko, maldininkai labai garbina mūsų šventąjį globėją. Pranešėjas teigė, kad viskas yra simboliška... Kad kelionė, šventų vietų lankymas, ėjimas Santjago keliu – tai lyg atsinaujinimas. Taip jis ir pasakė... tarsi numirti ir iš naujo atgimti... Lyg nužudyti slibiną... Įsivaizduojate? Ir kas būtų galėjęs pasakyti, kad šitiek sykių matėme šventą Mykolą ar šventą Jurgį dorojančius slibiną, o pasirodo, kad tai be-

sąs simbolis, ir tas pats vyksta visada! Suprantama, šiais laikais nedaug ką tedomina tokie dalykai. Susitikti tokių žmonių kaip jūs – tiesiog stebuklas, o juk, galima sakyti, mano visas gyvenimas praeina taksi... Tenka visokių žmonių pavėžėti, ir beveik niekas tokiomis istorijomis nesidomi. Visi gyvena per daug skubėdami ir... niekas neišdrįsta nužudyti slibino. Cha cha cha! Vaje, kokius čia niekus malu, jūs jau man atleiskite... Ar aš jūsų nevarginu? – neatlyžo taksistas.

– Ne, ką jūs... – pasakė Marija, suspaudusi Migelio ranką.

– Žiūrėkite, jau atvažiavome... Štai čia...

– Ar galite minutėlę lukterėti?

– Jūs man patikote. Ir už laukimą neimsiu jokio mokesčio... – Taksistas iš dėtuvės išsiėmė vizitinę kortelę ir pridūrė: – Paimkite, jei kada prireiks mano paslaugų, nedvejodami skambinkite. – Migelis paėmė vizitinę kortelę. – Eikite, aš jūsų palauksiu.

Jiedu išlipo iš automobilio, sustojusio Manuelio Chironos gatvės kampe, ir lėtai priėjo prie Gvelio parko tvoros, esančios už kelių metrų. Perėjo į gatvės pusę. Aplink nesimatė nė vieno žmogaus. Jau buvo gana vėlyvas metas. Migelis atsigręžė į taksi, tebestovintį prie kelkraščio.

– Marija, apie ką tu mąstai?

– Taksistas – tai tas pats žmogus, buvęs autobuse.

– Apie ką tu kalbi?

– Aš įsitikinusi... Tai jis... Jis skaitė knygą apie Gaudi ir stojo priešais vieną iš Kronšteino karių, kad aš spėčiau pabėgti.

– Eime prie Trečiųjų Vartų, negaiškime laiko. Mūsų laukia slibinas, – paragino Migelis.

Kelias minutes jie stebėjo įspūdingą iš geležies nukaldintą slibino Ladono atvaizdą. Jo gerklė buvo taip grėsmingai pražiota, kad jis atrodė kaip gyvas. „Aš atėjau tavęs pribaigti, – mąstė Migelis, – tačiau kaip? Ką turiu daryti? Kaip reikia nužudyti šią geležinę pabaisą? Ko iš manęs tikimasi?“ Jo viduje vyko tikras šėlsmas. Marija nenuleido nuo jo akių. Ji suprato viską, visas jį draskančias abejones. Jis turėjo tikėti – norint nugalėti slibiną, reikia tikėjimo ir supratimo, kad iš tiesų turi aklai ja pasitikėti. Tai persimainymas, besikartojantis ritualas. Reikia įveikti savo nepasitikėjimą, atsinaujinti, tapti kitu, pažvelgti kitomis akimis. Daugiau nieko. Jos draugui tereikėjo tai suprasti. Kaip jis dar gali dvejoti po viso to, kas įvyko! Aplink jį žuvo žmonės. Jis pats pakliuvo į spąstus, kurie, nepaisant nieko, galėjo būti paprasčiausia beprotybė. Čia niekuo negali būti tikras, mąstė Migelis.

Jis pakėlė akis į žvaigždes ir įsistebeilijo į žvaigždėtą dangų. Dangus buvo nutviekstas Barselonos šviesų, bet jame pavyko įžiūrėti Šiaurinę žvaigždę ir Mažuosius bei Didžiuosius Grįžulo Ratus, susitelkusius Slibino žvaigždyne. „Štai dar vienas slibinas, – pamanė Migelis. – Jis danguje. Apačioje yra tas pats kaip viršuje. Įveikti slibiną ir atsinaujinti... Kas man yra? Kodėl aš visas drebu?“ Jis atsisuko į Mariją ir pamatė, kad ji verkia. Jos skruostais tyliai ritosi ašaros.

– Kas tau yra?

– Argi nesupranti? Tai žinia nuo mano senelio... Tai pradžia. Jei pradėsime kelionę, reikia atgimti iš naujo, reikia tikėti... Aš žinau, kaip tau sunku, deja, nieko nepakeisi, mes negalime eiti pirmyn, kol...

– Slibinas saugos vartus...

– Taip, mes keliausim kaip broliukas ir sesutė... Miške pradings takas... Nejau nesupranti?

– Marija, prašau... Aš nežinau, ką galvoti, visa tai atrodo taip... Aš nežinau, ką reikia daryti. Ką slepia slibinas? Tavo senelis rašė apie kažkokį žemėlapį. Apie pusę žemėlapio, kuriame trūksta vienos dalies, kuri yra tavyje. Ką man reikia įžvelgti?

Migelis ranka perbraukė slibino figūrą, palietė grandines ir jo grėsmingas šnerves, prie grandinių prikabintus ritulius su aštriais dygliais. Stengėsi gerai įsiminti jo atvaizdą.

– Tai tavo sprendimas. Tu esi vienas prieš savo slibiną, argi nesupranti?.. Daugiau nieko nėra... Jokios paslapties... Tau nebūtina jo persmeigti kardu.

– Turiu jį sunaikinti savyje, ar ne taip?

– Aš apsisprendžiau – eisiu toliau. Kaip sakė Vergilijus, tu gali pasilikti prie vartų, arba... tikėti.

Staiga jis viską suprato. Jis ją myli. Niekada nesusimąstė, kad myli Mariją taip stipriai. Jis negali jos išsižadėti ir palikti vienos, nes ją myli.

– Ar tu tiki manimi?

– Aš tave myliu.

Jis pasijuto toks mažytis ir sykiu labai didelis po tomis žvaigždėmis priešais pabaisą, kuri priekaištingai žvelgė į jį. Tu suradai savo gyvenimo meilę, tarsi bylojo ji, nejau dabar jos išsižadėsi?

Jis, racionalusis skeptikas, baiminosi nusimesti savo šarvus. Bet šalia buvo ji. Vien tik ji.

Jis aštriu žvilgsniu nužvelgė savo slibiną, įsistebeilijo į jo nasrus ir ištarė:

– Aš tave myliu. Esu ir visada būsiu su tavimi... jei tik tu to norėsi.

Marija pamatė, kaip pasikeitė jo veidas.

Jiedu puolė vienas kitam į glėbį ir susijungė nesibaigiančiame bučinyje. Slibinas stebėjo šį naująjį Hesperidžių Sodą.

Jiedu liko vieni kaip broliukas ir sesutė, tačiau žinojo, kad drauge jie tikrai suras, kaip išeiti iš miško.

Jie net nepastebėjo, kaip taksistas įjungė variklį, ir automobilis pamažu nutolo.

Migelis tebelaikė ją savo glėbyje ir pro Marijos petį stebėjo slibiną tol, kol jo atvaizdas įsitvirtino jo atmintyje.

ŠEŠTA DALIS

Gama

37

Sekmadienio popietę į naujojo Draugijos centro atidarymą pradėjo rinktis svečiai.

Bruko gatvėje esantį namą pastatė nežinomas architektas. Gali būti, kad jo užbaigimo metai buvo 1901-ieji, bet tikslesnių duomenų neišliko. Šio gražaus simetriškos struktūros daugiabučio pastato paradinis įėjimas įrengtas pačiame viduryje, erdvaus holo sienos išdekoruotos rytietiškų motyvų geometriniais piešiniais. Baltai išdažytame kukliai dekoruotame vestibiulyje išliko originalaus skambučio plokštė. Kaldintos geležies balkonai puošti gėlių ir augmenijos kompozicijomis, o santūrų, pasižymintį įdomiomis detalėmis ir savotiška trauka, pastatą vainikavo retos paukščių figūrėlės.

Bru už astronominę kainą įsigijo apatinius aukštus, kurie anksčiau priklausė motociklais prekiaujančiai įmonei, ir tris pagrindinius aukštus įrengti Draugijos centrui, kuriam vadovaus jo globotinė Taimatsu. Kai atvyko Marija su Migeliu, mero inauguracinė kalba jau ėjo į pabaigą. Apatiniame aukšte buvo įrengta nedidukė scena, visur pristatyta ilgų stalų.

Atidarymo iškilmes savo apsilankymu pagerbė visi miesto autoritetai. Marija su Migeliu įsitaisė netoli įėjimo ir klausėsi kultūros patarėjo ir Taimatsu kalbų.

Paskui prasidėjo pokylis, liejosi geriausias Bru rūsių vynas.

Taimatsu tiesiog švytėjo, maloniai bendravo su svečiais ir pažįstamais, nepaleisdama iš akių Bru, kuris, būdamas geras mecenatas, negailėjo dėmesio apsilankiusiems verslo ir finansų pasaulio atstovams.

Marija pamėgino prieiti arčiau prie Taimatsu, tuo tarpu Migelis yrėsi per minią su viltimi rasti porą taurių šampano.

– Tai linksminiesi?

Migelis atsigręžė. Jam ranką tiesė besišypsantis Alvaras Klimentas.

– Alvarai! Šimtas metų! – džiugiai šūktelėjo atpažinęs jaunystės draugą, kurį prieš kelias dienas matė per televiziją.

Jiedu šiltai apsikabino. Su Alvaru Klimentu jiedu buvo seni pažįstami, mokėsi viename fakultete, tačiau po pirmo kurso Alvaras matematiką iškeitė į istoriją. Perėmė šeimos verslą – nediduką knygyną Freičiuresų gatvėje, kuriame Migelis buvo praleidęs daug šaunių akimirkų, besirausdamas po lentynas. Alvarą dažnai kviesdavo pašnekovu į kai kurias sensacijų besivaikančias televizijos programas ezoterinėmis temomis ar su neišaiškintomis paslaptimis susijusias laidas.

– Klausausi politikų apie Draugijos tikslus, modernizmo reikšmę, apie institucijų paramos svarbą kultūrai, privačiai iniciatyvai ir panašiai. Kiekgi laiko mudu nesimatėme?

– Apie dešimt metų?

– Mažų mažiausiai tiek. Tu visiškai nepasikeitei. Šiek tiek seku tavo karjerą. Tai kada žadi gauti Nobelio premiją? – pašmaikštavo bičiulis.

– Alvarai, regis, esi atradęs algoritmą, galintį sustabdyti laiką.

– Kaip nori, kad sustabdyčiau laiko strėlę, jei ji dar nepaleista iš lanko. Vertėtų paminėti česnako algoritmą. Nors pastaruoju metu atradau riešutų formulę...

– Kaip matau, likai ištikimas dietinei mitybai...

– Migeli, tau vertėtų įsiklausyti į mano žodžius ir pašalinti iš savo raciono pupas... Pitagoras buvo jas uždraudęs. Pupų laukas matematikui – tikras pragaras...

– O tu vis neišsižadi ezoterinių temų ir istorijos paslapčių? Neseniai mačiau tave per televiziją.

– Knygyne sekasi visai neprastai, tad galiu domėtis mėgstamais dalykais. Tapau visai rimtu žinovu. Ką veiksi iš čia išėjęs? Gal užsukime į knygyną, pasišnekučiuosime, drauge pavakarieniausime.

– Aš ne vienas. Atėjau su... – norėjo pasakyti drauge, bet susilaikė.

– Tu su mergina?.. Puiku, tai kažkas nauja. Kas būtų pagalvojęs! Mano draugas matematikas ir buvęs šalies fechtavimo čempionas įsimylėjęs.

– Eime, aš jus supažindinsiu.

Abu priėjo prie Marijos, kuri šnekučiavosi su Taimatsu ir keliais Draugijos bendradarbiais. Marija atsiskyrė nuo grupelės.

Migelis juodu pristatė vieną kitam.

Marija jį atpažino, nes irgi ne kartą buvo mačiusi per televiziją.

– Ta televizija – siaubingas dalykas; visi tave pažįsta.

Knygininkas susidomėjo Marija.

– Neblogas derinys – matematikas ir meno istorikė. Gal drauge dirbate prie kokios temos?

Toks klausimas juodu suglumino.

– Galima sakyti ir taip.

Migelis glaustai papasakojo apie matematinės fraktalų teorijos pritaikymą kai kuriuose modernizmo statiniuose.

– Ar jus domina konkretus architektas?

– Antonijus Gaudi.

– Tai labai įdomus... ir paslaptingas personažas. Tikrų tikriausias masonas.

– Gaudi nebuvo masonas, – net kiek per daug jausmingai užginčijo Marija.

Tai patraukė Alvaro Klimento dėmesį.

– Ką gi, aš neteigiu, kad jis buvo didysis magistras, bet, kiek man žinoma, jo ryšiai su masonais įrodyti. Jis dirbo su garsiais masonais broliais Jozefu ir Eduardu Fonserais, be to, dažnai lankydavosi Poblė vienuolyne, kuriame yra, arba kažkada buvo tokio Vortono kapas. Gyvenimą šis užbaigė kaip visiškas vargeta, tarnaudamas karaliui Pilypui V Leridos savivaldybėje.

– Ir ką gi tai įrodo? – nusistebėjo Marija.

– Tai tik keli faktai, tačiau galiu jums pateikti jų ir daugiau. Pavyzdžiui, rašytojas Luisas Karandelis teigia, kad Gvelio parkas buvo suprojektuotas masonų miesto pagrindu, tai tam tikra mecenato finansuota ložės forma, – pasakė knygininkas.

– O štai architektas ir Karališkosios Gaudi katedros direktorius Chuanas Basegoda teigia visiškai atvirkščiai. Nors jaunystėje Gaudi ir buvo susižavėjęs socializmo idėjomis, visą gyvenimą jo išpažįstamas katalikų tikėjimas jam padėjo laikytis nuo masonų atstu. Kita vertus, Basegodos teigimu, jeigu taip būtų buvę, jo vardas tikrai figū-

ruotų kurios nors iš tuzino Barselonoje egzistavusių ložių sąraše, – pasakė Marija.

– Ką gi, visiems žinoma, kad įšventintam į ložę suteikiamas simbolinis vardas.

Tuo metu prie jų priėjo Taimatsu.

– Labai nemėgstu pertraukti pokalbių, bet man tavęs reikia, – kreipėsi ji į Mariją.

Marija atsiprašė, atsisveikino su Alvaru ir išėjo su Taimatsu.

Bičiuliai liko vieni.

– Migeli, aiškiai matyti, kad esi įsimylėjęs. Stebuklas įvyko. Buvai visiškai abejingas moterims, susitelkęs vien į skaičiavimus ir teoremas, bet galiausiai atsidūrei Afroditės glėbyje.

– Nesišaipyk.

– Nė nemanau, aš tiesiog džiaugiuosi. Be to, mergina labai graži ir, regis, turi konkrečių minčių. Klausyk, kodėl jums iš tikrųjų neužsukus į knygyną? Dabar turiu eiti, bet galime susitikti apie devintą. Tau tereikia paskambinti. Aš būnu ten, galima sakyti, beveik gyvenu knygyne.

Migelis nieko neprižadėjo, bet pasakė būtinai perduosiąs Marijai jo kvietimą.

– Renginys neturėtų užsitęsti, – pridūrė Alvaras.

Likęs vienas Migelis panoro susirasti Mariją. Pastebėjo ją penkių asmenų grupelėje, kurioje buvo ir Taimatsu. Prieiti nusprendė vėliau. Suvokė, kad jam smagu ją stebėti. Marija visa švytėjo. Jis iš tiesų jautėsi ją pamilęs, to nepaneigsi. Tai nepraslydo ir pro draugo akis. Alvaras – keistokas tipas, bet buvo malonu po tiek metų vėl su juo pabendrauti. Jiedu buvo pažįstami nuo ankstyvos jaunystės, drauge mokėsi institute ir kurį laiką buvo neišskiriami draugai. Turėjo tą patį bičiu-

lių ratą, dažnai drauge eidavo į kiną, mokydavosi. Alvaras buvo aistringas skaitytojas, bet jį domino tokios temos, kurios Migelio dėmesio nepatraukė. Tėvo knygyne tokio turinio knygų buvo gausu, nes jos turėjo paklausą tarp pirkėjų. Kai Alvaras metė matematikos studijas, jų keliai išsiskyrė. Visa tai jis prisiminė, kai nenuleisdamas akių stebėjo Mariją. Slibinas. Taip, tai dėl slibino. Bet kas gi iš tiesų įvyko? Jis suvokė, kad jau nėra toks, koks buvo. Slibinas jį pažadino. Ką jis iš tikrųjų iki šiol jautė Marijai? Paprasčiausią susižavėjimą? Jie bendravo kaip du suaugę žmonės, už nieką pasaulyje nenorintys atsisakyti savo nepriklausomybės. Ji jam patiko, šalia jos jis gerai jautėsi, laukdavo akimirkos, kada ją pamatys, bet jie netgi neužsiminė apie gyvenimą drauge, o ką jau kalbėti apie susisaistymą rimtesniais ryšiais. Matyt, taip jie ir bendraus, kol vienam iš jų nusibos ir nutrauks ryšius, arba ir toliau susitikinės, mylėsis ir linksmai leis laiką drauge. Bet daugiau jų niekas nesies. Viską gali pakeisti net menkiausia permaina: perkėlimas į kitą universitetą, stipendija, arba jeigu ji nuspęstų dirbti mokslinį darbą kitoje vietoje. Iki šios akimirkos viskas buvo aišku. Įsipareigojimas buvo duotas čia ir dabar. Bet visa tai nelauktai pasikeitė. Dabar jis jautė negalįs be jos gyventi. Pagaliau suprato tą sentenciją: viltis yra pasitikėjimas, o ne žinojimas. Priešais slibiną jį buvo ištikusi švelni mirtis. Dabar reikėjo išgyventi tą pasikeitimo naujumą. O naujumas buvo Marija. Marija iš geismo objekto virto jo dalimi, jo laisve, jo peizažu ir tyriausia dvasia. Dabar jis įgijo kryptį, jau nebėjo į niekur.

Marija taip pat jį iš tolo stebėjo. Jie buvo vieni du. Kiti aplinkui neegzistavo. Tada abu suprato jaučiantys vienas kitam tuos pačius jausmus.

38

– Ar manai, kad jis patikimas? – paklausė Marija.

– Manau, kad jis gali mums padėti. Susitariau vėliau su juo susitikti bibliotekoje.

– Bet ar galime juo pasitikėti?

– Jis mano draugas. Seniai jį pažįstu, be to, jis tikras sektų ir ezoterikos žinovas. Kaip sakiau, jis perėmė tėvo knygyną. Ten ir praleidžia didžiąją gyvenimo dalį.

– Kaip ir televizijoje.

– Na taip, – pritarė lyg atsiprašinėdamas, – bet, man regis, kad jis yra kaip tik tas žmogus, kuris gali padėti išsiaiškinti tavo senelio mįsles... nors jei nenori, mes su juo neprasidėsime.

– Ar bent ką nors jam užsiminei?

– Ne... manau, kad ir nereikia jam visko pasakoti. Tik būtiniausius dalykus.

Marija tylėjo. Jiedu išėjo iš pobūvio ir patraukė Bruko gatve aukštyn Diagonalės link. Tada Provencos gatve pasuko į kairę.

– Gal esi kur netoli pasistatęs automobilį?

– Taip, aukščiau La Pedreros, Grasijos alėjos kampe.

Taip jiems beeinant, atrodė, kad Marija kažką svarsto. Ji ne visai aiškiai suvokė, kuo tas tipas galėtų jiems padėti.

Ji stipriai suspaudė rankinę. Nuo tada, kai susidūrė su tuo kaukėtu tipu, nedrįso palikti sąsiuvinio namuose. Čia, pasiklydęs tame žodžių miško chaose tarp mįslių, pastabų ir piešinių, glūdėjo raktas.

– Marija, aš buvau dviejų žmogžudysčių liudininkas. Nė neabejoju, kad tavo senelio mirtis nebuvo nelaimingas atsitikimas.

– Aš žinau, jį nužudė. Esu tuo tikra.

– Aš irgi. Tik nesuprantu, kaip tokioje situacijoje manęs neapklausė policija. Veikiausiai netrukus jie mane sulaikys.

– Tave sulaikys? – nusigandusi paklausė ji.

– O kaip tu manai! Visur pilna mano pirštų atspaudų. Viena porelė mane matė prie... negyvo Morijos riterio. Taigi, Marija, jie netruks atrasti siūlo galą. Jei dar iki šiol to nepadarė. O ką aš galiu jiems pasakyti?

– Mes jiems nieko negalime sakyti. Kol nesurasime...

– Ką turime surasti?

– ...tai, ką paslėpė mano senelis. Šį uždavinį turime išspręsti patys.

– Jei bent žinotume, ko mums ieškoti!

– Ir ką reikės daryti paskui, – pridūrė Marija.

– Manau, kad tai suradę suprasime, ką daryti toliau.

– Ar būtina jam rodyti sąsiuvinį?

– Kam?

– Kam gi daugiau – tavo draugui.

– Manau, kad jam reikia suteikti tik būtinos informacijos, ir nieko daugiau.

– O tie nusikaltimai?

– Pradžioje užsiminsime tik apie tėvą Joną ir parodysime jam tuos medalionus.

– O mano senelio istorija?

– Turime papasakoti... Kaipgi kitaip jis mums padės?

– Na gerai.

Jie priėjo stovėjimo aikštelę ir nusileido laiptais. Apačioje stovėjo mokėjimo automatas. Migelis kyštelėjo vidun kreditinę kortelę ir pasiėmė išvažiavimo bilietą. Pastūmę įėjimo duris jie patraukė požeminiu garažu, žvalgydamiesi automobilio. Viskas buvo apšviesta tik blausia šviesa. Daugiau nesimatė nė gyvos dvasios. Jie buvo vieni, ir Mariją nusmelkė baimė. Ji nesąmoningai įsikibo Migeliui į ranką.

– Kas atsitiko?

– Man baisu.

– Nėra prasmės meluoti: man irgi.

Apėmė nuojauta, kad juos seka. Jiedu stabtelėjo ir apsižvalgė aplinkui. Bet nieko nepastebėjo. Tunelio gale jie susirado automobilį. Užvedimo sistema buvo įjungta. Sulėtinę žingsnius artėjo prie jo. Likus keliems metrams staiga plykstelėjo kito automobilio žibintai ir akimirkai juodu apakino. Viskas įvyko labai greit. Kažkoks tipas iššoko iš už automobilių, stovinčių jiems už nugaros. Rankose laikė ginklą. Jiedu sustingo, nežinodami ko griebtis. Iš kito, juodu apžilpinusio automobilio iššoko kitas. Tas irgi buvo ginkluotas.

– Stokit arba šausim!

Juodu buvo parblokšti ant automobilio kapoto.

– Ramiai. Nesisukiokite ir jums nieko neatsitiks.

Teko paklusti.

Vienas iš užpuolikų atliko kratą.

– Ko jums reikia? Nedrįskit jos nuskriausti, – perspėjo Migelis.

– Nutilk!

Migelis pastebėjo, kad abu kalba su akcentu.

– Kur sąsiuvinis? Žinom, kad turit jį su savimi, – suurzgė kitas užpuolikas.

Jiedu tylėjo. Staiga Migelis pajuto, kaip dešinįjį šoną pervėrė aštrus skausmas. Smūgis buvo toks stiprus, kad akimirką jam pritrūko kvapo.

– Jis pas mane! Jo nelieskit! – suriko Marija ir, neatsisukdama ir nepakeldama galvos, nuo kapoto atkišo jiems rankinę.

Jie nuožmiai išplėšė rankinę jai iš rankų. Pasigirdo ant grindų krintantys daiktai. Nuo smūgio iškrito mobiliojo telefono baterija ir kažkur pradingo.

– Ant kelių! – suriko vienas užpuolikas.

Jie pakluso. Tie tipai buvo per daug arti jų. Migeliui vieną akimirką šmėstelėjo, kad viskas jau prarasta. Tie du tipai nedvejodami čia pat ištaškys jiems smegenis, vos tik dienoraštis bus jų rankose.

– Jis čia! – šūktelėjo vienas iš jų, lenkdamasis paimti jo nuo grindų.

Deja, jis nespėjo.

Migelis išgirdo kažkokį jam jau pažįstamą garsą – tarsi orą skrostų kalavijo ašmenys.

Paskui – skausmo kupiną klyksmą ir kūną žnektelint ant žemės. Driokstelėjo keli šūviai. Migelis čiupo už rankos Mariją ir liuoktelėjo už dviejų stovinčių automobilių.

– Nejudėk!

– Kas čia dedasi?

Migelis pakėlė galvą. Vienas juodu užpuolusių vyrų tysojo kraujo klane ant grindų, galva buvo nusiritusi atokiau nuo kūno. Jis nejučia susigūžė, vėl išgirdęs švystelint kalaviją. Kažkas ginkluotas kalaviju abiem užsieniečiams žudikams įvarė baimės. Migelis nedrįso pakelti galvos. Išgirdo kažką sprunkant ir keikiantis nesuprantama kalba. Paskui kažkas užvedė automobilį ir visu greičiu prašvilpė pro juos. Išgirdo kažką bėgant požeminio garažo išėjimo link.

– Kas čia buvo?

– Regis, kažkas suskubo mums į pagalbą. Vieną iš jų nudėjo, kitas paspruko. Mačiau jį bėgantį link išėjimo. Kaip jis sugebėjo išsisukti nuo kulkų?

– Jis negyvas, – pasakė Marija, turėdama galvoje ant grindų tysantį užpuoliką.

– Be jokios abejonės. Deja, mes netekome tavo senelio dienoraščio. Pakliuvo į antrojo nenaudėlio rankas.

– Jie būtų mus nudėję, – atšovė ji, nepajėgdama nuslėpti susijaudinimo.

– Taip, nedvejodami. Kaip porelę zuikių. Jeigu ne to mūsų paslaptingojo bičiulio pasirodymas...

– Tai buvo vienas iš septynių riterių?

– Kuris valdo kalaviją kaip olimpinis čempionas.

– Dumiam iš čia, – paragino Marija.

– Reikia pranešti policijai.

– Greičiau važiuojam iš čia. Nereikia jokios policijos. Greičiau, kol mūsų čia kas nors nepamatė.

Jie skubiai įlipo į automobilį ir be žodžių išvažiavo iš požeminio garažo.

– Keista visa tai. Tie du subjektai nebuvo iš Kronšteino karių.

– Nori pasakyti, kad yra ir daugiau suinteresuotų asmenų?

– Šie tikrai nėra Kronšteino karių samdiniai. Anie susitvarko patys.

– Ką dabar darysime?

– Pirmiausia išgersime labai stiprios kavos, o paskui aplankysime mano bičiulį. Nesumoju ką daugiau pasiūlyti. Viena žinau, kad mums liko tik kelios dienos. Dvi dienos, o mes net nežinome ko ieškoti! Dar gerai, kad Taimatsu padarė mums kelias dienoraščio kopijas.

– Aš labai bijau, – pakartojo Marija.

– Ir aš. Ir aš bijau.

Bet jis negalėjo prasitarti bijąs dėl jos, negalėjo dar labiau jos jaudinti. Migelis tvirtai tikėjo, kad Marija bus išgelbėta, jeigu išsipildys pranašystė, o laikas nenumaldomai bėgo.

39

Chaumė Bru su Taimatsu nelaukė, kol išsiskirstys paskutinieji svečiai, ir išėjo iš Draugijos pobūvio. Į magnato namus sugrįžo skubiai, genami jaudulio. Jie degė geismu. Bru dar niekada nebuvo matęs Taimatsu tokios laimingos. Atidarymo iškilmės praėjo puikiai, todėl jos pasitenkinimas liejosi per kraštus. Jis žavėjosi Taimatsu gyvenimo džiaugsmu, tuo jos aistringu polėkiu jausti, kad gyvena ir džiaugiasi kiekviena akimirka. Taimatsu visada atrodydavo tokia laiminga, kad ir norėdama to nebūtų nuslėpusi. Jai pasaulis atrodė nuostabus, kokį tik galima įsivaizduoti. Ir puikiai sutvarkytas. Jos didžiausias troškimas buvo jo nesugriauti. Kažkaip jai pavyko atsiriboti nuo visų bėdų, kad aplinkui nešmėžuotų joks skausmas ir nemalonumai. Ji pasaulyje gyveno ne tam, kad kentėtų, o kad pasitelkusi savo darbą ir jėgas džiaugtųsi. Pasaulis buvo pilnas galimybių, ir jai netilpo galvoje, kaip žmonės gali jį keikti. Kaip gali būti, kad ji nieko neįtaria apie savo dėdės verslą? Arba apie tuos jo darbelius? Jame ji neįžvelgė nė dėmelės. Tačiau Bru nebuvo žmogus tik su trūkumais. Jis buvo užkietėjęs niekšas. Negana to, jis tuo mėgavosi. Taimatsu

buvo visiška jo priešingybė, galbūt todėl jis aklai ją pamilo. Jis pamilo tą keturiolikmetę mergaitę, kuri vaikštinėdavo Kadakesų paplūdimiu ir rinkdavo kriaukleles. Nuo tada praėjo daug laiko. Su visomis gyvenimo moterimis jausdavęs naikinantį skubotumą, šįsyk jis nutarė laukti. Jis sulaukė, kol jo japoniukė užaugs. Laukė kantriai ir tyliai kaip mokinukas. Retsykiais aplankydavo jos dėdę tik tam, kad gautų laimės ją pamatyti.

Iš pradžių, supratęs, kad ją myli, jis pats ant savęs supyko. Negalėjo nusileisti iki tokio silpnumo ir jausmų. Jis turėdavo visas moteris, kurių tik užsigeisdavo. Jas paimdavo ir pamesdavo kada tik panorėjęs. Tai jį ir įsiutino, nes nenorėjo jos turėti, saugoti, būti jos draugu nei jos mylėti... Ko gi jam reikia iš tos prakeiktos japonės, kuriai Dievas nesuteikė įžvalgos? – svarstydavo pats sau. Tai, ką jis jautė, buvo siaubinga. Jo mintyse be paliovos sukosi du žodžiai: neišvengiama ir besąlygiška.

Svarbiausia, kad jis kraustėsi iš proto, ar bent troško, kad taip būtų, bet tas keistas pamišimas nevertė jo jaustis nei apgailėtino, nei bejėgio. Nuo to stulbinamo palengvėjimo, palaikiusio jo gyvybingumą, lyg vėjo blaškomą laužą, jis pasidavė iki šiol nepažintai lyrinei nuotaikai ir maloniam susimąstymui, kuris vertė Taimatsu įsivaizduoti lyg tobulą genijaus sukurtą muzikos kūrinį, kurį atlieka virtuozas.

O jis, pusiau supuvęs žmogus, bet dėl to nesukantis galvos, matė, kaip toji mergaitė žiūri į jį taip, kaip niekas niekada nėra žiūrėjęs. Jį laikė kilniu žmogumi. Savaime aišku, kad jis tokiomis kvailystėmis netikėjo – jis niekada nebuvo ir nebus toks. Tačiau, išvydęs kito žmogaus akyse

nuoširdumą, pasijuto nuginkluotas. Visas kitas jis galėjo turėti proziškiems dalykams. Su ja buvo kitaip. Dabar pagaliau jiedu buvo drauge.

Jie mylėjosi vos sugrįžę į namus, neskubriai ir nesivaržydami, lyg keramikos meistrai. Ji buvo jį išmokiusi, kad meilė – tai neskubraus pažinimo menas. Tai neturėjo nieko bendra nei su jo viešnamių kekšėmis, nei su negrėmis, kurias nujodęs kartais mirtinai primušdavo. Su Taimatsu jis patyrė, kad galima mylėtis visiškai kitaip, ir pasijuto nuginkluotas. Lovoje jie tarsi šoko, bučiavosi švelniai liesdami vienas kitą ir glamonėmis atrasdami vienas kito kūną. Bru net pasigailėjo, kai teko ją paimti. Pirmąsyk tą įprastą gyvulišką skubėjimą pakeitė absoliuti ramybė ir beribis malonumas. Tą akimirką jis pajuto galįs atsisakyti visko ir prašyti jos drauge pabėgti į negyvenamą salą. Jis norėjo išsakyti tokius dalykus, apie kuriuos niekada nebūtų pagalvojęs. Visą virtinę kvailysčių: pavyzdžiui, prisipažinti jai beprotišką meilę, nors jis nusikaltėlis ir niekingas tipas, bet pasirengęs viską mesti ir gyventi su ja iki gyvenimo galo, kur tik ji panorės. Jam užtektų, kad gali į ją žiūrėti, matyti jos šypseną, glostyti jai plaukus, klausytis jos balso ir visada, visada būti šalia. Kartą jis mėgino pasakyti jai kažką panašaus. Pasijuto visiškas mulkis, bet jam nėmaž nerūpėjo. Ji buvo ištisas pasaulis, o jis troško apkeliauti jį visą, jei tik ji suteiks jam erdvės.

– Chaume, tu pamišęs, – tuomet pasakė Taimatsu ir šypsodamasi jį apkabino.

Taip, jis jautėsi lyg pamišėlis. Jei šis saldus pamišimas ir yra meilė, tuomet jis būtų atidavęs viską, kad jis niekada nesibaigtų. Taimatsu buvo nemirtingumas.

– Man metas eiti, – pratarė Taimatsu.
– Taip greitai?
– Turiu daug darbo.
– Kokio darbo? Jau labai vėlu!
– Tai vis dėlto kaip: labai greitai ar labai vėlu?
Bru šyptelėjo.
– Eik, jeigu nori, vis tiek pasieksi savo.
– Aš tave myliu.
– O aš ne.
– Tu nemyli?
– Tu man labai brangi.
Taimatsu baigė apsirengti, o jis nenuleido nuo jos akių. Paskui ji nuėjo į vonią.
Tuo metu suskambo telefonas. Skambino Jurijus. Jis laukė apačioje.
– Radai?
– Radau, bet vienas mūsiškių negyvas.
– Penkias minutes. Palauk dar penkias minutes.
Ir padėjo ragelį.
Argi jam rūpi, kad nupiltas kažkoks suknistas rusas?

40

Galiausiai jie nusprendė papasakoti Alvarui viską, kas iki šiol nutiko, nieko neslėpdami. Migelis tikėjosi, kad jo bičiulis būtinai padės surasti kokią išeitį. Jie trypčiojo vietoje ir nė kiek nepasistūmėjo pirmyn. Iš tikrųjų surado tik tai, kad lenktynės prasideda nuo vėžlio ir kad jie turi šešias dienas, jog planas ir pranašystė išsipildytų. Iš tų šešių dienų buvo likusios dvi, keturios jau praėjo. Reikėjo ne juokais suskubti. Laikas nenumaldomai seko: tik dvi dienos. Nebėra kada klaidžioti aklai. Po to nutikimo garaže jiedu jau neturėjo ūpo svarstyti, kurią informaciją dera atskleisti, o kurios – ne. Jie visko neteko: ir sąsiuvinio, ir žaidimo. Laimė, jiems dar liko kopija, kurią padarė Taimatsu.

Jau pusvalandis, kaip jie atvyko į knygyną. Nedidelė krautuvėlė buvo įsikūrusi Freičiuresų gatvelėje, kuri Marijai pasirodė trumpa ir ūksminga. Pastatę automobilį Vija Lajetanoje, į ją atėjo Sant Pere Mes Baiš gatve.

Galinis kambarys pasirodė kur kas erdvesnis. Alvaras jame buvo įsirengęs tikrą šventovę. Tos belangės patalpos visos keturios sienos buvo apstatytos knygų prikrautomis lentynomis, daugelis jų – išplėštais lapais ir be jokios tvarkos. Priešingoje įėjimo į knygyną pusėje, patalpos gale,

buvo nedidukės durys, siauras koridorius vedė į tualetą ir dar į vieną mažutę be langų kamaraitę, podėlį. Čia stovėjo knygininko darbo stalas iš pajuodusio medžio, apkrautas knygų stirtomis, rankraščiais, senoviniais žemėlapiais, pergamentais ir paskirais šį vaizdą papildančiais popieriaus lakštais, kurie būgštavo nukristi ant žemės ir būti išmesti lauk. Vienoje pusėje stovėjo kompiuteris, o kitame, erdviame kampe – gaublys, apjuostas metalinių lankų su penkių planetų trajektorijomis. Šalia darbo stalo stovėjo aplūžusi sofa, nedidukas stalelis su pageltusiais žurnalais, plastikiniais puodeliais, maisto likučiais ir tuščiais maišeliais nuo bulvių traškučių. Vienoje kertėje stovėjo šaldytuvas, ant sienos kabanti nedidukė lentyna linko nuo mikrobangų krosnelės ir mažučio kavos aparato svorio.

– Atsiprašau dėl tokios netvarkos... galima sakyti, kad čia aš ir gyvenu.

Alvaras nurinko puodelius, tuščius maišelius ir maisto likučius. Atidaręs šaldytuvą išėmė kelis butelius alaus. Kadangi ant sofos visiems trims vietos nepakako, knygininkas nuėjo atsinešti sulankstomos kėdės, kuri stovėjo krautuvėlėje.

Ilgo pasakojimo metu Mariją staiga apėmė nerimas. Tačiau Migelis pasitikėjo savo bičiuliu. Jau buvo gana vėlu, kai jie užbaigė pokalbį apie Gaudi, tamplierius, Morijos riterius, masonus ir visus tuos dalykus, kuriuos stengėsi paaiškinti ir pasakoti iš eilės. Alvaras irgi prie jo aktyviai prisidėjo. Regis, jis nemažai žinojo apie architekto ryšius su kai kuriais paslaptingais tos epochos asmenimis. Jųdviejų dėmesį patraukė Alvaro paminėtas faktas apie keistą Gaudi pažintį kažkur Akvitanijoje. Kelionę surengė Iškylau-

tojų centras, Gaudi jon pasikvietė ir savo draugą Choaną Maragajų. XIX amžiaus pabaigoje susikūrusiam Iškylautojų centrui priklausė įdomūs ir smalsūs tų laikų asmenys: Žiuisas Domenečis i Muntaneras, Fransiskas Fereras ir Gvardija, Anzelmas Lorensas ir geografas anarchistas bei masonas Eliziejus Reklusas.

– Barselonoje daug sykių lankėsi paskutinysis alchemikas Fulkanelis, turbūt teko apie jį girdėti. Kaip žinote, jo tikrasis vardas buvo Žanas Žiuljenas Šampanas, o kilęs iš nedidelio kaimo Vijė le Bel, esančio maždaug už dvidešimties kilometrų nuo Paryžiaus. 1932 metais jis mirė Paryžiuje, visiškame skurde. Kaip minėjau, jis kelis sykius lankėsi Barselonoje, bet Gaudi susipažino su juo ne tada, o per bendrą bičiulį architektą Violė le Diuką. Jie susitiko Akvitanijoje. Gaudi iki jo mirties išsaugojo Violė le Diuko kūrinius, kuris, kaip žinote, buvo gotiškų katedrų restauratorius, ir nuoširdžiai juo žavėjosi. Fulkanelis su jais abiem artimai bičiuliavosi. Aš nėmaž neabejoju, kad visi trys buvo *art goto* mokytojai.

– *Art goto?* – pakartojo Migelis.

– Taip, tai prarastoji kalba, ir jie ją suprato... Alchemikas Fulkanelis iššifravo iš akmens iškaltas raides... Gaudi troško eiti dar toliau. Kai nusprendė savo gyvenimą atiduoti Šventosios Šeimos bažnyčiai, juodu tai išskyrė.

Migelis nelaukė, kol bičiulis ims tęsti pasakojimą, nes jam susidarė įspūdis, kad šis nueina į lankas, tad tiesiai ir be užuolankų jo paklausė:

– Visa tai suprantama. Bet ką mums reikia surasti? Kaip manai, ką Gaudi galėjo perduoti jos seneliui?.. Jei, žinoma, tau kyla kokių minčių. Laiko turime labai nedaug.

Alvaras susimąstė. Patalpa buvo menkai apšviesta. Kitame kambario gale buvo dar vienas antikvarinis daiktas – toršeras su stovą apsivijusia gyvate, kaducėjumi. Pro Marijos akis neprasprūdo jokia to keisto kambario detalė.

Alvaras vis dar skendėjo mintyse. Lėtai, tarsi pradėdamas kokį ritualą, jis atsistojo, atsidarė šaldytuvą, pažvelgė į Migelį su Marija, nekantriai laukiančius atsakymo... Jų veidus nutvieksdavo šviesa kaskart, kai knygyno savininkas atidarydavo šaldytuvą pasiimti dar alaus, kelioms akimirkoms... Jis išėmė tris skardines ir staiga atsigręžė. Dabar jo akys švytėjo, jis plačiai šypsojosi. Linguodamas galvą jis uždarė šaldytuvą, o kai prieblanda staiga vėl užtemdė svečių akis, iškilmingu balsu pranešė:

– Tai omfalas... Nėra jokių abejonių.

– Kas?

– Tai kertinis akmuo, Pasaulio Bamba. Tai, ką Gaudi įdavė tavo seneliui. O kodėl? Šito aš nežinau.

– Ar galėtum tai paaiškinti, na, populiariau? – paklausė Migelis.

– Daugelyje kultūrų akmuo yra dieviškosios galios simbolis.

– Kur slypi tas akmens dieviškumas, jei iš jų gaminame ginklus ir rakandus? – nusistebėjo Migelis.

– Nuo akmens prasidėjo žmonijos kultūra. Bet aš tau kalbu apie ką kita. Statyti religinės paskirties statinius iš didžiulių akmens luitų, tokių kaip menhyrai, dolmenai, akmenų skrituliai, ir luitais grįsti gatves pradėta maždaug 6000 metų prieš Kristų. Senovės Rytuose akmuo buvo dieviškosios esaties ženklas, aukas jam aukodavo skysčių pavidalu.

– Kraują?

– Taip pat aliejų... Taip akmuo virto altoriumi. Betelis, arba Dievo namai.

– Taip, iš tikrųjų... aš neabejoju jūsų žiniomis... Bet tai paprasčiausiai mitais paremtas mąstymas, teorijos, kurias žmonės...

– Ar tu man leisi tęsti? – šiurkščiai nutraukė jį knygininkas.

Migelis pakėlė galvą, o Alvaras neskubriai pasakojo toliau:

– Išėjimo knygos 20 skirsnio 25 eilutėje sakoma: „O jei statysi man aukurą iš akmens, nedaryk jo iš tašytų akmenų, nes, panaudodamas kaltą, juos suterši."

– Aišku, bet mums jau žinoma altoriaus kilmė. Ar to mes ir ieškome?

– Ne, ir pasistenk apsiginkluoti kantrybe.

– Leisk jam papasakoti apie akmenis, turbūt mus tai kur nors nuves? – pasakė Marija, gyvai susidomėjusi viskuo, ką pasakojo Alvaras.

– Prašyčiau dar trupučio kantrybės, mielas drauge. Noriu tau pasakyti, kad akmuo žmonijos istorijoje ir visose kultūrose yra konstanta, o jo simbolika ir prasmės aiškinimas padės mums surasti raktą tam, ko ieškome. Kitas klausimas – tik kaip ieškoti ir kur? Kaip jau sakiau, senovės apeigose, pavyzdžiui, karūnavimo ceremonijoje, akmenys būna sostas. Senovės Airijoje, Taros mieste, buvo „išminties akmuo". Dar du akmenys stovėjo taip arti vienas kito, kad tarp jų netilpdavo ranka. Bet jei akmenys žmogų priimdavo už būsimą karalių, jie prasiskirdavo ir leisdavo jam per vidurį pravažiuoti vežimu. Tokia yra legenda apie karalių Artūrą... kaip į uolą įsminga jo stebuklingas

kalavijas Eskaliburas... Kai kurie priešistoriniai Bretanės akmenys, dolmenai, buvo laikomi pakrautais energijos. Nevaisingos moterys sėsdavosi ant jų, kad iš motinos žemės kaulų perimtų vaisingumo galių. Šių akmenų šiluma simbolizuoja gyvybinę energiją, būtiną atvesti į pasaulį palikuonims. Žodžiu, kai kuriose kultūrose akmenims būdavo priskiriama savybė kaupti žemės jėgas ir per sąlytį perduoti jas žmonėms. O dabar, mieli draugai, peršokime į kitus laikus. Masonų simbolikoje dar neįgavęs formos, „neaptašytas akmuo" simbolizuoja mokinio laipsnį. Tačiau tikslas visada yra tašytas akmuo, tinkamas didžiajai Žmonijos Bažnyčiai statyti. Ši simbolika siekia viduramžių katedras, kuriose kūriniai iš akmens buvo ypač reikšmingi. Skliauto spynos dažniausiai atsirasdavo iš akmentašio meistro ženklo. Alchemijos pasaulyje vadinamasis „išminties akmuo", arba *lapis philosophorum* – tai senosios pabaigos simbolis, troškimo šio akmens pagalba netauriuosius metalus pakeisti auksu.

– Bet mes ne to ieškome.

– Ne, didysis Gaudi slėpinys buvo ne tas.

Knygininkas nutilo.

– Delfų orakulas buvo svarbiausia senojo pasaulio šventovė, nuo neatmenamų laikų pastatyta šventoje vietoje.

– Ji iškilo Apolono garbei, kuris įkūnijo amžiną jaunystę, grožį, harmoniją ir darną. Jis dar vadinamas Spindulinguoju Febu, – pridūrė Marija.

– Puiku, matau, kad gana gerai išmanai graikų mitologiją. Kaip tik Delfuose ir buvo bambos akmuo, įsikūnijęs omfalas, ten ir buvo pasaulio centras.

– Kurį saugojo baisus žvėris.

– Gyvatė pitonas, nuo kurio kildinamas Pitijos, didžiosios Delfų žynės ir pranašės, vardas. O Apolonas, norėdamas jį užvaldyti, savo auksinėmis strėlėmis turėjo užmušti gyvatę pitoną. – Knygininkas nutilo. – Ir jums reikės nugalėti siaubūną, kad pasiektumėt savo tikslą.

– Omfalą, – patikslino Migelis.

– Taip, bet jis yra iš mūsų tradicijos.

– Dabar aš tavęs nesuprantu... Ar mūsų simbolikoje taip pat yra?..

– Taip, Migeli... Tai parašyta Evangelijoje pagal Matą, konkrečiai – 16 skirsnio 18 eilutėje... Jame pasakyta viskas apie Bažnyčios instituciją... Tai skirsnis prieš pasirengimą Kančiai, kai Jėzus savo mokiniams atskleidžia, kokia turės būti jo misija žemėje. Pamenate? Jėzus paklausė savo mokinių, kuo žmonės jį laiko. Vieni atsakė, kad jis esąs pranašas. Tik Jonos sūnus Simonas Petras atsakė teisingai... Tai įvyko Pilypo Cezarėjoje, Hermono kalno papėdėje...

– Tikrai, dabar prisiminiau tuos Taimatsu nukopijuotus puslapius... ten buvo keletas užuominų apie Hermono kalną ir Pilypo Cezarėją...

– Tai vulkaninės kilmės sritis dabartinio Izraelio šiaurėje.

– Kas vis dėlto ten nutiko? Ką sako Evangelija?..

Alvaro veido išraiška pasikeitė.

– Petras vienintelis iš mokinių Jėzui atsakė teisingai: „Tu esi Mesijas, gyvojo Dievo sūnus!“ Ir Jėzus jam tarė: „Ir aš tau sakau: tu esi Petras – Uola; ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės.“

– Gal Kristus Petrui įdavė akmenį, kad pastatytų bažnyčią? Atleisk, Alvarai, bet man regis, Bažnyčia tai aiškina kaip simbolį...

– Žodžiai ir žodžiai... Jie įvaldę kalbos meną... viską maskuoja, pridengia šydu... Tačiau žodžiai slepia akmenį, štai kur saugoma paslaptis. Tai viena iš mįslių, kurias savo kūryboje atskleidė Fulkanelis... Kad atrastum tiesą, reikia nužudyti žodį. Bažnyčia kaip institucija skatino arba leido plisti įvairiems mitams ir legendoms: apie Šventąjį Gralį, apie Kristaus relikvijas, vinis ir Šventąją Drobulę... Iš visų bažnyčiose, katedrose ir koplytėlėse garbinamų medinio kryžiaus gabalėlių, ant kurio mirė Kristus, turbūt galėtume pastatyti visą namą... O Longino ietis... Nesuskaičiuojamos šventųjų relikvijos, begalės angelų sargų garbinimas ir tos procesijos... Vatikanas tam nesipriešina, leidžia tas eitynes, nors jas beveik galima laikyti pagoniškomis... Užtat jis mokėjo per amžius saugoti tikrąją paslaptį, kurioje slypi visa jo galia... Akmuo – štai kur prasideda tikroji Bažnyčios galia, kuri pasklido po Europą, šakojasi ir auga... Šventovės, šventyklos, koplyčios... Katedros... Didžiausia krikščionybės paslaptis yra šalia mūsų, tiesiog prieš akis, tačiau ji saugoma ir dangstoma žodžiais... Kas galėjo įsivaizduoti, kad...

– Tai paprasčiausias akmuo... – pertraukė Alvarą apstulbusi Marija, bet šis kalbėjo toliau.

– Kurį savo rankomis lietė pats Jėzus... Ant šio akmens aš pastatysiu savo Bažnyčią... Taip ir įvyko... Tai ir yra pasaulio centras.

Alvaro balso tonas pasikeitė. Marija pastebėjo keistą permainą, kai jis pasakė:

– Šventasis Akmuo – tai mūsų tikėjimo ir Vakarų kultūros pagrindas. Romos valdžia rūpinosi išlaikyti Jėzaus paslaptį, nors Evangelijose toji paslaptis parašyta aiškiai ir tiksliais žodžiais, be jokių svaičiojimų ir alegorijų... Vis

dėlto jų perskaityti nepavyko, ir Petras savo Bažnyčią pastatė ant neteisingų pamatų, krikščioniškąjį tikėjimą išplatino krauju ir neapykanta. Jeigu relikvija būtų ištraukta į dienos šviesą ir akivaizdžiai būtų įvardyta klaida, Bažnyčios valdymas baigtųsi... Jos valdžia žemėje trunka jau du tūkstančius metų... Jokia valstybė, jokia imperija, išskyrus Egiptą, taip ilgai neišsilaikė... O šiais laikais dar ir be armijos, be branduolinio ginklo... Tik vienais žodžiais iš mažučio miesto Vatikanas apraizgė visą pasaulį... Jie sugebėjo nuslėpti tai, ką visi mes turime prieš akis, galime vos ne paliesti ranka. Žodis yra lyg šydas... Kaip ir Mekoje, didžiųjų pasaulio religijų centre, Kaabos mečetės šiaurrytinėje pusėje yra įžymusis Juodasis Akmuo – dar vienas netikras akmuo, aplaistytas žmonių krauju. Ortodoksinė versija teigia, kad Abraomas ir jo sūnus Izmaelis atgabeno jį į Meką po tvano. Bet yra manančių, kad jį šioje vietoje pastatė viena sufijų sekta, kur ir šiandien jį garbina visi musulmonai.

– Alvarai, visa tai iš tikrųjų įdomu, bet vis tiek lieka legenda... Darykime prielaidą, kad taip ir buvo. Vadinasi, tas akmuo iš Pilypo Cezarėjos, nuo šventojo Hermono kalno papėdės, buvo paslėptas... Vadinasi, tas akmuo, kurį lietė Jėzus Kristus, kai atskleidė apaštalams savo misiją, kaip mes linkę manyti, pasižymi tam tikromis savybėmis...

– Kažkuo, kas antgamtiška? O kas yra antgamtiška? Ar tai, ko dar... nepaaiškina mokslas, protas, matematika ir skaičiavimai? – su neslepiama pašaipa paklausė Alvaras.

– Mes privalome paaiškinti...

– Tai jau taip... Apie tai labai daug žinojo Inkvizicijos teismas... Ir Galilėjus žinojo... Laužuose supleškėjusių mokslininkų sąrašas labai ilgas. Tačiau kokio nors fakto

aiškinimas remiantis mitologija irgi nieko nereiškia. Kyla klausimas – ką gi mes vadinsime antgamtiška? Tada ir pasaulis, gamta, pats gyvenimas, kupinas neatskleistų paslapčių, taip pat yra antgamtiška... Tai gryniausias paradoksas. Ką mes iš tiesų žinome? Ar manai, kad matematinis pasaulio pabaigos prognozavimas turi prasmę? Pasak žinomų mokslininkų ir astronomų, visata pradings po konkrečių, apskaičiuojamų metų skaičiaus, pakelto tam tikru laipsniu... Įsivyraus didžiulė entropija, tobula pusiausvyra... Neliks jokių dangaus kūnų, planetų, žvaigždžių – ničnieko... Kosmosas virs begaline protonų tyre... Migeli, gal tau atrodo, kad tai turi kokią nors prasmę? Man regis, kad tas kelias į niekur, į visišką suirimą, yra didžiausias antgamtinis dalykas, kurį mokslas ir mokslininkai šiais laikais vadina įrodytu ir teisingu faktu.

Migelis nenorėjo leistis į diskusijas su Alvaru, nusprendė verčiau patylėti. Bičiulis kalbėjo toliau:

– Pasak senovės legendos, Pilypo Cezarėjos akmuo buvo užmirštas ir paniekintas. Petras savo Bažnyčią pastatė ant simbolinių pamatų. Didieji visų religijų architektai aplenkė tikrąją uolą, ir ji ilgam liko užmarštyje. Kol galiausiai, po ilgų paieškų ją surado ir sergėjo...

– Morijos Medžiai, – sukuždėjo Marija.

– Tikrai taip.

Alvaras atsistojo, nukreipė žvilgsnį kažkur į palubę ir, atsistojęs už jų, prašneko:

– Septyni Morijos riteriai, senieji Saliamono Šventyklos sergėtojai. Kai Jėzus iš Nazareto išvaikė prekijus ir pinigų keitėjus, jie buvo liudininkai. Morijos riteriai tapo jo sekėjais, tada jis ir išpranašavo visišką senosios Saliamono Šventyklos žlugimą ir...

– Naujosios Bažnyčios atsiradimą... – suskubo pridurti Migelis.

– Toks ir buvo tikrasis Kristaus planas... Pilypo Cezarėjoje Jėzus mokiniams atskleidė savo misiją. Petrui jis patikėjo relikviją, pasakęs, jog ant šio akmens iškils jo Bažnyčia. Jėzus žinojo, kad impulsyvusis Petras Simonas, vienintelis iš visų suvokęs, kad jis yra Mesijas, tą didžiulės įtampos akimirką nesupras tikrosios jo žodžių prasmės. Mokiniai buvo paprasti žmonės, žvejai, kurių dar nebuvo palietusi Šventosios Dvasios šviesa. Jie nesuprato, kad vienas akmuo gali turėti tokią galią. Jeigu jiems būtų patikėta brangenybė ar ginklas... o čia kažkoks akmuo. Jėzus visada kalbėjo alegorijomis ir pavyzdžiais, ir Petras jam pasakytus mokytojo žodžius palaikė tik dar vienu simboliu. Pamanė, kad Jėzus jam duoda nurodymą sukurti tvirtą kaip uola bažnyčią, bet jam nė į galvą neatėjo, kad tas akmuo dar gali turėti kažkokių galų.

– Vadinasi, tu sakai, kad tas akmuo...

– Migeli, regis, tau jau pavyko perprasti mintį. Iš kur jie galėjo žinoti, ką tą akimirką jų gerbiamas mokytojas jiems patiki, įduodamas Petrui kertinį akmenį? Kaip jie galėjo įsivaizduoti, kad tas paprastas, neišvaizdus akmuo yra tikras lobis ir naujosios Bažnyčios fundamentas?

Tą akimirką prašneko Marija:

– Vadinasi, jeigu aš gerai supratau... Jūs norite pasakyti, kad jo nesuprato nė vienas iš mokinių, net ir pats Petras?

Alvaras pažvelgė į ją ir šyptelėjo su lengva ironija.

– Tokia yra legenda. Jėzus žinojo, kad akmuo liko Pilypo Cezarėjoje. Jis žinojo, kad tie paprasti žmonės, jo mokiniai, nepajėgia perprasti žodžių esmės, slypinčios tokiame paprastame ir menkame daikte kaip akmuo. Jiems Mesijas siejosi su

galybe, jis buvo viskas... Kristus žinojo, kad tie žmonės išplatins žemėje jo žinią ir parengs pasaulį tikrajam jo atėjimui, o tai įvyks tada, kai bus pastatyta tikroji Bažnyčia.... Kai po jo aukos ant kryžiaus praeis du tūkstančiai metų... Ši sunki našta prislėgė jo mokinių ir paties Petro pečius, galbūt jis užsiprašė per daug, galbūt pasaulis dar nebuvo tam pasirengęs...

– O kaipgi Morijos sergėtojai? Kas jiems nutiko? – paklausė Migelis.

Alvaras ūmai atsigręžė į jį:

– O tie legendiniai Morijos Medžiai... ilgus amžius ieškojo vietos. Žinojo, jog visada turi būti pasirengę ir ilgiau nei tūkstantį metų saugoti, kad ugnis neužgestų. Jėzus jiems persakė planą, ir jie žinojo, kada bus surastas slėpinys... Kada į Jeruzalę įžengs kryžiaus kariai...

– Kryžiaus žygių epocha... – labai nustebusi ištarė Marija.

– Netgi minima konkreti data... 1126-ieji. Gali būti, kad dieviškojo apreiškimo būdu jį surado vienas musulmonų atsiskyrėlis sufijus. Sakoma, kad jį nuvedęs angelas į tą vietą ir parodęs akmenį ugnies kalaviju. Tiesą pasakius, sufijus jį išsaugojo iki Morijos riterių atėjimo... Manoma, kad paskui akmuo iškeliavo į Europą, netgi yra žinių, kad kažkuriuo metu Morijos riteriams talkino tamplieriai... Bet riterių su kryžiais ant krūtinių nebeliko... O relikvija užmiršta pradingo kažkur Katalonijos pakrašty. Galiausiai ji buvo pergabenta į šventąjį Monsera kalną... Ją surado Gaudi, tiksliau, akmuo jam buvo įteiktas pradėjus statyti bažnyčią... Praėjusio amžiaus pabaigoje Gaudi tapo vienu iš Morijos riterių. Jo misija buvo akmenį padėti kažkurioje naujosios bažnyčios vietoje... Kokia yra skliauto spyna? Niekas to nežino... Štai kokį akmenį prieš mirtį Gaudi įteikė tavo seneliui. O jūs, mieli bičiuliai, jo ieškote. O kur tavo senelis jį paslėpė?

Uždavęs paskutinį klausimą Alvaras skvarbiomis spindinčiomis akimis pažvelgė į Mariją.

– Norėčiau tavimi patikėti, bet... Viskas man čia atrodo absurdiška... Krikščionybė, Roma, Evangelijos išplitimas, galia...Visos tos kalbos apie *nieko* pamatus... Imperija, pastatyta ant nieko? Karai, mirtis, katastrofos, amžius trunkančios žudynės tarp krikščionių, musulmonų ir žydų religijų... Įtaka, galia, korupcija... Savaime suprantama, kad tikroji Kristaus Bažnyčia negalėjo būti tokia, o kur toji skelbta meilė ir nuolankumas?.. Kaip galima išžudyti tūkstančius prisidengus vardu Dievo, kuris skelbia tarp žmonių meilę, santarvę ir supratimą? – Šie Marijos žodžiai nuskambėjo labai nuoširdžiai, bet Alvaras juos nutraukė.

– Žinau, tai skamba kaip fantazija... Aš viską suprantu. Gal net per daug aiškiai, bet tarp musulmonų, o tai gausiausia žmonių skaičiumi pasaulio religija, taip pat yra mokslininkų, sveiko proto vyrų ir moterų, kurie mąsto daugmaž kaip krikščionys, yra išminčių, išsilavinusių netikinčių žmonių... Bet jie garbina Kaabos akmenį, islamiško pasaulio centrą ir jo galios simbolį... Netgi privalu bent sykį jį aplankyti... Paprasčiausią akmenį. Kas tai – legenda? Paslaptis? Vaizduotės vaisius? Fantazijos? Palieku tai jums vertinti. Jūs manęs paklausėte, o aš tiesiog paaiškinau tai, ką žinau... Iš visų prarastų krikščionybės relikvijų, ši turbūt bus pati logiškiausia ir teisingiausia. Ir dar vienas dalykas...

Sekė įtampos kupina tyla. Knygininkas prašneko:

– Kai kas teigia, kad tai Šventasis Gralis, kiti mano, kad ten ir slypi tikroji Kristaus parašyta Evangelija... Visi ieško ir siekia to paties – galios. Neabejoju, kad yra žmonių, nesibodinčių žudyti, kad tik gautų šį akmenį.

41

Prie pustuzinio aparatų prijungtas senis, nesveriantis nė keturiasdešimties kilogramų, atidžiai jo klausėsi. Retsykiais klausantis iš senio burnos išsiverždavo skausmingas atodūsis. Tada Chaumė Bru stabtelėdavo, bet tas jam liepdavo skaityti toliau. Pagaliau Bru baigė skaityti sąsiuvinį.

Po ilgokai užsitęsusios tylos senis sušvokštė:

– Reikia jį atiduoti Asmodėjui; jis žinos, kaip su juo pasielgti.

– Tai tas jų garsusis akmuo, tiesa, tėve?

– Kur ritasi pasaulis? Jaunoji karta jau nieko nenori mokytis, pasaulis apsivertė aukštyn kojomis, aklieji veda kitus akluosius, nustumia juos į bedugnę, paukščiai išgenami dar nė neišmokę skraidyti...

– Gana tų citatų, tėve! Aš irgi esu skaitęs „Rožės vardą".

Gyvasis lavonas, į kurio veidą buvo baisu žiūrėti, atrodė senas kaip pasaulis. Jis pamėgino kilstelėti.

– Aš išgyvenau tik todėl, kad pamatyčiau, kaip su šiuo pasauliu atsisveikina mano priešas. Kaip žlunga jo užmojai. O dabar esame jau visai arti...

– Ar jis vertas kokių pinigų?

– Pinigai, pinigai! Ar aš tavęs taip nieko ir neišmokiau?

– Priešingai, tėve. Mūsų verslą sukau geriau už jus.

– Aš tavęs nemokiau verslo. Mėginau įteigti savo filosofiją, kurią tu atstūmei! Būtum galėjęs būti mano įpėdinis.

– Aš juo ir esu. Juk aš – tavo paveldėtojas.

– Ne, tu nesi mano paveldėtojas, nes nepanorai tapti mano įpėdiniu, naujuoju Asmodėju.

– Tėve, tai sapalionės! Nejau tu tikėjai, kad aš gaišiu laiką tavo kvailoje sektoje? Ir taip jau pasistengiau, kad išlaikyčiau visą tą banditų gaują, kuriems ilgus metus nurodinėjote. Pasaulis pasikeitė.

– Pasaulis niekuo nepasikeitė, nelemtas kvaily! Išskyrus tai, kad šiandien jis dar labiau netekęs vilties. Vyksta kova tarp šviesos ir tamsybių. O tu esi jokių moralinių nuostatų neturintis piktadarys. Tu nesupratai, kad blogis kaip moralės priešingybė – tai filosofija, tam tikras pasaulio supratimas ir troškimas jį formuoti. Mes esame tam, kad atsikirstume savo varžovams. Aš skleidžiau blogį, nes tokia mano prigimtis, o tu gauni iš to pelną. Kaip tėvas aš visiškai susimoviau, nes nesugebėjau tavęs išugdyti. Neįstengiau pasiekti, kad išvystum tamsybių šviesą.

– Tai tik burnos aušinimas. Aš darau tai, kas man patinka, kada užsimanau ir kaip užsimanau. Galiu paimti bet kurį gyvenimą ir pasielgti su juo kaip tinkamas. Žinau, kad panorėjęs galiu pasėti nelaimes milijonams. Tėve, aš galingas, mano galia neapsakoma. Galiu šią šalį nupirkti dvidešimt penkis kartus ir man dar pakaks pinigų išpirkti likusiai žemyno daliai. Ir nepaistykit man tų šėtoniškų istorijų! Aš pats esu velnias! Galiu nurungti bet kurį žmogų ir patį šėtoną.

– Taip pasielgė Ulisas ir ilgus metus negalėjo sugrįžti namo.

– Dievo nėra, kaip ir tos bestijos, kurią jūs taip garbinate. Ko jūs siekėte? Kad užsimaukšlinčiau gobtuvą, kaip tie jūsų banditai?

Senis neatsakė.

Tūkstančius kartų, ištisus metus jiedu dėl to ginčijosi su sūnumi. Jis atsisakė tapti jo įpėdiniu, todėl iš Kronšteino karių tarpo reikėjo išrinkti kitą Asmodėją. Tokio pralaimėjimo jis, kaip tėvas, jam niekada nedovanos.

– Kodėl tu niekada nenorėjai manęs išsiųsti į ligoninę?

– Čia jūs turite viską, ko reikia. Jums skirtas visas namų aukštas su gydytojais ir visa reikalinga priežiūra. Jūs siekėte gyventi kaip atliekos, gyventi bet kokia kaina. Taip aš ir elgiuosi – palaikau jums gyvastį.

– Tu visada mane lankai. Kodėl tai darai?

– Noriu matyti, kaip pūvate.

Senis nusišypsojo.

– Matau, kad dar ne viskas prarasta. Esi tikras kalės vaikas.

– Kaip jūs tėve, visiškai toks pat.

– Gerai, nešdinkis. Atiduok sąsiuvinį Asmodėjui.

– Galėčiau jį parduoti.

– Tu šitaip nepasielgsi!

Aparatai nuslopino jo švilpimus ir senio veidas susitraukė. Bru iš širdies nusikvatojo. Jis užgavo senio jautrią vietą. Tėvas apsisuko pataluose, jo veido išraiška bylojo apie aklą neapykantą podraug su tame merdėjančiame kūne jį įkalinusiu bejėgiškumu, kuris neleidžia čiupti jam už kaklo.

– Manau, kad Vatikanas man už jį gerai sumokės.

– Nedrįsk taip pasielgti!

– Ne, tėve, aš to nepadarysiu. Prisižadėjau, kad gausiu jums tą sąsiuvinį, o aš visada laikausi duoto žodžio.

42

Chaumė Bru laukė. Asmodėjas neturėtų užtrukti. Buvo jau vėlus metas, tačiau tarnams jis pranešė dar laukiąs svečio – tegu jį įleidžia, kai atvažiuos. Kad laukti neprailgtų, įsijungė pasiklausyti muzikos ir, įsipylęs stiklą brendžio, atsisėdo ant mėgstamos sofos ir užsidėjo nuotolines ausines.

Jam iš galvos nėjo tėvas, kuris gyveno viršutiniame aukšte su nuosava armija gydytojų ir slaugytojų. Kaip jis gali tiek ištverti? Dar neteko pažinti žmogaus su tokia gausybe ligų ir taip apgailėtinai sudarkyto fiziškai. Bet nejautė jam nė mažiausio gailesčio. Neapkentė jo visa širdimi, bet tai jį vertė laikytis netoliese. Visada, nuo pat mažens, jo bijojo. Ilgainiui jo veidas tapo toks siaubingas, kad net pats Dorianas Grėjus būtų išsigandęs jį pamatęs. Bet dabar jis jau nebekėlė baimės.

Bru prisiminė, kad buvo toks laikas, kai netgi jį mylėjo. Tačiau tėvas nepripažino jokių švelnumo ar žavėjimosi apraiškų. Visada spyriais gindavo jį šalin. Tie jausmai buvo silpniesiems. Vyras negalėjo mylėti nieko, tik save patį. Elgėsi su juo lyg su šuniu ir pradėjo vadinti Bitru. Tada šuo pradėjo laikytis atokiau.

Tas pats nutiko ir motinai, kuriai galiausiai pasimaišė protas, ir gyvenimą ji užbaigė psichiatrinėje ligoninėje. Jis niekada neleido jos lankyti.

– Ji – pamišėlė, o pamišėliai – ne iš šio pasaulio. Pamiršk, tu neturi motinos.

Bet jis ją turėjo. Retsykiais pasprukdavo slapčia su ja pasimatyti. Tik ji jau jo nebeatpažindavo. Jis buvo dvidešimties, kai visų pamiršta jo motina pasimirė kambaryje su garsus sugeriančiomis sienomis.

– Palaidokit ją, – tai buvo vieninteliai tėvo žodžiai, kai telefonu išgirdo apie žmonos mirtį. Ir padėjo ragelį. Dalyvauti jos laidotuvėse sūnui buvo griežtai uždrausta.

Jam niekada nepavyko rasti draugo.

– Draugai mus daro silpnesnius. Tenka išklausyti jų rūpesčių, įsigyventi į jų padėtį, drauge kažką veikti, sveikinti, pasiųsti dovaną, kai susilaukia vaikų, klausytis jų nuomonių apie politiką. Užtenka turėti reikalingų žmonių ir kompanionų.

Kai studijavo Londone, sulaukdavo tik piniginių perlaidų, daugiau nieko. Tėvas niekada jam nepaskambino, nė sykio neaplankė. Kai pabaigęs studijas sugrįžo namo, tėvo nerado. Įėjęs į savo kambarį pamatė dvi kekšes ir tėvo raštelį: „Gerai pasismagink."

Taip jis ir padarė. Jis neturėjo ūpo priešgyniauti savo tėvui.

Tačiau jo gimdytojas buvo teisus: spartietiškas gyvenimo būdas padarė jį stiprų. Kai tėvas jam pasisakė vadovaująs kažkokiai keistai organizacijai, kuri amžiams bėgant ieško didžiausios krikščionybės relikvijos, kuri kovoja su septyniais ją saugančiais riteriais, Bru neištvėrė ir nusikvatojo jam į akis. Tėvas siaubingai įširdo, bet jau buvo senyvas ir negalėjo jo valdyti. Ne, jau jis tai netroško dalyvauti toje komedijoje. Jam buvo nusispjaut, ar Gaudi buvo Morijos riteris, ar krepšinio žaidėjas. Jis netikėjo nei Dievu, nei velniu. Jautėsi per daug subrendęs, kad švaistytų laiką paranormaliems dalykams.

Jis buvo pasinėręs į tuos apmąstymus, kai atsimerkęs išvydo jį stovintį priešais. Bru nusiėmė ausines.

– Kaip čia patekai?

Kaukėtasis tipas į jo klausimą neatsakė.

– Tau nederėjo užsiimti saviveikla, – teištarė.

– Ką tu slepi už tos kaukės? Atrodai kvailai. Gali ją nusiimti, čia mes vieni. Kada nors norėčiau pamatyti tavo veidą, nors kažin ar esi Adonis.

– Tu man skolingas. Nereikėjo savivaliauti, – pakartojo svetys.

– Skolingas? Tau?.. O kas tau moka? Nepainiok terminų. Čia tu esi man skolingas. Tai aš finansuoju tave ir visą tą bepročių šutvę. Teko imtis sąsiuvinio paieškos, nes taviškiai – visiški nevykėliai.

– Ką žinai apie tą sąsiuvinį?

Bru nesivargino atsakyti.

– O tavo japonė? Ką ji žino apie tą sąsiuvinį?

– Jos čia nepainiok. Ir ji nėra mano japonė. Pasisaugok, girdi? Nesiartink prie jos, arba tavo sumautą sielą susmulkinsiu į gabalus ir numesiu išvalkioti šunims.

Bru atsistojo, paėmė nuo lentynos sąsiuvinį ir padavė jam:

– Še, imk.

Kaukėtoji žmogysta čiupo jį.

– Eik, aplankysi mano tėvą, jis tavęs laukia, – tarstelėjo su panieka, kurios nepajėgė paslėpti.

Kaukėtasis pasiruošė išeiti.

– Eik į vidaus liftą. Nenoriu, kad tave pastebėtų kas nors iš tarnų. Ir kitąkart prašyčiau prieš įeinant paskambinti.

Kito karto nebus, eidamas tolyn pagalvojo kaukėtasis. Atėjo atpildo ir keršto metas.

43

Taimatsu jau ilgokai stengėsi išnarplioti galvosūkį ir surasti galus. Ji buvo įnikusi į darbą savo nediduko buto kabinete, tik retsykiais pakildavo nuo kėdės susirasti lentynoje reikiamos knygos. Ant stalo gulėjo rankraščio fotokopijos. Mirgėjo kompiuterio ekranas su keliais atidarytais interneto puslapiais.

Nuo to laiko, kai išsiskyrė su draugais ir įdėmiai perskaitė šias fotokopijas, jos galvoje šmėsčiojo kelios, vis dar miglotos mintys. Taimatsu stengėsi suteikti joms formą ir sudėlioti nuosekliai. Tuose popieriaus lapuose ir piešiniuose buvo paslėpta tai, ko jie ieškojo. Ta mintis sustiprėjo po tos nakties, kai atsisveikino su savo draugais ir ją aplankė pusbrolis.

Paskendusi apmąstymuose ji prisiminė skaičių ir simbolius, kuriuos tėvas Jona prieš mirtį užrašė savo krauju. Migeliui tai buvo visai apsukę galvą. Ji kuo puikiausiai prisiminė jų pokalbį. Prieš pirmąjį skaičių buvo didžiausias simbolis... Migelis manė, kad tai gali būti penketas. Tik apatinė, išriesta dalis buvo aiški. Taimatsu įsižiūrėjo į tą ženklą... „Ar tai gali būti penketas? Ne, man regis, Mi-

gelis klysta... Tai galbūt simbolis, raidė... Kažkokia raidė, savo forma panaši į skaičių penki, nagi, pažiūrėkime. Didžioji raidė?.. Apversta c? Ką tai turėtų reikšti? Turbūt ne. Migelis buvo įsitikinęs, kad raidė ar simbolis atrodė tarsi užriestas į viršų... Tada prieš skaičių įrašė kitą simbolį, labiausiai banguotą abėcėlės raidę S. – S118,22... Galbūt tai kažką reiškia, pažiūrėkime. Ką mums duoda *Google*..."

Pirmasis bandymas nedavė nieko gera, tik kažkokius statistikos, įstatų rinkinių ir katalogų puslapius... Trumpam susimąstė. „Reikėtų įrašyti dar ką nors... Tėvas Jona nužudomas. Merdėdamas dar spėja užrašyti S118,22 po apversta didžiąja V... Pamėginsiu paieškoti Jona S118,22."

Pamačiusi internete atsiradusias nuorodas Taimatsu suvirpėjo... Tarp jų pamatė puslapį iš Biblijos, ir kai kas ją nustebino: „Na, žinoma! Tai psalmė*! 118,22 psalmė. Dar sykį pažymėjo tą vietą, ir ekrane pasirodė ieškomas tekstas: „Akmuo, kurį statytojai atmetė, tapo kertiniu akmeniu." Pajutusi neįprastą jaudulį, ji klausė savęs, kodėl tėvas Jona prieš mirtį paliko nuorodą į 118,22 psalmę. Ką jis norėjo pasakyti? Ji nesuprato. Ji toliau naršė tinklapius, ieškojo atžymų apie ją, atrinkinėjo ir kopijavo skirsnius atskirame lange. Informacijos buvo gausu, bet reikėjo atsirinkti tinkamą, kitaip ji pasiklys toje maišalynėje. Kai kurie tinklapiai davė nuorodas į Apaštalų darbus, į švento Petro ir švento Pauliaus laiškus ir į paties Jėzaus žodžius, tapusius psalmės pagrindu. Po ilgokai užtrukusių paieškų, stengdamasi nesusipainioti tarp tiekos dokumentų, vienos katalikų organizacijos tinklapyje ji pagaliau rado štai tokį paaiškinimą:

* Psalmė – ispaniškai *salmo*.

„Uolos simbolis nebuvo vien žodžių žaismas su Petro vardu, jo ištakos siekia Senąjį Testamentą ir dar ankstesnius laikus. Izaijo knygoje 28,16 skaitome: „Štai ant Siono dedu akmenį, išmėgintą akmenį, brangų kertinį akmenį, kaip tvirtą pamatą."

Tą akimirką Taimatsu mintyse gimė nauja nuojauta, galbūt hipotezė. Bet ji dar neskubėjo džiaugtis pergale. Tarp fotokopijų susirado kalno piešinį. Jį puikiai prisiminė, nes pirmąsyk pamačiusi pamanė, kad tai Fudžijamos ugnikalnis, nors gali būti, kad aukščiausias ir įžymiausias Japonijos kalnas visai nepanašus į čia nupieštą Hermono kalną. Senelis kažką šiame piešinyje buvo užrašęs. Štai, pagaliau jį rado! Piešinys, o po juo mįslingas užrašas: „Hermono papėdėje, Pilypo Cezarėjoje... Trečioji gyva būtybė iš dangiškojo garbinimo... 16,18."

Šį kartą ji griebėsi žodyno ir pradėjo ieškoti informacijos apie Hermono kalną... Tai buvo aukščiausias kalnas Palestinoje. Iš tikrųjų, kaip Fudžijama jis buvo ugnikalnis, todėl ir patraukė jos dėmesį, pamanė sau. Geologų teigimu, tai buvo seniausia uola Kanaano žemėje, kur prasideda Jordanas. Biblijoje ši viršūnė vadinama dieviškąja, iš jos kelias veda į dangų, todėl kalnas turėjo ypatingą reikšmę ir trims didžiosioms monoteistinėms religijoms – krikščionybei, judaizmui ir islamui – įgavo mistinį pobūdį. O Pilypo Cezarėjos miestas buvo kaip tik kalno papėdėje... Kol kas sąsajos jai buvo aiškios, tad gilinosi toliau... „Ką gi, pažiūrėkime, ką galėtų reikšti „trečioji gyva būtybė iš dangiškojo garbinimo". Nuo šios akimirkos Taimatsu pradėjo skubiai vartyti žodynus ir Biblijos tomelį, tačiau netrukus

tos minties atsisakė ir grįžo prie internetinės paieškos. Surinkusi paieškos žodžius „dangiškasis garbinimas“, netrukus atsidarė nemažai puslapių iš Apreiškimo Jonui, Apokalipsės. Dangiškajam garbinimui buvo skirtas konkrečiai ketvirtasis skirsnis. Perskaičiusi visą nuo pradžių, pagaliau priėjo 7 eilutę ir surado tai, ko ieškojo:

4,7: „Pirmoji būtybė buvo panaši į liūtą, antroji būtybė panaši į veršį, trečioji būtybė turinti tarytum žmogaus veidą, ketvirtoji būtybė panaši į skrendantį erelį.“

Toliau jai buvo nesunku suprasti, kad tos keturios, su simboliu susietos gyvos būtybės – tai evangelistai. Pirmoji gyva būtybė, liūtas, buvo Morkus, antroji, veršis, buvo Lukas, ketvirtoji, erelis, buvo Jonas, o trečioji, žmogus, buvo Matas. Taimatsu pasijuto laiminga lyg mergaitė per gimtadienio pokylį: jai pavyko iššifruoti Marijos senelio frazę. Dabar ji jau žinojo, kad žmogus, trečioji gyva būtybė – tai evangelistas Matas. Beliko susieti jį su Hermono kalnu, su Pilypo Cezarėja ir su tais dviem skaičiais 16, 18 frazės pabaigoje.

Taimatsu viskas paaiškėjo. Tai buvo ištrauka iš Evangelijos pagal Matą, 16,18. Atsivertusi Naujojo Testamento 16 skirsnį pradėjo skaityti. Ties 13-ąja eilute jos širdis net šoktelėjo.

16,13: „Atėjęs į Pilypo Cezarėjos apylinkes Jėzus paklausė mokinius: „Kuo žmonės laiko Žmogaus Sūnų?“

16,14: Jie atsakė: „Vieni Jonu Krikštytoju, kiti Eliju, kiti Jeremiju ar dar kuriuo iš pranašų.“

16,15: Jis vėl paklausė: „O kuo jūs mane laikote?“

16,16: Tada Simonas Petras atsakė: „Tu esi Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus!“

16,17: Jėzus jam tarė: „Palaimintas tu, Simonai, Jonos sūnau, nes ne kūnas ir kraujas tai tau apreiškė, bet mano Tėvas, kuris yra danguje.

16,18: Ir aš tau sakau: tu esi Petras – Uola; ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės.

16,19: Tau duosiu dangaus karalystės raktus; ką tu suriši žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką atriši žemėje, bus atrišta ir danguje.“

Laikrodis jos kompiuteryje rodė trečią valandą nakties. Ilgas valandas užsitęsė Taimatsu paieškos, kol pavyko kažką surasti. Ji darsyk peržvelgė savo užrašus: 118,22 psalmę, statytojų paniekintą akmenį... nuorodą į Izaiją: „Štai ant Siono dedu akmenį, išmėgintą akmenį, brangų kertinį akmenį, kaip tvirtą pamatą.“ Pilypo Cezarėjoje, trečioji gyva būtybė, šventas Matas... Visa tai bylojo, kad tai... „Akmuo!“ – šūktelėjo Taimatsu savo studijos tyloje. Jos dėmesį atkreipė dar ir tai, kad kiti evangelistai apie šį epizodą neužsimena. Šventasis Matas vienintelis kalbėjo apie Pilypo Cezarėją. Akmuo! „Marijos seneliui Gaudi perdavė akmenį. Štai kur slypi paslaptis... Turbūt tai buvo uola, kurią palietė Jėzus, sakydamas: Petrai, ant šios uolos pastatysiu savo Bažnyčią... Tai akmuo, kurį lietė pats Dievo Sūnus Jėzus iš Galilėjos, skelbdamas apie Bažnyčios atsiradimą! Neįtikėtina... Bažnyčios pagrindas yra paprasčiausias akmuo!“

Šią akimirką ji stabtelėjo, neįstengdama susivaldyti, mintys veržėsi pirmyn; reikėjo eiti dar toliau... Galvoje

susipynė daugybė dalykų, ji mąstė apie japonų meną suiseki... Kažin kaip atrodo tas mažas akmenėlis? Gyvenimo fragmentas, tikras stebuklų stebuklas... Gaudi jį turėjo ir ketino panaudoti statiniui užbaigti. Viso gyvenimo, paaukoto paslaptingai architektūrai, skliautų spyna, o jos viršūnė didžiųjų monoteistinių religijų atmesto ir paniekinto akmens gabalėlis... O kas tie mūsų pasaulio paniekintieji? Kas jie tokie? Tai vargdieniai, bedaliai, neturtėliai, atstumtieji... Taip, Gaudi norėjo jį kažkur įmūryti... Bažnyčion! „Viską supratau! Nėra abejonių! Kitos vietos ir negali būti!.. Tačiau Gaudi mirė, o jį paslėpė Marijos senelis..."

Nors Taimatsu ir nebuvo katalikė, bet puikiai nusimanė apie krikščioniškąją simboliką, meno istoriją ir pastatus. Ji iš tiesų buvo laiminga. Ji buvo tikra, kad perprato paslaptį. Ji puikiai žinojo, kaip tai gyvybiškai svarbu Marijai ir Migeliui. Dabar jie jau žino, ko reikia ieškoti. Nieko nelaukusi atsidarė elektroninį paštą, norėdama išsiųsti Marijai laišką. Surinkus slaptažodį „hipostilis" ją apėmė kažkokia nuojauta... Staiga prisiminė Gvelio parką. Ji buvo modernizmo epochos specialistė, gerai išmanė modernistinį meną, ir slaptažodį elektroniniam paštui pasirinko galvodama apie Gvelio parko hipostilio salę su aštuoniasdešimt šešiomis taisyklingai išdėstytomis kolonomis, laikančiomis lubas, tą didžiąją aikštę su suolu – vingiuotu slibinu. Taimatsu prisiminė didžiąją Ramzio II hipostilio salę, kurioje lankėsi kartu su Bru. Po piramidžių tai buvo įspūdingiausias ir reikšmingiausias senovės Egipto statinys. Tada ji aiškiai suprato, kad mistinio įkvėpimo pagautas krikščionis Gaudi, nors ir simboliškai, šią egiptiečių idėją kažkokiu būdu sugebėjo perkelti į savo statinį... Šventosios Šeimos baž-

nyčia buvo atvira žmonėms. Bet kitas architektūrinis ansamblis, priešingai, visa savo simbolika aiškiai bylojo apie kitokią paskirtį: kad šventovė skirta įšventintiesiems...Tai Gvelio parkas. Išbandymas buvo hipostilio salės kolonada, laikanti terasą, slibiną ir suolus. Liaudžiai skirtose šventyklose senovės egiptiečiai visada įrengdavo hipostilio salę su kolonomis paremtomis lubomis. Tai buvo pereinama judri salė, vedanti paslapties link, kur įeiti galėjo tik faraonas ir kai kurie žyniai.

Taimatsu mintyse šmėsčiojo Gvelio parko vaizdai, skaityti pasakojimai, nuorodos, knygos, dokumentai... Staiga ji kilstelėjo galvą: „Skriestuvas... Juk parke buvo atlikta kažkokių pakeitimų... Regis, dar pamenu ant paradinių laiptų buvusį skriestuvą. Na, žinoma... Vėliau jį nuėmė. Tas pats ištiko ir kosminį kiaušinį, kurį pakeitė vandentiekio vamzdis laiptų gale... Skriestuvas... Tėvas Jona jį nupiešė virš 118 psalmės... Vadinasi, akmuo yra Gvelio parke, toje vietoje, kur buvo...

Virpėdama iš susijaudinimo parašė Marijai elektroninį laišką:

„Nėra jokios abejonės, kad tai akmuo. Nuoroda užkoduota Evangelijoje pagal Matą, 16,18. Jona virš 118,22 psalmės nupiešė skriestuvą... Jis paslėptas Gvelio parke. Buvo atlikta keletas pakeitimų, bet ant paradinių laiptų anksčiau buvo skriestuvas..."

Taimatsu nugara perbėgo šiurpulys. Kaukėtasis subjektas įsigavo į jos namus ir dabar stovėjo tiesiai jai už nugaros. Jautė jo alsavimą.

– Nedrįsk nė krustelėti.

Nuo to įsakmaus tono Taimatsu negalėjo užbaigti sakinio, nors svarbiausią informaciją, kurios trūko Marijai su Migeliu jau buvo parašiusi.

Asmodėjas iš lėto prisiartino prie jos.

Taimatsu rankos vis dar gulėjo ant klavišų. Ji virpėjo iš išgąsčio... Daugiau neįstengtų nieko parašyti. Ekrane blyksėjo pelės rodyklė. Sukaupusi visą drąsą ji spėjo ištiesti pirštą ir spustelėti klavišą. Laiškas išsiųstas. Tačiau jo žodžiai liko ekrane. Kad nepažįstamasis nepamatytų ir nesuprastų šifro, ji truktelėjo laidą, ir ekranas užgeso. Tą akimirką ji pajuto smūgį lazda į ranką, o klaviatūra buvo sukulta į druzgus.

Kitas smūgis pataikė į galvą; ji apsvaigo, bet sąmonės neprarado ir dar spėjo išgirsti to atgrasaus tipo šūksnį:

– Prakeikta japonų kalė! Nesvarbu... Anksčiau ar vėliau jie vis tiek būtų suradę... Jau viskas numatyta.

Ji pajuto skausmingą smūgį tiesiai į kelius. Išgirdo savo lūžtančių kaulų traškesį. Paskui jis smogė jai į alkūnes ir šiurkščiai sugriebęs už plaukų nutempė nuo kėdės. Ji pravirko, pamėgino surikti, bet neįstengė. Dar vienas smūgis į petį ties kaklu, ir ji prarado sąmonę.

Kai atsipeikėjo, jai svaigo galva, maudė skaudančias galūnes, tarytum rankomis ir kojomis būtų šliaužiojusios audinius draskančios stiklo gyvatės... Ji buvo pririšta ant modernizmo stiliaus kėdės, kurią jai buvo padovanojęs Bru. Tai buvo prabangi, Gaudi suprojektuota puošmena. Ji neįstengė nieko įžiūrėti, nes ant stalo stovinti lempa plieskė tiesiog jai į veidą... Išgirdo kuždesį į ausį:

– Dabar tu būsi gera mergaitė ir pasakysi, ką reiškia šios linijos... Ir tie apskritimai Barselonos plane... Ir pasakysi, kur tas akmuo.

Taimatsu pažiūrėjo į savo rankas, ir siaubas jai atėmė žadą: jos alkūnė buvo perverta keturiais virbais ar metalinėmis vielomis, kone siekiančiomis pečius. Virbai prijungti prie elektros srovės laidų ir prietaiso, kurio ji nematė... Jos galva nusviro žemyn. Kitais virbais buvo pervertos jos kojos. Nukrėsta šiurpaus siaubo ji pamėgino ištrūkti ir iš visų jėgų sukliko. Jos klyksmą nutildė smūgis tiesiog į veidą. Tada pajuto siaubingą elektros iškrovą, trumpą, tačiau tokią stiprią, kad jos balsas užlūžo iš skausmo.

– Dieve mano, ką jūs darote?.. Maldauju, nereikia... aš nieko nežinau.

Taimatsu pradėjo graudžiai ir nenumaldomai raudoti. Kaukėtasis švelniai nušluostė jai ašaras baltutėle nepaliesta nosine, iškvėpinta flerdoranžu, apelsinmedžio žiedų odekolonu.

– Tu būsi gera mergaitė... Aš tik noriu, kad man viską pasakytum.. Daugiau nieko... Jei neatsakysi, aš vėl paspausiu mažutį jungiklį, kurį laikau rankoje, elektros srovė pasklis tavo rankomis, kojomis, po oda... Ne, tai ne aukštos įtampos srovė... Būtų siaubinga... Elektros srovė pateks į tavo kūną ir labai iš lėto, pamažu išdegins tau visus vidaus audinius, raumenis, sausgysles, kraujagysles, kapiliarus... Viskas bus įkaitę iki raudonumo... Ar supranti? Tu sudegsi iš vidaus, mano dukra, iškepsiu tave gyvą... bet tu nemirsi; nors nežmoniškai kentėsi – tą galiu tau užtikrinti... Pradėsi karščiuoti iš vidaus... Tie, kas patyrė šį kankinimą, sako, kad tai didžiausia iš visų kančių, kurią

neprarasdama sąmonės gali išverti žmogiška būtybė. Nes toks ir yra mano tikslas, brangioji mergaite.

– Maldauju... Aš nieko nežinau... Aš nenoriu taip numirti. Maldauju, pasigailėkite!

Taimatsu bijojo ir vėl pajusti tą keistą kutenimą, tirpimą rankose ir kojose, kaip atsitinka sustirus; tas jausmas tolydžio stiprėjo, peraugdamas į veriantį, tačiau pakenčiamą skausmą.

Tačiau kaukėtasis ir vėl spustelėjo jungiklį. Po kelių minučių Taimatsu sukliko iš pykčio, paskui užplūdo neviltis... Pykinimas, šleikštulys ir tas nepakenčiamas skausmas... Spazmai, šiurkštūs, nevaldomi judesiai. Taimatsu vaidenosi, lyg milijonas vabzdžių ją ėstų gyvą.

Kaukėtasis švelniai nuvalė jai lūpas ir kalbėjo.

– O žinai, šio nedidelio išradimo pradžia labai paprasta. Jo tikslas – stimuliuoti kuo daugiau nervų viršūnėlių ir be gailesčio jas dirginti. Galima palyginti tik su beribiu dantų skausmu visame kūne... Nesibaigiantis nuodų dilgčiojimas ėsdina ir prakiurdo tavo kūną... Ar nejauti, lyg būtum pamažu yrantis lavonas?.. Iš vidaus tave graužia milijonai kirmėlių, ar ne?

– Beprotis, – vos girdimu balsu ištarė ji.

– Galbūt, bet ne tai dabar svarbu. Mano dukra, tu nieko nesupranti. Noriu, kad dar gyva būdama patirtum, kaip irsta negyvas kūnas. Skausmą, sukeltą tave graužiančių kirminų, – štai ką tu jausi. Šią mašiną ir jos nuostabią koncepciją išrado mano bičiulis Aušvico gydytojas, daktaras Mengelė. Juk svarbiausia yra idėja. Jis išbandė ją su šimtais žydų vaikų, netgi su naujagimiais, dar neatsiskyrusiais bambagysle nuo motinų. Ar tau tai neatrodo genialu?

Jo medikų komanda atliko bandymus su naujagimiu ir su jo motina vienu metu. Daktaras Mengelė galvojo, kad tą akimirką idėja pasiekia savo viršūnę... Susiduria gimimas ir mirtis, o tai tas pats... Pradžia ir pabaiga. Tai reiškia biologinio laiko pasikeitimą, ėjimą atgal. Nuo mirties į gimimą... Ar supranti? Tu jau esi ūgtelėjusi, kad galėčiau paversti tave kūdikiu, vis dėlto šio eksperimento padedama mintimis tu sugrįši į praeitį, galbūt netgi galėsime pasiekti tavo motinos įsčias. Kas žino?

– O Dieve, Dieve! Jūs tikras beprotis! – rėkė Taimatsu. Nepaisant nepakeliamo skausmo, ji negalėjo patikėti, kad visa tai vyksta iš tikrųjų. – Maldauju... Aš jums viską pasakysiu... Viską... Jums reikia manęs? Galiu padaryti viską, ką tik norėsite. Tik, maldauju, daugiau nereikia... Nejau neturit gailestingumo? Geriau išsyk mane nužudykite! – Paskutinę frazę Taimatsu išrėkė su tikru įtūžiu, kupina ir ryžto.

Žmogus su kauke pažvelgė jai į akis.

– Man rūpi užvaldyti ne tavo kūną, o sielą... Aš įsiskverbsiu į tavo dvasią... Sprendžiant iš Mengelės užrašų, toks yra eksperimento rezultatas... Tiesą sakant, jo užrašai daug įdomesni už tuos, kuriuos mėginate iššifruoti... Juk viską man papasakosi, tiesa?

– Gerai, viską... aš papasakosiu viską, ką žinau, prisiekiu... Man nesvarbu, kad mirsiu... tik maldauju, daugiau nereikia...

– Tuomet būk gera mergaitė ir pasakyk, nes man tai įdomu. Kur jis?

– Aš nežinau, iš tikrųjų... Patikėkite, bet žinau, kas jame parašyta.

– Aš ir pats žinau, kvaile! Mane domina, kur senis paslėpė tą prakeiktą akmenį!

Taimatsu pradėjo berti žodžius. Papasakojo viską, ką jie visi trys išsiaiškino, taip pat ir savo pačios tyrinėjimų rezultatus.

– Aš žinau, kad jis Gvelio parke, jei duosit man bent kiek laiko, galbūt pavyks išsiaiškinti, kurioje vietoje.

– Tavo laikas jau išseko. Tavo draugai atliks tai už tave.

– Aš daugiau to nepakelsiu, – sudejavo Taimatsu.

– Žinau, mano dukra... To man ir reikia.

Praėjo trys ilgos neapsakomų kančių valandos. Dejonės, maldavimai, šleikštulys, švelnumas. Tačiau buvo ir atokvėpio minučių, tuomet jie nuoširdžiai kalbėjosi, ji netgi vylėsi, kad jai pavyko perkalbėti kaukėtąją žmogystą ir jis jos pasigailės. Tai buvo tik iliuzija. Tie intervalai buvo jo piktadarybės, žiaurumo ir žaidimo dalis. Kaukėtasis mėgavosi.

– Kokia prasmė, kad taip su manim elgiatės?

– Didesnė, nei tu manai.

Ir pačią netikėčiausią akimirką užklupdavo kita skausmo dozė.

– Nesijaudink, aš žinau, kad tu labai kenti... šį kartą skausmas truks trumpiau, pamatysi. Aš jau tuoj būsiu tavyje, gražuole... Jau pradedu skverbtis į tave.

Procesas visada buvo tas pats. Pamažu ji palūžo ir fiziškai, ir psichologiškai. Netgi verkė ir isteriškai klykė lyg maža mergaitė. Kaukėtasis paspausdavo mygtuką, o paskui šluostydavo prakaitą nuo kaktos ir švelniai kalbindavo. Kažkurią akimirką Taimatsu pagalvojo, kad čia yra du skirtingi žmonės, vienas geras, netgi labai geras, o kitas – pats velnias. Taimatsu pradėjo klejoti. Tyčioji-

masis ir piktavališkumas kaukėtojo žodžiuose ir visa jo elgsena bylojo apie kažką, kas visiškai svetima žmonėms. Skausmas suluošino jai galūnes. Ji jau nebepajėgė rėkti, jos balsas, kaip ir visas kūnas, pamažu merdėjo. Bet ji vis kalbėjo, atsakinėjo į visokiausius klausimus ir vėl laukė siaubingos akimirkos.

Kažkuriuo metu ji pagalvojo apie savo gimtinę, matė Fudžijamos ugnikalnį ir Hermono kalną, abudu kalnai gožė vienas kitą lyg perregimi. Ji troško būti samurajumi, pasidaryti charakirį ir persirėžti žarnas. Taimatsu jau nebeturėjo jėgų kentėti, kaukėtasis buvo kantrus, elgėsi su netrikdoma ramybe, neskubriais judesiais, netgi glostė jai plaukus ir skruostą...

– Nagi, dar truputį. Tu tai darai puikiai... Esi labai narsi mergaitė. Aš jau beveik pasiekiau orgazmą, koks malonumas... Ar nejauti, kaip įeinu į tave dabar, kai virsti kūdikiu?

– Beprotis, beprotis. – Ji jau nesuprato, ar tai sako balsu, ar tik galvoja.

Kankinimai tęsėsi.

Galiausiai, kai pradėjo brėkšti, kaukėtasis šiurkščiai vienu trūktelėjimu išlupo vielas iš jos kūno. Ji jau nebejautė skausmo. Stebėjo, kaip vielos lenda iš jos rankų ir kojų ir ilsėjosi. Ne kvėpavo, o tik sunkiai švogždė. Bet pagaliau viskas baigėsi, guodėsi ji.

– Iš tiesų gaila... Dabar jau nėra kelio atgal, mano dukra... Aš žinau, kad pasakei man visą tiesą. Esu įsitikinęs. Nori, kad pradėtume iš naujo?

Taimatsu padėrusiomis akimis papurtė galvą. Ji jau nepajėgė kalbėti, girdėjosi tik priešmirtinis stenėjimas. Kau-

kėtasis paglostė ją ir pabučiavo į kaktą lengvai prispausdamas metalines kaukės lūpas. Jos žvilgsnis atrodė paklaikęs, akys išplėstos, ji sunkiai šnopavo... Kraujas lėtai lašnojo iš žaizdų alkūnėse ir kulkšnyse. Kaukėtasis kruopščiai nušluostė kraują nosine.

– Atleisk, vidiniai plyšimai ir nudegimai tokie sunkūs, kad tavęs jau niekas neišgelbės... Tu mirsi, mano dukra, ir pailsėsi... Štai, pabučiuok mano žiedą, tai tave paguos, o paskui šiek tiek išgerk... Dabar tu esi pilna manęs.

Ji nevalingai atvėrė ištinusias, pamėlusias lūpas. Subjektas su venecijietiška kauke šiurkščiai suvertė jai į gerklę butelį, neleidęs užsičiaupti. Paskui jau tuščią ištraukė iš burnos ir kyštelėjo tuo pačiu skysčiu sumirkytą nosinę... Tai buvo apelsinmedžio degtinė.

– Nesijaudink, tai užtruks tik akimirką... Reikia užbaigti ceremoniją.

Žiebtuvėliu uždegė nosinę ir pasitraukė toliau.

Iš Taimatsu burnos išsiveržė žydra liepsna. Kelias sekundes pilvas ir krūtinė tirtėjo. Staiga pasikeitė spalva po jos oda. Žarnos, skrandis ir gerklė degė... Skausmas buvo nepakeliamas, deginimas truko kelias nepakenčiamas minutes, ji kentėjo, kol tai pakirto jos jėgas. Žmogysta žvilgtelėjo pro langą, sparčiai artėjo rytas. Jis būtų norėjęs iki pat galo išlaikyti ją gyvą, galbūt ji ištrauktų dar valandą. Bet jau metas eiti. Pakėlęs savo lazdą stuktelėjo tiesiai merginai į raktikaulį. Dusliai, lyg iš po žemių sugargusi, ji neteko sąmonės.

Bet ji nemirė, nors jau niekada neatsibus.

44

– Man baisiai negera.

– Marija, mums jau nebėra kelio atgal. Tai labai svarbu, negalime jo išleisti iš akių. Pati žinai, koks aš skeptikas. Ilgai dvejojau, ar verta su tuo pradėti, dabar jau negalim visko mesti, – pasakė Migelis, padėjęs ant stalo senelio dienoraščio kopijų lapus.

Migelis, galima sakyti, apsigyveno pas Mariją. Nenorėjo nė akimirkos palikti jos vienos.

– Per daug žmonių mirė: senelis, tėvas Jona... Dėl šių nesusipratimų teko įtraukti artimus žmones, galbūt net Taimatsu dėl mano kaltės dabar atsidūrė pavojuje. Ji man to niekada neatleistų. Be to, neapleidžia nuojauta, kad mes nieko nepasiekėme... Žinai, ta istorija su dienoraščiu ir mįslėmis... Mes juk nieko nežinome. Per visą tą laiką nė kiek nepasistūmėjome. Jaučiuosi tokia suglumusi, lyg būtume pakliuvę į labirintą ir niekaip nerastume kaip iš jo išeiti, to padaryti negali niekas, netgi mano senelis.

– Na, dabar mes jau žinome, ko reikia ieškoti. Tai akmuo. Beliko išsiaiškinti, kur jis paslėptas. Marija, tu pamiršai vieną dalyką... Prisimink užrašą sąsiuvinyje... „Skaityk

širdimi, o ne protu, ir tikrąją tiesą surasi prie paskutiniųjų durų, kurios užsivers man pavymui.“ Tai epitafija ant senelio kapo. Man regis, čia ir slypi raktas.

– Dabar veidrodyje matome, ta mįslė...

– Taip, Marija... Dabar mes atsidūrėme veidrodžio atspindžių pinklėse, ir tai yra sunkiausias iš visų labirintų, tai begalybė. Labai prašau, paklausyk manęs... Man pamažu viskas aiškėja, o tavo senelis turėjo slėpti, negalėjo visko atskleisti aiškiau. Suprato tai tyrinėdamas mokytojo Gaudi statinį. Tai per daug didinga, ir pernelyg daug žmonių stengiasi, kad viskas žlugtų.

– Aš tavęs nesuprantu, Migeli...

– Aš irgi nežinau atsakymų. Tik man regis, kad tavyje slypi kelias iš labirinto, galimybė įminti tą mįslę... Ir tik tu, Marija, gali jį surasti. Reikia pagalvoti ir surasti išeitį.

– Tai Žvaigždžių kelias.

– Ką sakai?

– Dienoraštyje yra daugybė užuominų apie žvaigždes. Jos nurodo visus kelius. Broliukas ir sesutė tai suprato, todėl, kaip tie senovės jūrininkai, ir sugrįžo namo. Kiekviena žvaigždė buvo raktas nuo durų... Nes tikrasis lobis yra kelias... Mes atėjome iš žvaigždžių ir stengiamės į jas sugrįžti... Kaip manai?

– Nepaliauju apie tai mąstyti. Luktelk sekundėlę... Kaip jau žinome, Gaudi savo konstrukcijose naudojo hiperboliškos parabolės arką, architektų naudojamą gana retai, nes, jų manymu, ji atrodo neestetiškai... Bet Albertas Einšteinas reliatyvumo teorijoje visatai suteikė hiperboliškos parabolės formą. Be to, iš Gaudi darbo pobūdžio ir iš jo maketų matyti.... Egzistuoja tam tikras ryšys tarp to, kas

viršuje ir kas apačioje. Gaudi savo maketuose modelius kuria keltuvo metodu...

– Regis *funiculum* lotyniškai reiškia virvė. Virvinis maketas. Apie tai kažką minėjo ir Konesa. Keltuvo metodas, – užsidegė jis, – tai Gaudi indėlis į subalansuotos pusiausvyros konstrukcijų skaičiavimo sistemą. Kaip senovės žmonės atrado geometriją, matematikos mokslą...

– Virvės padedami.

– Taip, Marija, Gaudi prie stogo abiem galais pririšdavo virvę, ji likdavo kyboti ore, tada jis kabindavo svorius, tai buvo kroviniai. Šių krovinių įtempimas ir kryptis, veikiantys virvę, nustato keltuvo kreivę, parabolę, turinčią savo lygtį. Yra žinoma, kad vaizduodamas savo maketuose visą tą krovinių pusiausvyros kompleksą ir norėdamas padidinti jų apimtį, Gaudi naudojo šilkinį popierių. Juos fotografuodavo ir, apvertęs, turėdavo projekciją ar kelis vaizdus pastato, kurį ketino pradėti. Atrodo paprasta. Bet Gaudi mokėsi stebėdamas gamtą, turiu galvoje ne išorines formas, o vidines struktūras. Gamtoje, visų gyvų būtybių genuose, užkoduota augimo struktūra primena parabolę... Gyvūnų kaulai, raumenys, sausgyslės, augalų skaidulos, sumedėję audiniai ir visos gyvų būtybių ląstelės – tai sudėtinga sistema, kurioje tarp jėgų ir gyvų struktūrų nusistovi dinamiška pusiausvyra. Toji pusiausvyra priešinga svarstyklėms, nes jos yra statiškos. Besikeičianti gamta turi išsilaikyti, nuolat ieškodama svorio centro. Visos gyvos būtybės kuria organišką architektūrą pagal šį vidinį modelį, kuriame susilieja fizika, geometrija ir mechanika... Viskas yra pateisinama ir racionalu, nėra nei trūkumo, nei perviršio, ir kiekviena detalė yra reikšminga... Tą vidinės gyvybės architektūrą

Gaudi suprato ir pritaikė, tai tapo jo geometrijos pavyzdžiu ten, kur susilieja estetika ir statika, jo geometrinės formos yra gamtos atspindys ir veidrodis. Gal tai tik sutapimas, tačiau ši globalinės architektūros koncepcija ir ta savita mokytojo darbo maniera turi keistų paralelių...

– Kur link tu suki?

– Atspindys, visuomet tas atspindys. Architektūra kiekvieną akimirką suvokiama kaip neaprėpiamas visatos ir realybės kūrimosi veidrodis... Tą galima pastebėti netgi jo maketuose. Kaip danguje, taip ir ant žemės...

– Viršuje yra tas pats, kas apačioje. Ar tai veidrodinė simetrija? Dabar žiūrime į veidrodžius ir į mįslę... Švento Pauliaus laiškas korintiečiams.

– Galbūt visa tai kažką reiškia. Architektūra suvokiama kaip didingas menas, kaip žmogiškasis veidrodis, kaip dangiškojo atspindžio kūrimas. Regis, senelis epitafijoje tau nurodė paskutinį atsakymą. Marija, jis glūdi tavyje... O ir tavo vardo reikšmė... Ar žinojai, kad Marija reiškia „Dangaus veidrodis“?

Migelį kamavo nuojauta. Neapibrėžta paklydėlė nuojauta toje be mėnulio naktyje. Praūžus vasaros audrai daugelyje vietų mieste dingo šviesa, tamsūs dūlavo beveik visų gatvių žibintai. Miesto valdžia tvirtino, kad visi nesklandumai netrukus bus pašalinti. Barselona su neapšviestomis gatvėmis atrodė kitokia, netgi iš Paseo de Grasijos alėjos buvo matyti daug daugiau žvaigždžių nei kitomis naktimis...

– Marija, eime į Monžuiko kalną... Noriu kai ką pamatyti. Kol kas tau nieko negaliu sakyti. Eime...

Ji nusekė paskui. Įsėdo į automobilį ir po kelių minučių jau stovėjo aikštelėje ant pylimo, po jų kojomis plytėjo

Barselona, šviesų matėsi tik kur ne kur, apšviesti buvo tik namai ir daugiaaukščiai, žibintai viešose vietose stovėjo tamsūs, to pakako, kad būtų galima stebėti žvaigždėtą dangų, kokio dar niekada neteko matyti...

Jie nelipo iš automobilio, įsimylėję žiūrėjo vienas į kitą, bet neįstengė išeiti iš labirinto taip nieko ir nesuradę. Apėmė jausmas, kad viskas žlunga, kad jie teturi vienas kitą. Jiedu apsikabino. Marija atrodė susikrimtusi; bet Migelio buvimas šalia teikė jai nepaaiškinamą pojūtį. Neprisiminė, kad taip geistų su juo mylėtis. Migelis ją švelniai pabučiavo į lūpas.

Automobilyje jie nusimetė drabužius ir jų kūnai šalia vienas kito pradėjo virpėti, tarsi paauglių. Jie mylėjosi pamiršę viską. Aplinkui viskas sustojo, atrodė, net pats dangus viršum Barselonos sustingo kažkokiame laiko ežere. Tvykstelėjęs orgazmo žaibas atėmė jiems jėgas. Marija prigludo Migeliui prie krūtinės. Jis švelniai glostė jos apnuogintą nugarą, žiūrint į žvaigždes kilo įvairiausių minčių. Jo žvilgsnis sustojo viename dangaus skliauto taške, tai buvo Didieji Grįžulo Ratai, šviečiantys kaip tik virš pačios Barselonos. Tai Hesperidžių Sodo sergėtojo Slibino žvaigždynas. Slibinas privertė jį pasikeisti, naktis buvo panaši į šią. Pro užmerktus vokus jo vaizduotėje tebespingsėjo švytinčios Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždės. Jis padėjo galvą jai ant kaklo. Tada iš lėto atsimerkė. Jos nugara buvo balta kaip nakties tamsoje tviskantis sniegas. Migelis įsižiūrėjo į joje išsibarsčiusias strazdanas. Jis pastebėjo tas strazdanas ant jos kūno tądien, kai suprato mylintis ją visa širdimi. Staiga jis krūptelėjo ir truputį atsitraukė, norėdamas geriau įsižiūrėti į jos nugarą. Marija pastebėjo pasikeitusią jo veido išraišką.

– Migeli, kas tau?

– Marija, ant tavo nugaros strazdanos...

– Tikrai, mano nugara pilna strazdanų, kai buvau maža, turėjau jų dar daugiau...

– Aš negaliu tuo patikėti.

– Betgi sakyk, kas atsitiko?

– Marija, Didieji Grįžulo Ratai yra ir ant tavo nugaros... Ant tavo odos iš strazdanų susidėstė Didieji Grįžulo Ratai! Pažvelk į dangų.

Marija atsisėdo ir pažvelgė pro užpakalinio lango stiklą: tiesiai virš Barselonos švytėjo Didieji Grįžulo Ratai.

– Negali būti... tai neįmanoma...

– Kas?

– Marija, raktas yra tavyje... Dabar aš viską supratau. Kaip tik ant tavo nugaros susidėliojo žvaigždėlapis su Didžiaisiais Grįžulo Ratais, ir tavo senelis tai žinojo. Jis tau pasakė, bet mes to nesupratome.

– Gal tai tik sutapimas... Bet ką tai turi bendra su...

– Kaip danguje, taip ir ant žemės. Nejau nesupranti? Dabar mes žiūrime į veidrodį... Lipkime laukan, noriu tuo įsitikinti... Jei neklystu, dabar pavyks išsikapstyti iš labirinto...

– Bet aš neapsirengusi!

– Tai užsimesk ką nors!

Jiedu apsirengė. Ant automobilio kapoto Migelis išskleidė Barselonos planą ir pažymėjo apskritimais svarbiausius Gaudi statinius. Paskui visus juos sujungė linijomis.

– Neįtikėtina!.. Svarbiausi Gaudi kūriniai Barselonoje sudaro į Didžiuosius Grįžulo Ratus panašią konsteliaciją... Marija, pažvelk į dangų, tai tarsi beribis veidrodis. Kaip danguje, taip ir ant žemės.

– Bet...

– Dabar man viskas pasidarė daug aiškiau. Belieka patikrinti paskutinį dalyką. Prisimink to vyro žodžius. Jis buvo vienas iš septynių riterių, nešiojo medalioną su raide beta. Ar pameni, jis ir iššifravo tėvo Jonos užrašą?

– Merakas, ar ne tą žodį jis ištarė prieš mirtį?

– Tikrai... Nujaučiu, kad neliks jokių abejonių, jei šis žodis susijęs su Didžiaisiais Grįžulo Ratais. Regis, galėsime iššifruoti septynias mįsles iš senelio sąsiuvinio.

Marija klausėsi išsiblaškiusi. Migelio akys sublizgėjo.

– Turime kuo skubiau grįžti namo!

Jie įlipo į automobilį ir be žodžių parvažiavo namo leistinu greičiu. Po penkiolikos minučių ji jau sėdėjo prie kompiuterio. Netrukus jis jau turėjo tai, ko ieškojęs.

– Eureka!

Marija šalia jo išvardijo:

– Dubchė, Merakas, Fekda, Megrecas, Aliotas, Micaras/Alkoras, Benetnašas... Tai Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždžių pavadinimai. Be to, žvaigždynai suskirstyti pagal graikų alfabeto raides...

– Tai Merakas atitinka raidę beta iš graikiškos abėcėlės.

– Nesuprantu tavęs...

– Kai išėjau iš bibliotekos, vienuolis man pasakė apie tėvą Joną ir padėjo iššifruoti jo užrašą. Tada jį pašovė į nugarą...

– Taip...

– Jis mirė ant mano rankų, mėgindamas ištarti šį žodį Merakas... tai išties stulbina. Matai? Merakas – viena iš septynių Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždžių... Ir kiekviena žvaigždė susijusi su graikų abėcėlės raide ir su vienu

iš septynių riterių: alfa, beta, gama, delta, epsilon, zeta ir eta... Marija, ar tau jos ką nors sako?

– Ar tai mįslės iš senelio dienoraščio? Nes jos įvardytos tomis raidėmis ir jų yra septynios.

– Marija, tai negali būti paprastas sutapimas, aš tuo netikiu. Tavyje yra Didieji Grįžulo Ratai, tu esi dangaus atspindys. Gaudi savo pastatus Barselonoje išdėstė Didžiųjų Grįžulo Ratų principu, o jie yra ir ant tavo odos... Tai žvaigždynas, kurio kiekviena žvaigždė turi savo pavadinimą...

– Ir pavadinimas atitinka graikų abėcėlės raidę... Iš viso jų septynios. Regis, čia tikrai viskas susiję. Dabar aš jau atpažįstu senelio braižą. Neabejoju, kad septynios mįslės siejasi su septyniomis žvaigždėmis... Bet...

– Dabar jau turime kelią, kaip įminti mįsles... žinome, kur jų ieškoti. Žemėlapis esi tu.

– Pusė žemėlapio. Pameni? – tarė Marija.

– Taip, kitą pusę radome slibine. Taip buvo parašyta sąsiuvinyje.

Migelis pradėjo kažko ieškoti ant lentynos.

– Ką darai?

Jis nieko neatsakė. Tai buvo knyga su Gaudi statinių fotografijomis. Migelis susirado Gvelio parko slibino atvaizdą ir tuomet jam viskas tapo aišku.

– O Dieve! Buvo taip akivaizdu, o mes nesugebėjom pastebėti! Tai mums bylojo slibinas! – su įkarščiu sušuko Migelis, ant fotografijos brėždamas liniją raudonu pieštuku.

– Kas tau aišku?

– Slibino prie Trečiųjų Vartų yra tokios pat formos kaip žvaigždžių Slibino ir Heraklio žvaigždyne. Jo uodega nu-

brėžia Mažuosius Grįžulo Ratus ir savo aštriais keteros kamuoliais nurodo žvaigždžių išsidėstymą, – pasakė rodydamas jai piešinį.

– Iš tikrųjų! – sušuko ji, nepajėgdama nuslėpti nustebimo.

– O tu esi toji dalis, kurios trūko – Didieji Grįžulo Ratai. Pažvelk.

Tada jis paėmė žvaigždėlapį ir Barselonos planą, kuriame buvo nubraižęs konsteliaciją.

– Kaip danguje, taip ir ant žemės. Viršuje yra taip pat, kaip apačioje... O dabar mes žvelgiame į veidrodžius. Šios dvi nuorodos visiškai sutampa. Aiškiau negali būti... Žvaigždė Dubchė yra alfa, Merakas yra beta, Fekda yra gama, Megrecas – delta... Štai čia yra vežimas ir trys jį traukiantys jaučiai – Aliotas atitinka raidę epsilon, Micaras/Alkoras yra zeta ir paskutinioji žvaigždė Benetnašas yra raidė eta...

Migelis paėmė miesto planą su Gaudi statiniais, kuriuos buvo apibrėžęs apskritimais, ir kiekvienam iš jų priskyrė po Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždę, pažymėtą graikų abėcėlės raide.

Marija staiga viską suprato.

– Išties nuostabu. Visenso namai yra alfa, beta pažymėtas Gvelio parkas, gama – Šventoji Šeima, delta – Mila namai...

Migelis tęsė:

– Epsilon yra Batlo namai, zeta – Kalveto namai ir eta – Gvelio dvaras...

– Kiekviena iš septynių graikų abėcėlės raidžių atitinka po Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždę ir vieną iš Gaudi statinių...

– Regis, pagaliau suradome mįslių įminimo būdą...

– Bet mums beliko tik viena diena!

Jie norėjo paskambinti Taimatsu ir pasidalinti džiaugsmu, nes pagaliau surado prasmę, ryšį ir galbūt galės iššifruoti septynias mįsles iš dienoraščio. Tačiau buvo vėlus metas, ir jiedu nusprendė jos netrukdyti; rytojaus dieną ji žadėjo skristi į Paryžių, o jie paskambins ryte. Nors Taimatsu kelias dienas bus išvykusi, veikiausiai jų atradimas ją nudžiugins. Ji buvo didelė Gaudi žinovė, ir jos žinios jiems būtų didelė paspirtis, jeigu jų prielaidos pasitvirtintų...

Marija nuėjo pasiimti sąsiuvinio kopijų, kurias jai apdairiai buvo padariusi draugė. Atsivertusi mįslių sąsiuvinį, daugiafunkciniu spausdintuvu padarė kopiją ir prie kiekvienos raidės prirašė atitinkamą pastatą:

ALFA. Visenso namai

Tarp palmių ir gvazdikų atsigręžia sielos saulė.

BETA. Gvelio parkas

Nors šimto kojų jis neturi, gyvenimas jam teikia ugnį uždegti nakties krosniai, ir ši nušvies Hesperidžių Sodo vaisius.

GAMA. Šventoji Šeima

Suskaičiuok kopėčias be pakopų ir pamatysi keturias puses jungiantį ženklą.

DELTA. Mila namai – La Pedrera

Tavo motina – vanduo, o tėvas – ugnis. Tu nesi laivas, o keliauji per laiką pasislėpęs pamatuose naujojo miesto, kurį atidžiai stebi kariai.

EPSILON. Batlo namai

Netgi šv. Elmo liepsnos neapšvies tavo tamsoje pasiklydusių akių.

ZETA. Kalveto namai

Pamišimas išmintingas, nors jį matai, bet kiparisuose nerasi.

ETA. Gvelio dvaras

Pirmojoje šio būsto raidėje žyniai pamatė kryžiaus ir Skaisčiausiosios Marijos šviesą.

– Turime darbo. Reikia apeiti šiuos statinius ir juose surasti Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždes ir kiekvienos mįslės įminimą.

– Pirmiausia reikia viską apgalvoti, pasirinkti informacijos apie šiuos pastatus.

– Tad negaiškime laiko.

45

Jau aušo, o jie vis dar narpliojo tą galvosūkį. Migelis pažvelgė į laikrodį. Buvo šešios valandos ryto. Jie beturėjo laiko lygiai dvidešimt keturias valandas.

Tačiau kokia viso to maršruto prasmė? Kodėl senelis siuntinėja juos nuo vieno pastato prie kito? Ar tai juos nuves prie akmens? Aišku buvo viena, kad jiems reikia paskubėti, pernelyg daug laiko prarado studijuodami kopijas ir sukdami galvą dėl tų mįslių.

– Reikia eiti, – pasakė Migelis, pasidaręs papildomą kopiją su mįslėmis ir įsikišo į kišenę.

Marija nieko neatsakė.

Migelis atsigręžė. Jis nė nepastebėjo, kaip ji užsnūdo ant stalo.

Jau ketino ją žadinti, bet suskambo mobilusis telefonas.

– Tai Alvaras. Turite skubiai užsukti į knygyną. Tai svarbu.

– Dabar?

– Dabar pat.

– Kas atsitiko?

– Ne telefonu. Aš patyrinėjau tuos dalykus ir, regis, kai ką jums turiu.

– Gerai, per valandą atvyksime.

– Per pusvalandį, nedelsk.

Alvaras Klimentas išjungė. Migelis žvilgtelėjo į laikrodį. Penkiolika po devynių. Liko jau mažiau nei dvidešimt keturios valandos.

Migelis pažadino Mariją bučiniu į kaklą ir švelniai masažuodamas nugarą.

– Metas eiti. Skambino Alvaras, sakė turįs pasakyti mums kažką svarbaus.

Prie laiptinės laukė policijos automobilis. Mortimeras nori juos matyti Vija Lajetanos policijos nuovadoje, pranešė agentas. Migelis jau ketino prieštarauti, bet nusprendė kuo greičiau išsiaiškinti su policininkais, kad susitiktų su Alvaru.

– Turite man paaiškinti daugybę dalykų, – prašneko Mortimeras, pasikvietęs juodu į vieną pirmojo aukšto kabinetų.

– Nežinau nė nuo ko pradėti, – gūžtelėjo pečiais Migelis.

– Nuo pradžių, – ne itin draugišku tonu pasiūlė Mortimeras.

Nogesas tylomis stebėjo visą tą sceną.

Apklausa buvo ilga ir varginanti. Marija su Migeliu visaip stengėsi išsisukti nuo tiesių atsakymų. Kažkodėl tas policininkas nekėlė jiems pasitikėjimo. Kita vertus, ką jie jam galėjo pasakyti? Visa ši istorija iš šalies atrodė taip, kad jiems veikiau grėsė ne kalėjimas, o beprotnamis.

– Ar žinote, kad įkalčių slėpimas policijos tyrime yra nusikaltimas? – po pusvalandžio nepertraukiamos apklausos paklausė inspektorius Mortimeras.

– Aš jau sakiau, kad mes nieko neturime. Nesuprantu, kuo mes čia dėti. Net nežinome, kas čia vyksta.

– Jūs nežinote, kas čia vyksta, bet pabuvojote visose vietose, kur buvo įvykdyti nusikaltimai. Nekvaršinkit man galvos, o klokit, ką žinote!

– Tai jūs manote, kad aš dalyvavau visuose nusikaltimuose?

– Ne. Mes manome, kad jūs kažką žinote ir galite įnešti aiškumo, kuris pagelbės mūsų tyrimui, ir nesuprantu, kodėl to nepadarote, – įsiterpė Nogesas daug malonesniu balsu negu jo viršininkas.

– Mano senelis nužudytas, ir jūs privalote išsiaiškinti, kieno tai darbas, – įsiterpė Marija.

– Taip, žinau, tai mūsų pareiga. Tačiau mums labai padėtų tas faktas, kad nieko nuo mūsų neslėptumėte, o padėtumėte atskleisti, kas sieja visus tuos nusikaltimus? Kodėl esate įsitikinusi, kad jūsų senelis buvo nužudytas?

– Jis negalėjo nusižudyti. Esu tuo tikra.

Juos dar ilgokai apklausinėjo, bet jie tvirtai laikėsi savo nusistatymo.

– Ar bent nutuokiate, kad galime įkišti jus į kalėjimą? – paklausė Migelio Mortimeras.

Šis nieko neatsakė.

– Galite eiti, – burbtelėjo Mortimeras ne itin draugišku tonu.

Kai jie išėjo iš kabineto, Nogesas atsivertė ant stalo padėtą aplanką.

– Jie švarūs, viršininke. Normalūs piliečiai. Patikrinome jų sąskaitas, sekėme juos. Nieko įtartino nepastebėjome. Nei jokiai sektai, nei politinei partijai nepriklauso. Pinigus leidžia kaip visi žmonės, balsuoja už kairiuosius, išsimoka kreditus. Nenuleidžiame nuo jų akių. Asmens bylose cha-

rakteristikos puikios. Turbūt pats žinote, ji yra istorikė, o jis – žymus matematikas, universiteto dėstytojas. Auksinė galva. Ateis laikas, ir jis gaus Nobelio premiją. Jokių silpnybių ar ydų neturi. Paskutinis videoklube išsinuomotas filmas buvo „Žiulis ir Džimas“.

– Apie ką?

– Senas prancūzų filmas apie meilę.

Nogesas skaitinėjo bylą. Mortimeras akies krašteliu dėbčiojo į ant piršto likusią nelemtą žymę žiedo, kurį Nogesas dirbdamas nusimaudavo. Ryžtingai nusprendė, kad jo abejonė, tas nedidukas, neduodantis ramybės apsėdimas, neturėjo pagrindo, jis pradingo lyg šmėkla, pakako geriau į jį įsižiūrėti ar įsiklausyti į jo kalbėseną.

– Yra vienas įdomus faktas. Jaunystėje matematikas buvo Ispanijos fechtavimo čempionas.

– Fechtavimo?

– Taip ir sakiau, viršininke.

– Vadinasi, jie tik du padorūs piliečiai, mokantys mokesčius ir gaunantys atlyginimus iš savo įstaigų.

– Eiliniai, viršininke. Jau sakiau.

– Vadinasi, mums – šakės; mes nieko nepešėme.

Mortimeras išėjo, Nogesas liko vienas ir skaitinėjo bylą. Be kita ko, tai buvo pats keisčiausias atvejis, kokį kada nors teko tirti. Į kokius nemalonumus buvo įsipainioję tie du balandėliai? Jei nusprendė žaisti detektyvus, jie tai darė nevykusiai. Netgi atrodė juokingai, pamanė Nogesas. Reikėjo pasikapstyti po archyvuose esančią medžiagą apie satanistų sektas. Paskutinis lavonas, rastas garaže, išmušė jį iš vėžių. Ką bendra šioje byloje turėjo tas ukrainietis? Neliko jokių abejonių, kad viskas susiję. Ir tai nebuvo

sąskaitų suvedinėjimas tarp gaujų iš rytų bloko šalių. Tie nuožmūs tipai suvarpydavo vieni kitus kulkomis, bet nekirsdavo galvų kardais. Kol mąstė apie tai, į kabinetą vėl sugrįžo viršininkas.

– Turime dar du.

– Dar du? Laukia suknistas rytas, viršininke.

– Vienas tipas negyvai sudegęs knygyne ir japonė.

– Irgi sudegusi?

– Taip, tik iš vidaus.

– Kur važiuosime pirmiau?

– Tu – į knygyną. Aš apžiūrėsiu japonę.

46

Bru negalėjo patikėti tuo, ką jam telefonu pranešė policija.

Atvažiavęs į Taimatsu namus jos kūno jau neberado; greitosios pagalbos automobilis buvo išgabenęs ją į Del Mar ligoninę.

Už vairo sėdo jis pats. Sustojo prie jūros, variklio neišjungė. Ligoninėje prisistatė kaip merginos viršininkas ir draugas, tada jį nuvedė į lavoninę. Ją pamatęs jis norėjo numirti. Ant skrodimo stalo Taimatsu panėšėjo į sudegusį lotoso žiedą. Jis ją atpažino. Iš visų jėgų stengėsi nesugniužti ir neišskysti visų tų žmonių akivaizdoje. Bru nebuvo verkęs nuo vaikystės. Netgi mirus motinai neišliejo nė ašaros. Neapykanta, kurią tą akimirką pajuto tėvui, buvo stipresnė, sužinojus apie motinos laidotuves. Tas ožys net neleido jos pamatyti.

Išėjęs iš ligoninės jis nuėjo prie Pajūrio bulvaro, vedančio į Barselonetos paplūdimį. Jis troško šokti į jūrą. Ir plaukti ilgai, kol išseks jėgos ir atsidurs toli nuo kranto. Tada be jokio skausmo panirti į gelmes. Bet pirmiausia reikia kai ką atlikti. Jie brangiai sumokės už tą brutalų išniekinimą. Jis visus juos sudoros.

Grįždamas prie automobilio, pamatė atvažiuojantį merginos dėdę. Dabar jis negalėjo su juo susitikti, o ir nederėjo jam. Fumiko reikalus atidės vėlesniam laikui. Jis nesipriešins. Daugiau jam nieko nebeliko.

47

Policija buvo užtvėrusi įvažiavimą į Freičiuresų gatvę iš Sant Pere Mes Baiš. Gatvės viduryje baigė darbą gaisrininkų komanda. Viskas aplinkui skendėjo juodų dūmų debesyje.

Migelis ir Marija prisiartino prie geltonos juostos. Vienas iš policininkų juos sustabdė.

– Kas atsitiko? – paklausė Migelis.

– Sudegė knygynas.

– Ar viduje buvo žmonių?

– Knygininkas. Prašau jus pasišalinti; nesu įgaliotas teikti informaciją.

– Mes jį gerai pažįstame. Knygininkas – mūsų draugas.

– Buvo. Atrodo, jis negyvas. Greitoji pagalba jau išgabeno kūną.

Jie pasitraukė nuo draudžiamos juostos. Migelis pažvelgė į įvykio vietą. Jam pasirodė, kad tarp pareigūnų ir gaisrininkų, susibūrusių prie įėjimo į pastatą, atpažino Mortimero pavaduotoją.

– Reikia skubiai sprukti iš čia. Nogesas neturi mūsų pastebėti, – paragino Migelis.

– Jį nužudė.

– Aišku kaip dieną. Tai nepanašu į atsitiktinį gaisrą. Kai su juo kalbėjau telefonu, man pasirodė labai susirūpinęs, jis buvo kažką atradęs ir norėjo tą informaciją perduoti mums.

– O ką dabar darysime?

– Sprunkam iš čia kuo toliau. Reikia daug ką nuveikti... kol dar mūsų pačių nenudėjo.

48

Bru pranešė, kad jie jau čia. Įsakė juos įleisti, nes jų laukė. Bru žinojo, kad jie netrukus apsilankys ir pareikalaus pasiaiškinti. Jam tai nerūpėjo. Jis netgi to troško. Atėjo tik Jasunaris, kiti du japonai pasiliko lauke.

Jasunaris ir Bru pažvelgė vienas į kitą be jokios neapykantos. Eidamas į Bru namus Jasunaris įsivaizdavo tūkstantį kankinimų, bet jo tėvas pasakė aiškiai: nors su Taimatsu jie pasielgė siaubingai, Bru turi mirti garbingai. Dėl jos. Jasunaris su tuo nesutiko; juk jis privertė ją kentėti. Tačiau, kai Jasunario žvilgsnis susidūrė su to sugniužusio žmogaus akimis, jis suprato klydęs. Bru mylėjo Taimatsu. Bru jau buvo ne šiame pasaulyje ir troško vieno, jei tik egzistuoja pomirtinis gyvenimas, kuo greičiau susitikti su Taimatsu.

– Jau laikas, – ištarė Jasunaris, paduodamas jam dėklą su samurajaus kardu.

– Žinau, bet man reikia dešimties minučių. Nesibaimink, aš nepabėgsiu.

Japonas dvejojo.

– Jasu, tik dešimt minučių. Jei tu man jų nesuteiksi, turėsiu tave nužudyti. Neabejok, aš taip ir padarysiu. Dešimt minučių, – pakartojo. – Paskui galėsi elgtis su manim kaip tinkamas.

– Gerai, aš palauksiu.

Bru išėjo iš kambario.

Bru įsakė slaugei išeiti iš kambario. Ji padėjo ant ligonio lovos pradėtą skaityti knygą ir išėjo.

– Turbūt turi man pasakyti kažką ypač svarbaus, kad atėjai manęs aplankyti tokiu vėlyvu metu ir nutraukei mano skaitinius, – vos girdimu balsu sušvokštė gyvasis skeletas.

Bru negalėjo susilaikyti nepažvelgęs į knygos pavadinimą. Tam niekšui skaitė švento Jono Kryžiaus raštus.

Viešpatie, jei džiaugsmą man
teikia viltis tave išvysti,
vien mintis tavęs netekti
sustiprina man skausmą;
gyvenu ir bijausi to,
laukiu kaip laukęs
ir merdėju, nes nenumirštu.

Senasis sukriošėlis padeklamavęs eiles sucaksėjo liežuviu:

– Puikus poetas. Apie mūsų Dievą nė vienas poetas nerašė taip, kaip jis apie savąjį.

– Aš neturiu Dievo.

– Ar atėjai pasikalbėti apie teologiją? – pasišaipė senis.

Bru tą pat akimirką savomis rankomis troško išplėšti jam širdį.

– Kodėl liepei ją nužudyti? Ką blogo ji tau padarė? Ir dar taip... – Jo balsas užlūžo, daugiau jis neįstengė kalbėti.

– ... Žiauriai? Aš to neliepiau, bet man tai atrodo puikus sumanymas.

– Kodėl?

– Kodėl! Čia nėra jokių kodėl. O gal ir yra. Sūnau, tu esi silpnas. Tu nieko neišmokai.

– Aš ją mylėjau.

Senis pažvelgė į jį su neapykanta ir pasidygėjimu.

– Štai tau ir priežastis. Nejau nesupranti, kad meilė tave paverčia vergu?.. Ko tu norėjai? Praleisti su ja visą likusį gyvenimą? Ar šito aš tave išmokiau?

– Tu... tu... – Bru nerado žodžių. – Tu manęs nieko neišmokei! Tau reikėjo ne sūnaus, o žvėries su laukine širdimi.

– Tu klysti. Aš visada rūpinausi tavo dvasiniu tobulėjimu. Mes turime sielą, o tavoji priklausė pragarui. O, jei tau kada nors būtų pavykę suprasti, kokia didžiulė sėkmė slypi blogyje; ta beribio žavesio būklė, ta nenumaldomai deginanti vidinė liepsna... Ak! Tu iš esmės negali šito suprasti, nes... esi geras. Kai mirė tavo motina, aš suteikiau tau galimybę, bet net ir tada nesugebėjai nutraukti visų saitų, kad galėtum nužengti į pragarus.

Tas išgama nužudė abi jo mylimas moteris. Tai tiesa, Bru nepajėgė to suprasti. Tasai monstras, tas šlykštus žvėris negalėjo būti jo tėvas. Užvis labiau jį slėgė tai, kad to niekšo jis negali užmušti tūkstantį kartų. Gali padaryti tai tik kartą. Vieną prakeiktą kartą! Koks pasišlykštėtinas

ir neteisingas pasaulis. Jam sukilo laukinis įtūžis, viduje pajuto įsisiautėjus tokį viesulą, kuris pastūmėjo ištaškyti visus tuos aparatus, palaikančius gyvybę tam blogio demonui, sutraukyti laidus, leidžiančius gyventi tam pragaro žvėriui. Bru įtūžis tapo nevaldomas; jis stvarstė aparatus, trankė juos vieną į kitą. Virtęs visa šluojančia vėtra Bru šaukė:

– Nešdinkis pas savo Dievą! Lįsk į savo pragarą, prakeiktas išgama, ir atsisėsk savo Šėtono kairėje!

Prieš mirtį senis sustugo balsu ne iš šio pasaulio. Tai buvo žvėriškas, širdį veriantis riksmas, kuriame susiliejo skausmas ir laimė, o jo veidas įgavo gilios ramybės išraišką. Sudrebėjęs paskutinį kartą tuo, kas buvo likę iš jo kūno, jis atidavė savo sielą tamsybių viešpačiui.

Išgirdusios bruzdesį kambaryje atskubėjo trys slaugės ir sustojo prie durų kaip įbestos. Bru buvo nusiaubęs visą kambarį, o nelaimėlis tysojo be gyvybės ženklų, jo krūtinėn stirksojo įsmeigtas vienas iš aparatų.

– Nešdinkitės lauk! – suriko Bru.

Jo veidas liepsnojo, o tas įsakmus riksmas nešdintis nuskambėjo nežmoniškai, su nežabota širdgėla. Pamačiusios tokį įdūkusį žvėrį slaugės pasileido bėgti.

Suprakaitavęs, panašus į sužalotą vilką Bru sverdėdamas išėjo į koridorių. Jo rankos buvo kruvinos, pilnos įdrėskimų. Įlipęs į liftą nusileido į savo aukštą.

Tarnas pasitraukė atatupstas, pamatęs jį tokį, paklaikusiu žvilgsniu traukiantį į savo kabinetą.

Japonas laukė. Stovėjo ta pačia poza, kaip tada, kai Bru paprašė dešimt minučių palaukti. Bru nė nepažvelgė į jį. Paėmė telefoną ir surinko numerį.

– Jurijau, išskersk juos visus! Visus iki vieno! Žinai jų susirinkimo vietą. Kaina nesvarbu; sumokėsiu dvigubai nei prašai. Nudėk juos kaip šunis!

Numetė telefoną šalin.

Tada Bru sugniužo. Susmuko į kėdę, padėjęs galvą ir rankas ant stalo.

– Taimatsu! Taimatsu! – sukuždėjo jis.

Kai pakėlė galvą, jo akys buvo apsiblaususios nuo raudos, ir lyg pro šlapią veidrodį išvydo Jasunario figūrą, šis stovėjo prieš jį ir laikė dėklą su kardu.

– Jau laikas, – ištarė Jasunaris, tiesdamas jam kardą.

– Taip, jau laikas.

Bru ištraukė vidurinį savo rašomojo stalo stalčių.

– Mes tai darome šitaip.

Jis išsiėmė iš stalčiaus ginklą, prisidėjo prie smilkinio ir ištaškė sau smegenis.

49

Nogesas pagalvojo, kad būna dienų, kai geriau nekelti kojos iš namų; šiandien tokia ir pasitaikė. Nužudyta japonė, išspirgintas knygininkas, o dabar dar susišaudymas Palasijo aikštėje. Gavęs skambutį iš nuovados po keturių minučių jis jau buvo įvykio vietoje. Jį lydėjo trys agentai. Kai jie išlipo iš automobilio, viskas jau buvo nuščiuvę. Mobiliuoju telefonu pamėgino susisiekti su savo viršininku. Kur, po galais, prasmego Mortimeras? – susirūpino Nogesas. Nuo to laiko, kai išvažiavo apžiūrėti nužudytos japonės, daugiau jo nebuvo matęs.

Smalsuoliai parduotuvėlių darbuotojai ir šeimininkai būriavosi po dengtomis terasomis, teko juos išvaikyti, norint patekti į įvykio vietą.

– Tai aš jums skambinau, – prisistatė vienas pakistanietis, vos jį pamatęs.

Jis buvo dar jaunas vyras, bedantis, apsirengęs tamsiais rytietiško stiliaus apdarais. Turėjo čia elektros prekių krautuvėlę, o pusė jo giminės, spėjo Nogesas, buvo aplink siuvantys smulkūs vagišiai, švarinantys kišenes turistams. Bet Nogesas čia atskubėjo ne dėl to.

– Daug šaudyti, viršininke, daug... Krautuvė buvo pilna žmonių, kai pradėjo daug šaudyti, – kartojo darkyta kalba,

rodydamas į dengtą prieangį tarp prastos šlovės pensiono ir mažmožių krautuvėlės. – Paskui jie čia išbėgo, viršininke, daug vyrų. Kokie šeši ar aštuoni...

– Tai kiek – šeši ar aštuoni?

– Jų buvo aštuoni, – įsiterpė kitas tipas.

– Jie išvažiavo dviem automobiliais, stovėjo antai ten, – mostelėjo pakistanietis į grandines aplink Jūrininkų mokyklą kitoje gatvės pusėje.

Nogesas su agentų palyda užsitaisė ginklus ir įžengė į patalpą. Žemiau lifto buvo atviros durys. Įėję pro jas nusileido žemyn krauju aptaškytais laiptais, vedančiais į rūsius po pastatu.

– Policija! – šūktelėjo Nogesas.

Toks įspėjimas jam patikdavo labiausiai. Kartais jis pagalvodavo, kad policininku tapo tik dėl to, kad galėtų sušukti, visai kaip kino filmuose.

Niekas neatsiliepė.

Nulipę laiptais jie pateko į kažkokią vyno rūsį primenančią patalpą su daugybe painių koridorių. Pridengdami vienas kitą lėtai slinko pasieniais, kol atsidūrė gana erdvioje salėje. Nors tvyrojo tamsa, gilumoje Nogesas pastebėjo kažką panašaus į altorių. Tai buvo juodas šešiakampio formos akmuo. Jie išsitraukė žibintus, bet dar prieš uždegdamas šviesą Nogesas užkliuvo koja už kažko minkšto. Nukreipė ten žibintą. Kraujo klane tysojo negyvas kūnas su gobtuvu. Vienas policininkas ieškojo kur įjungti šviesą. Kai pagaliau tapo šviesu, Nogesas su savo bendradarbiais liko be žado nuo to, ką pamatė. Salėje tysojo dar bent tuzinas lavonų, visi kulkų išvarpytais kūnais.

– Koks siaubas!

– Viršininke, tai panašu į sceną iš „Krikštatėvio“, – nusistebėjo vienas policininkas.

Nogesas nieko neatsakė. Užsimovė pirštines ir atsargiai patraukė prie jų. Kas, po velnių, čia įvyko?

– Nieko nelieskite, kol neatvažiavo ekspertai.

Vienas iš pavaldinių buvo spėjęs užbėgti už akių įsakymui.

– Viršininke, atrodo, kad šis yra rusas.

Policininkas apieškojo vienintelį lavoną, vilkintį tamsiu kostiumu skersais dryžiais. Radęs piniginę apžiūrėjo jos turinį.

– Ukrainietis, – patvirtino policininkas, duodamas dokumentą Nogesui.

– Viršininke, jie visi negyvi, – pranešė kitas agentas.

– Viską čia patikrinkite ir išeikite. Tik nieko nelieskite!

Policininkai išsiskirstė po rūsį ir pradėjo naršyti po kiekvieną kertę. Nogesas nepajudėjo iš vietos. Suskaičiavo visus lavonus: septyniolika, įskaitant ukrainietį.

– Po perkūnais! – nesusilaikęs nusistebėjo Nogesas. – Na ir apsidžiaugtų Tarantinas, pamatęs tokį vaizdelį!

– Viršininke, daugiau nieko nėra. Bet turėtumėt tai pamatyti. Ten, viduje, yra toks ant lubų pakabintas metalinis kankinimo įrenginys, o po juo skulptūra, į kurią baisu žiūrėti.

– Kažkoks stabas, – patikslino kitas policininkas.

– Palaukit manęs lauke, – įsakė Nogesas.

Likęs vienas jis atidžiai apžiūrėjo patalpą. Vaikščiojo aplink lavonus, ieškodamas bent kokio ženklo. Reikalas buvo aiškus, čia rinkdavosi grupelė puspročių, garbinusių stabą arba jį pagimdžiusią motiną, ir atlikdavo satanistų

apeigas. Per patį puotos įkarštį įsiveržė ukrainiečiai ir išguldė juos kaip zuikius. Dauguma gobtuvais prisidengusių žmogystų tysojo kniūbsti, peršautomis nugaromis. Kai įsiveržė ukrainiečiai ir atidengė ugnį, žmonės su gobtuvais pasklido į visas puses. Deja, nieko nepešė. Žuvo tik vienas iš užpuolikų, jo krūtinėje matėsi dvi šautinės žaizdos. Visi kiti atlikę darbą paspruko. Vieno Nogesas nesuprato: dėl ko įvyko tos žudynės?

Staiga kertėje prie altoriaus ant žemės jis kai ką pastebėjo – tai buvo pagaliukas nuo čiupa-čiups ledinuko. Pasilenkęs išsitraukė tušinuką ir pakėlė pagaliuką nuo žemės. Paskui susirado maišelį ir įdėjo pagaliuką į vidų. Įkaltį paslėpė vidinėje striukės kišenėje.

Nogesas atidengė mobiliojo telefono dangtelį ir surinko numerį. Palaukė. Po poros sekundžių vos už kelių metrų nuo jo suskambėjo gerai pažįstamas *City Life* tonas. Nogesas nuėjo kairėn pro lavonus. *City Life* melodija skambėjo kaskart vis arčiau. Nogesas apvertė ketvirto negyvėlio kūną.

– Velniai jotų! – suriko Nogesas, negalėdamas patikėti tuo, ką pamatė.

50

Marija su Migeliu išėjo iš metro požemio Fontanos stotelėje. Dar viena auka. Jie nužudė Alvarą, o dabar veikiausiai lipa ant kulnų jiems, svarstė skubėdami laiptais į Major de Grasijos gatvę Trijos aikštės link. Pasukę kairėn jie atsidūrė Karolinesų gatvėje ir patraukė tiesiai prie 18 numeriu pažymėto namo. Dar iš tolo pamatė tą gražų pastatą. Tenka tik apgailestauti, kad jis liko įspraustas tokioje siauroje gatvikėje, pagalvojo Migelis. Jie perėjo į kitą gatvės pusę, kad galėtų geriau jį apžiūrėti.

Visenso namai buvo pirmasis Gaudi suprojektuotas pastatas. Mudecharų stiliaus statinys Grasijos gatvėje atsirado tada, kai šis rajonas dar buvo nuo Barselonos nutolęs kaimas. Jo fasadas visas puoštas spalvotomis keraminėmis plytelėmis. Horizontalūs pirmojo ir žemutinio aukšto kontūrai sudarė kontrastą su plokščiu stogu, puoštu vertikaliomis linijomis.

Pirmiausia jų dėmesį patraukė vartai su kaldintais iš metalo įvairiausiais vietinių palmių pavyzdžiais, vadinamų *fulles de margalló*... Vėduoklinės palmės lapai.

– Palmės... Migeli, mes jau jas radome...

– Alfa: „Tarp palmių ir gvazdikų atsigręžia sielos saulė," – perskaitė Migelis.

– Dabar reikia surasti gvazdikus.

Tuo pat metu Migelis stebėjo abi gatvės puses. „Jie lyg indėnai: akylai stebi mus, bet jų pačių nematyti“, – pamanė.

– Kas atsitiko?

– Jie kažkur čia, esu tikras.

– Bet... Jie mums nieko nepadarys, kol nesurasime tai, ko jiems reikia.

– Ne visai tuo tikiu, – sunerimusiu balsu atsakė jis. – Jeigu jie dabar mus nužudys, lenktynės baigsis, ir jie laimės, – pridūrė.

– Bet neteks per ilgus amžius ieškotos relikvijos.

– Gal ir tavo tiesa, bet negalime visiškai tuo pasikliauti.

Migeliui pavyko sukelti jai nerimą.

Jie vėl perėjo į kitą gatvės pusę ir, priėję artyn, apžiūrinėjo pastato fasadą.

Pradiniame projekte prie namų turėjo būti erdvus sodas, nusidriekęs net iki Astūrijos Princo gatvės, įspūdingas fontanas, gėlynai ir pavėsinė sodo pakrašty...

– Man regis, kad po pertvarkymų dalis šiame sode buvusios tvoros atsidūrė Gvelio parke. Beje, dabar pastatas atrodo toli gražu ne toks, kaip Gaudi projekte, – pasakė Marija, nesiliaudama apžiūrinėti fasadą. – Tikėkimės, kad po atliktų pertvarkymų nuorodos išliko... – susirūpino jaunoji moteris.

Jiedu stovėjo netekę žado, visais penkiais jutimais susitelkę į šį menišką statinį. Ieškojo gvazdikų, bet nė vieno nesimatė. Migelis nusprendė pasitikrinti praėjusią naktį atliktus užrašus. Ten buvo nuoroda, kad sklype, kur buvo statomai Visenso namai, augdavusios gėlės, pavadinimu *clavells de moro*, didieji geltonspalviai Indijos gvazdikai. Tuomet Gaudi nusprendė tomis gėlėmis išpiešti keramines plyteles, kuriomis išklijavo fasadą...

– Štai jie! Marija, jau turime ir gvazdikus. Tai geltonosios gėlės ant keraminių plytelių... *clavells de moro*... anksčiau prieš pradedant statybas šios gėlės augo saulės atokaitoje, – parodė jis, suradęs jas ant fasado.

Marija pasakė:

– Mano senelis dievino žodžių žaismą. Kartais man tekdavo ilgokai pasukti galvą.

– Na ir... „atsigręžia sielos saulė"... Kas tai?

– Regis, jau žinau... Tai paprasta: atsigręžia saulė... saulėgrąža.

– Iš tikrųjų! Gali būti, kad tai sielos saulėgrąža.

– Veikiausiai Gaudi simbolikoje saulėgrąža susijusi su siela.

Apžiūrinėjo toliau. Kokia visų tų paieškų prasmė? – svarstė Migelis. Jį nustebino driežas, o mažas ant vieno lango iškaltas metalinis slibinaitis, atrodė, grėsmingai žvelgia į praeivius. Kairėje pusėje esantys varteliai buvo atdari, tolėliau kieme matėsi pastatytas automobilis. Marija įėjo. Kieme augo didžiulės palmės, visur tvyrojo prieblanda. Štai kur ta galerija, pamanė ji. Širdis daužėsi lyg pašėlusi, ji pajuto kylantį jaudulį... bet saulėgrąžų niekur nesimatė. Marija pakėlė galvą ir keletą akimirkų stovėjo lyg sustingusi.

– Migeli, Migeli...

– Kas atsitiko?

Ji stovėjo užvertusi galvą aukštyn.

– Žiūrėk, antai saulėgrąžos!

Tarp naivių užrašų, pačiame viršuje prie namo prisišliejusios galerijos, vedančios į tą vietą, kur seniau buvo sodas, matėsi reljefiniai keraminiai papuošimai.

– Saulėgrąžos! Tai sielos simbolis, – pritarė Migelis, apimtas džiugesio.

– Puiku, alfa jau turime... Ir pirmąją Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždę – Saulėgrąžą. Greičiau eime į Gvelio parką ieškoti žvaigždės beta.

Tuo pačiu keliu sugrįžo į Fontanos metro ir, pavažiavę „žaliąja linija“, išlipo Lesepsų stotelėje. Metro vagonas buvo sausakimšas, ir Marija prisiglaudė prie jo, kad atsiskirtų nuo kitų keleivių. Visenso namuose Migeliui pavyko pasėti nerimą. Tokioje padėtyje su jais labai lengva būtų susidoroti, pakaktų kelių peilio dūrių... kiltų sąmyšis, durims atsidarius žudikas sau ramiausiai išliptų, o jų kūnai lyg kruvini maišai be gyvybės ženklų tysotų ant grindų. Akimirkai užgeso šviesa. Marija sukliko.

– Kas nutiko? – paklausė išsigandęs Migelis, kai vagonas vėl nušvito, o netoliese stovintieji instinktyviai sužiuro į ją.

– Nieko, nieko! Viskas gerai.

– Marija, susiimk, – ištarė ją apkabinęs ir stengėsi nuraminti, bet kartu peržvelgė akimis aplink stovinčius keleivius.

Išlipę iš metro, aplenkdami kai kurias gatves, jie atsidūrė Oloto gatvėje, tiesiai prie įėjimo į parką.

Jie atsistojo prie vartų, su dviem abipus pastatytais paviljonais, vienas iš jų anksčiau buvo paskirtas parko prižiūrėtojui, o esantis kairėje, kuris pagal savo išplanavimą atrodė lyg judantis, buvo laukimo salė. Viršum jo iškilo šešiolikos metrų smailė, užsibaigianti architekto mėgstamu keturių atšakų kryžiumi. Prieš juos atsivėrė Gvelio parko aikštelės, keliukai, viadukai, tilteliai, laiptai ir grotos.

Marija prisiminė:

– Žvaigždė Merakas...Mįslėje sakoma:

Nors šimto kojų jis neturi, gyvenimas jam teikia ugnį uždegti nakties krosniai, ir ši nušvies Hesperidžių Sodo vaisius.

Jie perėjo nedidukę aikštę už pagrindinio įėjimo ir patraukė prie didžiulių į dvi dalis padalintų laiptų, vedančių į didžiąją graikų amfiteatro aikštę. Kaip tik tuomet saulę aptemdė debesų uždanga.

– Kaip jautiesi?

– Gerai, eime toliau.

Užlipę pagrindiniais laiptais išsyk rado atsakymą ir abu sykiu ištarė:

– Gal tai salamandra?

Migelis sustojo pasigrožėti įstabia spalvotos keramikos duženomis puošto roplio skulptūra ir pareiškė:

– Alchemikams salamandra yra ugnies simbolis, be to... Tenai viršuje yra vamzdis, krosnis, įgalinanti atrasti didįjį kūrinį – išminties akmenį... „uždegti nakties krosniai, ir ši nušvies Hesperidžių Sodo vaisius“, pakartojo jis ir netrukus pridūrė: – Marija, tai turi būti salamandra.

– Sutinku, bet kažkas čia nedera... Man regis, dar reikėtų paieškoti. Niekaip negaliu išmesti iš galvos... kad tai kažkas paprasta. Be to, sakoma: „gyvenimas jam teikia ugnį, nors šimto kojų jis neturi“.

Jų paieškos užsitęsė. Jie susidūrė su tikrąja to žodžio prasme ambicingiausiu Gaudi projektu ir, be abejo, pačiu svarbiausiu viešosios paskirties statiniu: tai ištisa gyvenvietė, miestas–sodas, kurio vartus saugojo tvorelė ir du panašūs paviljonai. Tokio stiliaus namelius tais laikais statė Anglijoje. Vientisas dvidešimties hektarų plotą užimantis projektas.

– Parko simbolika išties įspūdinga... Iš pradžių Gaudi suprojektavo septynerius vartus, kaip mitiniame Tėbų mieste, bet miesto–sodo projektas taip ir liko neįgyvendintas. Čia dvidešimt metų gyveno tik pats Gaudi... – pakartojo Migelis, nors viską ji seniai žinojo.

– Vaikystėje mudu su seneliu čia vaikštinėjome galybę kartų. Iš kur aš galėjau žinoti, kad jis čia gyveno kartu su mokytoju?.. Regis, jis visą gyvenimą mane ruošė šiai akimirkai.

Jiedu buvo visai netoli Rausvojo Bokšto. Čia Gaudi gyveno nuo 1906-ųjų iki 1925-ųjų, likus metams iki mirties. Atvažiavęs iš Riudomso vienuolikmetis Chuanas Chivelis su mokytoju šiame name pagyveno keletą mėnesių, paskui jie persikėlė į Šventosios Šeimos bažnyčios dirbtuves. Rausvasis Bokštas buvo ne Gaudi projektas, tai buvo jo padėjėjo Fransisko Berengerio sumanymas – pastatyti būstą pagal šios nepakartojamos gyvenvietės pavyzdį, Gvelio parko miestą–sodą. Jo pavadinimas kilęs nuo architekto garbinamos Rožė Mergelės vardo. Šį namą su visais architekto baldais ir piešiniais 1963 metais nusipirko „Gaudi bičiulių“ asociacija ir pervadino jį Gaudi namų muziejumi.

Marija pasakė:

– Broliukas ir sesutė jau laisvi. Pašovę raganą į krosnį, jie su visais turtais grįžta namo...

Toji mintis įkyriai sukosi galvoje ir nedavė jai ramybės.

– Eime, prieš akis dar daug darbo, – paragino Migelis.

Nors, kaip sakė Marija, kažkas čia nederėjo, jie nusprendė: tebūnie taip, kad beta žvaigždę ir Gvelio parką simbolizuoja salamandra.

Jiems einant iš parko dangus vėl nusigiedrijo, dabar saulės spinduliai apšvietė keramikos detales, tviskančias, regis, ypatingu spindesiu. Marija atsigręžė, pakėlė galvą ir iš apačios apžvelgė didžiosios aikštės suolus, suprojektuotus lyg žvynuota besirangančio slibino ketera. Atsispindinti šviesa sukūrė tokį optinį įspūdį, kad akimirką jai pasirodė, jog slibinas juda. Nuskubėjęs pirmyn Migelis šūktelėjo jai:

– Marija, eime... Ko delsi?

– Migeli, palauk truputį, regis, mudu suklydome...

Šviesa įkvėpė gyvasties slibinui, kurio žvynai buvo sudaryti iš Gaudi charakteringų *trencadís* – spalvotų keramikos duženų. Be to, Marija pastebėjo dar vieną dalyką. Slibinas buvo kaip tik virš hipostilio salės, virš dorėninės šventyklos, kurią sudarė aštuoniasdešimt šešios kolonos. Nors pirminiame projekte buvo numatyta aikštė su šimtu kolonų, turėjusi atlikti miesto–sodo turgaus funkciją. Marija šyptelėjo ir sušuko:

– Seneliui nebūdinga tokia lengva mįslė. Jis visada sakydavo, kad dažnai tiesa yra taip arti mūsų, kad mes nesugebame jos įžvelgti. Migeli, betos simbolis – visai ne salamandra...

– Tuomet kas?

– Tai slibinas. Ugninis slibinas... Pažvelk. Matai? – Mostelėjo į suolus ir aiškino toliau: – Įsižiūrėk į šviesą, kaip krinta saulės spinduliai. Tai gyvenimo ugnis. Be to, tai ne šimtakojis, nors ir paremtas aštuoniasdešimt šešiomis kolonomis.

– Ugninis slibinas nėra šimtakojis, nes jis turi...

– ... aštuoniasdešimt šešias kojas, – užbaigė Marija.

51

Prie Šventosios Šeimos žvaigždės gama jie nuskubėjo pėsčiomis. Pasukę Švento Juozapo de la Muntanja gatve perėjo Dalto skersgatvį ir Mare de Deu de Monsera gatve priėjo Kartagenos gatvę ir toliau leidosi jūros kryptimi, kol priėjo Gaudi prospektą. Jie įveikė netrumpą kelią, nors jaudulys ir skubėjimas trukdė suvokti tikrąjį nuotolį. Kiekviename žingsnyje buvo minios žmonių, bet galiausiai jų tikslas buvo pasiektas – prospekto gale stūksojo Šventosios Šeimos bažnyčia.

Mįslė buvo tokia:

GAMA

Suskaičiuok kopėčias be pakopų ir pamatysi keturias puses jungiantį ženklą.

Jie nusprendė, kad į šventovę užsukti visai nebūtina. Iki šiol mįslių įminimas slypėjo išorėje. Jie manė, kad Šventoji Šeima taip pat nebus išimtis. Visą rytą jie klaidžiojo aplinkui, apžiūrinėdami kiekvieną fasadų kampelį, bet nieko nesurado. Kol jis gilinosi į detales, Marija nusprendė pa-

skambinti Taimatsu. Galbūt draugė galės paaiškinti viso šio maršruto esmę, ką reiškia šios lenktynės atbuline kryptimi, kurių metu neapleido aiški nuojauta, kad kažkas juos stebi iš visai arti. Jiems reikėjo pagalbos. Ji skambino kelis sykius, bet visuomet įsijungdavo automatinis atsakiklis.

– Keista, kad ji neatsiliepia. Gal jai nutiko kažkas negero?

– Taimatsu šiuo metu jau tikriausiai Paryžiuje. Nesirūpink, įsikūrusi viešbutyje ji būtinai mums paskambins. Dabar svarbiausia susikaupti ir surasti kopėčias be pakopų ir tą keturių pusių ženklą.

Marija linktelėjo, bet po kiek laiko palingavo galvą, suraukusi antakius.

– Kas atsitiko?

– Nieko, tik tas keturių pusių ženklas...

Migelis ją suprato, žodžiai buvo nereikalingi, ir šūktelėjo:

– Tikrai!.. Keturių pusių ženklas turėtų būti keturkampio viduje.

– Gal kvadrato?

– Ne tik kvadrato, bet ir rombo, trapecijos, stačiakampio, bet man labiausiai prie širdies kvadratas. Be to, jau žinau, kur vieną jų rasti...

Jie perėjo Šventosios Šeimos centrinę navą ir atsidūrė priešais Kančios fasadą, išeinantį į Sardinijos gatvę. Skulptūras padarė Subiračas, bet idėją, projektą ir visą simboliką, kas tame fasade turėtų atsispindėti, sukūrė Gaudi.

Kančios fasadas buvo nukreiptas į vakarų pusę, jame vaizduojama Jėzaus Kristaus kančia ir mirtis. Čia galima patekti pro trejas duris su portiku, kurį sudaro šešios kolonos ir keturios varpinės. Fasadas vaizduoja teologines dorybes. Visos Subiračo skulptūros vaizduojamos rūsčios

ir nuogos, aštrių linijų. Marija paėmė Migelį už rankos. Ją apėmė baimė, širdis ėmė smarkiau tvaksėti. Netrukus jie stovėjo prie paradinio įėjimo. Staktoje buvo keturių elementų simbolis – du pagrindu sujungti trikampiai. Rombas...

Atidžiau į jį įsižiūrėjo. Bet tai nebuvo rombas, o du sujungti trikampiai, dar vienas akivaizdus veidrodinės simetrijos pavyzdys. Dešinėje pusėje dvi skulptūrinės grupės vaizdavo kančios scenas ir gulintį Kristų. Viršuje ir žemiau pavaizduotas būrelis verkiančių moterų, kairėje – vyras, keliantis keistą kryžių, nors iš apačios šis atrodė panašus į matlankį. Prie jo kojų, paradinio įėjimo kryptimi, kvadratinis pilonas, padalintas įstrižai devyniasdešimties laipsnių kampu su regimu labirintu...

Marija atsistojo priešais paradinio įėjimo staktą, o Migelis tuo metu apsižvalgė aplinkui... Jai toptelėjo mintis, apie kurią nesiliovė galvoti: „Jeigu viršuje yra taip pat, kaip apačioje, tai ar negali būti, kad kairėje yra taip pat, kaip dešinėje?“

– Kaip rytuose, taip ir vakaruose...

Priėjo Migelis:

– Štai magiškas kvadratas. Įžymioje Alberto Diurerio graviūroje „Liūdesys“ taip pat pavaizduotas magiškas kvadratas... Tai palindromas, kurio vertikalių ir horizontalių langelių suma yra trisdešimt keturi...

Kvadratas buvo ant sienos.

– Taip, bet šių skaičių suma visada yra trisdešimt trys... Dešinė ir kairė, viršus ir apačia. Kryžmai, ar supranti?

– Tai štai, kas slypi už keturių pusių! Tai juk kopėčios be pakopų! Reikia jas suskaičiuoti.

– Jau suskaičiavau, jų – trisdešimt trys, – pakartojo Migelis ir pridūrė: – Bet kalbama apie ženklą ir… palūkėk… trisdešimt trejų metų nukryžiuoto Kristaus simbolis yra…

– Kančia… Juk tai kryžius!

– Charakteringas Gaudi kryžius, vainikuojantis kone visus jo statinius – su keturiomis atšakomis. Šiame kvadrate slypi keturias kryptis rodantis kryžius…. Ir visomis kryptimis suma yra trisdešimt trys.

– Tai erdvinis kryžius.

– Teisingai, Marija, regis jau turime ir trečiąjį simbolį.

Jie jau atrado saulėgrąžą, slibiną, ir erdvinį kryžių, kurie atitiko žvaigždes alfa, beta ir gama. Iki žaidimo pabaigos jiems reikėjo įminti dar keturias mįsles.

Jie žinojo, kad Kronšteino kariai juos akylai seka, nors jų ir nesimatė. Beliko tik kelios valandos. Reikėjo paskubėti.

52

Jie buvo visai netoli žvaigždės delta – Mila namų – La Pedreros. Marija dar sykį paskambino Taimatsu, bet draugė mobiliuoju telefonu neatsiliepė. Jis stengėsi ją nuraminti, nes reikėjo skubiai imtis kitų dalykų. Nebuvo kada gaišti.

– Gal Paryžiuje ji labai užsiėmusi, gal lėktuvas vėlavo ir ji dar neįsikūrė viešbutyje. Juk pažįsti ją, į darbą ji žiūri labai rimtai. Dėl jo net gali atsiriboti nuo viso pasaulio.

Staiga Migelį apėmė nemalonus jausmas, ir ji tai pastebėjo.

– Kas tau?

– Nieko.

– Manęs nereikia apgaudinėti.

Jis nusprendė pasidalinti su ja mintimis.

– Ar tu pastebėjai, kad tris mįsles mes įminėme tiesiog dienos akyje, nesusidurdami nė su menkiausia problema?..

Marija apsižvalgė. Aplinkui nesimatė nieko įtartina.

– Marija, mus stebi, aš tuo tikras.

– Bet jie lauks, kol įminsime visas mįsles ir surasime akmenį. Tada jie mumis atsikratys.

– Ką gi, iki šiol jiems nepavyko. Aš neleisiu, kad tau kas nors nutiktų.

– Migeli, jie – iki dantų ginkluoti žudikai.

– Dabar apie tai negalvokime; juk esame jau visai netoli... Manau, kad pats laikas pasigilinti į ketvirtąją mįslę.

– Mila namai La Pedreroje – žvaigždė delta.

DELTA

Tavo motina – vanduo, o tėvas – ugnis. Tu nesi laivas, o keliauji per laiką pasislėpęs pamatuose naujojo miesto, kurį atidžiai stebi kariai.

– Aš kai ką sumaniau, – išsitarė Marija, baigusi kramsnoti sumuštinį, kuris buvo jos pietūs.

– Ar jau perpratai galvosūkį? – nustebęs paklausė jis.

– Nesu visiškai tikra, tiesiog reikia surasti kažkokį ryšį su pastatu. Šiuo atveju pats namas yra nuoroda į simbolį. Ar pameni, kai su Taimatsu kalbėjomės apie japonų meną?

– Taip, žinoma, bonsai, ikebana, marionečių teatras... bet aš niekaip neįžvelgiu... nerandu čia jokio atsakymo.

– Nusiramink, nenoriu tau nieko primygtinai brukti. Tiesiog noriu įsitikinti ir Mila namus apžiūrėti iš arčiau.

Pastatas, kurį ne kartą stebėdavo vakarais nutviekstą šviesų, dabar buvo pilnas kas žingsnis fotoaparatais blyksinčių turistų. Mintyse kartodami mįslę, jie atidžiai apžiūrinėjo pastatą, galiausiai Marija tarė:

– Regis, Taimatsu žodžiuose yra tiesos.

– Ką nori pasakyti? Nelabai tave suprantu.

– Kalbu apie suiseki...

– Akmenų meną?

– Taip... Pameni, ką ji pasakė? Argi nesupranti? Tai akmuo! Namas, kurio sienos yra neaptašyti akmenys, jų banguojančios formos. Jis vadinasi...

– Tikrai, tai gali būti skardis arba uola... Žinoma...

– O dabar atsakyk: kas gali būti paslėpta miesto pamatuose?

– Koks nors akmuo?.. Pirmasis akmuo.

– Taip, Migeli. Akmuo...

– Žinoma, o kariai nuo stogo žiūri į...

– Į Šventąją Šeimą. Tai naujasis miestas.

– Neaptašytas akmuo... Suiseki. Akmuo, su kuriuo darbuojasi alchemikai.

– Štai, turime jau ir ketvirtąjį simbolį...

– Didieji Grįžulo Ratai jau užpildyti: juose yra saulėgrąža, slibinas, erdvinis kryžius ir akmuo.

Jiedu nuskubėjo Paseo de Grasija alėja prie raidės epsilon, jos reikėjo ieškoti 43 numeriu pažymėtame pastate.

Marija staiga pargriuvo ant šaligatvio.

– Blogai jautiesi?

– Nieko baisaus, tik suklupau. Eime toliau.

Batlo namai stovėjo visai šalia Ametjero namų. Tas statinys priklausė Jozefui Puigui i Katafalčui, kuris jo dailų laiptuotą fasadą sukūrė įkvėptas flamenko. Abu sykiu jie sudarė vieną gražiausių miesto architektūrinių ansamblių. Juos pamatęs pasijusdavai tarsi atsidūręs kitame pasaulyje. Migelis išsitraukė popierėlį ir perskaitė:

EPSILON

Netgi šv. Elmo liepsnos nenušvies tavo tamsoje pasiklydusių akių.

Norėdama atsiriboti nuo visumos, Marija pirmojo aukšto fasadą ir balkonus išskirstė dalimis, abiem rankom su-

siaurinusi dešinės akies regėjimo lauką. Jis susidomėjęs žiūrėjo į ją. Jam labai knietėjo atspėti bent vieną atsakymą, bet akivaizdžiai matėsi, kad mįslių žinovė yra jo mylimoji. Viena mintis jai atėjo į galvą dar sykį prisiminus Taimatsu: tai spektaklis apie Sonedzakio savižudžius; ji prisiminė juodas žvilgančias varno akis, kuriose išliko baisios savižudybės paveikslas.

– Kas tai galėtų būti? – nekantriai paklausė Migelis.

Neliko jokių abejonių, kad ji jau nujautė atsakymą. Reikėjo susieti mįslę su pastatu, apie kurį ji buvo sukurta. Dabar ji jau matė aiškiai, jos buvo tiesiai prieš akis, ant fasado. Bet norėdama būti tikra, ji pasitikslino:

– Kur pasirodo tos švento Elmo liepsnos?

– Kapinėse. Iš tikrųjų – tai fosforas iš mirusiųjų kaukolių, garų pavidalu sklindantis iš kapų...

– Šis pastatas buvo žmonių vadinamas Kaulų namais, pameni? Taimatsu mums pasakojo... – tarė Marija ir pridūrė: – Ką gi, jau turime ir švento Elmo liepsnas.

– Kaulus, – susimąstęs patvirtino Migelis.

– Tos liepsnos negali nušviesti tamsoje paklydusių akių... – kartojo ji, norėdama, kad jis pasakytų atsakymą, kuris jau sukosi jos mintyse.

– Gal – tamsios akys?

– Gali būti, nors... Tavo akys tamsios, bet jos neklaidžioja tamsoje, Migeli.

„Nuo tada, kai tave pažinau“, – jau buvo besakąs jis.

– Tuščios akys? – paklausė.

– Veidas su tuščiomis akimis... Kas tai?

– Numirėlis? Kaukolė?

– Pažvelk į fasadą ir pamatysi...

– Marija, aš negaliu susikaupti, jaučiuosi lyg užblokuotas. Kur link tu suki?

– Prisimink, kai su Taimatsu kalbėjomės apie Japonijos marionečių teatrą...

– Balkonai, juk tai balkonai. Aišku! Juk tai kaukės! Akivaizdu... Visi tai žino.

– Švento Elmo liepsnos negali nušviesti kaukės akių. Nėra liepsnos, kuri tai padarytų, nes nėra pačių akių. Vien tamsa...

– Tu jau žinojai iš karto. Ar ne?

– Norėjau įsitikinti, ar neklystu. Taigi turime dar vieną atsakymą: kaukė.

53

ZETA

Pamišimas išmintingas, nors jį matai, bet kiparisuose nerasi.

Darsyk perskaitė mįslę, jau stovėdami Kaspė gatvėje prie Kalveto namų. Buvo penkta valanda popiet, liko tik trylika valandų, o jie dar nieko nėra padarę, mąstė Migelis. Bet nebuvo laiko sielvartauti, reikėjo atidžiai apžiūrėti pastatą.

Namai anksčiau priklausė ponui Kalvetui, turtingam tekstilės magnatui ir Katalonijos Solidarumo aktyvistui, kurį su Gaudi siejo meilė tėvynei ir kalbai.

– Anot žinovų, šis pastatas Gaudi estetikos neatspindi taip ryškiai, nors architektas savo individualumą atskleidė ne išorėje, o viduje.

Marija pažvelgė į kiparisą tiesiai virš paradinio įėjimo.

– Žinai ką? Kai perskaičiau mįslę, pirmiausia pagalvojau apie Šventosios Šeimos bažnyčioje esantį kiparisą...

– Ir man buvo tas pats... Pagalvojau apie Gailestingumo portalą prie Gimimo fasado. Tyrumo simboliu, baltais balandžiais išpuoštas kiparisas. Tas pats simbolis reiškia svetingumą, o į dangų besistiebiančia forma kiparisas simbolizuoja dvasinį pranašumą. Jo šaknys tolygiai ir tiesiai siekia žemės širdį; tai požemių pasaulis, iš čia atsiranda

ryšys su kapinėmis. Tačiau šiai ir kitoms mįslėms įminti būtina ant pastato surasti kažkokią nuorodą į žvaigždę.

– Pažvelk į tas kaldintas groteles virš kipariso. Migeli, tai grybai.

– Tu teisi. Turbūt ponas Kalvetas labai mėgo grybauti, be to, Katalonijoje tai turi senas tradicijas... Gal tai turėta omeny? Žinoma, grybai auga miške, po medžiais. Todėl mįslėje ir sakoma, kad... „nors jį matai, bet kiparisuose nerasi“.

– Gal tai ir grybai... Bet Gaudi būdingas kitas grybas – *amanita muscaria*, musmirė.

– Jis pavaizduotas ant pastatų prie įėjimo į Gvelio parką, – patikslino jis ir kalbėjo toliau: – Yra tvirtinančių, kad architektas taip pat vartojo musmires, savo laikais jas išbandė daugelis modernizmo menininkų. Jos sukelia haliucinacijas...

– Tai tik gandai. Prisimink, ką mums sakė Konesa. Bet ta mįslė...

– Kas yra?

– Būtų įdomu sužinoti, ką reiškia tas...

– Išmintingas pamišimas?

– Kol kas tebūnie tai musmirė. Pasakų grybas, kuriame gyvena nykštukai ir gnomai... Arba pamišėlių grybas. Beje, Katalonijoje jis žinomas kaip *ou de foll*, kitaip tariant, *pamišėlio kiaušinis*. Šis grybas išdygęs atrodo kaip oranžinės spalvos kiaušinis, kaip ir jo sesuo *amanita cesarea*. Šis yra valgomas delikatesinis grybas, labai mėgtas karalių, jo ir vardas tai pabrėžia – *ou de reign*, arba *karaliaus kiaušinis*.

– Nežinojau apie tokį tavo pomėgį; kad tiek išmanai apie grybus.

– Mano tėvas buvo tikras žinovas, aš tai žinau tik iš nuogirdų.

Jau buvo beveik vakaras, kai jie pagaliau pasiekė paskutinę Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždę – Gvelio dvarą, atitinkantį raidę eta. Gaudi jį suprojektavo savo mecenatui Euzebijui Gveliui i Basigalupi. Tai buvo ne tik jo globėjų gyvenamasis būstas, bet ir labai tinkama vieta viešiems renginiams, vakaronėms ir kultūriniams susitikimams, kuriuos pats Gvelis labai mėgo. Gaudi grafui pasiūlė daugybę išorinės pastato pusės projektų, bet katalonų magnatas išsirinko tą patį, kuris labiausiai patiko architektui. Pirmojo aukšto ir vestibiulio fasadas buvo padengtas marmuru, vėliau pakeistas mūriniu. Paradinis įėjimas į dvarą buvo dvi tobulai simetriškų parabolių formos arkos. Jie perskaitė mįslę:

ETA

Pirmojoje šio būsto raidėje žyniai pamatė kryžiaus ir Skaisčiausiosios Marijos šviesą.

– Regis, ši mįslė sunkiausia iš visų. Labai miglota, – tarė Migelis.

– Bet ji turi būti kažkaip susijusi su pastatu.

Jie stovėjo po Katalonijos herbu, kurio viršuje buvo pavaizduotas erelio jauniklis. Labai keistas herbas. Sakoma, kad Gaudi jį pakabinęs kažkokio praeivio paklausė, kaip jam patinka, ir tas atsakęs, kad jis siaubingas. Tada architektas galutinai apsisprendė palikti jį čia.

Migelis priėjo prie dviejų paradinio įėjimo durų. Atidžiai apžiūrinėjo kaldintas raides: vienų durų viršuje puikavosi raidė E, o virš kitų – G.

– Marija, štai čia turime Euzebijaus Gvelio inicialus. Pirmoji šio būsto raidė yra E... Žyniai pamatė kryžių ir Skaisčiausiosios Marijos šviesą. Sakyčiau, kad E reiškia *estrella*, tai yra žvaigždė... penkiabriaunė Trijų Karalių žvaigždė.

– Yra ir kita galimybė. Gal turėta galvoje pirmoji šio būsto raidė P – *palacio*, tai yra dvaras.

Marija balsu svarstė toliau:

– Trys Karaliai pamatė šviečiantį kryžių ir šviesą... Trijų Karalių žvaigždė... O kur karaliai gyvena?

– Dvare, Gvelio dvare.

– Manau, jei raidę P priskirsime dvarui, būsime suradę ryšį tarp Trijų Karalių žvaigždės ir pirmosios būsto raidės.

Staiga Migeliui šmėstelėjo mintis

– Marija, dažniausias krikščionybės simbolis yra charizma. Tai Dievo malonė, ženklinimas šventu aliejumi... Koplyčių, katedrų, bažnyčių statytojai kaip jos simbolį naudodavo skridinį. Raidė P yra ostijos viduryje, tai *padre* – tėvas. Skersai perkirsta X simbolizuoja sūnų, vienoje pusėje yra alfa, kitoje – omega... Kitaip tariant – pradžia ir pabaiga. Viskas sutelkta į šį simbolį. Tai Euzebijaus vardo pirmoji raidė E... Bet ji reiškia ne žvaigždę, o eucharistiją.

– Komunija ostijoje pavaizduota kaip charizma – lankas. Tai gali būti simbolis. Be to, lankas yra moteriškas simbolis...

Marija vis tiek abejojo. Ji nesiliovė galvojusi, kad senelis turėjo sumanęs kažką sudėtingesnio. Ji prisiminė, kaip vaikystėje jis mėgdavo mįslėmis paspęsti jai nedidelius spąstus ir priversdavo abejoti. Jai tai buvo nesvetima, todėl visada būdavo apdairi.

Iki šiol mįsles sekėsi įminti be didelių sunkumų, nors tam teko paskirti visą dieną, o tai ir privertė ją suabejoti.

Kiek ji pažinojo senelį, taip lengvai jie neišsisuktų. Migelis mąstė ir ieškojo kitokių sąsajų...

– Gaudi pirmąsias raides panaudojo kaip simbolius... G galėjo reikšti Gaudi arba Gvelį, ir ši raidė yra ant keleto jo pastatų...

– Kaip ir P, bet ji reiškia ne *palacio* – dvarą, o Gvelio parką.

– Prie įėjimo. Pažvelk, turiu jį čia...

Migelis pervertė Gaudi vadovą su žymiausių jo pastatų fotografijomis. Susirado Gvelio parką. Štai ji. Tada jam atėmė žadą.

– Pažvelk... Pirmoji parko raidė P.

Ir iš tiesų, viduje buvo penkiabriaunė Trijų Karalių žvaigždė. O šviesos viduje glūdėjo juoda pentagrama – apversta pentagrama. Ją pamačiusi Marija tarė:

– Migeli, Trys Karaliai matė šviesą, penkiabriaunės žvaigždės šviesą...

– Iš tikrųjų tai pentagrama, žinoma, kaip čiuptuvas... Ji susidaro iš viduje esančio penkiakampio, savo ruožtu suformuodama kitą penkiakampį... Tai begalinis procesas – geometrinis fraktalas. Reikėtų pasidomėti, ar penkiabriaunis kaip nors susijęs su Mergele Marija. Nors pentagrama visada siejama su satanistų kultu, o ne su bažnytine simbolika. Dargi manau, kad bažnyčia ją paskelbusi nelabojo ženklu... Marija, turime du variantus, o gal net tris: eucharistija, penkiabriaunis arba žvaigždė su penkiomis smailėmis... Pentagrama arba penkiakampis.

– Ne, jie tik du... Žvaigždė čia ir yra penkiakampis... ir lankas – eucharistija. Tai ir yra septintojoje mįslėje paslėpta maža senelio gudrybė.

54

Pagaliau jie grįžo namo. Žūtbūtinai reikėjo nors minutės poilsio po to beprotiško bėgiojimo nuo vieno pastato prie kito, nes reikėjo viską gerai apgalvoti. Marija vėl paskambino Taimatsu; dabar ji ne juokais susirūpino; buvo jau gana vėlu, o mobiliuoju telefonu ji neatsiliepė. Migelis tuo metu internete pasidomėjo penkiakampio figūra ir kai ką užsirašė:

> Egzistuoja sąsaja tarp auksinio skaičiaus ir pagoniško simbolio penkiakampio, kurį vėliau Katalikų bažnyčia pasisavino vaizduoti Mergelei Marijai. Leonardas da Vinčis jame įamžino Vitruvijaus žmogų.

Kitame puslapyje apie anglų literatūrą aiškinama viduramžių poema iš Artūro ciklo, pavadinta „Seras Gaveinas ir Žaliasis riteris", kuriame apie penkiakampį sakoma:

> Tai penkių smailių žvaigždė, kurią plunksna galima nubraižyti ant popieriaus neatitraukiant rankos. Kaip teigia poetas, anglai ją vadina nesibaigiančiu mazgu (su aiškia ezoterine reikšme), ir ji laikoma Saliamono simboliu. Joje yra penki penketai: penki jutimai, penki pirštai (vaizduojantys

mitrumą), penkios Kristaus žaizdos, penkios Mergelės malonės (Gaveino skydo vidinėje pusėje išraižytas Dangaus Karalienės atvaizdas) ir penkios riterio dorybės (dosnumas, atsidavimas artimiesiems, susilaikymas, mandagumas ir gailestingumas). Nelyginis skaičius penki yra tobulas skaičius, be to, ir pentagrama yra tokia figūra, kurią galima nupiešti apskritime, dar viename uždaro ciklo pavyzdyje.

Visa tai perskaitęs Migelis pareiškė:

– Painiava, nieko daugiau... Tai kas – apskritimas, žvaigždė ar penkiakampis?

– Atleisk, ne visai įdėmiai tavęs klausiausi. Labai nerimauju dėl Taimatsu, visą dieną skambinau jai į mobilųjį, bet iš jos – jokio ženklo. Reikėtų nuvažiuoti pas ją į namus, į Draugiją... Galėtume paklausti jos impresarijaus Bru.

– Vienuoliktą valandą nakties? – nustebo Migelis. – Na gerai, išjungsiu kompiuterį ir važiuojam.

– Palūkėk, noriu peržvelgti savo elektroninius laiškus ir palikti žinutę, gal ji prarado savo mobilųjį telefoną...

Marija atsidarė elektroninį paštą ir pamatė naują žinutę. Ji buvo nuo Taimatsu. Pasižiūrėjo, kada ji išsiųsta: trečią valandą nakties. Nuo to laiko jau praėjo dvidešimt valandų...

– Ateik, noriu kai ką tau parodyti.

Jiedu perskaitė:

Nėra jokios abejonės, kad tai akmuo. Nuoroda užkoduota Evangelijoje pagal Matą, 16,18. Jona virš 118,22 psalmės nupiešė skriestuvą... Jis paslėptas Gvelio parke. Buvo atlikta keletas pakeitimų, bet ant paradinių laiptų anksčiau buvo skriestuvas...

55

Vos išėję iš namo, kuriame gyveno Taimatsu, jie nuskubėjo tiesiai į del Mar ligoninę. Po daugybės skambučių į automatines laiptinės duris, juos išgirdo viena kaimynė ir pasakė apie nelaimę. „Šįryt ją išvežė greitosios pagalbos automobilis, – nerimavo ji. – Regis, įvyko kažkas siaubinga.“

Kai sėdę į taksi jiedu nuskubėjo į ligoninę, Mariją apėmė toks sielvartas, lyg pleventų niūriam sapne. Jai galvoje netilpo, kad draugė nužudyta. Juk tai nebe pirmoji tų žudikų atimta gyvybė. Pradėję nuo senelio jie nesustos, kol nepričiups akmens ir jų pačių.

– Jie susidoros ir su mumis, – atsiduso Marija. – Kai tik akmuo bus jų rankose, jie mus abu nužudys.

Migelis tylėjo. Jautėsi bejėgis, tačiau širdy kunkuliavo toks pyktis, kad jo, atrodė, pakaks pasipriešinti tiems išprotėjusiems žudikams. Jis buvo nusiteikęs ne mirti, o nugalėti.

Atvykę į ligoninę priėmimo skyriuje jie pasiteiravo apie Taimatsu, ir jiems patvirtino, kad ji mirė.

Marija apsipylė ašaromis. Stipriai apkabinęs Migelis ją priglaudė prie krūtinės.

– Eikš, atsisėsk... Viskas per daug toli nuėjo. Privalai būti stipri.

– Migeli, tai mano kaltė... Aš žinojau... Ką jie jai padarė?

– Eime, reikia važiuoti iš čia, – paragino jis.

Koridoriaus gale šmėstelėjo pažįstamas veidas. Tai buvo Nogesas, antrasis po inspektoriaus Mortimero, ir kalbėjosi su ligoninės darbuotoju.

– Marija, reikia kuo skubiau sprukti iš čia, – pakartojo, rodydamas į Nogesą.

Bet ji nė nekrustelėjo.

– Aš negaliu.

– Aišku, gali. Jei dabar mes neisime iki galo, visos mūsų pastangos neteks prasmės. Manai, kad Taimatsu patiktų, jei mes viską mestume, kai esame jau visai arti?

– Bet ji... jos jau nebėra.

– Deja, jai nebegalime padėti, bet mes dar gyvi. Priešingai, jeigu dabar viską mesime, Taimatsu liks pralaimėjusi, ir tavo senelis liks pralaimėjęs, ir mes visi... Prisimink, ką tau sakė senelis: tu neturi verkti, privalai eiti pirmyn... Mes jau žinome, kad jie to neatleis, tad meskime jiems iššūkį. Bet pirma turime užbaigti darbą. Greičiau!

Nogesas matė juos išeinančius, bet nė piršto nepajudino, kad sulaikytų, tik išsitraukė savo mobilųjį.

Jie nusprendė grįžti namo, viską reziumuoti ir gerai apsvarstyti, ką daryti toliau. Patraukė į taksi stotelę prie ligoninės.

Jiems iš paskos pajudėjo automobilis.

56

Įėję į namus šviesos nedegė. Nekilo jokių abejonių, kad pavojus tyko visai čia pat. Ji giliai atsiduso, stengėsi susitvardyti ir kažkaip dar pasisemti jėgų. Migelis teisus: paieškas jie privalo tęsti iki galo. Jie pradėjo lenktynes atbuline kryptimi, o laikas nenumaldomai seko. Dabar jau bent žinojo, kad ieškoti reikia Gvelio parke. Taimatsu patvirtino knygininko nuojautą. Matyt, dar prieš mirtį, jis irgi priėjo teisingą išvadą. Paslaptis glūdėjo tenai, o žaidimas jų laukė paslėptas Gvelio parke esančios pasakų trobelės virtuvėje.

Jie išgėrė stiprios kavos – naktis žadėjo būti ilga. Migelis žvilgtelėjo pro langą.

– Aš juos pastebėjau... Jie mus seka.

Marija išsigando:

– Ar jie ten?

– Kol kas jų nematau, veikiausiai tyko prie laiptinės.

– Ar dar turi to taksisto numerį?.. Na to, kuris mus vežė į Gvelio parką... Pameni? Jis mums davė savo kortelę.

Migelis nesuprato, kokį planą sugalvojo Marija. Jiems žūtbūt reikėjo išeiti iš namų. Ji pasakė:

– Neabejoju, kad taksistas mums padės.

– Iš kur žinai? Dabar aš jau niekuo nebepasitikiu.

– Migeli, aš žinau: jis yra vienas iš septynių riterių, esu tuo tikra.

– Na gerai.

– Paaiškink jam situaciją, o jis jau žinos ką daryti.

– Kaip gali būti tokia tikra? Kaip galiu viską pasakoti kažkokiam taksistui?

– Tiesiog žinau, kad juo galima pasitikėti.

Migelis paskambino mobiliuoju, bet ne visai suprato, ar tai tas pats taksistas. Neprasitarė, kad jie yra sekami, o paprasčiausiai pasakė, kad jiems skubiai reikia taksi. Paprašė jo sustoti ant šaligatvio su įjungtomis signalinėmis šviesomis, ir tada jie tučtuojau nusileisią žemyn. Taksistas nieko neklausinėjo. Paprasčiausiai pasakė, kad atvažiuos po pusvalandžio.

– Po pusvalandžio? – sutrikęs šūktelėjo Migelis, nes jam tai atrodė visa amžinybė.

Kiek palūkėjęs taksistas atsakė:

– Kaip danguje, taip ir ant žemės.

– Kas atsitiko? – paklausė ji.

Migelis pažvelgė į ją ir telefonu pasakė:

– Viršuje yra tas pats, kas apačioje.

Ji išsyk viską suprato. Vadinasi, nuojauta jos neapgavo. Jis iš tikrųjų buvo jų sąjungininkas ir vienas iš septynių Morijos riterių.

– Tu teisi, jis vienas iš mūsiškių. Po pusvalandžio jis bus čia...

– Mums reikia sugrįžti į Gvelio parką, dabar jau žinome kur ieškoti ir esame įminę visas mįsles.

– Pirmiausia stabtelėsime Šventosios Šeimos bažnyčioje. Ten rasime paaiškinimą. Ji buvo ne tik architektūrinių

naujovių, vėliau sėkmingai taikomų viešosios paskirties pastatuose, vadovėlis, Gaudi ją pavertė knyga...

– Kurią reikia skaityti širdimi.

– Tai neįtikėtina. Erdviniai kryžiai, kuriuos Gaudi iškėlė kone visuose savo pastatuose. Tai keturių atšakų kryžius, rodantis šešias erdvės kryptis...

– Visatą ir žvaigždes.

– Taip, Marija. Gaudi virš miesto pastatė neaprėpiamą šventyklą. Tai žvaigždžių šventovė ir... savotiška erdvinė platforma. Bet kokiu tikslu? Ką mums daryti su tuo akmeniu. Visi atsakymai yra Šventosios Šeimos bažnyčioje. Ji yra vargšų katedra, tai – knyga iš akmens, tokias statydavo ir gotikinių katedrų kūrėjai...

Migelis atsidarė savo nešiojamąjį kompiuterį ir tarė jai:

– Žvaigždė Fekda, kuriai priskirta raidė gama, atitinka Šventąją Šeimą.

– Migeli, regis, čia kai ką turime...

– Gali būti, kad... Žvaigždė Fekda susilygindama su Megrecu žymi Liūto žvaigždyno kryptį, žvaigždė Regulas Liūto širdyje...

– Tai Kristaus, Išganytojo simbolis... Karalius, Regulas, saulė...

– Liūto žvaigždynas, kuriame atsiranda didingas kūrinys. Tai kosminė jėga... šviesos šaltinis. Išganytojas – tai saulės sūnus. Kiekvienoje sėkloje yra truputis saulės, ką mes vadiname gyvybe, nes saulė pažadina gyvybę... tai Kristaus galybė. Žodis Kristus yra kilęs iš graikų kalbos, jo reikšmė yra ne tik *pateptasis*, bet ir *šviesa*. Išganytojas – tai šviesos galia, kuri išlaisvinama, – ji mus gelbsti ir išaukština, kai susijungia su saule, su tėvu...

– Marija, pakaks... Aš nesuprantu, kam tas akmuo ir ką su juo daryti?

– ... jį reikia padėti kažkur Šventojoje Šeimoje, kuri atitinka Megrecą, rodantį Liūto žvaigždyno Regulą... Saulę, Kristų, Karalių, Išganytoją.

– Kažkurioje šventovės vietoje, – pakartojo Migelis. – Turi būti koks nors simbolis, nurodantis mums tikslią vietą. Manau, kad Giljermas Paryžietis Dievo Motinos katedros statytojas irgi buvo pasirinkęs vietą paslėpti filosofiniam akmeniui.

– Migeli, mums reikia surasti Cezarėjos akmenį, kurį savo rankomis lietė pats Kristus. Kertinį akmenį, kurį statytojai paniekino ir kuris turi būti panaudotas... Bet kam jis turi būti panaudotas?

– Nežinia, bet labai greitai mes tai sužinosime... Šventoji Šeima – vargšų katedra. Esu tikras, kad netrukus viskas susidėlios į vietas. Mums liko penkios valandos. Šiandien privalome viską suspėti, kitaip Achilas mus pavys, ir mes pralaimėsime lenktynes.

Marija klausėsi ir tuo pat metu naršė kompiuteryje...

– Migeli, tai stulbinamas dalykas... Egipto piramidės irgi buvo statomos ta pačia Megreco – Fekdos eile, kitaip tariant, Liūto žvaigždyno kryptimi... Tai linija, skirianti kosminius meridianus. Tai dangaus skliautas.

Prie namo sustojo automobilis, Migelis žvilgtelėjo į laikrodį, buvo praėjęs lygiai pusvalandis. Įsijungė visos keturios signalinės šviesos ir laukė, užlipęs dviem šoniniais ratais ant šaligatvio.

– Eime, jis jau atvažiavo...

Nesižvalgydami po laiptinę jie nubėgo į taksi. Taksistas atidarė jiems duris ir visu greičiu nušvilpė pirmyn.

– Į Šventąją Šeimą... nors turbūt ir pats tai žinote.

Pro atbulinio vaizdo veidrodėlį Marija įsižiūrėjo į taksisto veidą. Šis šypsojosi. Taip, tai tas pats veidas, kuris jai pagelbėjo autobuse ir, galimas daiktas, išgelbėjo juos požeminiame garaže, kai iš jų pavogė sąsiuvinį.

Migelis jo paklausė:

– Ar galite mums padėti? Didžiąją dalį galvosūkio mes jau iššifravome, žinome visus simbolius, bet vis dar nežinome, kur tiksliai rasti paslaptį... ji turėtų būti prie Gvelio parko laiptų, kur anksčiau buvo pavaizduotas skriestuvas...

– Nemanau, kad būsiu jums didelis pagalbininkas... bet saugosiu jus iki galo, tai mano misija. Gvelio parke buvo kai kas pakeista.

Migelis atsigręžė į Mariją:

– Šventojoje Šeimoje juk irgi yra labirintas, ar ne?

– Taip, jis yra prie Kančios portalo... priešais magiškąjį kvadratą, kur atspėjome simbolį gama – keturių atšakų kryžių.

– Gaudi labai gerai žinojo, ką daro. Sukūrė simbolių labirintą, tam tikro chaoso, iliuzijos ir psichodelinių haliucinacijų atmainą. Todėl jis ir pavaizdavo *amanita muscaria*, vainikuojančią parko pastatus, prie įėjimo. Jis žinojo, kad galbūt daugelis ieškodami akmens pasieks šį tašką. Bet tik tavyje, ant tavo nugaros, buvo pažymėtas šifras, kad galėtume perprasti labirinto mįslę. Negalima pamiršti „Tėve mūsų“ maldos frazės, auksinės alchemikų taisyklės...

– Nevisiškai tave suprantu.

– Mums reikia pakilti ir pažvelgti į žvaigždes. Mes taip pat klaidžiojome, apkvaitę nuo haliucinacijų, sąmonės ir proto aptemimo, – tai tas pats, nes realybė tėra atspindys.

Dabar jau žinome, kad norint įžvelgti tiesą, reikia pakilti, reikia įkopti į aukščiausią sąmonės lygį, tada ji įveiks visas proto, juslių ir chimerų pinkles. Tai ir yra mįslių veidrodis, kaip Borcheso kūrinyje... Tada iškyla klausimas, ką mes naudojame, norėdami pakilti?

– Laiptus?

– Taigi... Tai vienas masonų simbolių. Bet Gaudi jį vartojo kaip krikščionišką simbolį.

– Laiptai yra ant Kančios portalo. Tai laiptai, kuriais užlipama į labirintą... Tačiau Šventoji Šeima tėra tik nurodymų knyga... Iš tikrųjų Gvelio parke mums reikia ieškoti Merako, betos.

– Gvelio parke yra daug laiptų.

– Iš tikrųjų mes galvojam apie paradinius laiptus, bet juk yra ir kitų. Gali būti bet kurie iš jų. Mūsų paieškos įgauna ribas. Iš Kančios portalo sužinosime, kurie tai laiptai, į kurią pusę veda. Turime rasti kažkokią nuorodą, ženklą ar išeitį, kurie mus nuves prie reikiamų laiptų. Eime, negaiškime laiko.

– Palaukit valandėlę.

Jie sukluse pritilo, žinodami, kad bet koks dalykas, ką jiems pasakys vienas iš septynių riterių gali labai praversti. Jie jau buvo beveik prie Šventosios Šeimos. Taksistas jiems pasakė štai ką:

– Turite žinoti ir tai, kad Gvelio parkas jau seniai atidžiai stebimas mūsų priešų... Mes visuomet žinojom, kad tai labirintas. Tavo tiesa, Migeli, bet jie ten šniukštinėjo ilgus metus. Pertvarkymų metu prie plačių paradinių laiptų vamzdis buvo pakeistas meistro suprojektuotu kosminiu kiaušiniu. Buvo nutrintas ir skriestuvas.

– Vadinasi, ir jie tai žino! Jie iššifravo tėvo Jonos žinią!

– Asmodėjas labai gudrus, išmano daugelį dalykų ir niekuo nepasitiki. Prieš nužudydamas Taimatsu išpešė iš jos visą informaciją... Manau, kad jei jau žinote visus simbolius, turite pasitikėti tik savimi.

– Prisimink gama žvaigždės... Šventosios Šeimos: „Suskaičiuok kopėčias be pakopų ir pamatysi keturias puses jungiantį ženklą."

– Trisdešimt trys pakopos. Tai paradiniai Gvelio parko laiptai.

Išpūtęs akis Migelis sumurmėjo:

– Tada grįžkime į parką, nes tai toji vieta.

Juos sekė juodas automobilis. Jie buvo per daug susijaudinę, kad pastebėtų seklius.

Netrukus jie jau buvo vietoje. Teko perlipti per mūrinę sieną, taksistas padėjo jiems ropštis ir pasakė jų lauksiąs. Staiga Migelis tarė:

– Marija, turbūt jie jau čia. Reikia veikti kuo skubiau.

Susiėmę už rankų jie nuskubėjo prie pagrindinio įėjimo ir pradėjo skaičiuoti laiptus. Širdys ėmė plakti smarkiau. Mintyse praplaukė daugybė vaizdų... Salamandra, ugnis, slibinas... Juos apėmė jausmas, kad tas kopimas laiptais ne vien fizinis, bet ir dvasinis veiksmas. Užlipę abu tylutėliai pasakė:

– Trisdešimt trys laipteliai...

Prieš juos buvo vamzdis, alchemikų krosnis, ta pati krosnis, kurios vaizdą Gaudi veikiausiai nukopijavo nuo Dievo Motinos katedros bareljefo. Dabar viskas buvo kitaip, jie pagaliau ėjo teisingu keliu. Ir vis dėlto kažkas atrodė ne taip... Migeliui be paliovos mintyse sukosi tie simboliai, mįslės.

– Palūkėk... Magiškas kvadratas – tai kopėčios be pakopų, o tiesiai prieš jas yra labirintas. Tai du vienas į kitą nu-

kreipti veidrodžiai, tai visų sunkiausias labirintas. – Tuomet jis linktelėjo galva ir patvirtino: – Relikvijos čia nėra! Tai dar viena klaidinga tavo senelio nuoroda; tėvas Jona tai žinojo ir todėl mirė, pasiaukojo dėl to...

– Tai kur mes vykstame?

– Važiuojame į buvusius Gaudi namus.

Tuo metu aplinkui pasigirdo prislopinti balsai ir šnaresys. Jie tylutėliai pasilenkė ir pamatė greitai šmėžuojančius šešėlius. Migelis pastebėjo du ginkluotus sekėjus ir dar vieną jiems vadovaujantį individą. Visi iš lėto lipo laiptais. Migelis su Marija pasislėpė kitoje laiptų pusėje, užlindę už vamzdžio. Persekiotojai buvo kitame gale. Kai jų jau nebesigirdėjo, pamažu ir be garso nusileido laiptais ir pačioje apačioje spruko į dešinę, į pasakų trobelę. Po kelių minučių jie jau buvo vietoje. Viskas skendėjo tamsoje. Apėjo aplink namelį. Migelis ieškojo, kaip patekti vidun. Kol jis apžiūrinėjo namą, Marija susigūžusi tupėjo prie durų.

– Migeli, – tylutėliai sukuždėjo ji.

– Kas nutiko? Palauk... Turbūt reikės išdaužti langą.

Ji prisiartino prie jo ir tarė:

– Nereikia... Durys neužrakintos...

– Tikrai? Tuomet eime... Bet kas galėjo palikti jas atviras? Turime būti labai atsargūs... regis, jie žino tiek pat, kiek mes, ir neapleidžia nuojauta, kad esame sekami.

Pasilenkę, klausydamiesi tolstančių prislopintų balsų jie įėjo į vidų... Migelis žinojo, kad buvusi virtuvė yra pirmame aukšte, kur šiuo metu įrengtas sandėliukas, esantis už nedidukės krautuvėlės prie durų. Be to, patalpos gale buvo židinys, vadinasi, čia ir turėjo būti Gaudi virtuvė.

Jie apieškojo visas kertes, apžiūrėjo ir kitus aukštus, bet nieko nepavyko rasti. Galiausiai nulipo į rūsį, kur anksčiau buvo podėlis. Šio durys taip pat buvo atdaros. Migelis nukreipė žibintuvėlį į vieną, paskui į kitą pusę. Ankšta patalpa, pilna virvėmis perrištų kartoninių dėžių, keletas spintų, o gilumoje, prie nediduko lango, tiksliau, ventiliacijos angos, turėjusios būti grindų lygyje, stovėjo dar kelios mažesnės spintelės... Pro langelį įspindo mėnulis, apšviesdamas mažą tamsios spalvos keturkojį rakandą. Migelis pašvietė į jį žibintuvėliu.

– Marija, čia viryklė!

Ji atsargiai priėjo artyn. Tai buvo senoviška anglimis kūrenama krosnelė, nieko ypatinga. Tos epochos, kai Gaudi čia gyveno dvidešimt metų, pavyzdys. Veikiausiai naujasis savininkas ją ištrenkė lauk... Ji atrodė paprasta, niekuo nepatraukianti dėmesio. Priekyje atsidarė durelės, pro kurias dėdavo anglį, viename šone buvo nedidukė orkaitė, o ant viršaus – du geležiniai dangčiai.

– Čia nieko nėra, – nusivylęs pasakė Migelis.

Marija ilgokai tylėjo, galvodama apie daugybę dalykų, kol Migelis atidžiai apžiūrinėjo krosnelę, pasišviesdamas žibintuvėliu, bet nieko nerado. Jai mintyse sukosi pasakos epizodai: broliukui ir sesutei reikia sudeginti raganą. Slibiną. Ji tvirtai žinojo, kad jie neklysta, kad eina teisingu keliu.

– Palūkėk... Regis, aš jau žinau, kur paslėptas žaidimas.

Atsidariusi rankinę išsiėmė mažutį veidrodėlį ir atgręžtą į viršų pakišo po krosnele.

Migelis žibintuvėliu pašvietė po apačia.

Iš pradžių jie nieko ypatinga nepastebėjo, buvo tik kažkoks iškilumas. Viena ranka laikydamas žibintuvėlį, Migelis pažvelgė iš apačios, kita ranka čiuopdamas tą iškilumą.

– Neįtikėtina! Marija, jis čia!.. Žaidimas yra po krosnele!

– Aš žinojau! – pergalingai sušuko ji.

Čia buvo paslėpta iš apačios apsitraukusi suodžiais žaidimo lenta, tereikėjo teisingai ir iš eilės nuspausti langelius.

– Tai galėjo būti atsitiktinumas, veidrodinė simetrija!.. Viskas sutampa. Viršuje yra tas pats, kas apačioje. – Migelis ją apkabino ir pridūrė: – Dabar turi žaisti...

– Žinau...

Marija pasilenkė prie lentos, o jis nukreipė į ją žibintuvėlio šviesą. Popierinėmis servetėlėmis jie atsargiai nuvalė kai kuriuos tos lentos su šešiasdešimt keturiais langeliais simbolius. Kiekviename jų buvo pavaizduotas Gaudi naudotas simbolis.

Ji nusiramino ir kaip pridera nuspaudė pirmąjį langelį: saulėgrąža. Langelis iš lėto nusileido. Ji pataikė.

Migelis tarė:

– Pažvelk, šiame kamputyje yra slibinas.

– Palauk, mes turime būti tikri, gali būti, kad, be salamandros, jų yra daugiau negu vienas... mes negalime suklysti. Prisimink, kad turime tik vieną galimybę. Tai turi būti ugninis slibinas, spjaudantis liepsna; kitoks netinka.

Ir iš tikrųjų, buvo daugiau negu vienas slibinas, dar salamandra ir susivijusi, savo uodegą apžiojusi gyvatė, ir kita – sparnuotoji gyvatė Ouroboras. Galiausiai visai netoli saulėgrąžos pastebėjo ugnimi iš nasrų spjaudantį slibiną. Tai ir buvo jų ieškomas ugninis slibinas. Marija spustelėjo tą langelį, ir simbolis per centimetrą nusileido žemyn.

Su kitu simboliu nekilo jokių neaiškumų, tai buvo keturių atšakų kryžius. Truputį paabejojusi surado neaptašytą akmenį... paskui paspaudė kaukę ir musmirę. Viskas sutapo: langeliai iš lėto nugrimzdo.

Žaidimui užbaigti tetrūko vieno simbolio. Migelis pašvietė iš arčiau į lentą. Jie surado du simbolius, ostiją su išraižyta charizma ir penkiakampį. Langeliai buvo vienas šalia kito. Marija dvejojo, bet reikėjo apsispręsti ir pasirinkti vieną iš jų.

– Pasitikėk savimi.

– Migeli, man reikia truputį pamąstyti... Regis, aš galiu išpainioti dar vieną nedidelę senelio gudrybę... Įsivaizduok, kad priešams irgi pavyko įminti mįsles, kaip mums... Juk jie vakar vakare pavogė iš mūsų sąsiuvinį... Jie yra gudresni, nei mes manome, todėl gali būti, kad jiems irgi pavyko, bet paskutinioji mįslė...

– Jie irgi turėjo gauti du galimus atsakymus... Charizma ir penkiakampis; ir jie tegali išsirinkti vieną, kitaip viskas žuvę.

– Be kita ko, jie taip ir galėjo pasielgti. Tai būtų lengviausia išeitis, kad Gaudi planas žlugtų ir viskas baigtųsi.

– Bet kas galėtų visko išsižadėti, kai laimėjimas, regis, ranka pasiekiamas? Ne, jie turėtų tęsti arba... leisti, kad už juos tai padarytume mes. Marija, jie mus čia nukreipė. Kai tik rasime paskutinę užuominą, jie mus nužudys... nes jie jau seniausiai nuo amžių amžinųjų žino, ką reikia daryti su akmeniu...

– Teisingai, Migeli, dabar pasijusk jų vietoje: penkiakampis yra jų apeigose naudojamas simbolis... Tai erdvė, kurią jie ant grindų braižo krauju ir joje išsikviečia Šėtoną... O charizma, priešingai, yra dažniausias krikščionybės simbolis... Tai Komunija... Kristaus naujiena, joje sutelpa viskas...

– Jie būtų atmetę savo simbolį, neabejotinai būtų pasirinkę charizmą ir Komuniją, tai būtų logiška...

– Ne, Migeli, jiems galėjo nutikti tas pats, kas dabar man... Jie dvejojo... tik viena klaida, ir kas žino, kuo viskas gali baigtis. Misija per daug svarbi. Pakanka vienos klaidos, ir viskas žuvę. Taip ir turi būti apsaugota paslaptis. Migeli, sprendžiasi mūsų mirties ir gyvybės klausimas.

– Abejonė?

– Paskutinioji mįslė tyčia taip sumanyta... Todėl mes ir esame čia.

Tada jis krūptelėjo ir viską suprato... Užgesino šviesą ir jai pakuždėjo:

– Durys buvo atdaros, per daug lengvai mes čia patekome.

– Taip, nes jie čia pabuvojo anksčiau už mus. Ieškojo, bet nieko nesurado. Bet dabar jų rankose sąsiuvinis, jie įminė mįsles, bet ties paskutiniąja jiems sutrukdė tęsti abejonė, ir jie nepanoro visko pastatyti ant vienos kortos, gerai žinodami, kad yra tik viena galimybė... Tavo teisybė...

– Jie laukia, kad mes... kad tu?

– Taip ir yra.

– Ir jie tyko mūsų už durų.

– Mes turime jiems atlikti darbą.

Migelis pajuto mobiliojo telefono vibravimą, susirado jį kišenėje ir tarė:

– Tai taksistas...

Migelis atsiliepė:

– Mes Rausvajame Bokšte, ir, be abejo, mus seka. Vos tik išeisime iš čia, mus sučiups ir nužudys... Mums reikia pagalbos... Gerai... Ne dabar... Po kelių minučių. Jei jums pavyks ir pateksite į namą, jau žinote, kokioje patalpoje mūsų ieškoti...

– Ką jis tau pasakė?

– Jis padės mums iš čia ištrūkti.
– Ir ką toliau darysime?
– Jis mus saugos. Netrukus bus čia...
– Manai, kad jis vienas iš jų?
– Aš nežinau, Marija. Neišmanau, ar galime, be savęs pačių, dar kuo nors pasitikėti. Bet pagaliau atėjo tiesos valanda: turi apsispręsti ir pasirinkti vieną iš simbolių.
Ir nesusilaikęs apkabino ją.
– Noriu, kad žinotum, jog...
– Aš žinau, – pasakė ji ir jos veidas nušvito.
Jis švelniai ją glostė apkabinęs.
– Ne, tu nežinai. Noriu, kad žinotum, kokia tu man brangi. Myliu tave taip, kaip dar nieko nesu mylėjęs. Tu daug iškentėjai, ir...
– Tu irgi, – nutraukė jį bučiniu.
Apimtas euforijos Migelis negalėjo sustoti, lyg jį kas būtų pakeitęs.
– Mes esame taip arti. Mes tai padarėme drauge! Po tiekos visokių nuotykių, po didelių pastangų, galiausiai liko tik ranką ištiesti – ir slėpinys bus mūsų.
– Ir tada jie mus nužudys.
– Ne, jiems nepavyks! Drauge mes nugalėsime viską! Marija, patikėk, aš matau, kaip mudu drauge sulauksime senatvės. Marija, aš tai matau... aš galiu!
– Tau pasimaišė protas!
– Taip, mano meile, dėl tavęs pamečiau protą. Bet aš tai matau... mes susilauksime dviejų vaikų... ne, trijų! Jie mokysis muzikuoti, o jų vardai bus Olga, Polas, Feranas, Andriu ir Anchelis.
– Tai juk penki vaikai! O Dieve! Jis visai pamišo!

– Marija, mums pavyks! Aš tai žinau... O dabar – žaisk.

Jie atsiskyrė vienas nuo kito. Marijos pirštas jau beveik lietė charizmą, bet suabejojusi perėjo prie penkiakampio, tik neišdrįso jo nuspausti...

– Tu privalai apsispręsti, ilgiau negalime laukti. Čia aš niekuo negaliu tau padėti... Nagi, spausk.

Virpėdama, perdžiūvusia gerkle ji užsimerkė ir išsirinko penkiakampį, tamsiųjų jėgų naudojamą simbolį; tai buvo jų simbolis, privertęs juos abejoti.

Migelis sulaikė kvėpavimą – aklai ja pasitikėjo, nesvarbu, jei net laukia blogiausia ir paslaptis žus amžinai. Jis mylėjo tą moterį taip stipriai, kaip dar nieko nebuvo mylėjęs.

Langelis nusileido žemyn, tada pasigirdo negarsus metalo tarkštelėjimas, sakytum būtų pradėjęs veikti kažkoks krosnelės viduje esantis mechanizmas. Staiga subraškėjusi atsivėrė viena krosnelės briauna... ir, suveikus nematomai spyruoklei, atsivėrė kažkas panašaus į dėžutę. Migelis nukreipė žibintuvėlio šviesą į jos vidų... Ten, drobiniame maišelyje gulėjo toji paslaptis. Marija kyštelėjusi ranką ją ištraukė.

Ant krosnelės viršaus jie atrišo maišelį ir išėmė akmenį. Jis neatrodė kuo nors ypatingas – paprastas, grubus, apyjuodis akmuo, gal kiek panašus į meteoritą. Jiedu žinojo, kad tai tas pats akmuo, kurį Cezarėjoje lietė Jėzus, kurį įdavė vienam savo mokiniui Petrui, tardamas: „Ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią.“

Kelias sekundes jiedu žvelgė į jį. Paskui maišelio viduje pastebėjo kažkokius ženklus, skubiai jį išvertę apšvietė... Jame buvo nubraižyti Didieji Grįžulo Ratai, ir kiekviena žvaigždė buvo pažymėta graikiškos abėcėlės raide... Ta-

čiau raidė gama atitinkanti Šventąją Šeimą buvo daug didesnė už kitas, o virš jos buvo nupieštas simbolis, kurį jie nesunkiai atpažino:

– Tai pelikanas!.. Nuoroda labai aiški: akmenį reikia padėti į pelikaną, esantį Šventosios Šeimos bažnyčioje... – pasakė Migelis ir pridūrė: – Pelikanas yra Kristaus ir rozenkreicerių simbolis... Kraujuojanti rožė! Štai kur turime padėti akmenį – vargšų šventovėje.

Medžiagos apačioje matėsi įspausti žodžiai. Tą frazę jie atpažino išsyk: tai buvo ištrauka iš Švento Pauliaus laiško korintiečiams:

> Videmus nunc per especulum in aenigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco exparte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum.

– Dabar žiūrime į veidrodžius, vėliau žiūrėsime akis į akį, – išvertė Marija ir sušuko: – Tai epitafija ant senelio kapo!

– Taip, Marija, matyt, ir Gaudi gavo tą pačią žinią ir ją suprato. Todėl jis ir pastatė didingąją šventovę – pagal dangaus panašumą ir atvaizdą!

– O kodėl?

Migelis neturėjo kada atsakyti, pasigirdo kažkoks triukšmas. Į namą kažkas įėjo. Migelis išjungė šviesą. Marija vėl suvyniojo akmenį į drobę ir stipriai suspaudusi rankoje paklausė:

– Taksistas?

– Nežinau... Tikėkimės, kad tai jis, nes tik jis vienas gali padėti mums išeiti iš čia gyviems. Negalime pasitikėti niekuo; bet jei tai vienas iš Kronšteino karių, tai jis

ateis tiesiog čia... Mūsų bičiuliui aš nepasakiau, kurioje vietoje esame. Supranti?

– Jie mums leido įeiti, kad išspręstume jiems galvosūkį, – pakartojo Marija.

– Jei tai mūsų sergėtojas, jis lauks prie durų.

Praėjo kelios minutės. Migelis tyliai užlipo laiptais. Prie durų pamatė kažkieno lūkuriuojantį siluetą. Tyliai sukuždėjo jam:

– Kaip danguje, taip ir ant žemės.

Žmogus atsakė:

– Viršuje yra tas pats, kas apačioje...

– Mes turime ją apsaugoti, – pasakė Migelis.

– Gerai. Kad ir kaip stengsimės, esame blogio apsupty... Jai gresia didžiulis pavojus, kol pranašystė neįvykdyta iki galo.

Tai buvo taksistas, toks pat aukšto ūgio ir tvirtas, tik nepavyko įžvelgti jo veido. Ant krūtinės turėjo medalioną, kurį parodė Migeliui

– Epsilon.

– Tai mano simbolis... Jų čia knibžda visur, bet man pavyko prasmukti nepastebėtam... Tačiau dabar mūsų trys. Bus sunku išeiti... Ar žinai, kur reikia važiuoti?

Žmogus pažvelgė į Migelį, bet šis į klausimą jam atsakė klausimu:

– O kaip mes iš čia išeisime?

– Kiti broliai netrukus turi būti čia. Jie mus pridengs, o mes spruksime.

– Kiek jų?

– Penki, – nedvejodamas tarė jis ir pridūrė: – Mes žinome, ką reikia daryti, esame tam pasiruošę. Gavę ženklą iš brolių tuoj pat bėgsime iš čia.

– Gerai, – pasakė Migelis ir apsisuko grįžti.
– Kur einate?
– Pas savo draugę, reikia persakyti jai planą.
– Ilgai nedelskite.

Migelis pasišviesdamas laiptus nulipo žemyn. Įėjęs į podėlį tolėliau pamatė jo laukiančios Marijos siluetą. Rankoje laikydamas prožektorių staiga apšvietė vieną ir kitą pusę ir jam pasirodė, kad pastebėjo kažkokį neįprastą atspindį. Marija, stovėjusi priešais, irgi jį pastebėjo.

– Migeli, pažiūrėk prie durų...

Jis apsisuko ir nukreipė šviesą į sieną. Joje buvo matyti didžiulis, maždaug pusantro metro aukščio ovalas, panašus į metalinį prie sienos pritvirtintą veidrodį; ant jo briaunos buvo išgraviruoti kažkokie žodžiai. Mariją tas daiktas ne ką mažiau nustebino, ji neprisiminė, kad anksčiau jį būtų mačiusi. Jie tyliai perskaitė:

> Videmus nunc per especulum in aenigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco exparte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum.

– Migeli, tai senelio epitafija. Tai paskutinės durys! Tie patys žodžiai išspausti ir ant maišelio drobės...

– Tikrai... Anksčiau jų čia nebuvo... Galimas daiktas, kad suveikė kažkoks mechanizmas, susietas su krosnele ar žaidimu...

Pasigirdo žingsniai, kažkas leidosi laiptais. Migelis paėmė Mariją už rankos.

– Tai taksistas?

– Ne, jis vienas iš jų. Iš pradžių jis parodė medalioną ir mane suklaidino, pamaniau, kad jis – mūsų bičiulis. Tačiau, kai paklausiau, kiek jų atskubės mums padėti, abejonių neliko.

– Ką jis tau pasakė?

– Penki. Tai neįmanoma. Iš viso yra septyni riteriai, o, įskaitant jį, likę keturi. Kronšteino kariai kitus pašalino, tarp jų ir tavo senelį.

– Ką dabar daryti?

– Reikia laikytis senelio nurodymų, kol tas tipas dar mūsų nesučiupo. Tai durys kaip pasakoje „Alisa Stebuklų šalyje“, – mostelėjo į priešais juos atsiradusį ovalą.

Jis paspaudė metalinį paviršių, ir tas atsivėrė, o kai jie įsmuko vidun, jis pamažu užsivėrė ir lengvai trakštelėjo. Atgal kelio jau nebuvo – durys užsitrenkė. Pasišviesdami žibintuvėliu jie pamatė žemyn vedančius laiptus... Marija buvo labai išsigandusi. Jie pradėjo lipti... Kažkur tolumoje pasigirdo balsai, duslūs smūgiai į metalą.

Požeminis tunelis buvo dviejų metrų pločio ir dviejų aukščio; pasišviesdami pastebėjo, kad tolėliau yra posūkis į dešinę pusę...

– Marija, ta nuoroda ant drobės, kurioje suvyniotas akmuo... Kai žaidimas, tai yra po virykle rasta dėžutė atsidarė, aš išgirdau keistą garsą, bet mes buvome per daug įsitraukę į galvosūkį...

– Gaudi buvo viską numatęs...

– Taip... nes tai slaptas išėjimas. Kai viryklės dėžė atsidarė, pradėjo veikti ir šių durų mechanizmas. Marija, senelis buvo tau sakęs... Tai paskutinės durys. Staiga viskas įgauna prasmę.

57

Ir kas galėjo pagalvoti, kad po Gvelio parku yra kripta? Ar ją įrengė pats Gaudi? O gal ji čia buvo nuo seno? Tai klausimai be atsakymų. Gaudi ir jo mecenatas Euzebijus Gvelis buvo akivaizdžiai susidomėję šia vieta. Prie įėjimo, ant šešiakampio formos mozaikos, deja, neišlikusios iki šių dienų, anksčiau buvo užrašas su vieta ir metais: Reusas, 1898-ieji... Tas pats užrašas su pavaizduotomis šampano taurėmis buvo ir Gvelio dvare...

Ta kaimiška sodyba – kalno pusė netoli Tibidabo atgręžta į jūrą, vadinosi Kan Muntaner de Daltu ir buvo Marianao markizo Salvadoro Sama nuosavybė. Jos pirkimo aktas pasirašytas Reuse, Londono viešbutyje. Gaudi ir jo mecenatas Euzebijus Gvelis džiūgavo. Miesto–sodo statymo darbai pradėti 1900 metais. Architektas jau iš pat pradžių atsisakė išlyginti kalną, kad būtų išsaugota natūrali aplinka, prisitaikė prie jos pats.

Visa tai Migelis prisiminė, žibintuvėlio šviesoje apžiūrinėdamas kriptą puošusias didžiules fosilijas. Abu abejojo, ar tai skulptūros, ar pačios gamtos kūrinys, bet rezultatas buvo stulbinamai gražus ir keistas. Priešistorinių gyvūnų

skeletai laikė kriaukles, o iš jų griovelių kybojo stalaktitai, tarytum gyvatukai, užsibaigiantys penkiakampėmis į žvaigždes panašiomis gėlėmis... Jos buvo suakmenėjusios, tačiau skirtingi tonai labai derėjo su visuma. Pačiame tos grandiozinės salės viduryje stūksojo savotiška koplyčia su didžiulio vėžlio kiauto stogu. Pora užėjo po juo ir pašvietė į viršų. Jie liko be žado: pamatė, kad kiaukuto vidus išraizgytas nesuskaičiuojamų perregimų gyslelių, kuriomis cirkuliavo vanduo. Jie apsižvalgė – aplinkui iš tikrųjų lašėjo vanduo. Tuomet pamatė, kad ir asla išpuošta daugybe akmeninių žuvų, lyg tai būtų mozaika. Išlindusius iš po kiauto stogo juos nustebino vandens čiurlenimas, bet jų susižavėjimui nebuvo ribų... Šioje naujoje galerijoje nuo lubų karojo kažkokios keistos didingos būtybės skeletas, primenančios mumiją suglaustais sparnais. Aplink ją nuo stogo mažučiais kriokliais tekėjo vanduo, suteikdamas jai fantasmagorišką įvaizdį, atrodė, nuo vandens būtybė sujudėjo ir staiga atgijo. Apačioje mažutis, nuo aplinkinių uolų sidabro spalvą perėmęs ežeras atspindėjo šią skulptūrą arba nuo stogo pakibusią priešistorinę būtybę. Jie pamanė, kad tai didžiulis šikšnosparnis. Gaudi keletą jų pavaizdavo savo statiniuose. Marija vieną prisiminė ant Gvelio dvaro vėtrungės po kryžiumi. Jis simbolizavo Kristaus pergalę prieš blogį ir tamsiąsias jėgas. Tačiau ši būtybė atrodė kažkoks formų kratinys. Migeliui ji priminė vieną Gaudi lyninį maketą, sukurtą Gvelio kriptai...

Bet jie negalėjo sustoti, jų laukė misija; laikas nenumaldomai seko. Jiems buvo likusios mažiau nei dvi valandos. Per kitas galerijas su keisčiausiomis fosilijomis virtusiais gyviais ant sienų, grindų ir stogų, nuostabiai prisitaikiu-

sių prie įprastų natūralių akmenų, suformavusių erdves, galerijas ir tarsi neregėtus barokinius pastatus, kurie dalijosi erdve su didingais akmeniniais medžiais, savo šakas tiesiančiais į olos skliautus; o kur dar begalybė skirtingų lapų, augalų, egzotiškų vaisių ir suakmenėjusių paukščių! Kitos olos buvo sudarytos iš neįsivaizduojamų kaulinių laiptų. Kaulai buvo taip nugludinti, kad panėšėjo į marmurą. Kapiteliai, karnizai, įvairiausių būtybių griaučiai sudarė didžiules paraboles, tarsi kokias aukštose sienose iškilusias galerijas. Palinkusių kolonų eilės, tamsaus stiklo inkrustacijomis puošti skliautai. Kitose olos vietose tarpusavyje susipynė didžiulės nuo stogo nukarusios fosilijos, pavirtusios džiunglių lianomis, kurios priminė akmenines neaprėpiamo miško šaknis. Vienoje galerijoje juodu pasijuto taip, lyg būtų atsidūrę kažkokio jūros gyvūno pilve. Grindyse, lubose ir šoninėse sienose įspausta galybė kriauklių, gyvūnų, žuvų ir kitokių būtybių, ir visa tai priminė milžinišką mozaiką. Migelis apšvietė juos silpna žibintuvėlio šviesa, ir susidarė įspūdis, kad juodu prieš ją tokie menkučiai. Juos apėmė nerimas išvydus naują skulptūrinį ansamblį, prikibusį prie vienos iš sienų horizontaliai olos. Jį sudarė stilizuoti, keistų formų gyvuliai, pailgi lyg adatos jų skeletai, atrodė, laikosi tuštumoje. Staiga ola susiaurėjo, ir jie nuėjo savotišku koridoriumi, sudarytu iš aukštų šoninių kolonų, kurios, atrodė, tuoj tuoj nukris, tačiau tvirtai stovėjo ir išlaikė pusiausvyrą, paneigdamos visus fizikos dėsnius. Tas įstabaus grožio architektūrinis kūrinys galėjo būti pačios gyvybės įsčių šventovė ir katedra. Dabar jiems neliko jokių abejonių: šis kūrinys pranoko visas žmogaus galimybes. Net Gaudi, geriausio visų laikų architekto, kū-

rybinės galios negalėjo prilygti šiam darbui, kurį čia atliko pati gamta. Be abejonės, čia buvo suakmenėjusių gyvūnų – fosilijų – telkinys. Tai šventovė, kurioje veikiausiai apstulbęs Gaudi stebėjo savo didžiąją mokytoją Gamtą.

Marija žengė stebėdama tą olą ir keisčiausiomis fosilijomis aplipusias sienas, ir mąstė apie Hesiodo kosmogoniją, apie dievų atsiradimą, apie Motiną Žemę Gają, kuri pagimdė Uraną, o paskui susijungė su juo, kad sukurtų kiklopus ir titanus, o tarp jų ir nesuvaldomąjį Kroną – Laiką. Kronas iškastravo savo tėvą ir įgijo pasaulio valdžią. Ola, kuria dabar jie ėjo, galėjo būti žemės centras Omfalas – gyvybės įsčios, vieta, į kurią iš dangaus nukrito visa Urano sėkla, naujoji pasaulį apvaisinusi gyvybė, nes evoliucija negalėjo sustoti ir vyko toliau. Kronas buvo kitas tironas, jis suėdė visus Gajos sūnus. Bet Dzeusą pagimdžiusi motina išgelbėjo jį nuo mirties, Kronui atidavusi vystykluose suvyniotą akmenį... Dzeusas nužudė savo tėvą, ir tironija baigėsi. Dzeusas, Olimpo kalne žaibu valdęs dievas, buvo pasaulio pradžia... Marija prisiminė, kad ir Dzeusui akmens dėka pavyko išvengti mirties...

Eidamas per olą Migelis negalvojo apie graikų mitus ir pasaulio atsiradimą. Priešingai, ši stulbinama vieta buvo lyg Hovardo Filipso Lavkrafto sapnas. Jis prisiminė jaunystės skaitinį, ištrauką iš labiausiai jam patikusio kūrinio „Beprotybės kalnuose“, ir mintyse jam iškilo vieta po žeme, erdvi kriauklių ir kaulų saugykla, nežinomos džiunglės su didžiuliais paparčiais, mezozojaus eros grybais, suakmenėjusiais terciaro eros palmių, asiūklių ir sporinių miškais, kreidos, eono, silūro ir ordoviko periodais paplitusių rūšių... Tai durys, atvertos į žemės paslaptis ir prarastus amžius.

To ilgo, sparčiai siaurėjančio koridoriaus gale, jie pamatė ovalo formos kiaurymę. Patraukė tiesiai prie jos. Migelis pašvietė tenai: tai buvo į viršų vedantys įviji laiptai. Užlipę jais pateko į tamsią tobulai apskritą patalpą. Žibintuvėlio baterija išseko, šviesa priblėso, bet jie įžvelgė kažkokį metro skersmens diską. Jis atrodė lyg iškirptas sienoje, o jo viduryje styrojo storas metalinis žiedas.

– Marija, turbūt tai išėjimas. Palaikyk žibintuvėlį.

Pabandė jį truktelėti, bet pasirodė neįmanoma. Staiga pastebėjo, kad metalinį žiedą galima sukti į vieną pusę. Užgulė jį visa jėga, ir akmeninis diskas pasistūmė į šoną.

– Eime...

Marija, pasišviesdama žibintuvėliu, išėjo pirmoji, Migelis iš paskos. Jie atsidūrė kloakose. Jos nebuvo aukštos, bet nereikėjo eiti susilenkus. Pasišviesdami apsižvalgė į visas puses.

– Reikia kažkaip surasti išėjimą.

Nespėjus žengti nė trijų žingsnių, juos išgąsdino netikėtas trenksmas. Apskritos durys, pro kurias jie išėjo, aklinai užsidarė ir, tobulai užmaskuotos, pradingo sienoje.

Kiek paėjėję jie rado aprūdijusius geležinius laiptus.

– Štai čia... – tarė Migelis.

Į gatvę jie išlipo pro kanalizacijos vamzdį, kaip tik į Dalto pasažą vedančios gatvikės kampe. Nė nenumanė, kiek laiko klaidžiojo po tas požemines galerijas, bet pažvelgę į laikrodį išsigando, nes iki aušros buvo likusi mažiau nei valanda, o jie turėjo suspėti išpildyti tai, kas išpranašauta.

58

– Reikia skubėti į Šventosios Šeimos bažnyčią – žvaigždę gama, – spausdama rankoje akmenį sukuždėjo ji.

Šiuo paros metu gatvės dar buvo beveik tuščios. Jie pasileido bėgte į Šventąją Šeimą, jūros kryptimi. Kartais sustodavo įsitikinti, kad jų išties niekas neseka. Tai buvo varginantis bėgimas, nes iš už kiekvieno kampo šmėsčiojo grėsmingi šešėliai, bet galiausiai jiedu sustojo priešais vargšų katedrą.

Abu jautėsi mirtinai išvargę ir išsekę.

Migelis švelniai pabučiavo Mariją, o tada pasakė:

– Dabar aš negaliu eiti kartu su tavimi... Tu viena privalai atlikti tai, kas išpranašauta. Susirask pelikaną; jis tau parodys vietą, kur reikia padėti akmenį..

– Pelikaną?

– Taip, Marija, kai bėgome, aš tai supratau: Dievo Motinos katedros varno žvilgsnis rodė vietą, kur jos statytojas Giljermas Paryžietis paslėpė išminties akmenį... Alchemijoje varnas reiškia sugedimą žmogaus, kuris ieško išminties akmens iš gobšumo. Priešingai nei pelikanas, kuris yra rozenkreicerių paukštis... Tas paukštis persirėžia krūtinę

ir iš raudonos it rožė žaizdos pamaitina savo jauniklius, ar supranti? Tai Švenčiausiosios Jėzaus Širdies simbolis!.. Tai Liūto Atpirkėjo širdis!.. Ton vieton turi padėti kažkada statytojų paniekintą akmenį. Ir turi tai padaryti, nes laiko beveik neliko; netrukus pradės švisti.

Aplinkui nesimatė nė gyvos dvasios. Migelis padėjo jai pereiti apsauginę užtvarą, pats liko lauke, o ji patraukė prie įėjimo į Gimimo fasadą. Stumtelėjo ranka, ir durys atsidarė. Gatvėje tuo metu sucypė automobilio stabdžiai. Išgirdusi kažkokius riksmus, ji išsigando dėl Migelio. Atrodė, jos širdis tuoj iššoks iš krūtinės. Gniauždama akmenį rankoje ji perėjo šventovę. Jautėsi išsigandusi ir sutrikusi, bet kažkokia nežinoma jėga ginė ją tolyn. Tarėsi girdinti, lyg kažkur tyliai giedama žemais balsais. Pažvelgė į lubas: pro langus apsidoje dabar sroveno rausva priešaušrio šviesa ir pasklido po visą bažnyčią, virtusi lakių kolonų eile. Čia buvo užburtas miškas. Ji pajuto lengvą svaigulį, bet rankoje dar stipriau suspaudė akmenį. Žūtbūt reikėjo surasti pelikaną.

Mišku ji tykino tarsi šešėlių žeme, ieškodama šviesos, kol galiausiai suklupo ant žemės:

– O Dieve! Aš daugiau negaliu... Nebegaliu!

Staiga griežtas balsas jai už nugaros tarė:

– Marija, tu jau čia; nesikankink. Aš tavęs laukiau. Tu esi išrinktoji...

Marija akimirką dvejojo. Tas balsas ją apžavėjo, ir mintyse ji tarė sau: „Pagaliau.“ Tuomet ji atsisuko ir pamatė kažkieno siluetą. Pilku abitu vilkintis žmogus stovėjo nunarinęs pridengtą galvą, o rankas slėpė plačiose rankovėse. Jis pradėjo lėtai artintis prie jos. Tolumoje pasigirdo kažkokio gyvio krankimas, nuo kurio ją nukrėtė šiurpas.

– Nesibaimink, Marija. Čia tu saugi. Niekas negali tavęs nuskriausti.

Žmogus su gobtuvu atsistojo priešais ir ištraukė rankas. Turbūt pirmasis brėkštančio ryto saulės spindulys apšvietė jo ištiestas rankas, tarsi įgavusias rožės pavidalą.

– Mes tave atvedėme čionai, kad užbaigtum pastatą... Kaip manai, kas tau atvėrė visas duris?

Marija girdėjo triukšmą gatvėje, atsklindančius prislopintus garsus, bet mąstė apie Migelio žodžius: kraujuojanti pelikano širdis yra Kristaus simbolis. Čia ji ir turėjo padėti akmenį!

– Pažvelk į mano rankas.

Marija iš lėto priėjo prie gobtuvu prisidengusio žmogaus. Jautė siaubingą nuovargį, bet buvo įsitikinusi, kad akmenį reikia padėti čia. Tada ji pamatė krauju suteptas rankas išskėstais pirštais, kurios atrodė lyg raudonas išsiskleidusios rožės žiedas...

– Tai krūtinėje pražydusi rožė: jos tu ieškai, o akmenį turi padėti čia.

Marija jau nedvejodama lėtai žengė žingsnį prie vienuolio. Tačiau staiga nuaidėjo klyksmas ir, gausdamas kolonų miške, aidu pasklido po visą šventyklą. Žmogus su gobtuvu pakėlė galvą. Tada Marija pamatė jo žvilgsnį, kuris privertė krūptelėti. Tamsiose akyse žmogaus, iš kruvinų rankų sudėjusio rožę, ji išvydo bauginantį vaizdą. Jos draugė Taimatsu suskubo į pagalbą ir privertė ją suklusti: šią akimirką ji prisiminė Taimatsu papasakotą legendą apie įsimylėjėlius iš Sonedzakio, kurie pasiklydo miške ir sulig pirmaisiais saulės spinduliais nusižudė. Jų mirties liudininku tapo varnas, o jo žvilgsnyje išliko siaubingas mirties vaizdas.

Juodame vienuolio žvilgsnyje Marija išvydo jųdviejų su Migeliu mirtį. Kokia siaubinga akimirka! Tie miške pasiklydę įsimylėjėliai buvo jie.

Kai suprato, kad vienuolis yra varnas, atėjęs čia jos nužudyti, staiga krūtinę pervėrė aštrus skausmas, jai užgniaužė kvapą, vis dėlto mintyse ji išgirdo Migelio, savo mylimo senelio ir savo draugės Taimatsu balsus. Tai ji atsiuntė jai tos legendos prisiminimą, padėjusį atpažinti varną, irimo simbolį... „Marija, neprarask tikėjimo... Bėk."

Riksmai kaskart vis garsėjo. Tai Migelis skubėjo jai į pagalbą, ji buvo tuo tikra. Ji staiga apsisuko ir žengė žingsnį atgal. Įsiutęs vienuolis nusimetė gobtuvą. Apsiblaususiomis akimis Marija manė atpažinusi jį: tai buvo žmogus nuo kronšteino. Jis bėrė žodžius keista kalba, krankdamas lyg varnas ir traukė iš makščių didžiulį kardą. Ji spruko nuo jo tolyn ir susigūžė už kolonos; iš baimės vos laikėsi ant kojų. Žmogus pašoko be garso, tylutėliai tykino lyg katinas. Apsisuko ir atsidūrė tiesiai prieš ją. Makabriškas šypsnis iškreipė jo lūpas, kai be žodžių iškėlė kardą jai virš galvos... Marija to nė nepastebėjo, tik tupėjo susigūžusi, stipriai suspaudusi rankoje akmenį ir tramdė širdį. Tirtėjo iš siaubo, kūną mušė prakaitas, ji stengėsi pasislėpti nuo žudiko, nors jo jau nebematė. Nevalingai pakėlusi akis išvydo krauju pasruvusį jo žvilgsnį, siaubingą veidą ir tūžmingą išraišką, kai truktelėjęs savo lazdos rankeną išsitraukė metalinę špagą ir nusitaikė jai į galvą. Kelią jo špagai užkirto kažkieno kalavijas. Ji skubiai nėrė į šalį ir tada atpažino taksistą. Tai buvo jos sergėtojas milžinas, krūtinę pasipuošęs didžiuliu raudonu kryžiumi... Tai jis savo kalaviju sustabdė nuožmų smūgį, nuo kurio būtų nusiritusi jos galva.

Varžovai susirėmė mirtinoje dvikovoje, po šventyklą pasklido metalo žvangesys, nežemiškos jėgos genami jie striuoksėjo iš vienos pusės į kitą.

– Prakeiktas landūne! Aš tave pribaigsiu, o paskui nurėšiu galvą mergiotei.

– Aš jau seniai tavęs laukiu, Asmodėjau. Jau netoli tavo galas.

– Jūsų planas niekada nepavyks. Išdavei Viešpatį ir už tai brangiai sumokėsi.

– Aš pasirinkau vienintelį Viešpatį, kuriam verta tarnauti. Jo atėjimas jau čia pat.

– Bet aš esu čia, kad tau sutrukdyčiau.

Nuo didžiulių ore švytruojančių geležčių gniaužė kvapą, nuo netikslių smūgių pažiro akmenys, aplink aidėjo siaubingas triukšmas. Be paliovos šokinėdami ir sukiodamiesi vienas kitą puolė smūgiais. Užsiglaudusi už kolonos Marija stebėjo dvikovą, kurios pabaigoje vienas iš jų savo sielą atiduos Dievui arba velniui. Ji žinojo, kad nuo jos baigties priklausys ir jos gyvenimas.

Asmodėjui pavyko taikliai sužeisti taksistą į petį. Iš žaizdos pasipylė kraujas, milžinas kalaviją turėjo laikyti abiem rankomis, tad dabar, jį iškėlęs, galėjo tik atsiginti nuo nuožmių priešininko smūgių. Kronšteino karys stūgavo tarsi hiena, špagos mostais spausdamas varžovą prie kolonos, už kurios tirtėdama iš baimės slėpėsi Marija. Jie jau atsidūrė visai šalia jos, milžinas nebepajėgė atsilaikyti prieš paskutinį žvėrišką priešininko smūgį, ir kalavijas iškrito jam iš rankų.

Jis liko beginklis. Suklupęs pažvelgė į Mariją, tarsi atsiprašydamas už tokią nesėkmę, ir padarė kryžiaus

ženklą. Pergalingai kriokdamas Kronšteino karys vienu kirčiu nurėžė jam galvą.

Apimta siaubo ji prapliupo raudoti, o tas Šėtono sekėjas lėtai artinosi prie jos šaukdamas:

– Nenaudėle mergše! Eikš pas velnią.

Jis padėjo špagą ant jos peties ir suriko:

– O dabar susmeigsiu ją tau iki pat širdies, o paskui visiems laikams sunaikinsiu akmenį omfalą.

Jo kvatojimas nugriaudėjo šventovėje tarp kolonų miško.

Asmodėjas pamatė, kaip į jų pusę iš navos gilumos atbėga Migelis.

– Paleisk ją! – riktelėjo.

Bet buvo jau per vėlu.

– Aš tau palikau visas duris atviras, kad atliktum darbą. Galėjau seniai tave pribaigti, kaip pasielgiau su tavo seneliu ir Taimatsu... Bet tu man parodei viską... O dabar aš viską užbaigsiu. Atėjo mano Viešpaties metas: mirk!

Kronšteino karys iš visų jėgų smeigė špagą. Marija loštelėjo atgal, ir akmuo, kurį ji laikė rankoje, nusirito ant grindų. Jai iš krūtinės pamažu prasisunkė kraujas ir išplito lyg didžiulė rožė...

– Marija, Marija! – sukliko Migelis, jau beveik pribėgęs prie jos.

– O dabar pribaigsiu ir tave, – sušvokštė Asmodėjas.

Migelis čiupo abiem rankom ir pakėlė didžiulį kalaviją milžino, kuriam Asmodėjas buvo nukirtęs galvą. Jautėsi pagautas nevaldomo įsiūčio, bet reikėjo tvardytis. Norint pribaigti tą niekšą, pyktis nebuvo geras patarėjas. Migelis buvo geras fechtuotojas, bet šis kalavijas buvo per sunkus valdyti su įprastu mitrumu... Pažvelgęs į Mariją pajuto,

kaip jam užveržė gerklę: ji gulėjo sustingusi, užmerktomis akimis, sukruvinta krūtine. Jis baiminosi blogiausio. Atsisuko į savo priešininką, ir tik tuomet jį pažino:

– Tai tu! Tu!

Migelis atpažino Alvarą. Jis panėšėjo į žmogų, laikantį Orsinio bombą, o jo veido išraiška atrodė paklaikusi lyg žvėries. Ir tas beprotis buvo jo jaunystės draugas, knygininkas Alvaras Klimentas! Tai neįmanoma, jis juk žuvo, kai knygyne kilo gaisras.

Alvaras Klimentas tarsi permatė jį kiaurai ir skaitė mintis, kurios žaibišku greičiu sukosi seno bičiulio galvoje.

– Mano knygyne apanglėjęs rastas Bitru; tokia buvo jo paskutinė misija.

– Kaip tu su visu tuo susijęs? Niekada nebūčiau įtaręs, kad tu gali...

– Nejau nesupratai? Aš tarnauju savo Viešpačiui, kaip jie savajam, – mostelėjo į Kristupą. – Tu visada buvai netikintis, pamišęs dėl mokslo. Bet aš suvokiau, kad yra aukštesnė jėga, kuri valdo pasaulį: tai baimė! Aš negaliu mirti, mano drauge, kol neatlikau savo šeimininko patikėto darbo. Planas turi žlugti, akmuo sykį ir visiems laikams bus sunaikintas, kaip ir visi septyni Morijos riteriai, kurie šimtmečiais laukė savo pranašystės išsipildymo valandos, – kad į žemę darsyk ateis Kristus. Aš esu išrinktasis, kuris užkirs kelią jo atėjimui ir paruoš naują karalystę savo Viešpačiui! Tai bus baimės ir prievartos pasaulis; nesaugus, laukinis ir despotiškas pasaulis, tinkamas tik velniui.

Asmodėjas nusikvatojo, o laukinis jo juokas nuskambėjo lyg šlykštaus žvėries staugimas. Paskui mostelėjęs špaga paliepė eiti prie Marijos.

– Gali prie jos prieiti. Nudėjęs tave nurėšiu jai galvą ir pasiimsiu ją kaip trofėjų.

– Tu to nepadarysi! Pirmiau aš tave pribaigsiu! – sušuko, tada suklupo prie jos apkabino ir priglaudė prie savęs.

Asmodėjas nusišaipė.

– Aš buvau labai kantrus, jūs mane atvedėte iki čia, pats nebūčiau įstengęs taip toli nueiti. Galėjau daug sykių jus nužudyti, bet nutiesiau jums kelią, nes juk dirbote man. Pasirodei labai sumanus, kad išnarpliojai Zenono paradoksą. Bet Achilas jau čia: jis tave pasivijo!

Tačiau Migelis nesiklausė Asmodėjo kalbos. Žvelgė į kraujuojančią mylimosios krūtinę, lyg į didžiulę raudoną rožę; glostydamas ją atsagstė marškinėlius. Po jais pamatė kruviną medalioną su raide alfa, kurios viduryje matėsi skylė nuo dūrio. „Alfa išgelbės tau gyvybę", – prisiminė jis. Tada užčiuopė jos kakle pulsą ir įsitikino, kad ji gyva, nes jos širdis dar plakė. Senelio medalionas išgelbėjo jai gyvybę. Migelis stengėsi nuslėpti savo džiaugsmą. Achilas dar nebuvo pavijęs vėžlio. Marija stovėjo ant visatos ir amžinybės slenksčio.

Asmodėjas kalbėdamas grėsmingai artinosi su savo špaga. Tą akimirką ji atsimerkė, bet Migelis prispaudė ją prie savęs ir suriko:

– Ji negyva! Tu ją nužudei!

– Taip, mano brangus drauge, aš niekada neprašaunu pro šalį, o blogiausia, kad tu vis dar nesupranti, kodėl ir kam reikalingas akmuo.

– Bet juk tu man pasakysi, ar ne?

– Žinoma, juk tu tuoj mirsi ir nusipelnei sužinoti, koks buvo jūsų tikslas. Akmens kilmę jau žinai, bet nežinai jo

paskirties. Gaudi ilgus metus Barselonoje kūrė žvaigždėlapį ir katedrą vargšams – Šventosios Šeimos bažnyčią. Sklypą nusipirkęs knygininkas Bokabėja laikėsi paslaptyje, kaip ir prakeiktas Gaudi mecenatas Gvelis. Gaudi sukūrė naują žvaigždėlapį, kuris parodysiąs kelią Išganytojui ir į žemę vėl iš naujo ateisiąs Kristus. Tam ir reikėjo akmens: kai jis bus padėtas tam tikroje Šventosios Šeimos bažnyčios vietoje, tą akimirką gims Išganytojas. Dar sykį Žodis taps kūnu, ir po trisdešimt trejų metų, kai bus užbaigta Šventosios Šeimos bažnyčia, jis nužengs į naująją Jeruzalę – Barseloną, tada Kristaus karalystė pakeis žemės veidą...

Migelis negalėjo patikėti tuo, ką girdi, bet pamažu viskas stojosi į savo vietas, viskas derėjo tarpusavy.

– Turi tuo patikėti. Tokia yra pranašystė. Gaudi, kažkada prijautęs kairiesiems, patekęs į masonų akiratį, vėliau nesėkmingai mėgintas sugundyti mūsiškių, pastatė savo tikėjimo monumentą. Kaip manai, ką reiškia trejos Gimimo fasado durys, pavadintos: Tikėjimas, Viltis ir Gailestingumas? Pro jas įeis vargšai ir geros valios žmonės. Tokį užrašą paliko Gaudi, mes jau tai žinojome, bet tai patvirtino ir pats Gaudi, parašęs, kad Kristaus Gimimas ir Kančia žmonijai atneš išgelbėjimą. Todėl jo bažnyčioje yra du taip pavadinti fasadai. – Asmodėjas nutilo, o kai vėl panūdo kalbėti, jo balse skambėjo triumfo gaidelės. – Mes šimtmečiais kovojome ir trukdėme Kristui sugrįžti. Apie tai žinojo ir tamplieriai, bet su popiežiaus pagalba mes juos sunaikinome. Žinojo apie tai ir katarai, mes juos irgi sunaikinome. Išlaisvinimo teologai irgi turėjo tokią nuojautą, bet mes sugriovėme pasitikėjimą jais. Metų metus aš, per

amžius išlikęs Asmodėjas, tarnavau blogio jėgoms, kovodamas su Morijos Medžiais, su tais septyniais riteriais, turėjusiais sergėti paslaptį ir siekti, kad pranašystė išsipildytų... o tu esi paskutinis iš jų. Tavoji Marija turi tą patį vardą, kaip ana Marija, kurioje Kristaus pavidalu įsikūnijo Dievas. Ar tau tai nieko nesako? Marija – tai Dangaus veidrodis. Argi visas kūrimo procesas neprilygsta dieviškąją esmę atspindinčiam atvaizdui? Taigi, o aš esu pašauktas sudaužyti to veidrodžio ir atkurti kito, Tamsos Veidrodžio, mirties ir negandų karalystės. Aš nužudžiau tavo Dievą ir užkirtau kelią sugrįžti, o dabar atversiu vartus pasitikdamas savo Viešpatį!

Migelis pažvelgė į kolonų mišką, kuriame jie paklydo, ir atsakė Apokalipsės žodžiais:

– Bažnyčia – tai vešlus medis, po kuriuo teka gyvybės vandens šaltiniai.

– Taip... Mes čia ir esame, toje vargšų katedroje... O dabar – ruoškis mirti.

Įsiūčio apimtas jis užsimojo, norėdamas juodu abu perrėžti špaga. Migelis buvo tai numatęs ir greit pastūmė Mariją į šoną sakydamas:

– Pabusk... Bėk... Marija, turi atlikti tai, kas lemta...

Migeliui pavyko išsisukti nuo smūgio. Asmodėjo špaga atsitrenkė į grindinį, aidu nugriaudėjo metalo žvangesys į akmenį. Jis tiesiog virė iš pykčio, žiūrėdamas tai į Mariją, tai į Migelį, lyg neapsispręsdamas, kurį pirmiau pribaigti. Ji čiupo akmenį ir pasileido bėgti, o Migelis, spausdamas rankose Kristupo kalaviją, pridengė ją.

Sukrėsta ji nubėgo į kolonų mišką, krūtinę varstė aštrūs skausmai. Reikėjo surasti pelikaną, kuriam kažkada buvo

numatyta vieta Gimimo fasado prieangyje, tačiau dabar jis pamirštas gunksojo Šventosios Šeimos bažnyčios muziejaus koridoriuje.

Tvirtai suėmęs kalaviją Migelis iššoko priešais Asmodėją ir sužeidė jo špagą laikančią ranką, beveik prie kairio peties. To pakako, kad jo elgsena pasikeistų. Baubdamas lyg beprotis įniršęs Asmodėjas pastūmė Migelį, lyg sužeistas gyvulys. Laikydamas savo ginklą abiem rankomis šis stengėsi atlaikyti priešininko smūgius.

Marija dingo, bet Asmodėjas suprato, kur ji, ir pasileido iš paskos. Dar kelios minutės, ir viskas pasibaigs. Laikas artėjo prie pabaigos. Bažnyčioje pasigirdo dar keletas balsų.

– Ramiai! Policija!

Tai buvo Nogesas, užkirtęs jiems kelią tarp kolonų.

Marija peršoko nedidelį medinį tiltelį ir nuskubėjo muziejumi tarp maketų, senų fotografijų, planų ir brėžinių, kuriuose buvo užfiksuoti visi pradiniai šventovės statymo darbai. Ji girdėjo vis arčiau aidinčius balsus. Tada kairėje pusėje ir išvydo jį, priešais ją išskleistais sparnais. Nuo pelikano ją teskyrė vos keli metrai ir mėlyna juosta tarp dviejų metalinių grotų. Ji perėjo juostą, išsiėmė akmenį ir jau ištiesė ranką...

Tuo metu atskriejo Asmodėjas. Migelis lipo jam ant kulnų. Marija akmeniu veik lietė pelikano krūtinę, ir tuo metu pro šventovės stiklus prasiskverbė saulės spindulys. Auksinė šviesa nutvieskė paukščio siluetą ir parodė, kurioje vietoje turi būti įdėtas akmuo, kadaise paniekintas statytojų.

– Ne! – apimtas nevilties sukliko Asmodėjas, puolęs tarp pelikano ir Marijos.

Šviesa dūrė į jį tarytum ugnies kalavijas. Asmodėjo riaumojimas buvo klaikus. Siaubo kupinas klyksmas lyg iš paties pragaro pakilo virš Šventosios Šeimos bokštų. Kai po visą miestą nuaidėjo griausmingas trenksmas, lydimas žvėries kriokimo, Asmodėjo kūnas pradėjo nykti tiesiog akyse, kol virto juosvų dulkių sauja, kurias lengvas vėjelis išnešiojo po visą šventovę ir jų nebeliko.

Nogesas stovėjo šalia Migelio; nejudėdami jie stebėjo paskutines Asmodėjo akimirkas.

Marija atsiklaupusi ant kelių pakėlė akmenį ir abiem rankomis atsuko į šviesą – į pelikano krūtinę. Ir pačią Mariją apgaubė auksinė šviesa. Apgaubė ją visą auksinės šviesos skraiste ir tiesiog apstulbusio Migelio ir inspektoriaus Nogeso akyse Marija sukniubo.

– Ar ji mirė? – paklausė Nogesas.

– Nežinau, – sukuždėjo Migelis, glausdamas prie savęs mylimąją. Paskui paėmė ją ant rankų... Ji buvo visas jo gyvenimas...

Jau taip seniai buvo verkęs, kad nė nebeprisiminė kada. Bet sukaupęs visas jėgas stengėsi sulaikyti iš akių plūstančių ašarų upelius. Per vieną akimirką jo mintyse praskriejo paskutiniųjų dienų vaizdai. Jis nebuvo tikintis žmogus, bet, nepaisant nieko, pastarosiomis dienomis su Marija patirta istorija jam atvėrė duris į kažką, ko jis dar nepajėgė suprasti... Jis būtų galėjęs išsižadėti visko, net savo gyvenimo, bet dabar teturėjo jėgų žvelgti į mylimą veidą, kuriame, regis, nušvito šypsena... Jautė ją mylįs beprotiškai, visa savo esybe, ir tas sielos gilumoje užgimęs jausmas išspaudė jam iš akių vilties ašarą, kuri nukrito tiesiai ant Marijos lūpų. Ir tai buvo stebuklas.

Žvaigždes alfa, beta, gama, delta, epsilon, zeta ir eta akimoju nutvieskė šviesa. Toji debesis išsklaidžiusi šviesa apšvietė septynis pastatus naktyje. Pačioje aukščiausioje miesto vietoje kai kurie apstulbę miestelėnai galėjo gėrėtis dviem tolygiais žvaigždynais: vienas iš jų spindėjo ant Viduržemio jūros kranto, Barselonoje, kurios akmenys rodė dangui kelią namo.

Nogesas su Migeliu, nešančiu ant rankų Mariją, išėjo iš šventovės. Juos apžilpino auksinis vaiskumas. Pro Gimimo fasadą šviesos keliu jie pasiekė Gaudi bulvarą. Dar atsisuko pažiūrėti į šventovę. Šventosios Šeimos bažnyčia panėšėjo į milžinišką auksinę liepsną; pradėjo gausti jos varpai. To gausmo jie dar niekada nebuvo girdėję. Žmonės išėjo į balkonus, pradėjo būriuotis gatvėse. Po kelių minučių Gaudi bulvare šurmuliavo daugybė nustebusių žmonių.

– Kas čia vyksta? – nesuvokė Nogesas.

Ką jam galėjai pasakyti? Nejau teisybę?

Migelis sustojo kaip įbestas su mylimosios kūnu glėbyje priešais tviskančią šventovę, pačiame Gaudi bulvaro viduryje. Toji šventovė buvo pastatyta pagal dangaus paveikslą. Tai buvo vargšų katedra.

Paskui pažvelgė į Marijos veidą. Tai buvo Mergelės veidas.

59

Afrika, 2006-ieji

„Ateis naktis, kai Fekdos kalno viršūnėje sustos Dangaus Vežimas ir iš jo išlips Žvaigždžių Keliautoja. Ji atneš šviesą į lūšnelę, kurioje gims kūdikis." Ši senolių lūpomis bylojanti legenda buvo kartojama iš kartos į kartą. Vis dėlto paskutiniųjų metų badas, epidemijos, siaubingos sausros ir AIDS giltinė pasiglemžė kas dešimtą gyvybę. Klausėsi tik nedaugelis, susirinkę apšilti prie laužo, liepsnojančio kaimelio viduryje. Išsekę vaikai, moterys ir vos keturiasdešimties sulaukę seniai. Jų veiduose nebeliko nei vilties, nei nusivylimo, nei bejėgiškumo – juose neatsispindėjo niekas, nes jie nieko neturėjo, atrodė, tik legenda palaiko jų gyvastį.

Kiekvieną naktį rodydami į dangų jie pasakodavo tą pačią istoriją. Mažiausieji plačiai atmerktomis akimis ir kone sulaikę kvėpavimą, nuščiuvę įsispoksodavo į žvaigždėtą dangų, kelias akimirkas laukdavo stebuklo. Tačiau metai bėgo, o Dangaus Vežimas riedėjo savo kryptimi, vis toldamas nuo kalno, kol visai pranyko už horizonto. Kai kurie manė, kad tai tėra pasaka, genties prisiminimų deglas, kuriam jie ir jų protėviai neleido užgesti. Ir Vežimas sustojo ant uolėtos, vėjų nugairintos Fekdos kalno viršūnės.

Tą naktį tylos akimirkos užtruko visą amžinybę, kažkas atsitiko. Senoliai pakilo nuo žemės, neatitraukdami akių nuo žvaigždžių. Jie negalėjo patikėti tuo, ką regėjo jų akys. Kuždėjosi tarpusavyje. Moterys pradėjo dainuoti ir šokti aplink laužą. Jiems neliko abejonių – visos kitos žvaigždės sukosi. Bet tenai stovėjo Vežimas. Lauktoji valanda atėjo. Jų veiduose atsirado keistas nerimas. Mažiausieji pasileido bėgti, išsiropštę motinoms iš skreitų, ir patraukė ieškoti Keliautojos toli už kaimelio ribų. Pagaliau pranašystė išsipildys.

Vienas iš senolių prislopintu balsu paklausė, ar ko nors iš žmonių trūksta. Jam pasakė, kad viena moteris šiąnakt ruošiasi gimdyti. Tuomet senolis pakėlė lazdą ir nutildė kilusį šurmulį. Dvi moterys liko budėti prie gimdyvės. Jos visada padėdavo ateiti į pasaulį naujai gyvybei. Senolis davė aiškius nurodymus: pranešti apie stebuklą į visas keturias puses išbėgo keturi stipriausi vyrai. Vienas iš jų praneš trims gretimo kaimelio misionieriams.

Kartu su vaikų keliamu triukšmu stiprėjo ir gimdyvės sąrėmiai. Tada iš tolo pamatė ateinant Žvaigždžių Keliautoją: tai buvo baltoji moteris, skelbianti pranašystę. Rankose ji laikė dalį žvaigždės. Vaikai apspito ją laimingi, nedangstydami savo nekaltumo. Senoliai pasitraukė atokiau ir lazdomis parodė į lūšnelę. Visi susispietė lauke ir susėdo laukti priešais trobelę.

Baltoji moteris – Žvaigždžių Keliautoja įėjo vidun. Senolės jos nepastebėjo, nes buvo per daug užsiėmusios, mat kaip tik tuo metu į pasaulį ruošėsi ateiti vaikelis. Žvaigždžių Keliautoja pakėlė nuo žemės nedidukę plokštę ir padėjo ten akmenį, šis prasmego žemėje tą pačią akimirką,

kai tą atokų ir tolimą kraštą nutvieskė pirmasis saulės spindulys. Pasigirdęs kūdikio verksmas laukiantiems kaimelio gyventojams sukėlė nevaldomo džiaugsmo protrūkį. Pasigirdo būgnų dundėjimas, kuris nenutils tris dienas ir tris naktis. Į švarią drobę suvystytą naujagimį padėjo ant plokščio akmens; paskui motina jį pažindė. Baltoji moteris tebestovėjo ten, negalėdama atitraukti akių nuo kūdikio. Tik tada atitoko, kai į vidų įėjo trys tėvai misionieriai. Vienas iš jų mokėjo jos kalbą ir paklausė, kas ji tokia.

– Atvykau iš labai toli, o žvaigždės nurodė man kelią į šį kaimelį.

– Jūs esate iš vilties legendos žarijų. Mes jau daug amžių žinojome, kad mus aplankysit, – pasakė vienas iš tėvų, vardu Baltazaras.

Kitas baltaodis tėvas prisiartino prie pasaulio valdovo ir padėjo prie jo dovanas.

– Tai nuo mūsų misijos, – pasakė jis motinai.

– Tai skirta vaikeliui, – pridūrė visi.

– Galite grįžti su mumis, jūsų užduotis atlikta, – pasakė tėvas Baltazaras.

– Man jau tikrai metas grįžti namo, – pritarė jam Žvaigždžių Keliautoja.

Pranašystė išsipildė. Afrikos širdyje, Fekdos kalno papėdėje, pasaulio pamirštame skurdžiame kaimelyje, kurį nualino badas ir nepritekliai, gimęs kūdikis vieną dieną, kai jam sukaks trisdešimt treji metai, įžengs į vargšų katedrą ir pakeis pasaulį.

60

Barselona, 2006-ieji

Marija atsimerkė. Į ją žiūrėjo Migelis. Valandų valandas nenuleido nuo jos akių.

– Mano meile, tau pavyko.

Martín, Esteban

Ma509 Gaudi mįslė: romanas / Esteban Martín, Andreu Carranza; iš ispanų kalbos vertė Alma Naujokaitienė. – Vilnius: Versus aureus, 2008. – 448 p.

ISBN 978-9955-34-080-5

„Gaudi mįslė" – tai pirmasis bendras dviejų autorių romanas apie garsųjį katalonų architektą Antonijų Gaudi (1852–1926) ir jo įstabiąją Šventosios Šeimos bažnyčią.

Veiksmas vyksta XX a. pradžios Barselonoje, kur gausu slaptų brolijų ir ložių, modernistų pažiūros daro įtaką tamsiųjų jėgų garbintojams. Socialinio gyvenimo sumaištyje kuklus ir paprastas žmogus Gaudi, remdamasis gamta, projektuoja didingą vargšų katedrą, kurios širdyje paslepia neįkainojamą krikščionybės relikviją. XXI a. pradžios Barselonoje jauna moteris Marija privalo padaryti viską, kad išsipildytų pranašystė. Visi atsakymai glūdi magiškoje architekto simbolikoje, tačiau į didįjį klausimą atsakyti padės žvaigždžių išsidėstymas.

Romano siužetas įtemptas, jame gausu ezoterikos, intrigų, mįslių, susijusių su garsiojo architekto kūrinių simbolika.

UDK 860-3

Esteban Martín, Andreu Carranza

GAUDI MĮSLĖ

Iš ispanų kalbos vertė *Alma Naujokaitienė*
Maketavo *Linas Vaškevičius*

Tiražas 2500 egz.
Išleido „Versus aureus" leidykla
Rūdninkų g. 10, LT-01135 Vilnius
versus@versus.lt | www.versus.lt
Spausdino UAB „Logotipas"
Utenos g. 41a, LT-08217 Vilnius
info@logotipas.lt | www.logotipas.lt

Intriguojanti istorija apie garsųjį katalonų architektą Antonijų Gaudi ir jo mįslingąją Šventosios Šeimos bažnyčią.

XX amžiaus pradžios Barselona. Miestas auga, modernistų pažiūros daro įtaką tamsiųjų jėgų garbintojams. Ložės ir slaptos brolijos Barseloną paverčia ezoterikos sostine. Socialinio gyvenimo sumaištyje kuklus ir paprastas žmogus Antonijus Gaudi, remdamasis nepaprastu eskizu – gamta, projektuoja didingą vargšų katedrą, kurios širdyje paslepia neįkainojamą krikščionybės relikviją.

XXI amžiaus pradžios Barselonoje jauna moteris Marija privalo padaryti viską, kad išsipildytų pranašystė. Visi atsakymai glūdi magiškoje architekto simbolikoje, tačiau į didįjį klausimą atsakyti padės žvaigždžių išsidėstymas. Romano siužetas įtemptas, jame gausu ezoterikos paslapčių, intrigų, mįslių, susijusių su garsiojo architekto kūrinių simbolika.

IBSN 978-9955-34-080-5

www.skaitytojuklubas.lt